

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL XIX

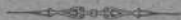
CELEBES

III. MIDDEN-CELEBES (SLOT) EN NOORD-CELEBES,
SANGIR- EN TALAUT-EILANDEN

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL

Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ

VOORHIER

E. J. BRILL

LEIDEN — 1927.

~~7/830~~

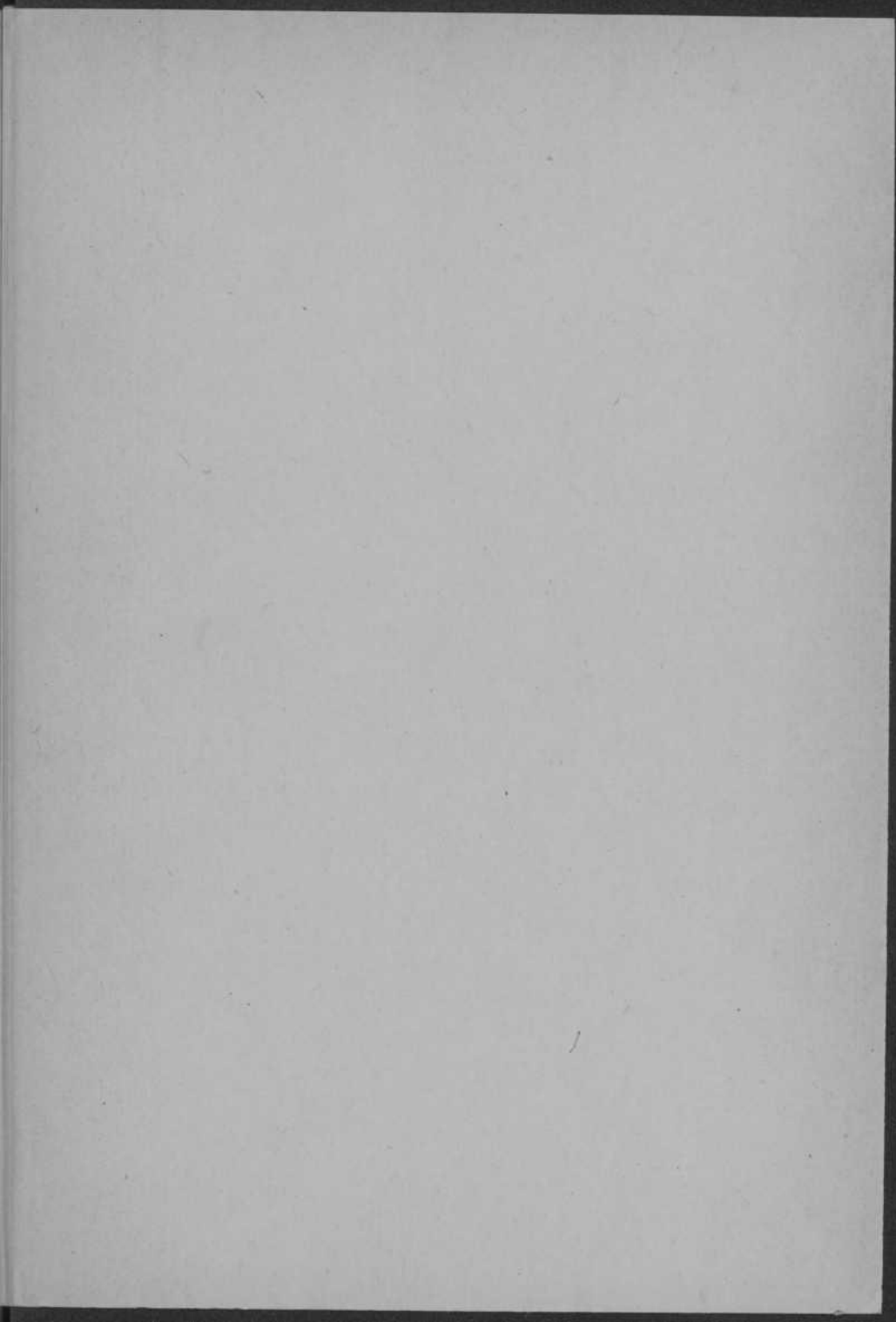
9235

D19

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0626 9119

Bl. 1

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL XIX

CELEBES

III. MIDDEN-CELEBES (SLOT) EN NOORD-CELEBES,
SANGIR- EN TALAUT-EILANDEN.

CATALOGUS

VAN

's RIJKS ETHNOGRAPHISCH MUSEUM

DEEL XIX

CELEBES

III. MIDDEN-CELEBES (SLOT) EN NOORD-CELEBES,
SANGIR- EN TALAUT-EILANDEN

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL

Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ

VOORHEEN
E. J. BRILL

LEIDEN — 1927.

GAMALOGUS

DE WISSE EPIGRAPHISCHEN WISSEN

DE WISSEN

CELEBES

DE WISSE EPIGRAPHISCHEN WISSEN

INLEIDING.

Zooals reeds in de inleiding van het vorige deel van dezen Catalogus gezegd is, worden in dit 19^e deel het grootste gedeelte van Midden-Celebes (groep III—XII), geheel Noord-Celebes en als aanhangsel de Sangir- en Talaut-eilanden behandeld.

Wat groep III (bouwkunde) betreft, hiervan kon, behalve van de bekende werken van ADRIANI en KRUYT en de SARASIN's, ook van de pas verschenen monographie van dr. KAUDERN over „Structures and Settlements” gebruik worden gemaakt.

De jacht en vischvangst (groep IV) spelen in Midden-Celebes geen zeer belangrijke rol. De laatste beperkt zich uit den aard der zaak tot de vangst van rivier- en meervisssen (uit het *Posso*-meer).

Van veel meer belang, evenals trouwens in geheel Ned.-Indië, is de landbouw, hoewel dit uit het geringe aantal voorwerpen, die 's Rijks Ethnographisch Museum hiervan bezit, niet duidelijk blijkt.

Met voorbijgang van groep VI en VII (van de laatste groep bezit het Museum slechts een lapje, dat als pasmunt dient) komen wij tot de gewichtige groep VIII. De boomschorsbewerking is in dit deel van Celebes van zoo groot belang, dat ADRIANI en KRUYT eene monographie over dit onderwerp geschreven hebben, die in het Intern. Archiv f. Ethn. en als eene afzonderlijk museumuitgave verschenen is. Zelfs het weven, waarvan ADRIANI en KRUYT in hun bekend Celebes-werk geen melding maken, is later gebleken, in het zuidoostelijk gedeelte van Midden-Celebes voor te komen, hoewel dit uit de voorwerpen in den Catalogus niet blijkt, daar bijna nergens de nauwkeurige plaats van herkomst bekend is.

Onder de wapens der Toradja's bekleeden lansen en zwaarden wel de hoofdro. De schilden hebben eigenaardige vormen, zooals men kan zien op plaat VI, waar figuur 3 en 5 sterk aan Dajaksche schilden doen denken. Misschien zijn zij ingevoerd in Midden-Celebes. Over de schilden van buffelleer uit *Loewoe* bestaat eene monographie van prof. SPAT (Het Ned. Ind. Huis, Oud en Nieuw, Juli 1913). De met apenhuid overtrokken strijdmutsen doen denken aan die van Borneo.

De voorwerpen, beschreven in groep X, vertoonen eene leemte, daar geen enkel kleedingstuk van een bruidegom of bruid uit Midden-Celebes in 's Rijks Ethn. Museum voorkomt. Daarentegen zijn de muziekinstrumenten in groep XI goed vertegenwoordigd. Het speelgoed zal wellicht vermeerderd worden, zoodra de monographie van dr. KAUDERN over muziekinstrumenten en speelgoed zal verschenen zijn, hetgeen nog in dit jaar (1927) het geval zal zijn.

Groep XII, waarin de voorwerpen, die op den godsdienst betrekking hebben, worden beschreven, is gewoonlijk en zoo ook hier de belangrijkste. Over dit onderwerp is ook de literatuur het uitvoerigst (vgl. noot 1 op blz. 56).

De literatuur over Noord-Celebes is niet zoo omvangrijk als die over Midden-Celebes. Vooral belangrijk zijn eenige oudere berichten uit den tijd, voordat het Christendom in de Minahassa het heidendom verdrongen had, o. a. de verhandeling

van VAN SPREEUWENBERG in het Tijdschrift van Nederlandsch-Indië (7^e jaargang, 4^e deel), van PADTBRUGGE in de Bijdr. T. L. Vk. 3^e volgr. I en die van RIEDEL over de Minahassa in 1825 (Tijdschr. Bat. Genootschap, deel XVIII). Voor lateren tijd zijn vooral de publicatie van MEYER en RICHTER over Celebes en het werk van GRAAF-LAND over de Minahassa van belang, terwijl ook de SARASIN's en dr. KAUDERN dit gedeelte van Celebes bezochten en beschreven.

Behalve van de Minahassa, bezit het Museum ook vele voorwerpen uit Gorontalo, zooals men uit den Catalogus kan zien. Van de voorwerpen, in groep I en II beschreven, valt niet veel te zeggen. Alleen kan hier gewezen worden op de antieke *kain bëntenan* (pag. 75), omdat dergelijke *kain's* zeer de aandacht getrokken hebben van de schrijvers over Indonesische weefkunst, b.v. JASPER en LOEBÈR.

Onder het huisraad valt vooral het groote aantal matten op. Een gordijn met voorstellingen uit het *Rāmāyana* (p. 82) is wel zoo goed als zeker uit Voor-Indië ingevoerd, daar overigens in de Minahassa alle sporen van Voor-Indischen invloed ontbreken, ook in de talen.

Uit het geringe aantal voorwerpen, die voor de jacht en de vischvangst gebruikt worden, blijkt wel, dat men zich hiermede weinig bezighoudt. De groepen IV—VIII zijn wel in het Museum vertegenwoordigd, doch niet door een bijzonder groot aantal voorwerpen. Onder de wapens zijn vooral de koperen helmen uit de 17^e eeuw te vermelden, daar deze herhaaldelijk door reizigers en ethnographen beschreven zijn.

Groep X is in dezen Catalogus niet zeer belangrijk, doch de muziekinstrumenten en dansattributen, in groep XI beschreven, zijn hier goed vertegenwoordigd.

In groep XII worden vrij veel voorwerpen uit den heidentijd beschreven, b.v. zielenhuisjes, doodkisten en priesterkleeding. Dergelijke voorwerpen zijn een kostbaar bezit, daar zij uit den aard der zaak niet meer te verkrijgen zijn.

Als aanhangsel volgt nog de beschrijving der voorwerpen, die 's Rijks Ethn. Museum van de Sangir- en Talaut-eilanden bezit. Deze eilanden vormen den overgang tot de Philippijnen, die in het volgende deel van dezen Catalogus zullen beschreven worden.

Groep I is niet belangrijk, doch in groep II vindt men vele voorbeelden van *koffo*-weefsels, die de karakteristieke kleeding dezer eilanden vormen en waarover Mej. M. TONNET eene monographie geschreven heeft (Elsevier's Maandschrift, 1906). In groep III is geen huismodel, doch het huisraad is vrij goed vertegenwoordigd door matten, manden en doozen. Van groep IV (jacht en vischvangst) bezit het Museum niet veel, van groep V (landbouw) zelfs niets, evenals van groep VII, terwijl ook van groep VI slechts twee stuks aanwezig zijn. Daarentegen is groep VIII (nijverheid), vooral wat de weefkunst aangaat, vrij belangrijk. Van de wapens (groep IX) vindt men hier *klewang's* en schilden uit *Talaut* en een antiek borstharnas uit *Siawre*. Groep X ontbreekt, doch in groep XI worden nog eenige voorwerpen, bij muziek en dans gebruikt, en ook een antieke stoel beschreven. Geheel onbeduidend is groep XII, omdat op deze eilanden het Heidendom reeds lang door het Christendom verdrongen is. Vandaar dat men in deze groep slechts enkele fragmenten van de Maleische bijbelvertaling vindt.

Alvorens deze korte inleiding te eindigen wil ik niet nalaten, mijn dank te betuigen aan Dr. W. H. RASSERS, Mejuffrouw C. J. HOZEE en den heer A. B. HOZEE voor de zorg, door hen besteed aan het nazien der drukproeven en Mejuffrouw HOZEE speciaal voor het vervaardigen der Registers.

Leiden, Januari 1927.

Dr. H. H. JUYNBOLL.

LIJST DER SERIEËN.

16. Leg. Dr. SALOMON MÜLLER, in 1861 aangekocht.
24. Don. J. KNEFFELHOUT, Juni 1862.
37. Coll. der voormalige Delfsche Akademie, 1864.
43. Don. C. B. H. BARON VON ROSENBERG, Dec. 1864.
57. Don. Dr. G. J. WIENECKE, 1865.
63. Don. Dr. G. J. WIENECKE, Jan. 1866.
66. Don. C. B. H. BARON VON ROSENBERG, Juni 1866.
82. Don. J. KNEFFELHOUT, Sept. 1867.
127. Don. C. B. H. BARON VON ROSENBERG, Mei 1871.
130. Don. C. B. H. BARON VON ROSENBERG, Oct. 1871.
131. Don. Dr. B. F. MATTHES, Oct. 1871.
140. Don. Dr. J. SEMMELINK, 1872.
150. Don. L. T. HOEN, Febr. 1875.
199. Don. J. J. KORNDÖRFFER, Maart 1878.
254. Don. Internat. Visscherijtentoonstelling in Berlijn, Nov. 1880.
300. Don. Tentoonstelling te Parijs, 1878.
308. Don. J. BROERS, Juni 1882.
360. Afkomstig uit het Kabinet van Zeldzaamheden te 's-Gravenhage, 1883.
370. Afkomstig van de Tentoonstelling van Amsterdam, 1883.
372. Don. S. WOORMALEN, Mei 1883.
402. Don. D. E. C. WOLTERBEEK MULLER, Nov. 1883.
425. Aankoop Jan. 1884.
435. Don. S. C. P. VAN MUSSCHENBROEK, 1884.
454. Don. K. HOOGVEEN, Oct. 1884.
499. Aankoop Sept. 1885.
561. Don. B. P. J. C. MOL, Juli 1886.
612. Don. P. M. W. J. KRAYENHOFF VAN DE LEUR, Juni 1887.
613. Aankoop Mei 1887.
619. Don. H. J. TENDELOO, Maart 1887.
620. Don. H. J. TENDELOO, Juli 1887.
653. Don. F. A. ERBINGE WUBBEN, Juni 1888.
695. Aankoop Jan. 1889.
776. Don. G. W. W. C. BARON VAN HOËVELL, April 1890.
804. Don. Prof. Dr. M. WEHER, Nov. 1890.
807. Aankoop Nov. 1890.
848. Don. G. Hemmes, 1891.
905. Aankoop Oct. 1892.
907. Don. Mr. W. L. BOREL, Oct. 1892.
944. Don. G. W. W. C. BARON VAN HOËVELL, Juni 1893.
1008. Tentoonstelling te Batavia, 1894.
1108. Poppentoonstelling te Batavia, 1894.
1220. Don. J. W. POST, 1899.
1232. Don. A. C. KRUYT, Nov. 1899.
1239. Leg. Dr. H. C. A. E. C. HELMKAMPF, 1899.
1249. Aankoop April 1900.
1300. Don. A. C. KRUYT, Maart 1901.
1328. Don. J. WOLTERBEEK MULLER, Nov. 1901.
1334. Aankoop Nov. 1901.
1350. Aankoop April 1902.
1361. Don. B. ERKELENS, 1902.
1372. Don. F. J. BROERS, Maart 1903.
1377. Don. A. C. KRUYT, April 1903.
1456. Don. Drs. SARASIN, Sept. 1904.
1525. Leg. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, April 1906.
1565. Don. ED. JACOBSON, 1906.
1573. Don. E. VAN WALCHREN, Dec. 1906.
1591. Aankoop April 1907.
1597. Aankoop April 1907.
1599. Leg. T. J. VELTMAN, Juni 1907.
1613. Don. J. WOLTERBEEK MULLER, Juli 1907.
1629. Don. E. E. W. G. SCHRÖDER, Sept. 1907.
1647. Don. J. E. JASPER, April 1908.
1649. Aankoop April 1908.
1658. Don. E. E. W. G. SCHRÖDER, Mei 1908.
1668. Don. J. E. JASPER, 1908.

1676. Aankoop Nov. 1908.
1686. Don. Dr. S. SCHOCH, Febr. 1909.
1691. Don. E. E. W. G. SCHRÖDER, April 1909.
1706. Don. Dr. S. SCHOCH, Juli 1909.
1710. Don. Dr. G. A. J. VAN DER SANDE, Juli 1909.
1733. Don. E. C. ABENDANON, Febr. 1910.
1759. Aankoop Jan. 1911.
1818. Ruiling Kon. Mil. Acad. Breda, Juni 1912.
1926. Don. Bat. Gen. v. Kunsten en Wetenschappen, Juli 1916.
1927. Don. E. W. VAN WALCHREN, Juli 1916.
1977. Don. erfigenamen Mr. M. C. PIEPERS, Nov. 1919.
2017. Don. D. C. PRINS, Oct. 1921.
2050. Don. W. HUSON, Sept. 1923.
2060. Don. Dr. E. P. HARTLIEB, Sept. 1924.
-

ALPHABETISCHE LIJST DER SCHENKERS.

- ABENDANON (E. C.), Serie 1733.
BOREL (Mr. W. L.), Serie 907.
BROERS (F. J.), Serie 1372.
BROERS (J.), Serie 308.
EBHINGE WUBBE (F. A.), Serie 653.
ERKLENS (B.), Serie 1361.
HARTLIEB (Dr. E. P.), Serie 2060.
HEMMES (G.), Serie 848.
HOEN (L. 't), Serie 150.
HOËVELL (G. W. W. C. Baron VAN), Serie 776
en 944.
HOOGEVEEN (K.), Serie 454.
HUSON (W.), Serie 2050.
JACOBSON (Ed.), Serie 1565.
JASPER (J. E.), Serie 1647 en 1668.
KNEPPELHOUT (J.), Serie 24 en 82.
KORNDORFFER (J. J.), Serie 199.
KRAYENHOFF VAN DE LEUR (P. M. W. J.),
Serie 612.
KRUYT (Dr. A. C.), Serie 1232, 1300 en 1377.
MATTHES (Dr. B. F.), Serie 131.
MOL (B. P. J. C.), Serie 562.
MUSSCHENBROEK (S. C. P. VAN), Serie 435.
POST (J. W.), Serie 1220.
PRINS (D. C.), Serie 2017.
ROSENBERG (C. B. H. Baron VAN), Serie 43, 66,
127 en 130.
SANDE (Dr. G. A. J. VAN DER), Serie 1710.
SARASIN (Dr. F. en P.), Serie 1456.
SCHOCH (Dr. S.), Serie 1686 en 1706.
SCHRÖDER, (E. E. W. G.), Serie 1629, 1658
en 1691.
SEMMELINK (Dr. J.), Serie 140.
TENDELOO (H. J.), Serie 619 en 620.
WALCHREN (E. VAN), Serie 1573 en 1927.
WEBER (Prof. Dr. M.), Serie 804.
WIENECKE (Dr. G. J.), Serie 57 en 63.
WOLTERBEEK MULLER (D. E. C.), Serie 402.
WOLTERBEEK MULLER (J.), Serie 1328 en 1613.
WOORMALEN (S.), Serie 372.
-

LITERATUUROVERZICHT¹⁾.

- Adatrechtbündel, XVI. Groote Oost en Philippijnen. 's Gravenhage, 1919.
- Adriani (Mevr. M. — Gunning), Toradja'sch leven (Eigen Haard, 1916).
- Adriani (Dr. N.) en Kruyt (Dr. A. C.), De Bare'e-sprekende Toradja's van Midden-Celebes, 3 deelen, Batavia, 1912—1914, met platen-atlas.
- Adriani (Dr. N.) en Kruyt (A. C.), Geklopte boomschors als kleedingstof op Midden-Celebes en hare geographische verspreiding in Indonesië, met aantekeningen, aanvullingen en verbeteringen door Dr. J. D. E. Schmeltz en register van J. C. E. Schmeltz (Publicaties uit 's Rijks Ethnogr. Museum, Serie II, n° 4). Leiden, 1905 (overgedrukt uit *J. A. f. E.* XIV, 139 e. v.).
- Adriani (Dr. N.), Van Posso naar Toëjo (*M. N. Z. G.* XLIII, p. 1—46).
- Annalen des Kaiserlich-Königlichen Hofmuseums in Wien, 1899.
- Bastian (A.), Indonesien IV. Borneo und Celebes. Berlin, 1889.
- Blesker (P.), Reis door de Minahassa en den Molukschen Archipel, 2 deelen. Batavia, 1856.
- Boonstra van Heerdt (R.), De berglandschappen, behoorende tot de onderafdeeling Paloe (*T. N. A. G.* XXXI, p. 618—644).
- Buddingh (Dr. S. A.), Nederlandsch Oost-Indië, 3 deelen. Leiden, 1867.
- Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.
- Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, uitgegeven door het Kon. Instituut v. Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië.
- Catalogus der ethnographische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, 4e druk (1885), met Supplement I (1894), bewerkt door Mr. J. A. van der Chijs en Supplement II (1901), bewerkt door Mr. L. Serrurier.
- Catalogus der Tentoonstelling van landbouw, veeteelt en nijverheid. Batavia, 1893.
- Catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel-Tentoonstelling te Amsterdam, 1883. Leiden, 1883.
- Catalogus van de verzameling poppen, weergevende verschillende kleederdrachten van de volken van den Nederl. Oost-Ind. Archipel. Batavia, 1894.
- Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum. Deel I—XVIII. Leiden, 1909—1925.
- Catalogus der Tentoonstelling van Oost-Indische weefsels, Javaansche batik's en oud-Indische meubels. 's Gravenhage, 1901.
- Catalogus der Tentoonstelling van kleederdrachten in Ned. Indië, voorgesteld door poppen. den Haag, 1894.
- Clercq (F. S. A. de), Bijdragen tot de kennis der residentie Ternate. Leiden, 1890.
- Clercq (F. S. A. de), De grafteekenen der Alfoeren in het district Tonsawang (*T. I. T. L. Vrk.* XXI, p. 102—103).
- Clercq (F. S. A. de), De huizen in Bolsang Mongondou (*T. I. T. L. Vrk.* XVIII, p. 282).
- Clercq (F. S. A. de), Nieuw plantkundig woordenboek van Ned. Indië, uitgegeven door Dr. M. Greshoff. Amsterdam, 1909.

1) De vet gedrukte gedeelten van de titels duiden de in den tekst gebruikte verkortingen aan.

- Crab (P. van der), De Moluksche eilanden. Batavia, 1862.
- De grensstreken tusschen Loewoe en Mamoejoe in Centraal-Celebes (*T. N. A. G.* 2e Ser. XXXI (1914), p. 475—500).
- Dinter (B. C. A. J. van), Eenige geographische en ethnographische aantekeningen betreffende het eiland Sinao (*T. I. T. L. Vk.* XLI, 324—389).
- Doren (B. J. van), Fragmenten uit reizen in den Indischen Archipel. 2 deelen, Amsterdam, 1858.
- Ebbinge Wubben (F. A.), Naar de Talaut-eilanden (*T. N. A. G.* 2e Ser. VI, p. 201—212).
- Encyclopaedie van Nederlandsch Oost Indië. 's-Gravenhage, Leiden, 1917—1921.
- Filet (G. A.), Plantkundig woordenboek van Ned. Indië. Amsterdam, 1888.
- Foy (Dr. W.), Schwerter aus der Celebes-See (Publ. Kgl. Ethnogr. Mus. Dresden, XII), 1899.
- Fragment uit een reisverhaal (*T. N. I.* 1856, II, p. 1—38).
- Frieswijk (E.), Aantekeningen betreffende den geographischen en ethnographischen toestand van het eiland Tagoeilandang (*Tydschr. v. Binnenl. Bestuur*, XXII, p. 426—438 en p. 469—489).
- Graafland (N.), De Minahassa. 2 deelen. Haarlem, 1898.
- Grubauer (Prof. A.), Unter Kopffjägern in Central Celebes. Leipzig, 1913.
- Hasselt (A. L. van), Ethnographische Atlas van Midden-Sumatra. Leiden, 1881.
- Heerdt (R. Boonstra van), De noorderarm van het eiland Celebes (*T. N. A. G.* 2e Serie, XXXI, p. 725—765).
- Hein (Dr. W.), Indonesische Schwertgriffe (*Ann. K. K. Naturhist. Hofmus.* in Wien, 1899, S. 317—358).
- Hoëvell (G. W. W. C. baron van), Het paard in de Gorontalose landschappen (*J. A. f. E.* XVII, p. 177—182).
- Hoëvell (G. W. W. C. baron van), Korte beschrijving van het rijkje Mooeton (*T. N. A. G.* 3e Serie, IX, p. 349—360).
- Hoëvell (G. W. W. C. baron van), Nog iets over messinghelmen, -schilden en pantsers in het Oost. deel van den O. I. Archipel (*J. A. f. E.* XVIII, p. 95—99).
- Hoëvell (G. W. W. C. baron van), Todjo, Posso en Saesoe (*T. I. T. L. Vk.* XXXV, p. 1—47).
- Hoëvell (G. W. W. C. baron van), Über das Abplatten des Schädels und der Brust in Buool (*J. A. f. E.* VI, S. 190—197).
- Holtus (W.), Celebes, onbekende gebieden en volken. Amsterdam, s. a. (1926).
- Indisch Magazijn.
- Internationales Archiv für Ethnographie.
- Internationale Fischerei Ausstellung, Berlin, 1880.
- Jacobsen (A.), Reise in die Inselwelt des Bandameeres, Berlin, 1896.
- Jasper (J. E.), Verslag van de tweede en de vierde jaarmarkttentoonstelling te Soerabaja. Batavia, 1907 en 1909.
- Jasper (J. E.), Vlechtindustrie in de Residentie Jogjakarta door Engelbert van Bevervoorde (*Tydschr. Binnenl. Bestuur*, XXXIX, p. 61 vlg.).
- Jasper (J. E.) en Mas Pirngadie, De inlandsche kunstnijverheid in Nederl. Indië. I. Het vlechtwerk, II. De weefkunst. 's Gravenhage, 1912.
- Kate (P. ten), Het Ende-feest (*M. N. Z. G.* 1913, p. 35—55).
- Kate (P. ten), Het moraego (*M. N. Z. G.* 1915, p. 332—338).
- Kaudern (Dr. W.), I Celebes obydyer, 2 deelen. Stockholm, s. a. (1921).
- Kaudern (Dr. W.), Migrations of the Toradja in Central Celebes. Göteborg, s. a. (1925).
- Kaudern (Dr. W.), Om infödingsbåtar i Nederländska Ost-India och hållristningsbåtar i Sverige (Sårtryck ur Göteborgs sjöfortsmuseums årstryck 1924).
- Kaudern (Dr. W.), Structures and settlements in Central Celebes. Göteborg, s. a. (1925).
- Krause (E.), Vorgeschichtliche Fischereigeräte und neuere Vergleichstücke (Zeitschrift für Fischerei und deren Hilfswissenschaften. Bd. XI, Heft 3/4).

- Kruyt (A. C.), De berglandschappen Napoe en Besoa in Midden-Celebes (*T. N. A. G.* 2e Serie XXV, p. 1271—1344).
- Kruyt (Dr. A. C.), De betekenis van den natten rijstbouw voor de Possoërs (Kol. Studiën, n° 4, 8e jaarg., p. 33—53).
- Kruyt (Dr. A. C.), De jacht der Toradja's en de zending (*Maandbl. N. Z. G.* 1911, p. 194 vlg.).
- Kruyt (Dr. A. C.), De Toradja's van de Sa'dan-, Moesoepoe- en Mamasa-rivieren (*T. I. T. L. Vh.* LXIII, p. 81—175 en p. 259—401).
- Kruyt (A. C.), Een en ander aangaande het geestelijk en maatschappelijk leven van den Posso-Alfoer (*M. N. Z. G.* XXXIX, p. 2—36, p. 106—153, XL, p. 7—31, p. 121—160 en p. 245—282, XLI, p. 1—52).
- Kruyt (A. C.), Een huwelijksfeest te Gorontalo; een feest van het tandenvijlen te Buool, enz. (*M. N. Z. G.* XL, p. 283—288).
- Kruyt (A. C.), Een tengke-offer bij de Posso-Alfoeren (*M. N. Z. G.* XXXIX, p. 230—236).
- Kruyt (A. C.), Het landschap Bada in Midden-Celebes (*T. N. A. G.* 2e Serie XXVI, p. 349—380).
- Kruyt (A. C.), Het ijzer in Midden-Celebes (*B. T. L. Vh.* 6e volgr. IX, p. 148—160).
- Kruyt (Dr. A. C.), *Measa* (*B. T. L. Vh.* LXXIV, p. 233—260, LXXV, p. 36—133 en LXXVI, p. 1—116).
- Kruyt (A. C.), **Woordenlijst** van de Bare'-taal. 's Gravenhage, 1894.
- Kruyt (J.), De Boea' en eenige andere feesten der Toradja's (*T. I. T. L. Vh.* LX, p. 161—186).
- Kruyt (J.), De Moriërs van Tinompo (*B. T. L. Vh.* LXXX, p. 33—217).
- Kruyt (J.), Het ma'boea en de tatouage in Seko (*B. T. L. Vh.* LXXVI, p. 205—257).
- Kruyt (J.), Het weven der Toradja's (*B. T. L. Vh.* LXXVIII, p. 403—425).
- Kruyt (J.), Huwelijksceremoniën (*Ned. Zendingstbode*, 1911, p. 29 e.v.).
- Lehmann (Dr. J.), **Flechtwerke** aus dem Malayischen Archipel (Veröffentl. aus dem städtischen Völker-Museum. Frankfurt a/M. 1912).
- Ling Roth (H.), The natives of Sarawak and British North-Borneo. 2 deelen. Londen, 1896.
- Loebèr (J. A.), **Bamboe** in Nederlandsch-Indië (Bull. Kol. Mus. Haarlem, n° 43, 1909).
- Loebèr (J. A.), Been-, hoorn- en schildpadbewerking en het vlechtwerk in Nederlandsch-Indië (Getllustr. beschrijv. van Indische Kunstnijverheid, n° VII). Amsterdam, 1916.
- Loebèr (J. A.), Het **bladwerk** en zijn versiering in Nederlandsch-Indië (Getllustr. beschrijv. van Indische Kunstnijverheid, n° IV). Amsterdam, 1914.
- Loebèr (J. A.), Het **schelpen- en kralenwerk** in Nederlandsch-Indië (Bull. Kol. Mus. Haarlem, n° 51). Amsterdam, 1913.
- Loebèr (J. A.), Het **weven** in Nederlandsch-Indië (Bull. Kol. Mus. Haarlem, n° 29). Amsterdam, 1903.
- Loebèr (J. A.), **Leder en perkamentwerk**, schorsbereiding en aardewerk in Nederlandsch-Indië (Getllustr. Besch. v. Ind. Kunstnijverheid, n° VI). Amsterdam, 1915.
- Loebèr (J. A.), **Sierkunst** uit Midden-Celebes (Ned.-Indië Oud en Nieuw, I, p. 243—261).
- Louwerier (J.), Over begrafenissen en gebruiken daaraan verbonden in de Minahassa (*M. N. Z. G.* XLIII, p. 101—122).
- Maandberichten** van het Nederlandsch Zendingengenootschap.
- Maengkom (F. R.), Dagboek van een tocht uit Todjo naar Mao (*T. N. A. G.* 2e Serie XXIV, p. 855—871).
- Mason (O. F.), **Vocabulary** of Malaysian basketwork. A study in the W. L. Abbott collections (Proceedings of the U. S. Nat. Museum, vol. XXXV, p. 1—51). Washington, 1908.
- Matthes (Dr. B. F.), Ethnographische **Atlas**, behoorende bij het Makassaarsch-Hollandsche Woordenboek. 's Gravenhage, 1885.
- Matthes (Dr. B. F.), **Makassaarsch-Hollandsche Woordenboek**. 2e druk. 's Gravenhage, 1885.
- Matthes (Dr. B. F.), **Supplement** op het Boegineesch-Hollandsche Woordenboek. 's Gravenhage, 1889.
- Mededeelingen** van het bureau voor de bestuurszaken der buitenbesittingen, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau, afl. II (1912).

- Mededeelingen van het Nederlands Zendinggenootschap.
- Meyer (Dr. A. B.) und Richter (Dr. O.), *Ethnographische Miscellen*. I—II. (Abhandlungen und Berichte des Kön. Zool. und Anthr. Ethn. Museums zu Dresden, X). Berlin, 1901—1903.
- Meyer (Dr. A. B.) und Richter (Dr. O.), Publikationen aus dem Königl. Ethn. Museum zu Dresden. XIV. *Celebes*. I, Dresden, 1903.
- Meyer (Dr. A. B.) und Schadenberg (A.), *Die Philippinen*, I. Nord-Luzon. Dresden, 1890.
- Moquette (J. P.), De munten van Nederl. Indië (*T. I. T. L. Vk.* L, p. 1—61, 186—207, 326—387, LI, p. 1—21, 33—96, 222—323).
- Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.
- Nederlandsche Staats Courant.
- Neitscher (E.) en Chÿs (Mr. J. A. van der), De munten van Nederlandsch-Indië (*Verh. Bat. Gen.* XXXI), 1864.
- Nobele (E. A. J.), Memorie van overgave betreffende de onderafdeeling Makale (*T. I. T. L. Vk.* LXVI, p. 1—143).
- Notulen van de algemeene en directievergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.
- Nouhuys (J. W. v.), Was-batik in Midden-Celebes (Ned. Indië Oud en Nieuw, X, p. 111—122).
- Oosterhoff (W. J.), Oud-Oostindische meubels (Extra Bulletin der Mus. v. d. N. M. t. b. v. n. en Elsevier's geïllustr. Maandschrift 1898).
- Padtbrugge (R.), Beschrijving der zeden en gewoonten van de bewoners der Minahassa (*B. T. L. Vk.* 3e volgr. I. p. 304—331).
- Pandecten van het adatrecht, VII.
- Publikationen des Königlichen Ethnographischen Museums in Dresden.
- Reinwardt (C. G. C.), Reis naar het Oostelijk gedeelte van den Indischen Archipel in het jaar 1821. Amsterdam, 1858.
- Riedel (J. G. F.), Alte Gebräuche bei Heirathen, Geburt und Sterbefällen bei dem Toubuluh-Stamm (*J. A. f. E.* VIII, p. 89—109).
- Riedel (J. G. F.), De Minahassa in 1825 (*T. I. T. L. Vk.* XVIII, p. 458—568).
- Riedel (J. G. F.), Het landschap Boeool (*T. I. T. L. Vk.* XVIII, p. 189—208).
- Riedel (J. G. F.), Nord-Selebische Pfählhauften (*Z. f. E.* 1872, p. 193—197).
- Riedel (J. G. F.), Über künstliche Verbildung des Kopfes (*Z. f. E.* 1871, p. 110—111).
- Roep (B.), Hygiëne op de Talaud-eilanden (*T. B. B.* LIII (1917), p. 414—433).
- Rosenberg (C. B. H. von), Der Malayische Archipel. Leipzig, 1878.
- Rosenberg (C. B. H. von), Reistochten in de afdeling Gorontalo. Amsterdam, 1865.
- Rouffaer (G. P.), Over *Ikat's*, *Tjind's*, *Patola's* en *Chiné's*. 's Gravenhage, 1902.
- Sarasin (Dr. P. and F.), Reisen in Celebes, ausgeführt in den Jahren 1893—1896 und 1902—1903. Band I—II. Wiesbaden, 1905.
- Schröder (E. E. W. G.), *Gorontalo'sche Woordenlijst*. 's Gravenhage, 1908.
- Schuyt (P.), Het tegenwoordige landschap *Twdjo* (*M. N. Z. G.* LIX, p. 262—292).
- Schwarz (J. A. T.), Ethnographica uit de Minahassa (*J. A. f. E.* XVIII, p. 44—63 met pl. IV—VI).
- Schwarz (J. A. T.), *Maniwas* (*M. N. Z. G.* XLVII, p. 101—124).
- Schwarz (J. A. T.), *Tontemboansch-Nederlandsch Woordenboek*. Leiden, 1908.
- Shelford (R.), *Illustrated Catalogue of the Ethnogr. Collection of the Sarawak Museum*. 1. Musical instruments (*Journ. Str. Branch R. Asiat. Soc. Singapore*, 1904).
- Spat (C.), *Bamboekokers* uit Loewoe (Elsevier's Maandschrift, 1912, II).
- Spat (C.), Schilden van buffelleer uit Loewoe (Het N. I. huis Oud en Nieuw, I (1913—1914), p. 156—160).
- Spreeuwenberg (A. P. van), Een blik op de Minahassa (*T. N. I.* VII, 4, p. 161—214; 303—323, VIII, I, p. 23—49).

- Stokking (H. J.), Gebruiken bij zwangerschap en geboorte op Talaoet (*M. N. Z.*, G. LXIII, p. 219—229).
- Stokking (H. J.), Over den godsdienst der Talaureezen (*Ned. Zendingsbode* 1912, p. 221).
- Tonnet (M.), Sangireesche kof-woefels (Elsevier's Maandschrift, 1906, II, p. 164—175).
- Treffers (F.), Het landschap Laiwoei in Z.-O. Celebes (*T. N. A. G.* 2e Ser. XXXI, p. 188—221).
- Tijdschrift van Binnenlandsch Bestuur.
- Tijdschrift van het Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap.
- Tijdschrift van Indische Taal-, Land- en Volkenkunde, uitgegeven door het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.
- Tijdschrift van Nederlandsch Indië.
- Verhandelingen van het Bataviaansch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.
- Vuuren (L. van), Bruggenbouw bij de Toradja's (*Reflector*, 1906, S. 97).
- Walcheren (P. M. van), Ornamentiek bij de Toradja's (*Ned. Indië Oud en Nieuw*, I, p. 147—157).
- Weber (L.), De grensstreken tusschen Loewoe en Mamoedjoe in Centraal-Celebes (*T. N. A. G.* 1914, p. 475—500).
- Weber (Prof. Dr. M.), Ethnographische Notizen über Flores und Celebes (*J. A. f. E.* III, Supplement).
- Wilken (G. A.), Het aflatten van het voorhoofd bij de Alfoeren van de Minahassa (*T. I. T. I. V.* XXI, p. 374—376).
- Zeitschrift für Ethnologie.
-

INHOUD.

	Bladz.
Inleiding	V
Lijst der Serieën	VII
Alphabetische lijst der schenkers	IX
Literatuuroverzicht	X
Lijst der platen	XIX

MIDDEN-CELEBES.

GROEP III.

1. Gevelversieringen	1
2. Huisraad. <i>a.</i> Matten	1
<i>b.</i> Slaapsteden	3
<i>c.</i> Gereedschap om vuur en licht aan te steken	3
<i>d.</i> Manden, doozen, tassen en zakken	4
<i>e.</i> Overig huisraad	10

GROEP IV.

1. Jacht	12
2. Vischvangst	14

GROEP V.

Land-, tuin- en boschbouw; veeteelt	16
---	----

GROEP VI.

I. Draagmanden	19
II. Booten en onderdeelen daarvan	21
III. Paardentuig	22

GROEP VII.

Handel. Maten en gewichten. Munten	22
--	----

GROEP VIII.

1. Grondstoffen	22
2. Boomschorsbewerking	23
3. Smederij	29
4. Houtbewerking	30
5. Weven	30

GROEP IX.

	Bladz.
I. Aanvalswapens. 1. Lansen en werpspiesen	34
2. Dolken	39
3. Zwaarden	39
4. Vuistringen	47
II. Verdedigingswapens	48
III. Oorlogskleeding	50

GROEP X.

Staat en maatschappij	51
---------------------------------	----

GROEP XI.

1. Muziekinstrumenten	52
2. Speelgoed	55

GROEP XII.

Godsdienst, Genees- en heekunde. Opvoeding en onderwijs.	56
--	----

NOORD-CELEBES.

GROEP I.

I. Gereedschap tot bereiding, gebruik en bewaring van spijzen	
<i>a.</i> Van vlechtwerk	60
<i>b.</i> Van bamboe, hout, klapperdop en aardewerk	62
II. Opwekkende middelen	63

GROEP II.

I. Sieraden	66
II. Kleeding. <i>a.</i> Hoofdbedekking	68
<i>b.</i> Baadjes	71
<i>c.</i> <i>Slendang's</i>	72
<i>d.</i> Lendengordels	73
<i>e.</i> Broeken	73
<i>f.</i> Rokken	74
<i>g.</i> Accessoires	76
<i>h.</i> Volledige kostuums	76

GROEP III.

I. Modellen van huizen en onderdeelen	77
II. Huisraad. 1. Matten	78
2. Gordijnen	82
3. Gereedschap voor verlichting	83
4. Overig huisraad.	83

GROEP IV.

I. Jacht	87
II. Vischvangst	87

GROEP V.

Land-, tuin en boschbouw, vee- en insectenteelt	Bladz. 89
---	-----------

GROEP VI.

Middelen van vervoer	90
--------------------------------	----

GROEP VII.

Handel. Maten en gewichten. Munten	93
--	----

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking. Inheemsche nijverheid	94
--	----

GROEP IX.

I. Aanvalswapens. 1. Lansen	96
2. Dolken en messen	96
3. Zwaarden	97
II. Verdedigingswapens.	98
III. Oorlogskleeding	99
IV. Eereteekenen	100

GROEP X.

I. Staatsie- en bruiloftskleeding.	100
II. Staatsiewapens.	102
III. Staatsievaartuigen.	102

GROEP XI.

1. Musiekinstrumenten	103
2. Dansattributen.	104
3. Spelen	106

GROEP XII.

Godsdienst. Genees- en heekunde.	107
--	-----

SANGIR- EN TALAUT-EILANDEN.

GROEP I.

Spijs en drank. Opwekkende middelen.	110
--	-----

GROEP II.

Kleeding en sieraden	111
--------------------------------	-----

GROEP III.

Bouwkunde en huisraad	114
---------------------------------	-----

GROEP IV.

Jacht en vischvangst	116
--------------------------------	-----

GROEP VI.

Middelen van vervoer	Bladz. 116
--------------------------------	------------

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hare bewerking. Inlandsche nijverheid	117
---	-----

GROEP IX.

I. Aanvalswapens.	120
II. Verdedigingswapens	121
III. Oorlogskleeding	123

GROEP XI.

Kunst en kunstnijverheid. Spelen	123
--	-----

GROEP XII.

Godsdienst. Genees- en heilkunde. Opvoeding en onderwijs	124
--	-----

Verbeteringen en bijvoegsels	126
Naam- en zaakregister	
Register der inlandsche namen	
Nummerregister	

LIJST DER PLATEN.

- Plaat I.** Fig. 1. Mat (*Sangir*) (Inv. n°. 127/18, blz. 114). — Fig. 2. Mat (*Minahassa*) (Inv. n°. 695/18, blz. 82).
- Plaat II.** Fig. 1. Bamboekoker (*Parigi*) (Inv. n°. 43/38, blz. 64). — Fig. 2. Bamboekoker (*Parigi*) (Inv. n°. 43/39, blz. 64). — Fig. 3. Boomschorsklopper (*Midden-Celebes*) (Inv. n°. 1759/6, blz. 25). — Fig. 4. Boomschorsklopper (*Possa*) (Inv. n°. 43/35, blz. 25). — Fig. 5. Spoelkoker (*Midden-Celebes*) (Inv. n°. 1926/418, blz. 32). — Fig. 6. Spoelkoker (*Midden-Celebes*) (Inv. n°. 1926/422, blz. 32). — Fig. 7. Gordelplaat (*Gorontalo*) (Inv. n°. 1565/4, blz. 68). — Fig. 8. Armband (*Minahassa*) (Inv. n°. 454/19, blz. 109). — Fig. 9. Matje (*Tondano*) (Inv. n°. 1647/1138, blz. 82).
- Plaat III.** Fig. 1. *Kain blatanan* (*Katahan*) (Inv. n°. 1668/1, blz. 75). — Fig. 2. Huismodel (*Gorontalo*) (Inv. n°. 2050/1, blz. 78).
- Plaat IV.** Fig. 1. Hoed (*Bolaang Mongondou*) (Inv. n°. 905/3, blz. 109). — Fig. 2. Staatsiepraaw (*Gorontalo*) (Inv. n°. 2050/5, blz. 102).
- Plaat V.** Fig. 1. Helm (*Minahassa*) (Inv. n°. 620/1, blz. 99). — Fig. 2. Helm (*Gorontalo*) (Inv. n°. 43/17, blz. 99). — Fig. 3. Antiek borstharnas (*Siauw*) (Inv. n°. 66/40, blz. 123). — Fig. 4. Voorrechtshoed (*Sigi*) (Inv. n°. 43/9, blz. 51).
- Plaat VI.** Fig. 1. Schild (*Loewoe*) (Inv. n°. 1818/21, blz. 49). — Fig. 2. Schild (*Loewoe*) (Inv. n°. 1818/22, blz. 50). — Fig. 3. Schild (*Midden-Celebes*) (Inv. n°. 1599/580, blz. 49). — Fig. 4. Schild (*Gorontalo*) (Inv. n°. 43/15, blz. 99). — Fig. 5. Schild (*Midden-Celebes*) (Inv. n°. 1599/580, blz. 49).
- Plaat VII.** Fig. 1. Zwaard (*Noerd-Celebes*) (Inv. n°. 499/42, blz. 98). — Fig. 2. Zwaard (*Toradja's*) (Inv. n°. 804/237, blz. 47). — Fig. 3. Zwaard (bocht van *Tomini*) (Inv. n°. 1573/14, blz. 45). — Fig. 4. Zwaard (*Toradja's*) (Inv. n°. 1232/42, blz. 47). — Fig. 5. Zwaard (*Talaut*) (Inv. n°. 1599/588, blz. 121). — Fig. 6. Zwaard (*Talaut*) (Inv. n°. 16/458, blz. 121).
- Plaat VIII.** Fig. 1. Hoofdsieraad van een danser (*Gorontalo*) (Inv. n°. 776/14, blz. 106). — Fig. 2. Hoofdsieraad eener danseres (*Gorontalo*) (Inv. n°. 776/12, blz. 105). — Fig. 3. Viool (*Makale*) (Inv. n°. 2017/5, blz. 53). — Fig. 4. Viool (*Makale*) (Inv. n°. 2017/7, blz. 53). — Fig. 5. Fluit (*Possa*) (Inv. n°. 776/40, blz. 54). — Fig. 6. Trom (*Toradja's*) (Inv. n°. 1300/37, blz. 52).
- Plaat IX.** Fig. 1. Versiering (*widoe*) (*To Lage*) (Inv. n°. 1377/3, blz. 57). — Fig. 2. Versiering (*Todjo*) (Inv. n°. 1377/13, blz. 59). — Fig. 3. Vogel (*Todjo*) (Inv. n°. 1377/11, blz. 60). — Fig. 4. Schedelmasker (*To Lage*) (Inv. n°. 1377/1, blz. 56). — Fig. 5. Menschenfiguur (*Palodjal*) (Inv. n°. 1456/47, blz. 57).
- Plaat X.** Fig. 1. Deksel van een lijkkest (*Minahassa*) (Inv. n°. 1686/1, blz. 108). — Fig. 2. Top van een priesterstaf (*Minahassa*) (Inv. n°. 1706/1, blz. 110). — Fig. 3 en 4. Deksel van een lijkkest (*Minahassa*) (Inv. n°. 1361/1, blz. 108).

MIDDEN-CELEBES.

GROEP III.

Bouwkunde en huisraad¹⁾.

I. Gevelversieringen²⁾.

1456/48³⁾. Gevelversiering, van bruin hout, in doorsnede rechthoekig, aan het eene einde puntig, aan het andere verbreed en krulvormig gebogen met gedeeltelijk à jour uitgesneden blad- en krulornament; nabij het vooreinde een groot uitsteeksel, op dezelfde wijze uitgesneden. *Paloe*.

L. 202, br. 35, d. 7 cM.

1926/446⁴⁾. Als voren, doch veel kleiner, driehoekig, van lichtbruin hout, open gewerkt, uitgesneden in een ornament van bladkrullen, bladeren en twee ronde, achtbladerige bloemen in het midden. **M**.

H. 19,3, l. 35,5, d. 1,7 cM.

2. Huisraad.

a. Matten.

1926/403. Dubbele mat⁵⁾, van aaneengenaaide palmbladreepen. Aan de korte zijden eene rij uitstekende driehoeken. Langs een der lange zijden een zwarte reep, waarin driehoekjes van wit, rood of oranje katoen uitgesneden zijn. **M**.

L. 120, br. 103 cM.

1) Literatuur: ADRIANI en KRUYT, *De Baré'sprekenie Toradja's*, II, 147—167, 184—190. — GRUBAUER, 24, 27, 42, 63, 71, 78, 93, 98, 116, 123, 144, 194, 226, 233, 267, 318, 374, 378, 388, 399, 407, 470, 498, 527, 536, 542, 544, 552, 560. — SARASIN, II, 9, 18, 23, 25, 26, 44, 74, 75, 83, 90, 91, 138, 139, 175, 279. — *Med. Encycl. Bureau*, afd. II (1912), p. 117. — *M. N. Z. G.* XL (1896), 125—137, XLIII (1898), 498—499. — *Enc. v. N. I.* IV, 416, s. v. *Toradja*. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2^e Serie XXV, 1287—1289 met pl. XI. — Idem, *T. N. A. G.* 2^e Serie XXVI, 358—367. — VUUREN (L. VAN), *Bruggenbouw bij de Toradja's (Reflector)*, 1916, 97. — KRUYT, *B. T. L. V.* LXXVI, 371—373 (*To Rongkong*), 402—405 (*To Seko*). — KAUDERN, *I Cildes obygdar* I, p. 537, bild 175, II, p. 12—21 met bild 4—9. — Idem, *Structures and settlements*, 55—95 met fig. 28—61.

2) Vgl. KAUDERN, o. c. I, p. 383, bild 118. — WEBER, *T. N. A. G.* 2^e Serie, XXXI (1914), p. 495. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2^e Serie XXV, 1289 met pl. XI, fig. d—h. — KAUDERN, *Structures and settlements*, p. 73 met fig. 42.

3) Serie 1456 don. dr. SARASIN, Sept. 1904.

4) Serie 1926 don. Bat. Gen. v. K. en W., Juli 1916.

5) *All tapi* (ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 328).

1232/24¹⁾. Mat (*ali*²⁾, van *pandan*-bladreepen diagonaal gevlochten. — Gebruikt om op te slapen. *Toradja's*.

L. 145, br. 61 cM.

1926/399. Als voren (*omba*³⁾, doch van een dubbele laag fijne palmbladreepen diagonaal gevlochten. *Parigi*.

L. 181, br. 49 cM.

1926/402. Als voren (*omba*), doch zigzagvormig gevlochten van ongekleurde en roode reepen, waardoor een patroon van breede zigzagbanden gevormd wordt. Aan de hoeken een ongekleurde of roode driehoek. Beschadigd. *Parigi*.

L. 215, br. 65 cM.

1926/400. Als voren (*omba*) doch uit twee lagen diagonaal vlechtwerk bestaande; de onderste ongekleurd, de bovenste paars en lichtrood; in het midden een rechthoek, bestaande uit een aantal driehoekjes. Paarse dwarsbanden over de geheele breedte der mat. *Parigi*.

L. 147, br. 48 cM.

1926/397. Als voren, doch van een dubbele laag ongekleurde reepen diagonaal gevlochten; de bovenste laag fijner dan de onderste. Met een smalle strook rozerood en een breede strook steenrood katoen omboord. **M.**

L. 176, br. 57 cM.

1926/398. Als voren, doch in de bovenste laag vlechtwerk is door bruine reepen een patroon van vierkanten en rechthoeken gevormd, die met groote of kleine, ruitvormige figuren gevuld zijn. In het midden een rij concentrische vierkanten, van onderen en boven door drie rijen ruiten omgeven. De lange zijden met een smalle strook paars en een breede strook oranje katoen, de smalle zijden met een smalle strook rood en een breede strook paars katoen omboord. **M.**

L. 194, br. 65 cM.

1926/396. Als voren, doch in het midden der bovenste laag vlechtwerk is door groene, roode en paarse reepen een rechthoek gevormd, die bestaat uit rijen driehoeken, ruiten en schuine, evenwijdige strepen, door groene strepen dwars doorsneden. De lange zijden met smalle strooken zwart en groen en breede strooken rood katoen, de korte zijden met smalle strooken wijnrood en groen en breede strooken gebloeid katoen omboord. Aan de hoeken een hoornachtig vertakt figuur van gouddraad op zwart katoen en in het midden der korte zijden een dergelijk figuur van gouddraad op een halveaanvormige strook rood katoen. **M.**

L. 182, br. 58 cM.

1647/862. Dubbele zitmat (*baile noempoe*⁴⁾, van diagonaal gevlochten *pandan*-reepen (*lambori*), bestaande uit twee op elkaar genaaid matten, de onderste het grootst, dubbel en uit ongekleurde reepen bestaand, omboord met smalle en breede reepen in allerlei kleuren (rood, blauw, groen, paars); de breede rand het *pongoempoe*⁴⁾, de smalle *pokandoekoe*⁴⁾. Nabij het eene einde zijn hierop een halveaanvormige en twee driehoekige, uitgesculpte stukken katoen genaaid, waarop geborduurde krullen en spiralen van zilverdraad en ronde metalen plaatjes. De bovenste mat eveneens dubbel, van fijnere vezels dan de onderste, omboord door eene breede strook rood en oranje katoen, door twee smallere, groen en oranje gevolgd. Op het middengedeelte is in een grooten rechthoek door overvlechting van paarse en groene vezels een patroon gevormd, uit verschillende evenwijdige banden bestaande: rijen door

1) Serie 1232 don. A. C. KRUYT, Nov. 1899.

2) ADRIANI EN KRUYT, II, 329. — KRUYT, *Woordenlijst*, 6 s. v.

3) KRUYT, *Woordenlijst*, 48, s. v. *omba*.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 118.

diagonalen in vier tweekleurige driehoeken verdeelde vierkanten (*mata mpoene*¹⁾ *biniase*), rijen schuine, afwisselend gekleurde zigzaglijnen (*siri tanda sioe*) of rijen schuine, ongekleurde kruisjes op gekleurden grond (*siri mata-mpoene*¹⁾). Aan elk der korte einden is een driehoekig stuk oranje katoen opgenaaid, waarop borduurwerk van zilverdraad en plaatjes als voren. *Posso*.

Bovenste mat l. 141, br. 36, onderste mat l. 192, br. 58 cM.

δ. Slaapsteden²⁾.

804/253³⁾. Haken, voor bedgordijnen (*klamboe*), ruw bewerkt, van een platten reep ijzer, welks eene einde tot een oog is samengebogen. Twee stuks. **M.**

L. 16,5, br. 0,6 cM.

ε. Gereedschap om vuur en licht aan te steken⁴⁾.

1613/3⁵⁾. Lamp, van geelkoper, ronde bak met lange, effen en uitgeholde tuit. Opengewerkt deksel met een vierpuntige ster in het midden, omgeven door driehoeken. In twee krullen uitlopende knop. Het deksel draait met een scharnier om het handvat, dat opengewerkt is in den vorm van een gestileerden vogel en met twee staafjes aan den bak is bevestigd. Om den bak een uitstekende, in twee aan twee van elkander afgebogen punten uitlopende rand. *Loewoe*.

L. 19, br. 8 cM.

1232/26. Fakkelfandaard (*potoenda ntjilo*⁶⁾), van hout, op rechthoekig voetstuk, dat met een convexen boog naar boven oploopt en in het midden vlak is, de korte zijden met vooruitstekenden rand. In dit voetstuk steekt een stok in den vorm van twee op elkaar staande ovalen, waaraan een liggend dwarsstuk van wit, opengewerkt hout bevestigd is, met twee ronde en twee ruitvormige openingen, om de fakkels in te steken. *Toradja's*.

H. 33, l. voetstuk 34, br. 13,5 cM.

1300/20⁷⁾. Harsfakkelf (*silo*⁸⁾), kegelvormig stuk hars, besloten in een stuk van eene bladscheede, met een stevige omwinding van een rotanreep. — Wordt in de huizen als lamp gebrand. *Toradja's*.

L. 33,5, dm. 1,5—3 cM.

1456/38. Vuurzaag⁹⁾, bestaande uit drie stukjes bamboe, aan de einden puntig bijgesneden; een ervan vertoont een scherpen zijkant, de beidere andere een gedeeltelijk verkoolde, nog niet doorlopende dwarsgleuf; tusschen deze beide een stukje tondel. *Koelawi*.

L. 30—36,5, br. 2,5—3 cM.

1926/715¹⁰⁾. Tondeldoos, van lichtbruin hout, ellipsvormig. Rechthoekig, inclusief deksel met twee afgeronde hoeken. Van boven en van onderen convex. In eene der zijden steekt een vuurslag, bestaande uit een convex stuk ijzer. *Toradja's*.

L. 6,1, br. 4,1, dm. 3,4 cM.

1) O. c. 235: duivenoog.

2) ADRIANI en KRUYT, II, 187.

3) Serie 804 don. prof. M. WEBER, Nov. 1896.

4) ADRIANI en KRUYT, II, 186—187. — KRUYT, *T. I. T. L. Vrk.* LXIII, 278.

5) Serie 1613 don. J. WOLTERBEEK MULLER, Juli 1907.

6) *M. N. Z. G.* XI, 135. — KRUYT, *Woordenlijst*, 78, s. v. *tunda* en 63, s. v. *silo*.

7) Serie 1300 don. A. C. KRUYT, Maart 1901.

8) *M. N. Z. G.* XI, 135, 144. — ADRIANI en KRUYT, I, 293, II, 190. — KRUYT, *Woordenlijst*, 63, s. v.

9) SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, 54, 280.

10) Not. Bat. Gen. LI (1913), p. XC, n° 16748.

d. Manden, dozen, tasschen en zakken.

1926/383 & 386. Zakken, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten, de benedenhoeken schuin afgesneden, de zijden flauw convex, van boven flauw concaaf. De bodem zeshoekig; 386 met een, door den bovenrand geregen handvat. **M.**

H. 52,5 en 34,5, br. 33 en 25 cM.

1232/22. Zak (*rombe*¹), als voren, doch de bovenrand naar buiten omgeslagen, zonder handvat. — Om gestampte rijst in te bewaren. *Toradja's*.

L. 62, br. 33,5 cM.

1232/33. Als voren (*rombe*), van *silar*-bladreepen diagonaal gevlochten, doch veel kleiner, de bovenrand niet omgeslagen. — Wordt gebruikt om kleinigheden, als erwten, duiten, enz. op te bergen. *Toradja's*.

L. 18, br. 14 cM.

1926/384. Tasch, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten, plat, rechthoekig, twee benedenhoeken uitstekend. **M.**

H. 22, br. 27 cM.

1926/374, 385 & 387. Manden of tasschen, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten, als voren, doch de bodem zeshoekig (374) of vierhoekig (385 en 387). De bovenrand zigzagvormig gevlochten en door een rij omgevouwen reepen van het midden gescheiden. **M.**

H. 18,5, 21,5 en 20, br. 32, 36,5 en 17 cM.

1926/661. Mandje (*bako*²), van onderen zeshoekig, van boven rond, van palmbladreepen volgens het dichte drierichtingssysteem (*anjam gila*³) gevlochten, met uitstekende punten langs den bovenrand. **M.**

H. 10,5, dm. 18 cM.

1926/612⁴). Als voren (*aboho*), doch van boven wijder uitlopend. De vorm, de vlechtwijze en het vlechtmateriaal als voren. *Tominiboekt. C of N*⁵).

H. 11, dm. 31 cM.

1647/851. Zakje (*lama lama ngane*?), van ongekleurde *silar*⁶-bladreepen diagonaal gevlochten, rechthoekig, het ondereinde smaller en in zes punten uitlopend, aan den bovenrand de reepen uitstekend. Door overvlechting met groene, gele en rose vezels zijn onregelmatige ruiten, randen en vierhoeken gevormd. *Posso*.

H. 21, dm. 7,5 cM.

1647/845. Mand (*vantang*⁷), bestaande uit drie over elkaar sluitende, afgeknot kegelvormige manden, waarvan de bovenste als deksel dient, de middelste een bodem in het midden, de onderste een aan de onderzijde heeft. Van ongekleurde *silar*-bladreepen volgens het drierichtingssysteem gevlochten. De randen met dickere reepen versterkt. Door overvlechting met roze, zwart of groen gekleurde reepen is een patroon gevormd: op de wanden rijen ruiten, zigzag- of rechte lijnen, op het bovenvlak van het deksel sterren, rhomben of groepen van drie ruitjes. Aan den omtrek eene rij steken van rood garen. *Posso*.

H. 21, dm. 22—27 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 328, 332. — KRUYT, *Woordenlijst*, 59, s. v. — JASPER, *Vlechtwerk*, 190.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 328. — JASPER, *Vlechtwerk*, 165.

3) JASPER, o. c. 52, 60, 148, 199.

4) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 138, n° 6447.

5) De vorm van het voorwerp komt overeen met n° 1926/661, dat ontwijfelbaar uit *Midden-Celebes* afkomstig is, doch de naam doet denken aan *Noord-Celebes* (*Gorontalo*?), is althans niet *Baré*.

6) JASPER, *Vlechtwerk*, 29.

7) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, p. 161, fig. 227.

1647/847. Mand, als voren, doch uit slechts één mand bestaande, onderaan zeshoekig, van boven rond en nauwer toeloopend. Om bodem en bovenrand een rechtopstaande strook als voet, resp. randhoepel. De zijwand door zes opstaande, met verschillend gekleurd katoen bekleede reepjes in evenveel sectoren verdeeld, die met fijn, zigzagvormig en gekleurd vlechtwerk van *silar*-bladreepen zijn bekleed; de vakken vertoonten afwisselend ongekleurde vierkanten met concentrische kern op gekleurden grond, of gekleurde kruisen op ongekleurden grond; over het midden van elk vak een blauwe streep; randhoepel en voet met ongekleurde zigzaglijnen of kruisen op gekleurden grond; de binnenzijde van den randhoepel vertoont eene rij paarse driehoeken. *Posso*.

H. 15, dm. 14—20 cM.

1647/848. Als voren (*timbollo*¹⁾), doch kleiner en de buitenwand met overvlechting van groene, roode, zwarte en paarse vezels, die rechte en zigzaglijnen en rhomben vormen. *Posso*.

H. 12, dm. 14—18 cM.

1647/844. Doos (*bakoe bodo*²⁾) afgeknot kegelvormig, bestaande uit drie deelen, waarvan de beide onderste doozen met bodem, het bovenste deksel, alles over elkaar passend. De twee bodems volgens drierichtingssysteem à jour van bamboereepen, de wanden en bovenkant van het deksel volgens de gecompliceerde omslingeringmethode³⁾ van *silar*-bladreepen om rondgaande hoepels. De reepen ongekleurd, rood en zwart in rondgaande kringen, in het midden van het deksel een driekleurige, draaiende zon. *Posso*.

H. 21, dm. 18—24 cM.

1926/611⁴⁾. Mand (*bingka*⁵⁾), vierkant, zonder deksel, van ongekleurde bamboereepen zigzagvormig gevlochten. Om den bovenrand een ronde, om den voet een vierkante hoepel, door rotanreepen bevestigd. *Todjo, Posso, Saoesoc en Parigi*.

H. 11, dm. 28—28,5 cM.

1647/756. Als voren (*taroe*⁶⁾), van ongekleurde *bomba*⁷⁾-reepen zigzagvormig gevlochten (tweerichtingssysteem), op den bodem drieslag, op de wanden tweeslag; de bodem vierkant, naar boven rond, met bamboe randhoepel, die met schuine, bruine rotanvezels is vastgebonden. Om den onderrand een dergelijke hoepel als voet; dwars door den bodem, diagonaal een paar bamboereepen ter versterking. *Posso*.

H. 9,5, dm. 32—40 cM.

804/224⁸⁾. Doos, rechthoekig, met overschuivend deksel, uit de bladscheede van den sagopal, door fijne rotanreepen aaneengenaaid; de opening van doos en deksel eveneens met rotanreepen omzoomd. Doos en deksel door middel van een koord, dat door een gaatje aan de smalle zijde van het deksel loopt en met een lus in die van de doos is bevestigd, aan elkander verbonden. **M.**

L. 17, br. 12, h. 12 cM.

1926/578⁹⁾. Mand (*pangisa*¹⁰⁾), half bolvormig, met plat rond deksel en uitstaanden, diagonaal gevlochten voet. Ook de bovenrand van paren rotanreepen diagonaal gevlochten, de wand en het deksel open en lusvormig¹¹⁾ gevlochten. — Voor kommen, enz. *Todjo, Posso, Saoesoc, en Parigi*.

H. 16, dm. 18,5 cM.

1) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, p. 162, fig. 228.

2) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, p. 155, fig. 208.

3) JASPER, *Vlichtindustrie*, 68. — Idem, *Vlechtwerk*, 57. — MASON, *Vocabulary*, fig. 27h.

4) *Cat. Bat. Gen. Suppl. I*, p. 137, n° 6431.

5) ADRIANI en KRUYT, *De Barèc-sprekende Toradja's*, II, 189, 197, 214, 282, 328. — KRUYT, *Woordenlijst*, 13, s. v. — JASPER, *Vlechtwerk*, 53, 159. — KRUYT, *M. N. Z. G. XL*, 131.

6) JASPER, *Vlechtwerk*, 159. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 135, 330.

7) KRUYT in *M. N. Z. G. XL*, 31, n. 1: *Moranta arundinacea* L.

8) WEBER in *I. A. J. E. III, Suppl.* p. 38 met pl. I, fig. 21.

9) *Cat. Bat. Gen. Suppl. I*, p. 138, n° 6441.

10) ADRIANI en KRUYT, *De Barèc-sprekende Toradja's*, II, 196 en 331. — JASPER, *Vlechtwerk*, 161.

11) MASON, pl. XIV. — LEHMANN, *Vlechtwerke*, pl. X, fig. 5.

1926/658. Mand, met opschuivend deksel, cilindervormig, van ongekleurde rotanreepen volgens de eenvoudige omslingeringsmethode over horizontale hoepels gevlochten. Het deksel van boven concaaf, met eene opening in het midden. *M.*

H. 11,9, dm. 19,5 cM.

1647/856. Als voren (*vantang*¹⁾), van vischgraatvormig, in rondgaande gangen gevlochten *rotan danni*-reepen, afgeknot kegelvormig, van boven het smalst en met, op een uitstekenden rand rustend, plat deksel. Het vlechtwerk van paren reepen, die op deksel en bodem in spiralen te zamen komen²⁾. *Posso.*

H. 22, dm. 32—43 cM.

1232/5. Als voren (*soempa*³⁾), doch kubusvormig, van diagonaal gevlochten, ongekleurde en zwarte bamboereepen in een patroon van zigzagstrepen gevlochten. Het overschuivende deksel aan de zijkanten met hetzelfde patroon als dat van de mand, met zwarten onderrand. — Om gestampte rijst in te bewaren. *Toradja's.*

H. 24, dm. 16 cM.

1232/4. Als voren, doch het, door de zwarte reepen gevormde patroon bestaat uit verticale zigzagstrepen tusschen twee evenwijdige, horizontale strepen. Op de zijwanden van het deksel verticale, evenwijdige strepen en op het bovenvlak vier vierkanten, ieder met een driehoek als kern, omgeven door concentrische randen. *Toradja's.*

H. 29, dm. 20 cM.

1647/1339⁴⁾. Als voren, doch volgens het drierichtingssysteem *à jour* van ongekleurde rotanreepen gevlochten; cilindervormig met opschuivend deksel. De bodem en het bovenvlak van het deksel eenigszins onregelmatig, zoodat een zesztralgige ster met opstaande punten aan de randen zichtbaar is. De horizontale reepen der wanden van mand en deksel breed en dubbel; nabij den bovenrand van de mand aan de buitenzijde een rondgaande, geheel omwoelde ring, waarop het deksel rust. De rand van de mand met zelfkant; aan dien van het deksel nog een afzonderlijke, geheel omwoelde ring⁵⁾. *Toradja's.*

H. 24, dm. 18 cM.

1926/375. Als voren (*bako*⁶⁾), doch van ongekleurde en zwarte bamboereepen zigzagvormig gevlochten, van onderen breed uitlopend en vierkant, van boven rond. Op den bovenrand twee breede bamboehoepels, door paren rotanreepen bevestigd. Ter versterking der wanden dienen vier breede, zwarte bamboereepen, die elkaar onder den bodem kruisen en aan den ondersten randhoepel bevestigd zijn. Bovendien verticaal op het midden der wanden een smalle, ongekleurde en zwarte reep. Met draagband van een rotanreep, die aan twee hoekstijlen bevestigd is. *M.*

H. 16,5, dm. boven 13,5, beneden 17 × 18 cM.

1926/388. Als voren (*bako-bako*⁷⁾), doch aan de buitenzijde drie evenwijdige, horizontale rijen afwisselend roode en zwarte ruitjes. De bovenste randhoepel zwart, de onderste rood, evenals de reepen, die verticaal over het midden der wanden loopen. Overigens als voren. *Koclavi.*

H. 15, dm. 27 cM.

- 1) JASPER, *Vlechtwerk*, 208.
- 2) Vgl. MASON, *Vocabulary*, s. v. *Bottomwork* met fig. 8.
- 3) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 188, 199. — KRUYT, *Woordenlijst*, 66, s. v. *sumpa*.
- 4) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 158, fig. 218.
- 5) MASON, *Vocabulary*, fig. 26c.
- 6) ADRIANI en KRUYT, *De Barè'e-spreekende Toradja's*, II, 328. — JASPER, *Vlechtwerk*, 159.
- 7) ADRIANI en KRUYT, l. c. — Vgl. JASPER, *Vlechtwerk*, p. 160, fig. 223. — MEYER und RICHTER, pl. XVII, fig. 19.

1232/7. Mand, als voren (*bingka wando*¹), doch van ongekleurde en zwarte bamboereepen volgens het drierichtingsstelsel gevlochten. Van boven rond, de bodem zeshoekig. De doorvloechting met ongekleurde reepen vormt horizontale en schuine evenwijdige lijnen. Randhoepel van rotan. *Toradja's*.

H. 6, dm. 19—24 cM.

1647/741. Als voren (*bingka lepa* of *wando*²), doch alleen de buitenzijde zwart geveerd. De vlechtwijze als voren (*rawi*³). Door overvloechting met ongekleurde reepen is aan de buitenzijde en den bovenrand der binnenzijde een patroon gevormd van rijen ruitjes, op de bodem volgens zes stralen, op de wanden in rondgaande rijen gegroepeerd. *Posso*.

H. 7,5, dm. 21—32 cM.

1647/763. Als voren (*bingka lora*⁴), doch van ongekleurde, zigzagvormig gevlochten bamboereepen; de bodem vierkant, van boven rond; door eene wijziging in de vloechting vertoonen de wanden aaneensluitende groote vierkanten. Aan den bovenrand zelfkant. *Posso*.

H. 10,5, dm. 12—21 cM.

1647/1346 & 1346a. Als voren, doch in bewerking; bij n° 1346a de bamboeschilreepen nog niet overgevlochten; bij n° 1346 is door overvloechting met bastreepen van bamboeschil een patroon gevormd: op den bodem concentrische vierkanten en op de wanden staande en rondgaande rijen streepjes. Nog niet zwart geveerd. *Toradja's*.

H. 8,5 en 8, dm. 15—24 en 15—23 cM.

1232/12. Als voren (*bingka*⁵), doch zwart gekleurd. Door ongekleurd gebleven reepen is aan de buitenzijde een patroon gevormd van rechthoeken met witte blokjes tusschen evenwijdige, horizontale strepen en op den bodem concentrische vierkanten. De zijden van onderen concaaf, met uitstekende hoeken. *Toradja's*.

H. 9, dm. 13—25 cM.

1926/642. Als voren, doch het patroon aan de buitenzijde bestaat uit twee rijen zwarte sterren met een witte stip in het midden op ongekleurden grond⁶). De bodem als voren. **M.**

H. 10, dm. 20—27 cM.

1926/643. Als voren, doch de binnenzijde ongekleurd, de buitenzijde zwart met een patroon van ongekleurde driehoeken en langs den bovenrand een vischgraatvormig gevlochten band. De bodem ongekleurd. **M.**

H. 9,5, dm. 17,5—26 cM.

1926/390. Als voren, doch langs den bovenrand een roode en een ongekleurde, geheel met gele vezels omwoelde hoepel. Het vlechtpatroon aan de buitenzijde bestaat uit horizontale rijen zigzagstrepen, aan weerszijden begrensd door drie verticale, evenwijdige zwarte strepen op ongekleurden grond. **M.**

H. 13, dm. 16—26 cM.

1926/648. Als voren, doch het vlechtpatroon aan de buitenzijde bestaat uit afwisselend zwarte en met groepen van vier of vijf ruitjes⁷) gevulde rechthoeken. Op den

1) JASPER, *Vlechtwerk*, 160. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 328, 333.

2) JASPER, l. c. — *Wando* = gek, evenals *gila* (Mal.) in *anjum gila*. (KRUYT, *Woordenlijst*, 81, s. v.).

3) JASPER, l. c. 53.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 74, 75, 160, 161, 177, 221, 234. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 330, 332. — KRUYT, *Woordenlijst*, 13, s. v. *bingka*.

5) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVII, fig. 19. — *M. N. Z. G.* XI, 131, 143.

6) ADRIANI en KRUYT, o. c. pl. hoofdstuk nijverheid, onderaan links: *penata njaogoe*.

7) ADRIANI en KRUYT, pl. hoofdstuk nijverheid, fig. in het midden.

bodem een zwart, rechthoekig omgebogen figuur (*pelocloe mpakoe*¹) op ongekleurden grond. **M.**

H. 10,4, dm. 13—24 cM.

1926/647. Mand, als voren, doch het patroon der buitenzijde bestaat uit drie of vier groepen verticale, schuine strepen in zwarte rechthoeken. Op den bodem een zwart vierkant. De bovenste randhoepel met ongekleurde vezels omwoeld. **M.**

H. 9, dm. 14,5—26,5 cM.

1926/646. Als voren, doch het vlechtpatroon aan de buitenzijde bestaat uit rijen zwarte, verticale en horizontale strepen op ongekleurden grond. Op den bodem twee zwarte driehoeken. De bovenste randhoepel zwart gekleurd, op regelmatige afstanden met gele vezels omwoeld. **M.**

H. 12,5, dm. 17—26 cM.

1232/10. Als voren²), doch het patroon der wanden bestaat uit zwarte rechthoeken, gevuld met ongekleurde kruisen. Op den bodem vier met onregelmatige figuren gevulde vierkanten. De bovenrand ongekleurd, geheel met gele vezels omwoeld. *Toradja's*.

H. 12,5, dm. 17—29 cM.

1232/11. Als voren, doch het patroon der wanden bestaat uit zandlooperfiguren en daarboven en -onder met ongekleurde stippen gevulde vierkanten. Op den bodem concentrische vierkanten. De bovenrand afwisselend met groepen gele en bruine reepen omwoeld. *Toradja's*.

H. 13, dm. 18,5—31 cM.

1647/739. Als voren (*bingka lora*³), doch het patroon op de wanden bestaat uit twee rijen boven elkaar geplaatste vierkanten, waarbinnen twee met den top naar elkaar toegekeerde driehoeken. Bovendien nog een ongekleurde randhoepel aan de binnenzijde van den bovenrand. *Posso*.

H. 10, l. en br. beneden 15, id. boven 27 cM.

1647/740. Als voren (*bingka lora*), doch het patroon van de wanden bestaat uit rechthoeken, gevuld met rijen horizontale streepjes. Op den bodem concentrische vierkanten. De bovenste randhoepel ongekleurd. *Posso*.

H. 10, l. en br. beneden 17,5, id. boven 27 cM.

1232/9, 1647/737 en 1926/645 & 698⁴). Als voren (*bingka*), doch het patroon van de wanden bestaat uit rijen streepjes en daaronder vierkanten, die achtpuntige sterren omsluiten (*permata saogoe*⁵). De bodem met ongekleurde reepen overvlochten (737), of versierd met vierkanten, verdeeld in vier driehoeken (9) of gevuld met een ruit (645) of met vier zandlooperfiguren (698). De bovenrand ongekleurd (698) of geel (9, 737 en 645). 9: *Toradja's*, 737: *Posso*, 645: **M.**, 698: *Todjo*, *Posso*, *Saoesoe* en *Parigi*.

H. 10,9, 12 en 13, dm. 17—27, 15—26,5, 19,5—33 en 18—30 cM.

43/21⁶) Mandje (*bingka*⁷), van bamboereepen zigzagvormig gevlochten, vierkant van onderen en rond van boven. Aan de buitenzijde een patroon van achtstralige, ongekleurde sterren op zwarten grond met een zwarte ruit als kern. Op den bodem

1) L. c. fig. bovenaan.

2) Vgl. MEYER und RICHTER, o. c. pl. XVII, fig. 19. — *M. N. Z. G.* XI, 143.

3) JASPER, *Vlechtwerk*, 160—161. — ADRIANI en KRUYT, II, 330, 332.

4) *Cat. Bat. Gen. Suppl.* I, p. 137, n° 6431.

5) ADRIANI en KRUYT, *Atlas*, pl. vlechtpatronen, fig. 3. — JASPER, *Verslag 2^e Jaarm. tentoonst.* pl. 23, fig. 11 en 21. — VAN HASSELT, *Atlas*, pl. LXXVI, fig. 4. — JASPER, *Vlechtwerk*, p. 236, fig. 366.

6) Serie 43 don. C. B. H. BARON VON ROSENBERG, Dec. 1864.

7) JASPER, *Vlechtwerk*, 53, 159. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 189, 197, 214, 282, 328.

een gestileerde, ongekleurde *swastika* op zwarten grond. Langs den bovenrand van binnen en buiten een roode rotanreep, door rotanvezels bevestigd. De binnenzijde bruin gekleurd. — Dient tot het bewaren van eetwaren. Gekocht te *Posso. Gorontalo*.

Dm. 24,5 × 25, h. 8,5 cM.

43/22. Mandje, als voren (*bingka*), doch grooter; het patroon der buitenzijde bestaat uit, met de toppen naar elkander gekeerde, zwarte driehoeken op ongekleurden grond. Op den bodem vier vierkanten. Overigens als voren. — Gekocht te *Posso. Gorontalo*.

Dm. 29 × 31, h. 11,5 cM.

1647/1337. Snippermand, in den vorm van eene afgeknotte, vierzijdige pyramide, van boven het wijdst; de schering bestaat uit verticale, platte bamboereepjes, die onder den, door een vierkant plankje gevormden bodem uitsteken en aangepunt zijn; in de hoeken heele bamboes, die als pooten uitsteken en in de onderhoeken met rotanvechtwerk zijn vastgebonden¹⁾. De schering bestaande uit smalle rotanreepjes, in horizontale gangen (één op, één neer) doorgevlochten; de bovenrand geheel met rotan omwoeld, daaronder aan de buitenzijde een bruine reep bamboe doorgestoken. Aan den onderrand eene rotanlus. *Toradja's*.

H. 48, dm. 10,5—24 cM.

1647/846. Doos (*timbangan bolano*²⁾), van boomschors, achtkantig, de opstaande wanden met uitstekende ribben op de hoeken en door dergelijke ribben in rechthoeken met smallere randen verdeeld. In de smalle randen wit en zwarte spiralen, door micaplaatjes bedekt, de middenrechthoeken benaaid met geel geverfde bladen, waarop wollen borduursel in verschillende vormen en met randen van zwart blad, met rood gare vastgenaaid en waarin micaruitjes. Onder- en bovenrand van de doos met rood geverfd blad bekleed, de ribben met gebloemd katoen. Het deksel in de doos passend en met ingezonken bovenvlak; de aldus ontstane rand van binnen met zwart, van boven met rood, van buiten met wit blad bekleed; het ingezonken bovenvlak bestaande uit eene dubbele laag gevlochten, smalle *pandan*-reepen, de onderste rechthoekig en ongekleurd, de bovenste zigzagvormig, met zwarte en ongekleurde zigzaglijnen. *Posso*.

H. 12, dm. 19 cM.

1647/350. Twee mandjes, in den vorm van eene ananasvrucht, rechthoekig van lantarbladreepen gevlochten; de punten gevormd door dubbele vouwen in de inslagreepen³⁾. De beide manden met een touwtje aan elkaar gebonden. In het inwendige rammelende stukken eierschaal. *Toradja's*.

H. 14, dm. 7,5 cM.

1647/853. Mandje (*boeah boetoene*⁴⁾), van rechthoekig gevlochten, ongekleurde *silar*-bladreepen in den vorm van eene vrucht. Vierzijdige pyramide met ronden steel tegen den bodem, in den top de reepen aan elkaar geknoopt. Door overvlochten van gele, rose, paarse en groene reepen is het dikste deel geblokt. Aan den, in puntjes eindigenden steel een gedraaid touwtje. *Posso*.

H. 8, dm. 8 cM.

1647/852. Als voren (*nanasi*), van rechthoekig en diagonaal gevlochten *silar*-bladreepen, in den vorm van eene ananasvrucht. De reepen ongekleurd, zwart en rood; over de geheele oppervlakte zijn in de reepen knepen en vouwen gelegd, die rijen uitstekende punten vormen⁵⁾. *Posso*.

H. 18,5, dm. 9 cM.

1) MASON, *Vocabulary*, 25, s. v. *knotwork*.

2) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, p. 163, fig. 230.

3) MASON, *Vocabulary*, s. v. *curlwork* en fig. 16.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 193.

5) MASON, *Vocabulary*, i. v. *curlwork* en fig. 16.

1647/854. Bundel mandjes (*sasapoeloc*¹), in den vorm van nagebootste, mispelvormige vruchten in verschillende kleuren en grootten van rechthoekig gevlochten *silar*-bladreepen, waarin vouwen zijn gelegd, die rondgaande rijen uitstekende punten vormen²). Aan de bovineinden de vezels aan elkaar geknoopt. *Passo*.

e. Overig huisraad.

1733/1³). Bamboekoker, aan een einde door een tusschenschot gesloten; in het andere einde zijn reepjes bamboe geschoven, waarover een klein, plat dekseltje past. De buitenzijde geheel versierd met ingesneden versieringen⁴): rondgaande banden, begrensd door ringen met zigzaglijnen op donkeren grond en effen ringen; de banden door breede, met was gevulde langsstrepen verdeeld in rechthoeken, waarin met streepjes gevulde en effen driehoeken of ruiten, of geheel effen, met een gestreepten driehoek aan de smalle zijden. Op het deksel een rij driehoeken op een grond van kruisstrepen, begrensd door een of twee ringen, waarin een zigzaglijn op donkeren grond. — Hoogvlakte in de nabijheid van het *Latimodjong*-gebergte.

L. 103,5, dm. 4,8 cM.

1818/19⁵). Als voren, met opschuivend deksel; bodem en bovenkant van het deksel door een tusschenschot gevormd, waarin een achtbladerige bloem is gesneden⁶). Ingesneden versiering op de wanden: dubbele zigzaglijnen, onder en boven een rij driehoeken en verder rechthoeken, waarin gekruiste strepen, twee driehoeken, aangesloten spiralen of concentrische vierkanten met een kruis als kern. *Loetwoe*.

L. 62, dm. 6 cM.

1818/20. Als voren, doch de ingesneden versiering bestaat uit dubbele, rondgaande zigzagstrepen, bovenaan banden met driehoeken, spiralen of ruiten en verder rechthoeken met gekruiste lijnen, twee driehoeken of concentrische rechthoeken met een kruis als kern. *Loetwoe*.

L. 77, dm. 5,5 cM.

1818/16. Als voren, met ingezetten, houten bodem en bovenvlak van het deksel. Ingesneden versiering⁷): op de wanden rijen driehoeken en fijne zigzaglijnen; daartusschen rechthoeken met achtpuntige sterren of driehoeken. Op den bodem en het deksel een veelpuntige ster binnen een getanden rand. *Loetwoe*.

H. 10,5, dm. 6 cM.

1818/17. Als voren, doch zonder deksel. Versiering: randen met zigzaglijnen en lange ruiten, daartusschen rechthoeken met gestreepte of in vieren verdeelde vierkanten of driehoeken⁸). *Loetwoe*.

L. 14, dm. 3 cM.

1818/18. Als voren, doch met deksel van bruin hout, waarin een achtbladerige bloem is gesneden. Ingesneden versiering op de wanden: rondgaande zigzaglijnen en rijen ruiten; daartusschen rechthoeken met kruisstrepen, aangesloten kruisen of groote driehoeken. *Loetwoe*.

L. 13, dm. 3 cM.

1) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 192, fig. 296.

2) MASON, *Vocabulary*, i. v. *curtuork* en fig. 16.

3) Serie 1733 don. E. C. ABENDANON, Febr. 1910.

4) Vgl. LOEBER, *Bull. Kol. Mus. Haarlem*, n° 43, pl. XXVIII, fig. 96. — Idem, *Ned.-Indië Oud en Nieuw*, I, 252—255, afb. 11—18.

5) Serie 1818 ruiling Kon. Mil. Acad. Breda, Juni 1912.

6) LOEBER, *Ned.-Indië Oud en Nieuw*, I, p. 252, afb. 12.

7) WEBER, *I. A. f. E. III, Suppl.* pl. I, fig. 13, 16, 23; pl. II, fig. 10 en 11, pl. III, fig. 6 en 9. — LOEBER, l. c. afb. 11—12.

8) Zie LOEBER, o. c. afb. 11, onderste rij.

1977/74¹⁾. Bamboekoker, als voren, geheel met snijwerk versierd, dat over acht banden verdeeld is. Ieder vier acht banden weer verdeeld in vierhoeken, gevuld met driehoeken, ruiten, vierkanten, die of gestreept of met zandloopers gevuld zijn, ineen-gekrulde spiralen, s-vormige figuren, enz. De stop onversierd. **M.**

L. 44, dm. 6,5 cM.

1977/75. Als voren, doch langer; het ornament verdeeld over 18 banden en bestaande uit: ruiten, vierbladerige bloemen, radfiguren, driehoeken, enz., alles in vierhoeken en gescheiden door ongekleurde zigzaglijnen op zwarten grond. **M.**

L. 63,8, dm. 4,5 cM.

1977/76. Als voren, doch veel kleiner en zonder stop; het ornament over slechts drie banden verdeeld en bestaande uit ruiten, radfiguren, maeanders, enz. **M.**

L. 10,5, dm. 2,6 cM.

1977/77. Als voren, doch de bodem en het bovenvlak van de stop versierd met een achtbladerige bloem en de zijden van de stop met ongekleurde ruiten op zwarten grond. De koker versierd met twee banden, gevuld met ruiten, radfiguren, kruisbloemen, enz. De banden door twee rijen zigzagstrepen begrensd. **M.**

L. 17,8, dm. 5,1 cM.

Zie deel XVIII, pl. VI, fig. 3.

1300/68. Wieg (*kobati*²⁾), rechthoekige bak van bruin hout, aan een der korte zijden open, het andere korte einde met ingesneden krullen op den bovenrand. De zijwanden steken aan deze zijde over, zijn eenigszins opwaarts gebogen en in den vorm van een dieren (vogel?)kop gesneden. De lange zijwanden verbonden door een bamboekoker en een vierkant balkje bij het open einde en een overgelegd, in gaten stekend plankje bij het gesloten einde; nabij het open einde ligt op de lange wanden nog een trapeziumvormig plankje, met touwtjes bevestigd; die wanden zijn bovendien nog verbonden door een kruiselings, door gaten gestoken koord. De bodem wordt gevormd door bamboelatjes in de lengte, het beloop van de zijwanden volgende, steunende op dwarslatjes en op enkele plaatsen dwars doorvlochten met rotanreepen. Bijgevoegd zijn twee kleine rolkussens en een platte reep diagonaal gevlochten rotan met een oog op het eene en eene lus aan het andere einde. — Dient voor het afplatten van den schedel bij kinderen. De wiegen worden gewoonlijk als familiestuk bewaard en zijn moeielijk te krijgen. *Toradja's*.

L. 83,5, br. 26 cM.

1926/359. Als voren, doch de lange zijwanden met bladkrulvormig snijwerk en relief, de vooruitstekende einden à four versierd. De beide korte einden gesloten door een verticaal ingestoken, houten plankje. De beide lange zijden verbonden door een ingestoken horizontaal plankje en twee bamboekokers. De bodem als voren. Zonder kussens. **M.**

L. 116, br. 33, h. 19,5 cM.

804/239³⁾. Mesje, effen lemmet met flauw concaven, breedten rug en convexe snede, die met den rug een scherpe punt vormt, beneden de greep versmald en van eene diepe uitsnijding voorzien. Greep van grijs hoorn, in doorsnede ovaal, wier bovenende plat achterover gebogen en aan het uiteinde van eenige inkepingen voorzien is. Scheede van wit hout, uit twee helften bestaande, die worden bijeengehouden door twee vischgraatvormig gevlochten rotanringen, de eene aan het knopvormige uiteinde der scheede, de andere op eenigen afstand van het bovenende,

1) Serie 1977 don. erfgenamen Mr. M. C. PIEPERS, Nov. 1919.

2) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 57, 188. — VAN HORVELL in *I. A. f. E.* VI, 190. — *M. N. Z. G.* XI, 268. — KRUYT, *Woordenlijst*, 34 s. v.

3) WEBER in *I. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 39 met pl. I, fig. 6.

beneden een rugje bevestigd; de vorm der scheede beantwoordt aan dien van het lemmet. — Wordt door de inboorlingen overal medegevoerd en dient voor huishoudelijk gebruik, o. m. tot verwijdering van het haar der geslachte varkens. *Toradja's*.

L. 15, l. lemmet 10,5, br. 2,4, l. scheede 11,5 cM.

1232/34. Bijl (*ocase*¹), het ijzer van voren breed en convex, naar achteren versmald en verdikt, in een bus uitlopend, waardoor een cilindervormige steel van wit hout is gestoken. *Toradja's*.

L. 71,5, l. ijzer 17,5, br. 6,5 cM.

1300/35. Naainaald (*idjai*²), van ijzer, in doorsnede vierkant, het eene einde puntig, het andere plat, gebogen en over de volle breedte tot een oog vervormd. — Men steekt er gaatjes mede in het katoen of de *foeja* en steekt dan den draad door het gaatje. De *Toradja* kent alleen den rijgsteek. *Toradja's*.

L. 20,5, dm. 0,4 cM.

GROEP IV.

Jacht en visscherij³).

1. Jacht.

1300/2. Jachtspeer (*kajai*⁴), de punt van ijzer, bestaande uit een langen, cilindervormigen steel, in het midden met rondgaande groeven, het bovineinde driehoekig met twee groote, naar achter gekeerde weerhaken, het onderende kegelvormig en uitgehold. Over de punt een houten koker, met overgebonden bladeren bekleed. De punt staat op een, als schacht dienenden, ruwen tak en is daarmede door een lang, los gevlochten, dik touw verbonden. — Zoodra de speer raakt, laat de punt van de schacht los, zoodat het touw zich strekt; bij het vluchten van het wild blijft de schacht haken achter boomen. *Toradja's*.

L. 186, l. punt 29, dm. steel 1,3, br. punt 4,5, dm. schacht 2,5 cM.

1232/58 en 1926/892. Als voren, doch de punt met unilateralen weerhaak⁵), de steel zonder groeven. De schacht als voren, doch met een rotanring omvlochten. — Wordt gebruikt bij de jacht op grof wild. *Toradja's*.

L. 182 en 180,5, l. punt 26 en 19,6, dm. steel 1,5, br. punt 4,5 en 4, dm. schacht 2,5 en 2 cM.

1456/51. Als voren⁶), doch de steel van boven achtkantig, naar onderen cilindervormig, dikker en met talrijke paren rondgaande groeven. Schacht van bruin hout, het bovineinde over groote lengte omgeven door een kunstig vlechtwerk van kruislingsche rotanreepen, het onderende aangepunt. — Voor de zwijnenjacht. Omgeving van *Paloppo*.

L. punt 29, br. 3,5, l. schacht 115, dm. 2,3 cM.

1) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVII, fig. 15. — KRUYT, *Woordenlijst*, 80, s. v. *waaze*.

2) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 219.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 354—378. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 1—23. — MEYER und RICHTER, 81—82. — KRUYT, *De jacht der Toradja's en de Zending (Maandbl. N. Z. G.* 1911, 194). — KAUDERN, I, 360, 418, 555—556. — VAN HORVELL, *T. I. T. L. Vh.* XXXV, 27.

4) *M. N. Z. G.* XLI, 4 met pl. Ia. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 358, bovenste figuur.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. V, fig. 1, pl. XIII, fig. 1, pl. XXII, fig. 5 en pl. XXV, fig. 11 en 13. — *M. N. Z. G.* XLI, pl. 1, fig. a.

6) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 114, n° 459 met pl. XXV, fig. 13.

1232/57. Werpspies (*kajai*¹⁾, de losse punt met unilaterale weerhaak, de steel cilindervormig, door omwinding met zwart vezeltouw bevestigd aan de schacht van bruin hout, die van onderen in een scherpe ijzeren punt uitloopt. *Toradja's*.

L. 189, l. punt 28, br. 3,4, dm. schacht 2 cM.

804/259²⁾. Als voren, doch de ijzeren punt niet met vezeltouw omwoeld. De steel eerst plat vierkant, vervolgens cilindervormig en in een bus uitlopend. Schacht van ruw bewerkt palmhout, het bovineinde kolfvormig verdikt. Zonder punt aan het onderende. **M**.

L. 178, l. punt 29, br. 2,7, dm. schacht 2,7 cM.

1926/891. Blaasroer (*sapoe*³⁾, van bamboe. Binnenin een kleinere buis. **M**.

L. 176, dm. 2,2 cM.

1232/53. Als voren (*sapoe*⁴⁾, doch aan het einde zijn twee breede reepen leder bevestigd. Het mondstuk en het uiteinde van stukjes zwart hout. *To Lage*.

L. 221, dm. 2,6 cM.

804/223⁵⁾. Als voren, doch van palmhout vervaardigd, ongeveer in het midden der lengte omwoeld met een diagonaal gevlochten rotanband en bijna de geheele bovenhelft met rietreepen omwoeld, waaronder de plat vierkante steel van een lancetvormige, ruw bewerkte, ijzeren punt is bevestigd. **M**.

L. 191, dm. 2,5, l. punt 31, br. 2 cM.

804/222⁶⁾. Pijlkoker⁷⁾, van bamboe, met opschuivend deksel van bamboe, beide met een vischgraatvormig gevlochten ring van rotanreepen omwoeld. Over den ring van den koker is eene rotanlus bevestigd, om dezen aan den gordel te dragen. De koker bevat een aantal pijltjes⁸⁾ van bamboe met puntige of lancetvormige spitsen en met afgeknot kegelvormige, op de onderenden geschoven stukjes zacht hout. **M**.

L. 46, dm. 7,5 cM.

1232/54. Als voren (*toki*⁹⁾, doch om den koker drie en om het deksel twee diagonaal gevlochten rotanbanden. Aan den bovensten band om den koker is een, volgens het omslingeringssysteem gevlochten rotanmandje met convexen bodem en verbreed onderende, dienende om zwam in te bewaren, en een stukje schedel, dat als amulet dient, bevestigd. In den koker een groot aantal pijltjes. *To Lage*.

L. 35,5, dm. 10, l. pijltjes 23 cM.

1926/378. Als voren, doch een paar, op vier plaatsen met groepen van drie zwarte reepen omwonden, waardoor een gevorkte boomtak, die dient, om de kokers op te hangen, wordt vastgehouden. Het deksel met een, resp. twee diagonaal gevlochten rotanbanden omvlochten. Een koker met pijlen gevuld. **M**.

H. 53, dm. 5,7 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 358, onderste afb. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, p. 4 met pl. I, fig. a. — Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. V, fig. 1, pl. XIII, fig. 1, pl. XXII, fig. 5 en pl. XXV, fig. 11 en 13.

2) WEBER, *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 41 met pl. I, fig. 2.

3) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 361. — KRUYT, *Woordenlijst*, 65, s. v. *sopu*. — Idem, *M. N. Z. G.* XL, 138—139, XLI, 5—9 met pl. II, fig. a—d. — KAUDERN, *I Celebes obywatel*, I, 298: *hopoe*; II, 266: *ropoet*.

4) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 6.

5) WEBER, *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 40 met pl. I, fig. 13.

6) WEBER, l. c. p. 40 met pl. I, fig. 19.

7) KRUYT, *M. N. Z. G.* XLI, 6 met pl. II, fig. e. — In *Lumala kuitis* (KAUDERN, II, 267).

8) *Talara* (KAUDERN, o. c. I, 298).

9) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 6—7 met pl. I, fig. e—f. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 361.

1926/377. Pijlkoker, als voren (*toki*, een paar¹⁾), doch op zeven plaatsen met een diagonaal gevlochten band van zwarte vezels en op zes plaatsen met paren gele vezels omvlochten, de bovenrand rood gekleurd. Het deksel met twee banden diagonaal gevlochten zwarte vezels omwonden. Een koker gevuld met een aantal pijlen, waarvan sommige met weerhaken van bamboe of ijzer. De gevorkte boomtak aan het boveinde van drie groepen van drie insnijdingen voorzien. **M.**

H. 36,5, dm. 7 cM.

1232/55. Strikken (*bantara*²⁾, elf stuks, bestaande uit een puntig stokje van palmhout, aan welks einde twee lusvormige rotanreepen zijn bevestigd en die alle met een rotanring verbonden zijn. — Om wilde boschkippen te vangen. *Toradja's*.

1926/21. Als voren (*bantara*), doch bestaande uit een aantal bamboehoepels, waarvan sommige met rotanreepen diagonaal omvlochten zijn en door rotanlussen loopen. — Om boschhanen te vangen. **M.**

1232/56. Mandje³⁾, tot vervoer van een lokhaan. Cylindervormig, van spiraalvormig opgerolde reepen bamboe, die met rotanreepen volgens de omslingeringmethode omwonden zijn. Van boven geheel van rotan, afgeknut kegelvormig, met eene ronde opening. De bodem gesloten door een halfcirkelvormige plank. Aan twee met rotanreepen omwonden latten langs den wand zijn twee rotanlussen bevestigd, waardoor een touw geregen is, waaraan een Ned.-Indische cent, een hoornen ring en een puntige houten stok bevestigd zijn. *Toradja's*.

H. 22,5, dm. 8—16 cM.

2. Vischvangst.

1232/52. Harpoen (*sarompo*⁴⁾, met drie ijzeren punten, in doorsnede vierkant, ieder in een unilateralen weerhaak uitlopend, waarvan een naar rechts en twee naar links gericht zijn. Deze drie punten zijn aan de schacht bevestigd door omwinding met touw en diagonale omvlechting met rotanreepen. De schacht van geel hout met twee diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. *Toradja's*.

L. 206, l. punt 17, dm. schacht 2,3 cM.

1377/9⁵⁾. Vischlijn (*peka*⁶⁾, van in elkaar gedraaid, voor het grootste deel met hars bestreken touw, met ijzeren haak. *To Rano*.

L. haak 5 cM.

1926/395. Werpnet⁷⁾, van lichtgrijs garen geknoopt, met ronde stukken licht hout als dobbers en schelpen als zinkers. **M.**

Br. 30,75, l. 0,77 M.

1926/381. Schepnet, rond, bestaande uit een cirkelvormig gebogen, geelhouten staaf met een dun staafje aan den binnenkant, waaraan door omwinding met rotanreepen een net van wit garen bevestigd is. **M.**

Dm. 48 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, *De Barè'e-sprekende Toradja's*, II, 363, afb. — KRUYT, *M. N. Z. G. XLI*, 9 met pl. I, fig. f.

2) *M. N. Z. G. XLI*, 14. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVIII, fig. 8. — ADRIANI en KRUYT, II, 368 met afb. — KRUYT, *Woordenlijst*, 11, s. v. — *Cat. Bat. Gen. Suppl. II*, p. 60, n° 8828.

3) *M. N. Z. G. XLI*, 14. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XXVII, fig. 16. — SARASIN, I, p. 97, fig. 40.

4) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XIII, fig. 2 en pl. XXV, fig. 2. — *M. N. Z. G. XLI*, 16 met pl. I, fig. d. — ADRIANI en KRUYT, II, 376. — *Cat. Bat. Gen. Suppl. II*, p. 60, n° 8827. — KAUDERN, I, 556. — Vgl. BOONSTRA VAN HEERDT (*T. N. A. G.* 2° Ser. XXXI), p. 625.

5) Serie 1377 dor. A. C. KRUYT, April 1903.

6) KRUYT, *Woordenlijst*, 53, s. v. — *M. N. Z. G. XLI*, 17.

7) Vgl. ADRIANI en KRUYT, *De Barè'e-sprekende Toradja's*, II, 373. — *M. N. Z. G. XLI*, 15.

1926/380. Schepnet, als voren, doch van een ellipsvormig¹⁾ gebogen stuk rotan, waarvan de uiteinden met rotanreepen omwoeld zijn, met een dunner staafje langs den binnenkant, waaraan een net van wit garen bevestigd is. **M.**

L. 54, br. 25 cM.

1926/379. Als voren, doch bestaande uit twee ellipsvormig gebogen latten, wier uiteinden door omwinding met drie diagonaal gevlochten rotanbanden bijeen worden gehouden en het handvat vormen. Op deze latten een rotanlatje, waaraan een net van wit garen is bevestigd. **M.**

L. 98, br. 31 cM.

1926/659. Fuik (*sangw*²⁾), eenigszins trechtervormig, van bamboelatjes, die door dwarse doornaaiing met roode en ongekleurde draden op vijf plaatsen onderling verbonden zijn. Om het smalle bovineinde een bamboehoepel, het wijde andereinde door een trechtervormig uitlopende keel van smalle latjes gesloten. **M.**

H. 31, dm. 7,5—17 cM.

1926/51. Als voren (*sangw*³⁾), doch zonder keel. De bamboelatten op drie plaatsen horizontaal met rotanreepen, op drie plaatsen bovendien met hoepels bijeengehouden. De bovenste hoepel met rotanreepen diagonaal omvlochten en daaronder een tweede, diagonaal gevlochten rotanband. *Toradja's*.

H. 58,5, dm. 10—35,5 cM.

1926/50. Als voren (*woewoe*⁴⁾), kegelvormig, volgens het ijle drierichtingssysteem⁵⁾ van bamboereepen gevlochten, met groote mazen. De keel aan de opening op dezelfde wijze gevlochten, trechtervormig uitlopend in korte, aangepunte bamboes. *Toradja's*.

H. 86, dm. 23 cM.

1300/5. Palingfuik (*woewoe poti*⁶⁾), van een stuk bamboe, dat herhaaldelijk gespleten en rechthoekig met bamboereepen doorvlochten is tot een trechtervormige mand; de opening (vooreinde) met een in elkaar gedraaiden ring versterkt met een lusvormig à four gevlochten rand van rotanreepen. Op het midden is met rotan een vork van ruw hout gebonden, op welks bovineinde een vegerende stok schuin boven de fuik geplaatst is. Binnen de fuik een houten deksel, sluitende tegen de voorzijde en met drie gaten, waarin rotanreepen zijn gestoken, twee hiervan aan elkaar geknoopt, een met een oog. — Het werktuig werkt als vischval. Het aas wordt binneneingebracht aan een stukje rotan, dat in verbinding staat met het touw van de klep; zoodra dit touw door het eten van het aas losschiet, trekt de tak boven op de fuik deze dicht⁷⁾. *Tv Kadomboekoe*.

L. 70, dm. 14 cM.

1926/662. Fuik, cilindervormig, doch het bovineinde iets nauwer dan het andereinde. Van bamboereepen, die op drie plaatsen door een reep en op eene vierde plaats door open diagonaal vlechtwerk doorkruist en aan elkaar verbonden zijn. Aan beide uiteinden een met rotanreepen omvlochten randhoepel. **M.**

H. 43, dm. 10,4—15,5 cM.

1926/651. Vischmand, van bamboereepen diagonaal à four gevlochten, van onderen vierkant, van boven rond. Om den rand een door paren rotanreepen bevestigde hoepel, waaraan een draagband van bastreepen bevestigd is. **M.**

H. 21, dm. 17,5 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, *Atlas*, pl. n° 55.

2) ADRIANI en KRUYT, II, 372 met afb. — KRUYT, *Woordenlijst*, 62, s. v. — *M. N. Z. G.* XLI, 15 met pl. IIa. — KAUDERN, I, 555.

3) *M. N. Z. G.* XLI, 15.

4) ADRIANI en KRUYT, II, 371. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVIII, fig. 13. — *M. N. Z. G.* XLI, 16.

5) JASPEK, *Vlechtwerk*, p. 51, fig. 42.

6) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. X, fig. 22. — ADRIANI en KRUYT, II, 372 met afb.

7) Volgens het inventariastuk.

1926/389. Vischmand, als voren, doch het bovenste gedeelte der wanden dicht, het onderste en de bodem à jour gevlochten. Om den rand van buiten en van binnen een met paren rotanreepen bevestigde bamboehoepel. Een rotanreep vormt een hengsel. M.

H. 20, dm. 21 cM.

1926/668. Als voren, doch ovaal in doorsnede, naar onderen breeder wordend, van ongekleurde rotanreepen diagonaal à jour gevlochten. Langs den bovenrand ter versterking eenige door paren rotanreepen bevestigde hoepels. M.

H. 26,5, dm. 11 × 20 cM.

GROEP V.

Land-, tuin- en boschbouw; veeteelt¹⁾.

2067/1²⁾. Rijtschuur³⁾ (model), op zes palen rustende, rechthoekig; vier palen aan de hoeken en twee, die de langste zijden halveeren, verbonden door een, naar alle zijden uitstekend balkenraam, waarop een bamboevloer rust, door rietstengels aangegeven. Die rietstengels, die in de breedterichting loopen, in de lengterichting vastgezet door twee eroverheenlopende bamboelatten, die aan de onderliggende balkjes zijn vastgesjord. Op den bovenkant dezer palen rusten in breedterichting en vastgezet door inlating van een rechthoekig stuk hout drie balkjes, rechthoekig in doorsnede, en hierop rust een houten vloer. In de buitenzijde der uiterste balken ingesneden: RANTE (vermoedelijk afkorting van Rante Pao). De palen aan de bovenzijde ingesloten door een rechthoek van planken, aan de onderzijde op gelijke hoogte, terwijl de bovenzijde in breedterichting tegen de onderzijde en in lengterichting bijna gelijk met de bovenzijde der balkjes komt. Hierboven komen de wanden, die met inkepingen en uitsteeksels in elkaar passen, zoodanig dat elke wand naar beide zijden aan de basis een uitsteeksel heeft, dat eerst onder een bocht en daarna verticaal oploopt. Op de wanden is eene versiering aangebracht in horizontale banden. De grondkleur in hoofdzaak zwart, terwijl in rood en wit, soms ook donkergeel, rechthoekig of gekruld snijwerk is aangebracht. De middenband bestaat uit rechthoeken. De versiering als geheel beschouwd symmetrisch. In een der breedtebanden is een vak van de middenbandversiering tot deur gemaakt, terwijl daaronder als platform de vloer met een rechthoekig stuk uitsteekt, welk stuk op de boven- en onderzijde als de wand is versierd. In lengterichting rusten met inkeping op de breedtebanden twee balkjes, die over die wanden uitsteken en hierop rust het dakgestel van houten en bamboelatten⁴⁾ (mogelijk symbolische voorstelling van een buffelkop). De schuin naar buiten oplopende dakstukken in driehoekvorm in voor- en achtergevel in hoofdzaak op dezelfde wijze als de wanden versierd; alleen het bovenstuk wordt gevormd door eene driehoekige bandversiering, door een dito band als loodlijn op de basis in twee deelen verdeeld en in elk dier deelen een gekleurd rad, waarop

1) Literatuur: ADRIANI en KRUYT, II, 229—298. — MEYER und RICHTER, 79—81. — *Med. Enc. Bureau*, afl. II, p. 137. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2^e Ser. XXVI (1909), p. 373—375. — *Idem*, *T. I. T. L. Vh. LXIII* (1924), p. 323—356. — *Idem*, *De betekenissen van den natten rijstbouw voor de Postoërs (Kol. Studien*, n° 4, 8^e jaarg. Aug. 1924), p. 33—53. — *T. N. A. G.* 2^e Serie, XXXI (1914), p. 496—498. — KAUDERN, *I Celebes obydy* I, 548, bild 180. — BOONSTRA VAN HEERDT, *T. N. A. G.* 2^e Serie XXXI, p. 622. — VAN HOEWELL, *T. I. T. L. Vh. XXXV*, 26, 41. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, 129—153. — KAUDERN, *Structures and Settlements*, p. 49—54 met fig. 25—27: *paddy-burns*. — KRUYT, *B. T. L. Vh. LXXX* (1924), p. 143—181.

2) Serie 2067 aankoop April 1925.

3) Vgl. GRUBAUER, *Unter Kupfjägern in Central-Celebes*, fig. 127, 128, 134—136, 142, 153 en 154. — ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's van Midden-Celebes*, II, 153.

4) GRUBAUER, p. 267, fig. 154.

een haan. De in den achtergevel tot steun aangebrachte verbindingen in naar beneden gerichten kruisvorm¹⁾ hebben overeenkomstige versiering en dragen op den buitenkant van een der horizontale armen het woord RANTE met iets kleinere letters dan op de vloerbalken. De indekking bestaat uit stukjes rietstengel, die elkaar laagsgewijze voor een gedeelte bedekken en den indruk geven van de indekking volgens GRUBAUER²⁾, waar het echter in tweeën gespleten bamboe is, laagsgewijze eerst met de holle zijde naar boven en dan over elke twee halve stukken een half stuk met de bolle zijde naar boven. De nokbedekking gevormd door daarop vastgezette halve rietstengels met de bolle zijde naar boven, voor $+ \frac{1}{4}$ gedeelte door twee en voor $\pm \frac{2}{3}$ gedeelte door een halven rietstengel. — De indekking met rietstengels geeft vermoedelijk de indekking met bamboe aan, terwijl de nokbedekking in werkelijkheid wel zal plaats vinden met vastgezette boomschors of palmladeren. *Rante Pao, Locwoe.*

H. nok in het midden ± 68 cM., l. 24, br. 18 cM.

1232/35. Hakmes (*laboe*³⁾), het lemmet van boven smal en vierkant in doorsnede, naar onderen breeder en de snede scherp wordend, de rug in een schuine lijn naar de punt loopend. Greep van lichtgeel hout, ovaal in doorsnede, flauw naar de snedezijde gebogen, de onderste helft met diagonaal rotanvlechtwerk omwonden. De scheede van hetzelfde hout als de greep, uit twee stukken bestaande, die door omwinding met bruine vezels op zeven plaatsen en rotanreepen op twee plaatsen bijeen worden gehouden. De mond vooruitstekend. Op eenigen afstand daaronder een rechthoekig opgelegd stuk, met krulvormig en ruitvormig snijwerk versierd. Het onderende tweeslipig, bladkrulvormig uitgesneden. *Toradja's.*

L. 42,5, l. lemmet 30,5, br. 3, dm. greep 3,1, l. scheede 43, br. 4,3 cM.

2017/4⁴⁾. Kapmes, het lemmet van inlandsch smeedwerk, de snede van boven concaaf en dik, naar onderen scherp en convex uitlopend, de rug recht, door een schuine, eenigszins concave lijn met de punt verbonden. De greep plat ovaal, van bruin hout, van boven en onderaan verdikt, naar de snedezijde gebogen, geheel omvlochten met rotanreepen. De scheede plat, uit twee stukken roodbruin hout bestaande, die door omwinding met rotanreepen op vier plaatsen bijeengehouden worden. Aan eene zijde over de lengte een, op twee plaatsen doorboorde rug, voor het draagkoord van touw. Aan de beide uiteinden een diagonaal gevlochten rotanband. *Seko.*

L. 56,5, l. lemmet 41, br. 5,9, l. scheede 45, br. 7,7 cM.

2017/9. Als voren, het lemmet puntig uitlopend, de snede van boven flauw concaaf, naar onderen convex, de rug recht. De greep van hoorn, ovaal in doorsnede, naar boven verbreed en naar de snedezijde gebogen, het bovenvlak met vier inkepingen. Scheede van roodbruin hout, van boven verbreed en afgerond, de beide stukken door omwinding met rietreepen aan het boven- en onderende bij elkaar gehouden. — Van een *Toradja*-hoofd. *Makale.*

L. 33,5, l. lemmet 25, br. 3, l. scheede 27, br. 4—6,5 cM.

2017/10. Kapmes (*la'bo*), het lemmet van *Toradja*-smeedwerk, de snede van boven concaaf en dik, naar onderen flauw convex en scherp. De rug door een schuine lijn met de punt verbonden. De greep van ruw bewerkt, lichtgeel hout, vijfhoekig, naar boven verbreed en naar de snedezijde gebogen, het bovenvlak ovaal. *Makale.*

L. 50,5, l. lemmet 37,5, br. 5,5, dm. greep 4,4—6 cM.

1) GRUBAUER, p. 267, fig. 154.

2) GRUBAUER, p. 219, fig. 127.

3) Vgl. MEYER und RICHTER, pl. XXIII, fig. 6. — ADRIANI en KRUYT, II, 188. — KRUYT, *Woordenlijst*, 37, s. v. *labu*.

4) Serie 2017 don. D. C. PRINS, Oct. 1921.

1232/36. Wiedijzer (*salira*¹⁾, het lemmet halvemaanvormig, met sterk convexe snede en flauw concaven rug, een stompen hoek vormende met den langen, in doorsnede vierkanten steel, die in een cilindervormige greep van lichtbruin hout, met verdikt, met rotanreepen diagonaal omwonden ondereinde steekt. — Om het gras tusschen de rijst te wieden. *Toradja's*.

L. 39, l. lemmet 11, br. 3,5, l. steel 12, dm. greep 3,5 cM.

1456/58. Wiedmes (*salira*²⁾, het lemmet flauw gebogen, de snede en de naar voren dunner wordende rug evenwijdig, het vooreinde ruw afgerond; lange, recht-hoekige steel, naar achteren smaller. Ruwe greep van geelbruin hout, cilindervormig, gesprongen, gedeeltelijk met ongekleurde en bruine rotanreepen vischgraatvormig omvlochten. *To Pebato, Mapane*.

L. lemmet 23, br. 3,8, l. greep 12,5, dm. 2,7 cM.

1647/735. Oogstmandje (*kamboko*³⁾, van ongekleurde, rechthoekig gevlochten *pandan*-reepen; de bodem vierkant, van boven rond, van binnen en buiten met platten bamboerandhoepel, die met rotanvezels is vastgebonden. Tegen een deel der buitenzijde, die daardoor afgeplat is, vijf platte, ingestoken bamboereepen. — Bij den rijstoogst in gebruik. *Posso*.

H. 17, dm. 21 cM.

1300/16. Mand (*soempa*⁴⁾, van diagonaal gevlochten *pandan*-bladreepen, onderaan vierkant, van boven rond; overschuivend deksel met vierkant bovenzvlak. De mand is besloten binnen een tweede van gelijken vorm, zonder deksel, doch met een doorgestoken zwarten varen(?) reep nabij den bovenrand. — Voor het bewaren van ontbolsterde rijst. *Toradja's*.

H. 27, l. en br. 14—18 cM.

1647/1344⁵⁾. Als voren, doch van zigzagvormig gevlochten bamboereepen, met vierkanten bodem en eenigszins overschuivend deksel. De wanden eenigszins bol. Door overvlechting met bamboeschil zijn de bodem en bovenkant van het deksel en het aangrenzende deel van de wanden geheel bedekt en verder op de wanden figuren gevormd: rondgaande zigzagrijen, op den wand van de mand in rechthoeken gegroepde ruiten, op dien van het deksel in eene zigzaglijn gegroepde ruiten. Na de overvlechting is de geheele wand in zwarte verfstof gedompeld, de schil neemt daarbij geen kleur aan. — Voor het bewaren van gepelde rijst. *Toradja's*.

H. 23, l. en br. 14 cM.

1300/14. Mand (*bingka lepa*⁶⁾, van bamboereepen zigzagvormig gevlochten, vierkant, naar boven iets wijder; de bovenrand van binnen en buiten met randreep van gespleten rotan, door omwikkeling met fijne rotanreepen bevestigd. De buitenzijde geheel met glimmende bamboereepen overvlochten, aan de binnenzijde alleen een rij streepjes. Aan den bovenrand een lus van dunne rotan. — Veelal dienende, om daarin ontbolsterde rijst te vervoeren. Grotere soorten worden gebruikt, om daarin rijst uit te treden, die als zaadpaai moet dienst doen. *Toradja's*.

H. 9,5, l. en br. 30—39 cM.

1647/750. Rijstzak, van diagonaal gevlochten *lelangi* (= *gëbang*?)-reepen, onge-

1) Vgl. MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 10. — ADRIANI en KRUYT, II, 242, 253. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, 132. — J. KRUYT, *B. T. L. V.* LXXX, 158: *salira*.

2) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 80, n° 401 met pl. XVIII, fig. 11.

3) ADRIANI en KRUYT, II, 277, 331. — JASPER, *Vlechtwerk*, 161.

4) ADRIANI en KRUYT, II, 188, 199. — KRUYT, *Woordenlijst*, 66, s. v. *sumpa*.

5) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, p. 160, fig. 225.

6) *Mod. Ned. Zend. Gen.* XXXIX, 134, XL, 131. — ADRIANI en KRUYT, II, 328, 333. — KRUYT, *Woordenlijst*, 13, s. v. *bingka*. — JASPER, *Vlechtwerk*, 160.

7) *Corypha umbraculifera* (FILET, n° 2456) of *Corypha Gebanga* BL. (DE CLERQ, n° 887).

kleurd, cilindervormig, het ondereinde zeshoekig gevouwen. Nabij den bovenrand aan de buitenzijde eene rij driehoekig gevouwen reepen. Met zelfkant. *Posso*.

L. 59, br. 26,5 cM.

2017/3. Baadje, van *toefoe*-reepen zigzagvormig gevlochten. Met zijstukken voor de borst en lussen, om de armen door te steken, in plaats van mouwen. Het ruggedeelte van boven uitstekend. — Bij landarbeid gebruikt door bewoners van *Leppang*, onderafdeeling *Ma'kale*, afdeeling *Loewoe*.

L. 60, br. 29,5—36 cM.

GROEP VI.

Middelen van vervoer.

1. Draagmanden 1).

1647/1336. Draagmand, van boombast, afgeknot kegelvormig, van boven wijder. Over het grootste deel van den omtrek verticale bamboestaafjes, op acht plaatsen kruiselings met rotanreepjes doorvlochten en met een dikker stokje besloten, dat aan een stokje in de binnenzijde verbonden is. De bodem versterkt met een rondgaanden reep bamboe, die als voet dient en een spinnwebvormig vlechtwerk van rotanreepjes. De bovenrand van binnen en buiten versterkt door een rotanrandhoepel, aan de buitenzijde door een vischgraatvormig gevlochten rotanring gevolgd. Twee draagriemen van vischgraatvormig gevlochten rotanreepen, gedeeltelijk rond, gedeeltelijk plat, met oogen aan de einden, die zijn vastgebonden aan den onderste bamboereep en aan de dickere latjes der bekleding. *Toradja's*.

H. 65, dm. 20—30 cM.

1232/2. Als voren (*bantjoe* 2), van de bladscheede der sagopalm, de bamboestaafjes op zeven plaatsen kruiselings met rotanreepjes doorvlochten. De bovenrand versterkt door een breeden bamboehoepel, gevolgd door een rotanhoepel, een vischgraatvormig gevlochten rotanring en twee, daaraan evenwijdige, met kruisreepen verbonden ringen. De draagband van boomschors aan de dickere latjes der bekleding vastgebonden. *Toradja's*.

H. 76, dm. 20—35 cM.

1456/73. Als voren (*baso* 3), van sagopalmbledscheede, afgeknot kegelvormig, de breedste zijde open; de stukken bladscheede op drie plaatsen over de hoogte met rotanreepen aan elkaar genaaid; op vijf plaatsen groepen van rondgaande, gedeeltelijk doorgestoken rotanreepen. Bovenop en onderaan van binnen een dikke, rondgaande bamboereep met één, resp. twee vischgraatvormige doorvlochten van rotanreepen bevestigd. Door den onderste reep een gedraaid draagkoord van rotan. De bodem gevormd door een rond stuk bladscheede, ondersteund door een lusvormig *à jour* vlechtwerk van in elkaar gedraaide rotanreepen. Zuidoever van het *Posso*-meer.

H. 68, dm. 20—37 cM.

1232/1. Als voren (*baso*), doch slechts op vier plaatsen groepen rondgaande, gedeeltelijk doorgestoken rotanreepen. De beide randhoepels slechts door eene vischgraatvormige doorvlochten van rotanreepen bevestigd. De bodem gevormd door een rond stuk hout, met lusvormig rotanvlechtwerk omvlochten. *Toradja's*.

H. 65, dm. 11—19 cM.

1) KAUDERN, II, 261—264 met bild 103, fig. 1 en 3—5.

2) Vgl. MEYER und RICHTER, p. 84—85 met pl. XIX, fig. 7.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 74, n° 422 met pl. XVII, fig. 13. — ADRIANI en KRUYT, II, 109, 188, 189. — KRUYT, *Woordenlijst*, 12, s. v. — J. KRUYT, *B. T. L. Vh. LXXX*, 149.

1456/74. Draagmand, als voren ¹⁾, doch van rotan, rechthoekig, naar boven wijder, aan eene zijde open; de ribben gevormd door omwoelde rotanstaven, daartusschen diagonaal vlechtwerk van rotanreepen, door verticaal ingestoken reepen versterkt. De onderrand versterkt door een dik houten raam, waartegen de ribben met aanengesloten vlechtwerk zijn vastgebonden. Eene zijde bekleed met boomschors, de tegenover liggende open wand met tal van gekruiste boombastreepen. Ter zijde twee dichte gevlochten draagbanden, in het midden plat, aan de einden rond en met lussen, die met oogen van touw of rotan aan de voorste ribben of den houten rand verbonden zijn. *To Bada*.

H. 58, dm. 21—27 cM.

1232/3. Als voren (*woerwoe* ²⁾), doch afgeknot pyramidevormig, van verticale bamboelatten, die door smalle rotanreepen horizontaal doorvlochten zijn en waarvan de hoeklatten vier pooten vormen. Van boven en van onderen een vischgraatvormig gevlochten band. Langs den bovenrand een zwarte en een met rotanreepen omwonden bamboehoepel, langs den onderrand alleen een zwarte hoepel. De bodem van rechthoekig open vlechtwerk. — Wordt met een draagband over de schouders of het voorhoofd gedragen. *Toradja's*.

H. 43, dm. 13—26 cM.

1926/666. Als voren, de verticale latten van onderen puntig uitlopend. Langs den bovenrand een breede bamboehoepel, waarin een zigzaglijn ingebrand is, en daaronder een rotanhoepel, evenals aan den onderrand, beide door omvlechting met rotanreepen bevestigd. De bodem bestaat uit rotanlatten, door latten in tegengestelde richting onregelmatig doorkruist. *M*.

H. 57, dm. 16—31 cM.

776/38 ³⁾. Als voren (*woerwoe* ⁴⁾), afgeknot pyramidevormig, rondgaand gevlochten van smalle rotanreepen over verticale bamboelatjes; aan de vier hoeken doorlopende, cilindervormige rotanstijlen, wier ondereinden als pooten dienen. De bovenrand van binnen en van buiten door een, met rotanvezels bevestigd bamboelatje versterkt. Daaronder en boven den onderrand een strook vischgraatvormig vlechtwerk. Als draagband dient een breede reep boomschors, die onder een rotanreep in het midden van den achterwand bevestigd is. — Door de vrouwen gebruikt ter berging van veldvruchten en op den rug gedragen. *Posso*.

H. 35, l. 12,5—25,5, br. 12—25 cM.

43/20 ⁵⁾. Draagkorf (*pokojo*), als voren, doch van *bamboo toei* (*Bambusa longinodis* ⁶⁾)-reepen zigzagvormig gevlochten. De buitenzijde grotendeels zwart beschilderd met een mengsel van roet, hars en olie, zoodat de ongekleurde reepen een ruitpatroon vormen. Aan de vier hoeken rotanlatten, die van onderen doorloopen en vier pooten vormen, door omvlechting met rotanreepen bevestigd aan de bamboehoepels langs den rand en den bodem. Langs den bodem een strook vischgraatvormig vlechtwerk. De vier wanden versterkt door een omgebogen rotanhoepel, welks uiteinden in den onderrand gestoken zijn. Twee draagbanden van boomschors, bevestigd aan een horizontale rotanreep in het midden der wanden. — Wordt door vrouwen en meisjes aan een band over de schouders op den rug hangende gedragen, en dient om veld- en tuinvruchten huiswaarts te brengen. Gekoocht te *Posso*.

H. 45,8, l. 17,5—28, br. 15—26,5 cM.

1) SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 216, 217, fig. 62. — Vgl. MEYER und RICHTER, pl. XIX, fig. 7.

2) ADRIANI en KRUYT, II, 189, 270. — KRUYT, *Woordenlijst*, 87, s. v. *wuwu*.

3) Serie 776 don. G. W. W. C. baron VAN HOËVELL, April 1890.

4) ADRIANI en KRUYT, *De Barèc-sprekende Toradja's*, II, 189, 270.

5) Serie 43 don. C. B. H. baron VON ROSENBERG, Dec. 1864.

6) DE CLERCQ, p. 179, n° 407.

1926/667. Draagkorf, als voren, doch in de onderste helft der wanden zijn op drie plaatsen bruine en roode reepen tusschen de gele ingevlochten. De randhoepel met rotanreepen omvlochten. Daaronder een roode rotanhoepel, door ongekleurde reepen bevestigd. De bodem diagonaal open gevlochten. **M.**

H. 39, dm. 14—24,5 cM.

1647/743. Als voren (*pépe*¹), doch van zigzagvormig gevlochten, bruin gekleurde bamboe reepen; met uitsparing van eene strook op drie der zijwanden, de buitenzijde geheel overvlochten met ongekleurde reepen. Aan de hoeken vier stokken, die als pooten uitsteken, boven en beneden bevestigd door hoepels; de hoepel der bovenzijde tevens randhoepel, die aan de onderzijde gevolgd door een vischgraatvormig gevlochten, bruin koord; de stokken verder bevestigd door een vlechtwerk van ongekleurde bamboevezels in de hoeken en onderling door rotanbogen, verbonden door een rotanvezel. De randhoepel nog verbonden aan een, daarboven gelegen, geheel met rotan omwikkeld reep; in het inwendige een ongekleurde rotanreep. — Wordt door *Toradja's* op den rug gedragen. *Posso*.

H. 31,5, dm. 12,5—22 cM.

1926/373. Als voren, doch van *silar*²-bladreepen rechthoekig gevlochten, van boven ovaal, van onderen vierkant, met diagonaal gevlochten draagbanden, die onder den bodem en door de wandreepen getrokken zijn. **M.**

H. 28,5, dm. 29 × 34 cM.

1926/665. Als voren, doch cilindervormig, van ongekleurde rotanreepen diagonaal *à jour* over paren horizontale hoepels gevlochten. **M.**

H. 35, dm. 25 cM.

1926/664. Als voren, doch van paren rotanreepen lusvormig *à jour* gevlochten. De vooruitstekende voet van diagonaal vlechtwerk. Een rotanreep als hengel is onder den bodem en door de wanden gevlochten. **M.**

H. 34,5, dm. 21 cM.

2. Booten en onderdeelen daarvan.

1926/1087. Boot³), model, de kiel scherp, de Stevens weinig oplopend, de buitenzijde geel, groen en bruin, de binnenzijde wit gekleurd. Met schansbekleding van *pandan*-bladreepen. Aan den achterstevan een rechthoekig, houten plankje, dat tusschen twee rotanlatten geklemd is, die zich langs de zijden tot het einde der schansbekleding uitstrekken en in twee houten vorken rusten. Met een zitbank, doorboord voor een mast, die echter ontbreekt. **M.**

L. 138, br. 36, h. 18 cM.

1926/1088. Als voren, doch veel grooter, van ongekleurd hout, de beide Stevens oplopend. Aan den achterstevan een plankje, dat fraai bladkrulvormig en *relief* uitgesneden is. In het midden een houten kajuit, met een dak van palmbadreepen. De houten schansbekleding beschadigd. Bijgevoegd zijn de modellen van twee roeren en vijf pagaaien. **M.**

L. 188, br. 50, h. 56 cM.

1926/1075. Prauwversiering, bestaande uit vier langwerpige planken van lichtgeel hout, met een gat in de beide uiteinden. Het eene uiteinde recht afgesneden, het andere bij drie exemplaren sikkelvormig, bij het vierde onregelmatig haakvormig uitgesneden. Beschadigd. **M.**

L. 106—109, br. 6,5—6,9 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, II, 189, 281, 289.

2) JASPER, *Vlechtwerk*, 29. — *Corypha Gebanga* BL. (DE CLERCO, n° 887).

3) KAUDERN, I, 556: *doeanga* (Lindoc). — BOONSTRA VAN HEERDT (*T. N. A. G.* 2° Ser. XXXI), p. 625. — ADRIANI en KRUYT, II, 351—353.

804/250¹). Stof, voor een zeil, van de jonge bladeren van den *gëhang*-palm recht-hoekig gevlochten; aan het eene einde van lange franje voorzien. **M.**

L. 480, br. 85 cM.

3. Paardentuig.

1456/50. Hoofdstel, voor een paard; de trens²) bestaande uit twee geelkoperen cilindfers, met doornvormige uitsteeksel bezet en ieder met geelkoperen ringen aan de einden; de binnenste ringen in elkaar grijpend, aan de buitenste nog een kleiner ringetje, waaraan grijze touwtjes, die aan elkaar geknoopt zijn. De buitenste ringen rusten tegen een knoop aan het einde van een omgebogen, in elkaar gedraaid rotan-touw, dat als teugel dient en aan de einden met rotan omwikkeld is. Aan dien teugel een dun rotankoord met oogen aan de einden, op verschillende plaatsen met ringetjes omgeven en hieraan een tweede, veel langer, evenzoo met ringetjes; het eene einde heeft een met geteivel(?) omwikkelde knoop, het andere een met rotan omwikkeld oog. *Sahedi, Paloeal.*

L. trens 16, l. rotankoord 60 cM.

1926/676. Zadelkleed, van zeer grof, rechthoekig vlechtwerk, met *tali doek* over-trokken. **M.**

L. 89, br. 60,5 cM.

GROEP VII.

Handel. Maten en gewichten. Munten³).

372/1⁴). *Lapje*, van grof, wit en blauw geruit katoen, als pasmunt dienende. Bocht van *Tomini*.

L. 51, br. 50 cM.

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking.

Inheemsche nijverheid⁵).

1. Grondstoffen.

776/53⁶). Steenkool, een monster van jonge formatie. Benedenloop der *Posso*-rivier. 1759/1⁷). Een stuk serpentijnsteen, materiaal voor het maken van *foeja*-hamertjes⁸). — Alleen de *To Onda'e* maken deze hamertjes. *Onda'e*. Gr. l. 15 cM.

- 1) Gedrukte serieën R. E. M. 1892, p. 57.
- 2) SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, 7, fig. 1.
- 3) ADRIANI en KRUYT, II, 299—312, 416. — *M. N. Z. G.* XXXVI, 375—376. — *Med. Enc. Bureau*, afl. II, p. 137. — KRUYT in *T. N. A. G.* 2^e Serie XXVI (1909), p. 372.
- 4) Serie 372 don. S. WOORMALEN, 14 Mei 1883.
- 5) ADRIANI en KRUYT, II, 313—353, 416. — *M. N. Z. G.* XLI, 23—42. — *Med. Enc. Bureau*, afl. II, p. 132—137. — KRUYT, *Het wesen der Toradja's* (*B. T. L. Vk.* LXXXVIII (1922), 403—425). — KAUDERN, o. c. I, 366—367, II, 5—12. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2e Serie XXV, 1325. — Idem, *B. T. L. Vk.* 6e volgr. IX, 148—160.
- 6) Serie 776 don. G. W. W. C. baron van HOËVELL, 1890.
- 7) Serie 1759 aankoop Jan. 1911.
- 8) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 15. — Idem, *De Barè's-spreekende Toradja's*, II, 320: *watoc ike*.

1008/280¹). Monster waroe²)-hout. — Van de schors worden, door ze te kloppen, kleedjes van boomschors vervaardigd. *Kaili, Paloe*-baai.

L. 71,5, dm. 4,5 cM.

776/41. Monster geklopte boomschors (*inodo*³), van den papiermoerbezieboom (*Broussonetia papyrifera*), zeer dun, doorschijnend en geelachtig. — Hiervan wordt bijna in de geheele bocht van *Tomini* de kleeding van mannen en vrouwen gemaakt.

L. 138, br. ± 100 cM.

1008/281. Monster papier (*oedjang*⁴), van boomschors vervaardigd. *Kaili (Paloe*-baai).

1232/83. Monster foeja (*ambo*⁵), fijn, wit van kleur. *Toradja's*.

L. 90, br. 39 cM.

1232/82. Monster foeja (*oemajo*⁶), als voren, doch ruw, een dubbele lap. *Toradja's*.

L. 189, br. 103 cM.

1456/35. Monster geklopte boombast (*foeja*), geelwit, rechthoekige lap, zeer regelmatig bewerkt. *Koelawi*.

L. 168, br. 96 cM.

43/75—78. Monsters geprepareerde boomschors (*pangka*), voor kleedingstukken, grof (75 en 77) of fijner (76 en 78), n° 75 van den bast van den *oemalo*-boom (*Hibiscus tiliaceus* L.⁷), n° 76 van den bast van den *ambo* (*Artocarpus integrifolia* L. f.⁸). — De schors laat gemakkelijk van den stam los. De afgeschilde strooken van dezen bast legt men eenige uren in water te weken, verwijderd vervolgens het buitenste gedeelte, spant het binnenste over een glad bewerkt stuk hout en klopt den bast met een klopwerktuig (*ike*), den grof gegroefden kant gebruikende. Daarop legt men den bast gedurende een twaalfstal uren voor de tweede maal te weken, klopt hem vervolgens opnieuw, nu met den fijn besneden kant van de *ike* en laat eindelijk de dusdanig bewerkte stof in de zon drogen en bleeken. Zij is nu gereed, om tot kleedingstukken voor mannen en vrouwen verwerkt te worden. Te *Gorontalo* heet zij *doeloe*. Gekocht te *Possa*.

L. 90, 106, 122 en 97, br. 57, 78, 100 en 70 cM.

2. Boomschorsbewerking⁹).

1456/76. Klopsteen (*ike*¹⁰), voor boombast, groenachtig, rechthoekig, de smalle lange kanten met ondiepe, naar de randen verdiepte groeven, voor betere bevestiging van den houder. Een der grootte zijvlakken met talrijke fijne, rechte groeven over de lengte, de andere met dergelijke, maar schuine. *Topehato, Mapane*.

L. 6,6, br. 4,2, d. 2,5 cM.

1) Serie 1008 don. M. MULLER, Aug. 1894.

2) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 24. — DE CLERCQ, n° 1799: *Hibiscus tiliaceus* L.

3) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 316. — Idem, *Geklopte boomschors*, 4. — VAN HOEVVELL, *T. J. T. L. Vh. XXXV*, 28.

4) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 24. — MATTHES, *Boeg. Wab. Suppl.* 107.

5) *M. N. Z. G. XXXVIII*, 200. — ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 314, 315, 317, 325. — Idem, *Geklopte boomschors*, 2, 3, 5, 6, 9, 20.

6) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 314, 315, 317, 325. — Idem, *Geklopte boomschors*, 2, 3, 5, 20. — VAN HOEVVELL, *T. J. T. L. Vh. XXXV*, 28.

7) DE CLERCQ, p. 255, n° 1799. — ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 24, 28.

8) DE CLERCQ, p. 175, n° 348. — ADRIANI en KRUYT, l. c. 25, 42.

9) ADRIANI en KRUYT, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 314—326. — Idem, *Geklopte boomschors*, (*J. A. f. E. XIV*). — *M. N. Z. G. XL*, 159 met plaat, XLII, 498. — KAUDERN, II, 6—10, 260—261.

10) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 78, n° 311 met pl. XVIII, fig. 2 en 2a. — ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 15 vlg. met pl. I, fig. 2. — Idem, *De Baré-sprekende Toradja's*, II, 320—322. — VAN HOEVVELL, *T. J. T. L. Vh. XXXV*, 28.

1759/9a—c. Steenen voor boombastkloppers (*ike*), van serpentijn, *a*, *b* en *c* rechthoekig, *c* en *d* vierkant; aan de kanten lange of korte groeven voor de lus; *a* op eene zijde 21 groeven over de lengte, op de andere 26 diagonale; *b* op eene zijde (*pombajow*¹⁾) drie breede, verticale groeven²⁾, op de andere (*pongkaka*³⁾) zeven; *c* op de eene zijde 15, op de andere 25 schuine groeven⁴⁾; *d* op de eene zijde drie groeven van vier verticale groeven, door diepere gescheiden, op de andere 15 schuine kerven; *e* op de eene zijde 16 om den ander diepe en minder diepe groeven, op de andere 28 schuine, deels kromme groeven. M.

L. 5—7,5, br. 3,2—5,5, d. 2—3,8 cM.

43/36. Steen voor een boomschorsklopper, als voren, doch met een aantal schuine groeven aan beide zijden⁵⁾. De zijken van boven en onderen ingekeept voor de bevestiging in een rotanlus. M.

L. 6,5, br. 4,5, d. 2,1 cM.

776/42b. Klopper (*ike*⁶⁾, voor de bewerking van boomschors; de steen rechthoekig, van eene grijze, leiachtige steensoort, van overlansche groeven, aan de eene zijde rechte, aan de andere schuine, voorzien. De steen is tusschen een, als steel dienend, in het midden doorgebogen stuk rotan geklemd, welks beide einden beneden den steen en op twee plaatsen van het bovineinde door een dun, gedraaid bastnoer met elkander zijn verbonden. Als handvat dient een cilindervormig stuk hout. *Tominibocht*.

L. 39,6, l. steen 4,9, br. 3,9, d. 2,1 cM.

1232/78—80. Als voren (*ike*⁶⁾, doch de beide deelen van den steel verbonden door een rotanvezel onder den steen, drie rotanrepen boven, bij n° 80 ook onder het handvat en een rotanband⁷⁾ om het bovineinde van het handvat (78 en 79). Het handvat cilindervormig, van lichtgeel hout, tusschen de rotanlat geklemd, wier onder-einde vierkant is. *Toradja's*.

L. 30, 30 en 27, l. steen 5,5, 5 en 5,5, br. 4,5, d. 3,3 en 2,5 cM.

1456/65. Als voren (*ike*⁶⁾, de steen groen, rechthoekig, de breede zijden met 18, resp. 22 schuine, fijne groeven. De steel op drie plaatsen met boombastrepen omwonden, van onderen ovaal. Aan den klopper talrijke sporen van *foeja*. De steen is afkomstig uit het landschap *Ondae*. Zuid-oever van het *Possmeer*.

L. 40,5, l. steen 6,8, br. 4,8, d. 2,8 cM.

1759/2, 3, 5, 7. Als voren (*ike*⁶⁾, de steen van serpentijn, rechthoekig; op eene zijde 14 (2), 20 (3), 16 (5) of 19 (7), op de andere 25 (2 en 3) of 21 (5 en 7) schuine groeven. De rotanlus (*ati*¹⁰⁾, op eene plaats met boombast (2) of op twee plaatsen met een rotanring (3 en 5) of op vijf plaatsen door boombastvezels of rotan-

1) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 16. — Idem, *De Barè'sprekende Toradja's*, II, 321.
2) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, pl. I, fig. 1. — MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 4a.

3) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors* pl. I, fig. 2. — MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 2a en 3a.

4) ADRIANI en KRUYT, l. c., pl. I, fig. 2.

5) *Veröffentlichungen aus dem Kgl. Museum für Volkskunde zu Berlin*, I (1889), p. 5 en 26 en pl. III, fig. 4. — MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 1. — ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, pl. I, fig. 1 en 2. — KAUDERN, II, p. 9, bild 2, p. 262, bild 102, n°. 2.

6) MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 1 en 6. — ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, pl. I, fig. 1 en 2. — Idem, *De Barè'sprekende Toradja's*, II, 321, sfb.

7) MASON, 27, fig. 25.

8) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 77, n° 308 met pl. XVIII, fig. 1. — Vgl. ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, pl. I, fig. 2.

9) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 16.

10) ADRIANI en KRUYT, o. c. 15. — Idem, *De Barè'sprekende Toradja's*, II, 320.

ringen (7) samengebonden. De uiteinden over elkaar heenlopend¹⁾ (2 en 5) of een handvat (*taono*²⁾ van wit (3) of bruin (7) hout omklemmend. — 5 en 7 waarschijnlijk voor het kloppen van hoofddoeken. **M.**

L. 43, 39, 38 en 34,5, l. steen 5,5, 6, 4,5 en 4, br. 3,5, 4,5; 4,5 en 4, d. 2, 2,5, 3 en 2,5 cM.

776/42a. Klopper, als voren, doch de steen aan de eene zijde met zeven diepe, rechte groeven, aan den anderen kant met een groot aantal schuine, ondiepe groeven. De steel op drie plaatsen met bastreepen omwoeld. Het handvat van lichtgeel hout, cilindervormig. *Tomini-bocht*.

L. 42,5, l. steen 7,1, br. 4,5, d. 2,7 cM.

776/42 en 1232/81. Als voren (*ike*), doch de steen aan de eene zijde met drie diepe, aan de andere zijde met zeven minder diepe, rechte groeven. De steel op twee plaatsen met dun bastnoer (42) of op drie plaatsen met rotanringen omwoeld. De uiteinden over elkaar heenlopend³⁾ (42) of het handvat omklemmend en met een rotanring omwonden (81). Met cilindervormig, houten handvat. 42: *Tomini-bocht*, 81: *Toradja's*.

L. 43 en 30, l. steen 6,5, br. 5,5 en 5, d. 3,8 en 3 cM.

1759/4. Als voren (*ike*⁴⁾, doch de eene zijde (*pombajowo*) met drie, de andere (*pongkalagi*) met zes verticale groeven. Op een der zijkanten ingekrast vier paren concentrische ringen. Om groeven in de kanten is een rotanlus (*ati*) geslagen, op drie plaatsen door sjorringen van rotan of boomschors verbonden. Nabij het einde daartusschen geklemd een ovaal stuk geel hout als handvat (*taono*). **M.**

L. 48, l. steen 7, br. 5,5, d. 4,5 cM.

43/35. Als voren (*ike*), de eene zijde met een aantal verticale, de andere met zeven rijen krulvormige groeven⁵⁾. De rotanlus op drie plaatsen door sjorringen van rotan verbonden. Plat houten handvat als voren. — De steen, eene soort van thonschiefer, komt uit de omstreken van het meer van *Liroe*, wordt door de daar wonende Alfoeren gefatsoeneerd en vervolgens naar elders verkocht. De bewoners van het dorp *Ondae* houden zich voornamelijk met het bewerken van boombast voor kleedingstukken bezig. Gekocht te *Posso*.

L. 41, l. steen 5,4, br. 3,5, d. 2,3 cM.

Zie plaat II, fig. 4.

1759/6. Als voren (*koelamoeti*?⁶⁾, doch de steen aan eene zijde met 27 schuine groeven, de andere met in verticale rijen gerangschikte groeven in den vorm van bladkrullen. De rotansteel (*ati*) op drie plaatsen met boombast omwonden. Het houten handvat (*taono*) tonvormig. **M.**

L. 39, l. steen 5,5, br. 4,5, d. 2,5 cM.

Zie plaat II, fig. 3.

1759/8. Als voren (*koelamoeti*?), doch de steen op de eene zijde met 43 diagonale groeven, op de andere met verticale, afgebroken door in vijf verticale rijen gerangschikte, in elkaar grijpende spiralen. In groeven aan de randen een rotanlus, op drie plaatsen door boombastvezels bijeengehouden; tusschen de beide onderste een stukje geel hout met aangepunte einden, als handvat (*taono*) geklemd. **M.**

L. 43, l. steen 6,5, br. 5,5, d. 3 cM.

1456/28. Als voren⁷⁾, doch van één stuk palmhout gesneden, het voorreinde half-

1) MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 6.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Bar'è-sprekende Toradja's*, II, 192. — MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 1. — KRUYT, *Woordenlijst*, 70, s. v.

3) MEYER und RICHTER, pl. XVIII, fig. 6.

4) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 16 met pl. I, fig. 1. — KRUYT, *Woordenlijst*, 26, s. v.

5) ADRIANI en KRUYT, l. c. pl. I, fig. 4.

6) ADRIANI en KRUYT, l. c. 16 met pl. I, fig. 4. — Idem, *De Bar'è-sprekende Toradja's*, II, 322.

7) Vgl. ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, p. 69. — *M. N. Z. G.* XXXVIII, 200 vlg.

cirkelvormig in doorsnede, naar beide einden dunner uitlopend; het ondervlak met zeven niet doorlopende groeven, de steel cilindervormig. *To Bada*.

L. 38, dm. voorreinde 5, dm. steel 2,5 cM.

1759/10. Klopper, als voren (*pombobaki*¹⁾), doch van bruin hout, cilindervormig, aan het eene einde dunner en met rondgaande groeven. — Wordt gebruikt, om de gedroogde *foeja* soepel te slaan. **M.**

L. 41,5, dm. 2,6—4,4 cM.

1759/13a—g. Zeven lappen geklopte boomschors van den *ambo-boom* (*Broussonetia papyrifera*²⁾), grijsgeel tot bijna wit met indrukken van fijne kloppers, rechthoekig, *a, b* en *c* tot kokers geklopt. De volgorde is waarschijnlijk: *c, b, a, d, g, f, c*. **M.**

H. 169, 105, 157, 93, 82, 92, 90, br. 130 (dubbel), 139 dubbel, 120 (dubbel), 250, 224, 284 en 140 cM.

1759/11a—e. Stukken *foeja* van den *oemajo-boom* (*Trema Amboinensis*³⁾) in verschillende stadia van bewerking, geelwit, met sporen van de *foejakloppers*. De volgorde is waarschijnlijk: *b, d, c, e, a, A, b, c* en *e* tot een koker geklopt. **M.**

H. 113, 195, 167, 64, 127, br. 129 (dubbel), 129 (dubbel), 105 (dubbel), 134 en 102 (dubbel).

1759/14. Lap geklopte boomschors van den *ambo-boom* (*Broussonetia papyrifera*⁴⁾), op zijn fijnst geklopt, waartoe acht lagen te samen worden beklept en dan voorzichtig van elkaar genomen. Rechthoekig, geelwit en op zeer dun perkament gelijkend. **M.**

L. 91, br. 95 cM.

1759/15a—b. Lappen geklopte boomschors van den *tea-boom* (*Artocarpus Blumei*⁵⁾), roodbruin, met sporen van den klopper. De volgende is *b, a, M.*

L. 111 en 86, br. 87 en 72 cM.

1759/50. Lap geklopte boomschors van den *oemajo-boom* (*Trema amboinensis*), rechthoekig, zeer lichtgeel. — Bestemd voor een vrouwenbaadje (*karaba* of *lamba*⁶⁾). **M.**

L. 119, br. 85 cM.

1759/53. Als voren, doch van den *ambo-boom* (*Broussonetia papyrifera*⁷⁾), rechthoekig, geelwit, fijn geklopt. — Bestemd voor het vervaardigen van een vrouwenbaadje (*karaba* of *lamba*). **M.**

L. 144, br. 103 cM.

1759/12. Als voren, doch van den *oemajo-boom* (*Trema amboinensis*⁸⁾); voor de meerdere stevigheid bestreken met sap van *ocla*-vruchten⁹⁾. Roodbruin en tot een koker geklopt. **M.**

H. 116, br. (dubbel) 102 cM.

1759/17a—c. Werktuigen voor het beschilderen van boombast:

a. Stempel (*ocla*¹⁰⁾), van bruin hout, cilindervormig, beide einden van ongelijke grootte, het eene gesneden als eene vierbladerige bloem, het andere als een vierpuntige ster.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 79 noot met pl. XVIII, fig. 5. — ADRIANI en KRUYT, *De Baré'sprekende Toradja's*, II, 321, afb.

2) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 2. — DE CLERQ, n° 507. — KRUYT, *Woordenlijst*, 6.

3) ADRIANI en KRUYT, l. c. — DE CLERQ, n° 3355. — KRUYT, *Woordenlijst*, 79.

4) DE CLERQ, n° 507.

5) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 2. — DE CLERQ, n° 338.

6) Vgl. ADRIANI en KRUYT, l. c. 10. — KRUYT, *Woordenlijst*, 32 en 40, s. v. v.

7) DE CLERQ, n° 507.

8) DE CLERQ, n° 3355.

9) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 7 en 17. — KRUYT, *Woordenlijst*, 79, s. v.

10) ADRIANI en KRUYT, o. c. 17 vlg. met pl. I, fig. 6, 66 en 6f.

b. Stempel (*ocla*¹⁾, met rondgaande groeven en rijen ingesneden driehoeken; het eene einde bewerkt als een vierbladerige bloem, het andere als een ruit met convexe zijden.

c. Bamboelatje (*pontoela*²⁾, het eene einde in twee punten uitlopend en met sporen van roode verf. **M.**

L. 17,5, 10 en 12, dm. 1, 3—1,8 en 1,6, br. c: 0,8 cM.

1926/293. Kleine vierkante *foeja*-lap, in het midden een roode en in de hoeken een rood en groene cirkel, die door twee gele, kromme banden in vier segmenten verdeeld zijn. Langs den binnenrand een rij gele driehoeken met roode omtrekken en een zwarte stip in het midden van de basis. Daarop volgt een rij, door roode en blauwe lijnen begrensde ruiten met een zwarte stip in het midden. De buitenrand lichtblauw. **M.**

L. en br. 30,5 cM.

1926/291. Als voren, doch het ornament bestaat uit concentrische, door paarse, roode en groene lijnen gevormde vierkanten op witten grond. **M.**

L. 18, br. 17,5 cM.

1926/292. Als voren, doch in het midden eene vierbladerige, paarse bloem, in de hoeken rood, paars en gele, achtpuntige sterren. Langs den binnenrand oranje driehoeken met roode omtrekken. Tusschen de beide paarse randen een rij, door roode lijnen gevormde ruiten, met groene zandloopers gevuld. **M.**

L. 30,7, br. 29 cM.

1926/298. Als voren, doch in het midden eene bloem met vier rood en gele, ronde kelkbladeren. Langs den rand een rij paarse ruiten tusschen twee roode lijnen. **M.**

L. 21,5, br. 21,4 cM.

1926/302. Als voren, doch in het midden en in twee hoeken groene bloemen met rooden kelk. In de beide andere hoeken groepen van vier, met de toppen naar elkaar toegekeerde, roode driehoeken. In de tusschenruimten groepen van vier oranje driehoekjes. Langs den rand blauwe cirkels, door een wit kruis in vier gelijke deelen verdeeld. **M.**

L. 24, br. 23,8 cM.

1926/306. Als voren, doch in het midden een achtpuntige, geelbruine ster, omringd door groepen van vier gele of roode driehoeken en van vier groene stippen. Langs den binnenrand een rij groene kruisen, dan een rij gele halve cirkels met roode omtrekken. Langs den buitenrand een rij paarse ruiten en driehoeken. **M.**

L. en br. 27 cM.

1926/307. Als voren, doch in het midden vier blauwe, met de toppen naar elkaar gewende driehoeken, omgeven door groepen van vier groene en vier roode stippen en van vier oranje driehoeken. In de vier hoeken groepen van acht oranje driehoeken en daartusschen groepen van vier groene stippen. Langs den rand groepen van vier roode driehoeken. **M.**

L. 24,5, br. 23,5 cM.

1926/311. Als voren, doch in het midden een groen Andreaskruis, omgeven door vier roode ruiten, vier gele, achtpuntige sterren, groepen van vier paarse ellebogen en van vier groene stippen. In de hoeken groene Andreaskruisen. Langs den rand een rij roode ruiten en driehoeken tusschen twee groene lijnen. **M.**

L. 28, br. 26 cM.

1926/1103. Als voren, doch in het midden een, uit vier driehoeken samengestelde paarse cirkel, omgeven door vier dergelijke roode cirkels en vier dergelijke oranje

1) O. c. pl. I, fig. 6, 6a en 6b.

2) O. c. pl. I, fig. 7.

ruiten. In de hoeken groepen van vier groene vierkanten en langs den binnenrand twaalf dergelijke, doch kleinere groepen blauwe vierkanten. Langs den rand roode ruiten, ellebogen en hoekfiguren. **M.**

L. 19, br. 18,5 cM.

1926/1104. Kleine vierkante *foeja*-lap, als voren, doch door roode, en rood, zwart en witte, elkaar loodrecht kruisende lijnen in twaalf vierkanten verdeeld, alle gevuld met zwarte driehoeken met roode omtrekken, omgeven door roode horens en cirkels (buffelkopmotief). De buitenrand rood. **M.**

L. 18,5, br. 18 cM.

1926/1105. Als voren, doch door witte diagonalen in vier driehoeken verdeeld, die ieder met een aantal witte en roode driehoekjes gevuld zijn. De buitenrand rood, de binnenrand groen. **M.**

L. 19,9, br. 19,5 cM.

1926/1106. Als voren, doch in vier vierkanten verdeeld, waarvan twee ieder in vier driehoeken verdeeld zijn, terwijl de beide andere gevuld zijn met gestileerde buffelkoppen met witte oogen en zwart en geel, ruitvormig voorhoofd en verder met driehoeken langs den rand. In het midden een zwarte band, gevuld met paarse en lichtroode driehoeken en ruiten. De buitenrand paars. **M.**

L. 20, br. 18,3 cM.

1926/1107. Als voren, doch de beide buitenste vakken gevuld met ruiten en driehoeken met rechte en kromme uitsteeksels en cirkels (gestileerde karbouwenkoppen). In het midden een rij ruiten tusschen twee rijen poortvormige figuren. De figuren zijn lichtrood, blauw, zwart of wit op bruinen grond. **M.**

L. en br. 17,9 cM.

1926/1108. Als voren, de ornamenten ongeveer overeenkomend met die van 1926/1107, doch de kleuren zijn rood, zwart en blauw op witten grond. **M.**

L. 19,5, br. 17,7 cM.

1926/1118. Als voren, doch langs den rand zwarte driehoeken met roode en witte omtrekken. Daarop volgen aan eene zijde groene dwarsstrepen, aan de tegenovergestelde zijde groene ellebogen met witte omtrekken op rooden grond. In het midden rood, zwart en groene, gestileerde karbouwenkoppen op witten grond, verder groene driehoeken in roode ovalen, zwarte ruiten en concentrische zwarte, witte en roode driehoeken. **M.**

L. 17,9, br. 17,8 cM.

1926/1115. Als voren, doch in het midden eene vierbladerige, wit en paars gestreepte bloem in een oranje vierkant met rooden rand, omringd door roode en groene ruiten. Hierop volgt een wit en paarse rand, daarna wit en paars gestreepte ruiten, omringd door roode, gele en paarse randen. **M.**

L. 18,3 br. 17 cM.

1926/1113. Als voren, doch in het midden vier elkaar kruisende banden, gevormd door oranje vierkanten met ongekleurde diagonalen. Hiertusschen grootere, blauwe en groepen van vier kleine, roode vierkanten. Langs den binnenrand groepen groene en langs den buitenrand groepen roode vierkanten. **M.**

L. 19, br. 17,8 cM.

1926/1111. Als voren, doch het ornament bestaat uit drie banden, gevuld met rood en zwarte ruiten, met driehoekige en kromme uitsteeksels (gestileerde buffelkoppen), gescheiden door banden, gevuld met roode en zwarte driehoeken. Langs een der zijden groote, zwarte en roode driehoeken met witte omtrekken. **M.**

L. 18,8, br. 18,4 cM.

1926/1110. Als voren, doch de rand paars, rood en groen. Het midden door twee breede, elkaar rechthoekig kruisende banden in dezelfde kleuren in vier vierkanten

verdeeld, twee witte en twee oranje, waarvan drie gevuld met eene vierbladerige bloem, gekruist door een ster met haakvormig gebogen einden, terwijl het vierde met hoornvormige figuren gevuld is. **M.**

L. 17,5, br. 16,7 cM.

1926/296. Kleine vierkante *foeja*-lap, als voren, doch veel grooter. In het midden een ruit, die door rood en witte lijnen in een aantal groene en oranje driehoeken verdeeld is, gekruist door twee roode diagonalen met hoornvormige uitsteeksels. Langs den binnenrand een roode lijn en langs den buitenrand kleine paarse lijnen met dezelfde hoornvormige uitsteeksels. **M.**

L. 37,2, br. 37 cM.

1372/3¹⁾. Als voren, doch langwerpiger rechthoekig (*slendang*-vorm), de eene zijde geel geverfd, met groepen van rose, paarse en ongekleurde dwarsstrepen nabij de einden en op twee andere plaatsen. — Bij ADRIANI en KRUYT (*Geklopte boomschors*) wordt dit formaat van kleedingstukken niet genoemd. *Posso*.

L. 217, br. 54 cM.

3. Smederij²⁾.

1456/57. Vuurtang (*soepi*³⁾), twee bamboereepen, met de bolle bastzijde buiten; aan het eene einde meermalen gespleten en om den ander door elkaar gestoken, terwijl de gespleten einden van elk door eene doorvlechting van rotan onderling verbonden zijn. — Dient om stukjes gloeiende kool te verschikken. *Paloppo*.

L. 53, br. 4 cM.

1300/33. Hamer (*paloc*⁴⁾), de kop van ijzer, vierkant, naar onderen breeder, over de lengte flauw gebogen. Steel van geelbruin ijzer, cilindervormig met plat dwarsstuk, waartegen de kop met kruislings gewonden rotanreepen is bevestigd. Onder die reepen op den kop een stukje leder. *Toradja's*.

L. kop 10,5, dm. 2—3,5, l. steel 33, dm. 2,5 cM.

1300/32. Nijptang (*hasi*⁵⁾), van ijzer, de beenen in doorsnede rechthoekig, de bekken boogvormig, in doorsnede eveneens rechthoekig en plat op elkaar rustend. — In de ijzersmederij in gebruik. *Toradja's*.

L. 39 cM.

1232/104. Boog (*pana*⁶⁾), met modellen van ijzeren werktuigen. De boog van bamboe met doorgestoken pijl van bamboe, welks andere einde bevestigd is aan de pees van boomschors. Aan den boog zijn bevestigd vijf houten modellen van hakmessen, een lanspunt, een pijlpunt en een harpoenpunt. De uiteinden van den boog met kippenvederen versierd. — Wordt in de smederij opgehangen, om de levensgeesten van het gesmede ijzer vast te houden⁷⁾. *Toradja's*.

L. boog 63, l. pijl 49 cM.

1) Serie 1372 don. F. J. BROEBS, MAART 1903.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Bar'è-sprekende Toradja's*, II, 343—350. — KRUYT, *Het ijzer in Midden-Celebes* (*Bijdr. T. L. Vh. 6e volgr. IX*), 148—160. — KAUDERN, *1 Celebes obyeder*, II, p. 6, met bild 1: *Smedja i Lindoe*. — VAN HOEVELL, *T. I. T. L. Vh. XXXV*, 27. — KAUDERN, *Structures and settlements*, p. 36, fig. 18.

3) KRUYT, *M. N. Z. G. XI*, 133. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 77, n° 385 en p. 123, n° 415 met pl. XVII, fig. 12. — MATTHES, *Atlas*, pl. XII, fig. 31c.

4) Zie KRUYT, *Het ijzer in Midden-Celebes* (*Bijdr. T. L. Vh. 6^e volgr. IX*), p. 153 met pl. 2, fig. f. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 347.

5) Zie KRUYT, l. c. fig. s. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 347.

6) MEYER und RICHTER, pl. XIX, fig. 8. — KRUYT, o. c. fig. h met p. 156. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 349.

7) KRUYT, *M. N. Z. G. XXXIX*, 24, XLII, 72.

4. Houtbewerking.

1300/34. Vijl (*kiki*¹), van ruw uitgesneden hout, cilindervormig, waartegen met behulp van dunne rotanreepen een rechthoekig stuk roggevel (*holeki*) gebonden is. — Voor houtbewerking, *Toradja's*.

L. 31, dm. 2,4 cM.

1647/755. Handvat, van een kapmes, flauw gebogen, in doorsnede ovaal stuk bruin hout, aan het eene einde dunner, omwikkeld met zigzagvormig vlechtwerk van ongekleurde rotanreepen, de reepen op regelmatige afstanden gedraaid en zoo rijen streepjes vormend. Aan weerszijden daarvan drie rijen vischgraatvormig vlechtwerk van fijnere vezels. *Posso*.

L. 11,5, dm. 2—3 cM.

1647/754. Als voren, cilindervormig, doch met drie van rotanreepen gevlochten ringen: één zigzagvormig (tweERICHTINGSSYSTEEM, tweeslag), één smal vischgraatvormig van enkele, één breed vischgraatvormig van dubbele reepen. *Posso*.

L. 9,5, dm. 3—3,5 cM.

1232/37. Als voren (*taono*²), doch in doorsnede ovaal, flauw gebogen, de eene helft met rotanvlechtwerk bedekt: diagonaal aan de randen en rondgaand in het midden, van bruine, gele en zwarte reepen. *Toradja's*.

L. 16, dm. 3 × 3,7 cM.

1926/447—448. Proeven van snijwerk³, de voorzijde groen gekleurd, de achterzijde ongekleurd (447) of wit (448); min (448) of meer (447) fijn uitgesneden in den vorm van opengewerkte bladkrullen. **M.**

L. 38 en 37,5, br. 16 cM.

5. Weven⁴).

804/248. Spil van een garenwinder, achtkantig, met vier smalle en vier breede zijden, in een platten knop eindigend; in het midden van de vier breede zijden eene langwerpige-rechthoekige opening; overigens zijn de breede zijden versierd met snijwerk in den vorm van kruisbloemen. **M.**

L. 19, dm. 3 cM.

804/242. Gedeelte van een weefgetouw⁵), over het grootste gedeelte der lengte in doorsnede vierkant en van eene groote, dwarse, ovale opening voorzien; aan beide uiteinden in den vorm van rondgaande groeven, afgewisseld door ruggen, gefatsoeneerd; het eene einde bloemknopvormig uitlopend, de beide volle zijden van het middengedeelte met snijwerk versierd: drie vierbladerige bloemen, waartuschen twee grootere, rupsvormige figuren. Alle hoogliggende gedeelten rood, terwijl de diepliggende grasgroen zijn gekleurd. *Palopo*.

L. 31,5, dm. 2,5 cM.

804/285. Als voren, doch bestaande uit een bruin houten plankje, met schuin afgesneden, gekartelde einden, rechten onderkant en dubbel concaven bovenkant. In het midden nabij den bovenrand van een groot gat voorzien, welks vorm aan een sleutelgat herinnert; aan weerszijden langs den bovenrand versierd met snijwerk: varenbladvormig langs de zijden en aan den bovenkant, met uitzondering van het middelste gedeelte, dat evenals een gedeelte der zijden versierd is met elkander kruisende insnijdingen, waardoor driekantige gaatjes worden omsloten; overigens

1) Vgl. SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, p. 293, fig. 103. — KRUYT, *Woordenlijst*, 33, s. v.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's*, II, 192. — KRUYT, *Woordenlijst*, 70, s. v.

3) Vgl. T. N. A. G. 2e Serie XXXI (1914), p. 495. — SARASIN, II, 113. — KAUDERN, *Structures and settlements*, p. 220, fig. 158—159.

4) KRUYT, *Het weven der Toradja's* (*B. T. L. Vb. LXXVIII* (1922), 403—425. — *Idem*, *M. N. Z. G. LXIV* (1920), 14.

5) Zie WEBER, *J. A. f. E. III*, *Suppl.* p. 38.

bestaat het grootste gedeelte van het snijwerk van beide zijden uit bloemvormige figuren en kruisen binnen rechthoeken. *Palopo*.

L. 22, br. 52 cM.

804/286. Gedeelte van een weefgetouw, als voren, doch in den vorm van de brug van een snaarinstrument, met eene groote, halfcirkelvormige insnijding aan den onderrand. Het snijwerk bestaat aan weerszijden uit golvende strepen langs den rand van het middengedeelte, terwijl aan beide einden oogjes en diepe, driekantige gaten door elkander kruisende strepen worden omsloten. *Palopo*.

L. 18, br. 3 cM.

1926/409. Koker voor een weefspoel (*taropong*), van bamboe zonder versiering, de spoel van palmhout, met groen garen omwonden. **M.**

L. 39,3, dm. 2,5 cM.

43/40. Spoelkoker¹⁾ (*toro*), van bamboe, de eene helft versierd met driehoeken, radfiguren en zandloopers. — De bewoners van *Posso*, die zelf niet weven, maken zulke kokers voor den verkoop. *Posso*.

L. 36,5, dm. 2 cM.

1926/417. Als voren, doch zonder spoel, de bovenrand versierd met een rij ruiten, een rij kruisbloemen en een rij driehoeken. **M.**

L. 39,5, dm. 2,5 cM.

804/284. Als voren, doch beide uiteinden versierd met drie, resp. zeven banden ingebrende driehoeken of schuine strepen. **M.**

L. 41,5, dm. 2,5 cM.

1926/419. Als voren, doch het bovenste gedeelte versierd met tien rijen ingebrende figuren: enkele of dubbele, met de toppen naar elkaar toegekeerde driehoeken en ellebogen. Spoel van palmhout, met groen garen omwonden. **M.**

L. 42,8, dm. 2,5 cM.

804/231²⁾. Als voren, doch zonder spoel, de bovenhelft versierd met vijf rijen ingebrende driehoeken binnen rechthoeken en met ingesneden, rondgaande zigzagstrepen en ingestoken puntjes. *Toralja's*.

L. 43, dm. 3 cM.

1926/413. Als voren, doch het ornament van de bovenste helft bestaat uit vier banden driehoeken en een band schuine, evenwijdige strepen, gescheiden door smalle banden ruiten of ellebogen. **M.**

L. 33,3, dm. 2,3 cM.

1926/412. Als voren, doch de bovenste helft versierd met een breeden band bruine of bruin gespikkelde ruiten of vierkantjes, met driehoeken aan de kanten, omgeven door twee smallere, met driehoeken gevulde banden, die door een smalle band ongekleurde ruiten op bruinen grond van elkaar gescheiden zijn. **M.**

L. 40, dm. 2,5 cM.

1926/416. Als voren, doch met spoel van palmhout, die met rood garen omwonden is. De bovenste helft versierd met vier banden groote driehoeken, een band kleine driehoekjes, twee smalle banden ongekleurde kruisbloemen op bruinen grond, een band, gevuld met raderen met driehoekige velgen en een band met cirkelbogen en driehoeken. **M.**

L. 44, dm. 3 cM.

1926/420. Als voren, doch de spoel met zwart garen omwonden. De grootste helft versierd met driehoeken, gescheiden door ongekleurde zandloopers op zwarten grond. In het midden een dambordpatroon en horizontale, evenwijdige strepen. Tusschen de

1) Vgl. JASPER, *Weefkunst*, p. 111, fig. 93. — MEYER und RICHTER, *Ethn. Miscellen*, II, pl. II, fig. 26—28.

2) WEBER in *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 38, met pl. II, fig. 7.

driehoeken en het middendeel een rij vierpuntige sterren in gespikkelde vierkanten en eene rij, in twee driehoeken verdeelde ruiten. **M.**

L. 38,9, dm. 2,3 cM.

1926/415. Spoelkoker (*taropong*), als voren, doch de spoel met wit garen omwonden. In het midden door ingebrande stippen gevormde, gestileerde hagedissen (?) en verder banden, gevuld met bruine of gespikkelde driehoeken, een dambordpatroon en een band met stippen gevulde parallelogrammen langs de opening. **M.**

L. 39,1, dm. 3 cM.

1926/418. Als voren, doch de spoel met rood garen omwonden. Van onderen twee salamanders (?), in het midden een groep zandlooperfiguren, omringd door twee banden gerekte driehoeken en kruisbloemen. Het midden door een slanglijn op gestippelden grond gescheiden van de driehoeken aan de uiteinden. **M.**

L. 40,8, dm. 2,5 cM.

Zie plaat II, fig. 5.

1926/411. Als voren¹⁾, doch de spoel met zwart garen omwonden. De geheele oppervlakte versierd met ingebrande driehoeken, evenwijdige schuine strepen, ruiten en gestileerde dieren en menschen. De versiering in de bovenste helft onvoltooid en bestaande uit ingekraste driehoeken, kruisbloemen en ruiten. **M.**

L. 39,4, dm. 2,3 cM.

1926/410. Als voren, doch zonder spoel. De geheele oppervlakte versierd met driehoeken, ruiten, gevuld met stippen²⁾ of met spinvormige figuren. In de bovenste helft schuine rijen halve cirkels met driepuntige uitsteeksel en ruiten. **M.**

L. 39, dm. 2 cM.

1926/414. Als voren, geheel versierd: in het midden een breede band, gevuld met schuine rijen evenwijdige, horizontale lijnen, ruiten en parallelogrammen. Aan de uiteinden twee banden lang uitgerekte driehoeken, gescheiden door met Grieksche kruisen in door stippellijnen gevormde ruiten gevulde banden. **M.**

L. 36,5, dm. 2,6 cM.

1926/422. Als voren, doch het ornament bestaat uit: vier banden gerekte driehoeken, twee banden ruiten, een band kleine horizontale, evenwijdige streepjes tusschen evenwijdige, verticale strepen, een band, gevuld met varenbladfiguren in driehoeken, begrensd door uit cirkels bestaande ruiten, een band radfiguren met driehoekige velgen (*padaon ampiri*³⁾) en een band duizendpooten, begrensd door sterren. **M.**

L. 37,7, dm. 2,4 cM.

Zie plaat II, fig. 6.

1926/421. Als voren, doch de versiering bestaat uit: vier rijen gerekte driehoeken, drie rijen kruisbloemen (*pabocah tina*⁴⁾), waarvan twee ongekleurd op bruinen en een bruin op ongekleurden grond, en een rij ruiten. Bovenaan een band sterren, waar-tusschen zeer duidelijke kippen en menschenfiguren. **M.**

L. 38,7, dm. 2,5 cM.

1926/423. Als voren, doch in het midden een breede band, gevuld met spiraalvormige rijen horizontale, evenwijdige strepen en in twee driehoeken verdeelde ruiten. Aan de beide uiteinden twee rijen driehoeken en twee rijen ruiten. **M.**

L. 36,4, dm. 2,4 cM.

1926/424. Als voren? (*taropong*), doch aan beide kanten open. In het midden groepen van zes rijen ingebrande verticale, evenwijdige strepen. Aan de beide uiteinden twee rijen driehoeken, gescheiden door twee rijen ruiten. **M.**

L. 41,4, dm. 4,5 cM.

1) Vgl. VAN WALCHEREN, *Ornamentiek bij de Torudja's* (Ned. Indië Oud en Nieuw, I), p. 147—157.

2) *Pakolong boeoe* = hals van de *tkoehoer* (VAN WALCHEREN, l. c. p. 152, fig. 2).

3) Het *ampiri*-blad (VAN WALCHEREN, l. c. p. 153, fig. 20).

4) Vrucht van den *tina*-boom (VAN WALCHEREN, l. c. p. 153, fig. 33).

1926/425. Roller¹⁾, van een weefgetouw, van bamboe, onversierd, met rammelende voorwerpen gevuld. **M.**

L. 100, dm. 3 cM.

1926/427. Als voren, doch de uiteinden versierd met vier rijen driehoeken en twee rijen kruisbloemen. Het eene einde bovendien in het midden met ruiten en radfiguren met driehoekige velgen (*padaon ampiri*²⁾). **M.**

L. 104, dm. 3,1 cM.

1926/429. Als voren, doch de uiteinden versierd met drie banden gerekte ruiten, twee banden, gevuld met rechthoeken, twee smalle banden ruiten, een smalle band evenwijdige schuine strepen en een smalle band, gevuld met cirkelbogen (*pasoenghalla*³⁾). **M.**

L. 105, dm. 3,1 cM.

1926/426. Als voren, doch de uiteinden en het midden versierd: groepen vierkanten, begrensd door driehoeken en ruiten, of kruisbloemen. Een der tusschengelegen vakken versierd met spiraalbanden, gevuld met gestileerde mensen, met messen gewapend, en kippen. **M.**

L. 97,5, dm. 3 cM.

1926/428. Als voren (*goeloenga*), doch de uiteinden versierd met groepen driehoeken, ruiten en een netpatroon in het midden. Daaraan grenzend driehoeken, waarvan de zijden uit ovalen of ruiten bestaan. In het midden een gestileerd menschenfiguur (?) en een duizendpoot. **M.**

L. 116, dm. 2,6 cM.

1926/382. Dubbele koker, voor weefspoelen, cilindervormig, met vierkante bodem, van bamboerepen zigzagvormig gevlochten. Om den rand een zwarte en een roode bamboehoepel, door paren rotanrepen bevestigd, die gedeeltelijk door den wand zijn gevlochten. Tot versterking langs de wanden vier zwarte bamboelatten, die elkaar onder den bodem kruisen en die aan den rooden randhoepel bevestigd zijn. *Landjo.*

H. 39, dm. 10,5 cM.

1926/449. Bamboekoker, met rood garen omwonden. **M.**

H. 16,5, dm. 8,6 cM.

1926/406. Borstel, voor een weefgetouw⁴⁾, van *idjoek*-vezels, van boven met vijf diagonaal gevlochten rotanbanden horizontaal omvlochten en geklemd tusschen een houten, met rotanvezels omvlochten juk met eene oogvormige opening, om den vinger door te steken. **M.**

H. 21,5, br. 14 cM.

804/249. Stof⁵⁾ voor een rok, van de jonge bladeren van den *gebang*⁶⁾-palm; aan het eene einde van lange franje voorzien. **M.**

L. 361, br. 68 cM.

1) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 42 met pl. XII, fig. 5.

2) VAN WALCHEREN, l. c. p. 153, fig. 20.

3) Bamboe-omrastering in boogvorm (VAN WALCHEREN, l. c. p. 152, fig. 4).

4) Vgl. WEBER, *J. A. f. E. III, Suppl.*, p. 22.

5) WEBER, *J. A. f. E. III, Suppl.*, p. 37.

6) *Corypha umbraculifera* (JASPER, *Weefkunst*, 23). Volgens DE CLERCQ (p. 210, n° 887) *Corypha Gebanga* BL.

GROEP IX.

Wapens en krijgskleeding¹⁾.

I. Aanvalswapens.

I. Lansen en werpapiësen.

804/260²⁾. LANS, de punt zeer breed, ruitvormig, de steel tienkantig, stekende in een schacht van rotan met een ringvormigen, aangesneden band beneden iedere geleiding, het bovineinde met een breeden ring van vlechtwerk van fijne reepen, uitlopend in een diagonaal gevlochten rotanring, omwoeld. **M.**

L. 197, l. punt 23,5, br. 7, dm. schacht 3 cM.

804/258³⁾. Als voren, doch de beide benedenkanten der punt concaaf en breed, de bovenkanten beetelvormig geslepen, de steel cilindervormig, in een bus uitlopend. Ruw bewerkte schacht van palmhout, het bovineinde van eene breede, ringvormige verdikking voorzien en daar, waar de punt op de schacht is bevestigd, met een breeden ring van, met hars ingesmeerd, vlechtwerk omwoeld. Het ondereinde omwoeld met zigzagvormig vlechtwerk van dunne rietreepen en onmiddellijk daarboven van eene ringvormige verdikking voorzien. *Rongkong.*

L. 179, l. punt 29, br. 6,5, dm. schacht 3 cM.

1926/911. Als voren, de punt in het onderste gedeelte het breedst en van daar in schuine lijnen aflopend naar den afgeknot kegelvormigen steel. De schacht van gevamd bruin hout, met een ijzeren ring om het ondereinde. **M.**

L. 157, l. punt 22, br. 5,1, dm. schacht 2,1 cM.

1926/923. Als voren, de punt en de steel als bij n° 1926/911, doch de schacht van ruw bewerk, lichtbruin hout, zonder ring, het ondereinde beschadigd. **M.**

L. 168, l. punt 32, br. 5,5, dm. schacht 3 cM.

1926/909. Als voren, doch de punt in den vorm eener vierzijdige pyramide. De schacht van donkerbruin hout, van boven met drie rondgaande ruggen, van onderen met drie diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden en puntig uitlopend. **M.**

L. 172,5, l. punt 24,3, br. 1,5, dm. schacht 2,2 cM.

1232/38. Als voren (*tawala*⁴⁾), doch de punt lancetvormig, geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel. De schacht van palmhout, puntig uitlopend, als voren, doch onversierd. *Toradja's.*

L. 163,5, l. punt 32, br. 3, dm. schacht 2,5 cM.

1926/922. Als voren, de punt lang en smal, met middenrug, geleidelijk overgaande in den korten, geringden steel. Scheede van donkerbruin hout, van binnen recht afgesneden, tusschen twee rondgaande ruggen met fijn vezeldraad omwonden. Smalle geelkoperen steelring met concave zijden. Korte schacht van palmhout, het bovineinde geringd, het ondereinde schuin afgesneden, met een ijzeren ring omwonden. **M.**

L. 102,5, l. punt 28,4, br. 3, dm. schacht 2 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, *De Baré'sprekende Toradja's*, II, 190—195. — *Med. Enc. Bur. n^o* II, p. 117—118. — KRUYT, *T. I. T. L. V^e* LXIII, 265. — KAUDERN, *I Celebes obyder*, I, 287—306. — VAN HOEVELL, *T. I. T. L. V^e* XXXV, 24—25. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, 109, XL, 158 met pl.: Een Posso-Alfoer in oorlogsgewaad.

2) WEBER, *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 40 met pl. I, fig. 9.

3) WEBER, l. c. p. 40 met pl. I, fig. 8. De ijzeren punt (fig. 8d) ontbreekt thans.

4) ADRIANI en KRUYT, *De Baré'sprekende Toradja's*, II, 194. — MEYER und RICHTER, o. c. pl. XVI, fig. 1—2. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, p. 109 en XL, p. 139. — VAN HOEVELL, *T. I. T. L. V^e* XXXV, 25: *tobala!* — KRUYT, *Woordenlijst*, 71, s. v.

1926/912. Lans, als voren, doch de punt rietbladvormig, in een dikken, vierkanten steel uitlopend. Scheede van twee stukken donkerbruin hout, achthoekig, met eikelvormig onderende en poortvormig uitgesneden bovineinde. Steelring van ijzer om een korte schacht van donkerbruin hout. **M.**

L. 98, l. punt 24,5, br. 2,5, dm. schacht 2,2 cM.

1926/919. Als voren, de punt van boven het breedst en van daar geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel. Zonder scheede en steelring. De schacht van palmhout met ijzeren punt aan het einde. **M.**

L. 151, l. punt 34,6, br. 2,3, dm. schacht 2,5 cM.

43/2. Als voren, de punt met duidelijken middenrug aan weerskanten, de steel afgeknot kegelvormig. Breede, geelkoperen bus, het onder- en bovineinde versierd met eenige rijen omgekrulde spiralen *en relief*, het bovineinde kraagvormig. Schacht van palmhout, in een ijzeren punt uitlopend. Gekocht te *Batoe makoeni*, een dorp aan de *Bongka*-rivier, benoorden *Posso*.

L. punt 29,3, br. 3,5, l. schacht 159, dm. 2,1 cM.

1926/916 en 921. Als voren, doch de punt in het midden het breedst en van daar geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel. De schacht van palmhout, bij n° 921 van onderen verdikt, zonder ijzeren punt. **M.**

L. 99,5 en 168, l. punt 32,5 en 32, br. 2,9 en 3,3, dm. schacht 2,2 en 2,1 cM.

1926/918. Als voren, doch de punt van boven het breedst, met middenrug, de steel cilindervormig. Bus van geelkoper met ingegrifte bladfiguren en met vier rondgaande ruggen. Korte steel van roodbruin hout. **M.**

L. 142, l. punt 33,5, br. 3, dm. schacht 2,5 cM.

1926/929. Als voren, doch de steel afgeknot pyramidevormig, scheede van bruin hout, breed en plat uitlopend, met drie diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden, het bovineinde met ingesneden driehoeken. Bus van zilver(?) met drie horizontale en twee zigzagbanden, gevuld met gedreven of ingegrifte bladranken. Schacht van bruin hout met drie ingegrifte, rondgaande ringen aan het onderende. **M.**

L. 163, l. punt 23,8, br. 2,2, dm. schacht 2,5 cM.

1926/905. Als voren, doch zonder scheede en bus, de punt ongeveer in het midden het breedst, geleidelijk in den afgeknot kegelvormigen steel overgaande. Schacht van palmhout met ijzeren punt. **M.**

L. 181, l. punt 27, br. 2,5, dm. schacht 1,6 cM.

1926/902. Als voren, doch de punt lang en smal, van boven het breedst, geleidelijk overgaande in den zeskantigen steel. Cilindervormige, ijzeren bus. Schacht van palmhout, van boven met ingesneden, rondgaande ringen, van onderen puntig uitlopend. **M.**

L. 177, l. punt 29,1, br. 2,3, dm. schacht 1,7 cM.

1926/915. Als voren, doch de punt ongeveer in het midden het breedst en geleidelijk in den cilindervormigen steel overgaand. Zonder bus. De schacht als voren, doch zeer kort, niet puntig uitlopend, met vijf ingesneden ringen aan het bovineinde. **M.**

L. 99,5, l. punt 29,3, br. 2, dm. schacht 2,1 cM.

1926/901. Als voren, de punt en de steel als bij n° 915, doch met korte zilveren(?) bus, met ingegrifte bladkrullen en geplooid onderende. De schacht van palmhout, als voren, doch langer en met slechts twee ingesneden ringen aan het bovineinde, van onderen puntig uitlopend. **M.**

L. 162,5, l. punt 23,4, br. 2,5, dm. schacht 2,1 cM.

1926/920. Als voren, de punt smal, met middenrug, de steel cilindervormig. De schacht van lichtbruin hout, van boven verdikt, de steelring van hoorn(?). **M.**

L. 161, l. punt 23,5, br. 2, dm. schacht 2,1 cM.

1926/914. Lans, als voren, doch de lange en smalle punt rechte hoeken vormend met den afgeknot kegelvormigen steel. Bus van geelkoper met drie rondgaande rugen. Korte schacht van palmhout. **M.**

L. 133,5, l. punt 31,2, br. 2,4, dm. schacht 2,1 cM.

1926/897. Als voren, doch de punt van boven het breedst en daar in stompe hoeken uitlopend naar den steel, die cilindervormig is en steekt in een afgeknot kegelvormige, ijzeren bus. De schacht van palmhout, als voren, doch van boven verdikt. **M.**

L. 167,5, l. punt 29,4, br. 3,5, dm. schacht 2,4 cM.

1926/917. Als voren, doch de punt geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel. Het bovineinde der schacht met een reep ijzer spiraalvormig omwoeld. Overigens als voren, doch de schacht niet verdikt. **M.**

L. 167, l. punt 27, br. 3, dm. schacht 2,1 cM.

1926/925. Als voren, doch de steel in doorsnede vierkant. Scheede van lichtbruin hout, zeshoekig, van boven met vezeltouw en van onderen het smalste gedeelte met rotanrepen omwonden, daaronder breeder uitlopend. Cilindervormige, zilveren bus, met meloenvormigen onderrand, de onderste helft en de bovenrand niet ingegrift. Overigens als voren, doch de schacht niet verdikt. **M.**

L. 152,5, l. punt 24,6, br. 3,3, dm. schacht 2 cM.

1926/913. Als voren, doch de punt smal, ongeveer in het midden het breedst, van boven verdikt, zonder steel. Scheede van boven van lichtbruin hout, van onderen van zwart hout, verdikt, met een bosje haren in het uiteinde. Het tusschengedeelte met rood gekleurde reepen omwoeld, aan weerskanten door een digitaal gevlochten band begrensd. Korte schacht van lichtbruin hout zonder bus. **M.**

L. 97, l. punt 23,9, Br. 2,5, dm. schacht 2,1 cM.

1926/899. Als voren, doch de punt van boven het breedst, overgaande in een langen steel. Scheede van lichtbruin hout, met gedraaid, knopvormig verdikt onder-einde van donkerbruin hout. Cilindervormige, geelkoperen bus. Schacht van palmhout met drie tonningen om de bovenste helft. **M.**

L. 167,5, l. punt 21,7, br. 2,5, dm. schacht 2 cM.

1926/926. Als voren, doch zonder scheede. Smalle, hoornen(?) bus. De schacht van palmhout, van onderen verdikt, van boven smaller uitlopend, zonder omwinding. **M.**

L. 166, l. punt 25,6, br. 3, dm. schacht 2,1 cM.

1456/59. Werplans¹⁾, de punt lancetvormig met onduidelijken middenrug aan weerszijden, overgaande in een langen steel, eerst rechthoekig, daarna cilindervormig, die vervolgens in eene kegelvormige bus overgaat. Schacht van palmhout, naar boven verdikt en belegd met bladtin in rondgaande, getande en kruiselsingsche reepen, onderaan aangepunt. *To Pebato, Manae.*

L. punt 32,5, br. 3, l. schacht 129, dm. 1,9—2,7 cM.

1926/924. Als voren, de punt van onderen het breedst, geleidelijk overgaande in den korten, cilindervormigen steel. Effen, cilindervormige geelkoperen bus met verdikt onder-einde. Korte schacht van palmhout. **M.**

L. 134,5, l. punt 24, br. 3,5, dm. schacht 2,2 cM.

1926/900. Als voren, doch de punt smal, van boven het breedst. Smalle, ijzeren steeling. Schacht van lichtbruin hout, van onderen verdikt. **M.**

L. 167,5, l. punt 29,2, br. 2,5, dm. schacht 2,1 cM.

1926/907. Als voren, doch de punt eenigszins ruitvormig, geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel. Zonder bus. De schacht van palmhout. **M.**

L. 168,5, l. punt 31, br. 3,5, dm. schacht 2,1 cM.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 65, n° 453 met pl. XVI, fig. 1. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 268, de derde figuur van rechts.

1926/896. Lans, als voren, de punt in het bovenste gedeelte het breedst, door eenige flauwe ruggen gescheiden van den, in doorsnede achtkantigen steel. Bus van geel hoorn, achtkantig, met eenige ruggen aan het onderende. Schacht van donkerbruin hout, van onderen verdikt. **M.**

L. 174, l. punt 35,5, br. 4,3, dm. schacht 2,1 cM.

1926/908. Als voren, doch de punt bladvormig, zonder steel, golfvormig gedamseerd. Grootte, geelkoperen bus, het onderende eerst meloen-, daarna kraagvormig, met ingegrifte boogjes, het bovineinde met ingegrifte driehoeken. Schacht van palmhout met puntig bovineinde. **M.**

L. 168,5, l. punt 26,8, br. 3, dm. schacht 2,1 cM.

1926/898. Als voren, doch de punt rietbladvormig, geheel met zwarte, ingekraste driehoekjes versierd. Smalle cilindervormige, ijzeren bus. De schacht van rotan. **M.**

L. 161, l. punt 22,2, br. 1,9, dm. schacht 2,3 cM.

1927/904. Als voren, de punt van boven het breedst, met eenige ingegrifte slang-, s- en torenvormige figuren. Afgeknot pyramidevormige steel. Geelkoperen, cilindervormige bus met ingegrifte driehoekige bladfiguren langs de randen. Schacht van palmhout. **M.**

L. 163,5, l. punt 30,5, br. 3, dm. schacht 2,1 cM.

1926/903. Als voren, doch de punt onversierd, met middenrug, geleidelijk overgaande in den afgeknot kegelvormigen steel, die van eenige ingesneden ringen voorzien is. Effen, geelkoperen bus met kraagvormig onderende. Schacht van grijsbruin hout met puntig bovineinde. **M.**

L. 173,5, l. punt 32,6, br. 3, dm. schacht 2,4 cM.

1926/894. Als voren, doch de punt het breedst op eenigen afstand van het uiteinde, de steel vierkant in doorsnede, de schacht van rotan, het onderende met twee diagonaal gevlochten rotanringen omwonden. **M.**

L. 188, l. punt 39, br. 4,9, dm. schacht 2,1 cM.

1926/906. Als voren, doch de punt zeer lang en smal, rietbladvormig, geleidelijk overgaande in den platten steel. Schacht van bruin hout, puntig uitlopend, zonder bus. **M.**

L. 200, l. punt 48,5, br. 2,5, dm. schacht 2,5 cM.

1926/893. Als voren, doch de steel van de punt cilindervormig. Roodkoperen bus met twee rondgaande, geelkoperen ruggen en daartusschen een rand van driehoeken. Schacht van donkerbruin hout, puntig uitlopend, van onderen verdikt. **M.**

L. 186, l. punt 31,2, br. 2,8, dm. schacht 2,2 cM.

1926/928. Als voren, de punt van onderen het breedst en vandaar in schuine lijnen loopend naar den kegelvormigen steel. De schacht van palmhout, zonder bus, puntig uitlopend, het andere einde versierd met ingesneden dwarslijnen, gestileerde bladfiguren (?) en dambordfiguren. **M.**

L. 178, l. punt 37, br. 4, dm. schacht 2 cM.

1926/52. Als voren¹⁾, de punt lancetvormig met duidelijken middenrug aan weerszijden, in een cilindervormigen steel overgaande. Schacht van zwart gepolijst hout met talrijke, ringvormige verhoogingen; geelkoperen bus met kraag, het onderende tonvormig verdikt. Scheede van bruin hout, naar boven smaller, met uitgeschulpten bovenrand, op ééne plaats met breede omwikkeling van rotanreepen, op eene andere met smalle omwinding van zwart touw. — Naar Boegineesch voorbeeld gemaakt. *Paloppo*.

L. punt 36,5, br. 3,5, l. schacht 185, dm. 2,2 cM.

2) MEYER UND RICHTER, *Celebes*, I, p. 121, n° 460 met pl. XVII, fig. 2.

1926/895. Lans, als voren, doch de steel der punt rechthoekig in doorsnede. De bus van zilver, kraagvormig uitlopend, daaronder een meloenvormig gedeelte en daarna cilindervormig, met ingegrifte bladkrullen aan de beide einden. Schacht van palmhout, in een kegelvormige, ijzeren punt uitlopend. **M.**

L. 186, l. punt 37,5, br. 3,9, dm. schacht 2,2 cM.

804/257. Als voren¹⁾, de punt rietbladvormig, met aan weerszijden langs het midden twee evenwijdige, bijna over de geheele lengte loopende groeven. Korte, dikke, tienkantige steel. Schacht van donkerbruin hout, de bovenhelft met snijwerk versierd: ringvormige reeksen van schubben en twee banden elkander kruisende en zigzagstrepen en bladornamenten. Geelkoperen bus met vier ringvormige ruggen en bovendien met kraagvormig verbreed bovenende; de ruimte tusschen ieder der beide paren ruggen met ingegrifte oogjes en aan weerskanten daarvan een varenbladvormig figuur versierd. De schacht loopt uit in een ijzeren punt. — De vorm dezer lans is dezelfde als die der Boegineezen. *Paloppo*.

L. 191, l. punt 27, br. 2,7, dm. schacht 2,5 cM.

1926/910. Als voren, doch de steel der punt achthoekig. De scheede van bruin hout, puntig uitlopend, van boven en van onderen met ingesneden ringen en daartusschen met rotanreepen omwonden. Zilveren(?) bus met horizontale en spiraalbanden, gevuld met ingegrifte bladranken, kraagvormig uitlopend. Schacht van palmhout met ijzeren punt. **M.**

L. 181, l. punt 28,9, br. 2,8, dm. schacht 1,9 cM.

1232/40. Als voren (*sorangi*²⁾), de punt lancetvormig, de steel cilindervormig. De scheede in het midden van bruin, aan de uiteinden van zwart hout, beide einden door een diagonaal gevlochten rotanband van het midden gescheiden, knopvormig uitlopend. Zilveren bus, kraagvormig uitlopend, van onderen en van boven met banden spiralen. Schacht van gepolijst palmhout. *Toradja's*.

L. 187, l. punt 30,5, br. 2, dm. schacht 2,3 cM.

1926/927. Als voren, doch de punt breed, eenigszins ruitvormig, met langer, afgeknot kegelvormigen steel. Dubbele, geelkoperen bus, de bovenste in het midden verdikt, de onderste kraagvormig uitlopend. Het tusschenliggende gedeelte van de schacht grootendeels met bladtin omwoeld. Schacht van palmhout, het onderende oorspronkelijk met tien zilveren banden omwoeld, waarvan slechts één over is. **M.**

L. 203, l. punt 39,5, br. 5, dm. schacht 1,6 cM.

1300/1. Als voren (*sorangi*³⁾), doch de punt lancetvormig, met scherpen middenrug aan weerszijden, het onderende uitgesulpt en overgaande in een korten rond, dikker wordende steel. Schacht van grijs palmhout, het bovenende iets dikker, met rondgaande groeve en met cilindervormige, geelkoperen bus, die een kraag en rondgaande groeven vertoont; hieronder tot het bijeenhouden van een scheur een van rotanreepen gevlochten ringetje. Over een deel van de schacht omwinding met, aan zijn grijs touw geregen, vuilwit bokkenhaar (*balockari*⁴⁾). — Veel gebruikt door hoofden en aanzienlijken der *Toradja's* in *Midden-Celebes*. Afkomstig uit de *Matana*-streek.

L. 176, l. punt 29, br. 3, dm. schacht 2,2 cM.

1710/98⁵⁾. Als voren, doch de punt ruitvormig, met middenrug, door groeven gevolgd; groepen inkerfingen op de smalle kanten nabij het onderende. Schacht

1) WEBER in *I. A. f. E.* III, *Suppl.*, p. 40.

2) Vgl. MEYER und RICHTER, pl. XVI, fig. 1—2. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XL, 139. — Idem, *Woordenlijst*, 65, s. v. — ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's*, II, 194.

3) *M. N. Z. G.* XL, 139. — Vgl. SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, pl. II.

4) ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's*, I, 137, II, 194.

5) Serie 1710 don, dr. G. A. J. VAN DER SANDE, Juli 1909.

van bruin hout, bijna geheel met omgebonden menschen(?)haren bedekt. De bovenste helft bovendien omwikkeld met rood geruit katoen met zwarte randen. *Toradja's*.

L. 204, l. punt 28, br. 3,5, dm. schacht 2,2 cM.

776/52. Lans (*tawala*¹⁾, als voren, doch de punt lancetvormig, in schuine lijnen in de afgeknot kegelvormige bus overgaande. Schacht van bruin, gepolijst hout, met flauw kolfvormig verdikt ondereinde, dat in een ijzeren punt uitloopt; om het midden is een groote bos lange, zwarte en rood gekleurde bokkenharen bevestigd, terwijl de bovenhelft met strooken bladtin in dwarse en schuinsche, elkander kruisende gangen is versierd. Houten scheede, ovaal in doorsnede en met recht afgesneden, rond en knopvormig bovineinde, dat evenals het ondereinde met bladtin is omwoeld, terwijl het tusschengelegen gedeelte met grijze vezels omwonden is. **M.**

L. 183, l. punt 39, br. 3,8, dm. schacht 2,4, l. scheede 48,4, br. 4,6 cM.

43/1. Als voren (*tawala*), de punt met een scherpen middenrug aan weerskanten, in het midden het breedst, met twee inkepingen aan weerskanten en van daar geleidelijk naar den afgeknot kegelvormigen steel loopend. Effen, geelkoperen bus, kraagvormig uitlopend en met een rug daaronder. Schacht van *niboeng* (*Oncosperma filamentosum* Bl.)-hout, van boven verdikt en van een aantal ringen voorzien, in het midden met een bos bokkenhaar (*bandango*) versierd, een tooisel van gegoede of aanzienlijke personen, dat met een rotanring en een lap rood katoen bevestigd is, het ondereinde in een ijzeren punt uitlopend. Daarboven twee rondgaande ruggen. Het ijzer is afkomstig uit het binnenland en wordt door aan het meer van *Liroe* woonachtige Alfoeren bewerkt; het koper is Boegineesch maaksel en door handelaren aangebracht. Gekocht van den *raja* van *Tamasa*, een klein dorp aan de *Posso*-rivier.

L. punt 31,3, br. 4, l. schacht 157,5, dm. 2 cM.

2. Dolken.

1232/46. Dolk (*balado*²⁾, het lemmet tweesnijdend met scherpe punt, van achteren aan weerszijden versmald. Greep van been, vischstaartvormig uitlopend, van onderen ovaal en met ingesneden ringen. Scheede van Boegineesch model, van wit hout, de mond verbreed en met snijwerk versierd, het ondereinde bladvormig uitgesneden en tweeslippig. Onder den mond eenige rotanvezels, om de beide stukken samen te houden. *To Lage*.

L. 29, l. lemmet 17, br. 3, l. greep 7,5, br. 5, l. scheede 22,5, br. 4,8 cM.

804/235³⁾. Als voren, doch het lemmet met vijf bochten. Greep van geel hoorn, ellipsvormig, met achterover gebogen, eenigszins bloemknopvormig uiteinde. Scheede van bruin hout, uit twee helften bestaande, die door omwoeling met smalle strooken groen katoen, waarbinnen een lus van vezeldraad is bevestigd, samen worden gebonden. De schoen uit een afzonderlijk stuk vervaardigd met vooruitstekenden onderrand. **M.**

L. 29, l. lemmet 18, br. 2, dm. greep 3, l. scheede 21, br. 5 cM.

3. Zwaarden⁴⁾.

1926/353. Zwaard, het lemmet recht, de rug in een schuine lijn naar de punt loopend. Greep van donkerbruin hout, boven het lemmet verbreed, het uiteinde knie-

1) ADRIANI en KRUYT, *De Bari's-sprekende Toradja's*, II, 194. — KRUYT, *Woordenlijst*, 71, s. v.

2) KRUYT, *M. N. Z. G.* XL, 140. — Idem, *Woordenlijst*, 9.

3) WEBER in *J. A. F. E.* III, *Suppl.* p. 40 met pl. I, fig. 7.

4) ADRIANI en KRUYT, *De Bari's-sprekende Toradja's*, II, 191—193. — VAN HOEVVELL in *T. I. T. L. Vk.* XXXV, 25. — KAUDERN, *I Celebes obyčej*, I, 295—297 met bild 90. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, 109.

vormig naar de snedezijde gebogen en afgebroken, door een kraagvormig vooruitstekenden dwarsrug van het middengedeelte gescheiden, en evenals dat met eenige rechte en kromme, ingekraste lijnen versierd. Scheede van lichtbruin hout, de mond vooruitstekend, met vijf gevlochten rotanbanden en enkele ongekleurde en roode rotanreepen omwonden. Onder den mond eene rij ingekraste driehoeken. Het dikste gedeelte met vier gaten voor den draagband en met bladkrulvormig snijwerk versierd. De schoen uit een afzonderlijk stuk palmhout bestaande met bladvormig uitgesneden, herhaaldelijk uitgeschulpt onderende, door een kraagvormig vooruitstekenden dwarsrug van de scheede gescheiden. **M.**

L. 52,5, l. lemmet 39,5, br. 3, dm. greep 4,5, l. scheede 57,5, br. 4,8 cM.

1926/350. Zwaard, als voren, het lemmet en de greep als bij n° 353, doch de laatste uitlopend in een verbreed, ruitvormig, doorboord uitsteeksel en het snijwerk aan het boveneinde uit kruisbloemen in ruiten bestaande. De scheede uit twee stukken bestaande, die door omwinding met drie bruine en een gelen band samen worden gehouden. Het snijwerk aan het dikste gedeelte minder fraai. De schoen aan weerszijden van den vooruitstekenden dwarsrug met ingesneden ruiten versierd en vischstaartvormig uitlopend. **M.**

L. 51, l. lemmet 38,5, br. 3,2, dm. greep 3,7, l. scheede 55,2, br. 4,7 cM.

1926/341. Als voren, het lemmet als bij n° 350, doch meer versleten. De greep van buffelhoorn, de vorm als voren, doch het rechte onderende met een rij kruisen in vierkanten, het omgebogen boveneinde ovaal uitlopend en verbreed, met ingesneden driehoeken en vierbladerige bloemen versierd. De scheede met vier donkerbruine, vischgraatvormig gevlochten en een band gele reepen omwonden. Het dikste gedeelte met ingesneden golflijnen versierd. De schoen uit een afzonderlijk stuk palmhout bestaande, met eene rij ingesneden driehoeken, het onderende in het midden ingekeeft. **M.**

L. lemmet 38,5, br. 2,4, dm. greep 4,8, l. scheede 55, br. 4 cM.

1926/354. Als voren, het lemmet als dat van n° 341, de greep van hout van onderen onversierd, van boven met ingesneden ruiten en driehoeken. Het kraagvormig vooruitstekende einde doorboord en ook in den bovenrand drie ronde gaten. De scheede van boven onversierd, met vijf bruin en zwarte, gevlochten banden en tusschen de beide bovenste met zwarte reepen omwonden. Het dikste gedeelte met eene rij bladfiguren tusschen twee rijen ovalen. De schoen van grijsbruin hout, onversierd, vischstaartvormig uitlopend. **M.**

L. 53, l. lemmet 39,5, br. 2,8, dm. greep 4, l. scheede 63, br. 4,7 cM.

1926/347. Als voren, doch het lemmet gedamasceerd, de greep van zwart hoorn, het omgebogen boveneinde met ingesneden driehoeken en ruiten *en relief* in gleuven versierd, het uiteinde als voren. De scheede van geelbruin hout, op drie plaatsen met rotanbanden en verder met rotanreepen omwonden. Onder den mond eene rij s-vormige figuren. Dezelfde versiering en daartusschen golflijnen in het dikke gedeelte tusschen de beide doorboorde ruggen. De schoen van grijsbruin hout, met ingesneden driehoeken *en relief* en dwarsgleuven, de onderrand herhaaldelijk uitgeschulpt. **M.**

L. 53,7, l. lemmet 39,7, br. 3,5, dm. greep 4, l. scheede 63, br. 4,7 cM.

1926/349. Als voren, doch het lemmet effen, de greep met ingesneden ruiten, driehoeken en bladfiguren, het kraagvormig uitstekende uiteinde ovaal en effen. De scheede van geelbruin hout, met vier fijn gevlochten rotanbanden en tusschen de beide bovenste met rotanreepen omwonden. De vooruitstekende mond van hoorn. Het gedeelte tusschen de ruggen met blad- en golfvormig snijwerk versierd. De schoen met bladtin belegd, door een vooruitstekenden rug van de scheede gescheiden met herhaaldelijk uitgeschulpten onderrand. **M.**

L. 58, l. lemmet 44,2, br. 3, dm. greep 4,5, l. scheede 52,7, br. 4,5 cM.

1926/342. Als voren, het lemmet als dat van n° 349, de greep van onderen onversierd, het middengedeelte met ingesneden ruiten en driehoeken en het verbreedde

boveneinde met ingesneden spiralen (oogen?) in driehoeken (gestileerde hoofden?). De scheede met losse rotanreepen omwonden. Het boveneinde met groepen schuine lijnen (nabootsing van rotanbanden), het verdikte deel met groepen ruiten en horizontale, gestreepte lijnen. De schoen als voren, doch niet met bladtin belegd, met ingesneden driehoeken versierd. **M.**

L. 51, l. lemmet 38,5, br. 2,8, dm. greep 4, l. scheede 53,5, br. 4,1 cM.

1926/346. Zwaard, als voren, het lemmet als dat van n° 342, de versiering van het middengedeelte der greep als voren, doch het boveneinde nog meer verbreed, herhaaldelijk uitgesculpt en met poortvormige, ingesneden figuren versierd. De scheede met vier fijn gevlochten rotanbanden omwonden. Onder den mond een rij cirkels *en relief* in ovalen. Het gedeelte tusschen de doorboorde ruggen met dwarsbanden, begrensd door ingesneden, vierbladerige bloemen. De schoen uit een afzonderlijk stuk hout bestaande, onversierd, met herhaaldelijk uitgesculpt ondereinde. **M.**

L. 59, l. lemmet 47, br. 3,2, dm. greep 4—7,5, l. scheede 62,8, br. 3,9—5,5 cM.

1926/351. Als voren, het lemmet als dat van n° 342, doch de greep in het midden van het uiteinde diep uitgesculpt, bekvormig, versierd met ingesneden driehoeken, spiralen en bladfiguren. De scheede van geelbruin hout, op drie plaatsen met rotanreepen omwonden. Het boveneinde onversierd, het gedeelte tusschen de ruggen met golflijnen in rechthoeken, begrensd door gestileerde bladfiguren. De schoen ontbreekt. **M.**

L. 52,5, l. lemmet 40,5, br. 2,8, dm. greep 3,5—6,9, l. scheede 59,5, br. 4,6 cM.

1926/344. Als voren, doch het lemmet gedamaseerd, zeer versleten. Het rechte gedeelte der greep met ingesneden zandloopers, het omgebogen gedeelte met driehoeken, vierbladerige bloemen en kromme lijnen versierd. Het uiteinde herhaaldelijk uitgesculpt. De scheede met sporen van bedekking met bladtin. Onder den mond een ingesneden schubpatroon, begrensd door eene omwinding met vezeldraad. Het gedeelte tusschen de ruggen met dwarsstrepen, begrensd door ruiten. De schoen met een vooruitstekenden dwarsrug, begrensd door cirkelbogen *en relief*, het ondereinde herhaaldelijk uitgesculpt. **M.**

L. 59, l. lemmet 45,5, br. 3, dm. greep 4—6, l. scheede 57,6, br. 3,8 cM.

1300/4. Als voren (*penai*¹), doch het lemmet effen. De greep van bruin hout, de vorm als voren, doch grootendeels met bladtin belegd, waarin aan het boveneinde lange, ruitvormige figuren, strepen en krullen waaivormig of in zigzaglijnen ingekrast zijn. Greep van bruin hout met afzonderlijk schoentje, op negen plaatsen met zwarte en gele varenvezels omwonden. De schoen met twee rondgaande, scherpe ruggen, naar onderen waaivormig, uitgesculpt en met bladtin belegd. Hierboven en onder den onderand eene rij ingesneden spiralen. Op twee plaatsen aan eene zijde doorboorde verhoogingen, waardoor platte, roode koorden met kwasten geregen zijn, aan de buitenzijde door ingesneden spiralen gevolgd; daartusschen ingesneden, met bladtin belegde banden. *Toradja's*.

L. lemmet 44, br. 2—3, l. greep 14, br. 4—8, l. scheede 64, br. 3,8 cM.

1232/44. Als voren (*penai*²), het lemmet als dat van n° 1300/4, doch de greep van buffelhoorn in den vorm van een krokodillenkop met afgesneden kaken, niet met bladtin belegd, versierd met ingesneden zandloopers in het rechte gedeelte, ruiten in gerede, vlagvormige figuren in het middengedeelte en spiralen en bloemen in het boveneinde. Scheede van lichtgeel hout, met slechts één rotanvezel omwonden, onder den mond met ingesneden bladkrullen, aan het ondereinde en boven de doorboorde ruggen met cirkelbogen, het gedeelte tusschen de ruggen met elkaar kruisende cirkels versierd. De schoen met slechts één dwarsrug. Overigens als voren, doch zonder

1) KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 109 en XL, 139. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 270, fig. 82. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 9 en 3a. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 191. — KRUYT, *T. I. T. L. Vh.* LXIII, 265.

2) KRUYT, *M. N. Z. G.* XL, 139. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 270, fig. 82.

draagband en niet met bladtin belegd. De schoen uit hetzelfde stuk hout gesneden als de scheede. *Toradja's*.

L. 73, l. lemmet 47,5, br. 3,3, l. greep 13, br. 4,5—6,5, l. scheede 60, br. 4 cM.

1456/64. Zwaard, als voren (*penai*¹⁾), het lemmet als dat van n° 1232/44, doch de greep van zwartbruin hoorn, eerst puntig ovaal in doorsnede met verdikten onderrand en daarnaast zes vischgraatvormig gevlochten rotanringen; het boveinde gebogen, hol, in den vorm van een krokodillenkop met aanduiding van tanden en tong; in de lengte met ruiten gevulde bandjes, die in horens eindigen, bovendien een rondgaand, dergelijk bandje. Zonder scheede. Zuidoever van het *Posso-meer*.

L. lemmet 48,5, br. 1,7—3,7, l. greep 14, dm. 3,5 cM.

131/12²⁾. Als voren, doch het lemmet van onderen breeder en de rug in eenigszins concave lijn naar de punt loopend. De greep met vooruitstekenden, hoornen steeling, van bruin hout, eerst ovaal en met vier diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. Het uiteinde verdikt, verbreed en een stompen hoek met het onderende vormend, plat, met vier smalle banden diagonaal vlechtwerk en eenige elkaar kruisende banden gele reepen omwonden. De ijzeren doorn in het midden van het bovenvlak uitstekend. *Toradja's*.

L. lemmet 59,5, br. 2—6,3, l. greep 17, dm. 3—9,5 cM.

1300/3. Als voren (*penai*³⁾), doch het lemmet smaller en de rug met flauw convexen boog overgaande in de punt. Greep van bruin hout, in doorsnede plat ovaal met een afgesneden, scherp kant; aan het onderende plat en verbreed, het boveinde gevormd tot een platten, uit bladkrullen bestaanden, gestileerden dierenkop. Scheede van bruin hout, aan eene zijde scherp, uit twee plankjes bestaande, die door vier rotanringen en een afzonderlijk schoentje worden bijeengehouden. Nabij het onderende op den schoen een scherpe, rondgaande rug en aan weerskanten daarvan ingesneden driehoeken en zandloopers. Onder den mond ingesneden zandloopers tusschen snoerornament. Buiten de beide doorboorde verhoogingen, waardoor een rood koord geregen is, ingesneden zandloopers en daartusschen banden met gebogen lijnen, snoeren en vierbladerige bloemen. *To Bada*.

L. lemmet 40,5, br. 1,8—3, l. greep 16,5, l. scheede 57, br. 4 cM.

1926/348. Als voren, doch het lemmet golfvormig gedamaseerd. De greep van onderen recht, met vooruitstekenden steeling, van onderen en boven met een band ingesneden ruiten. Het boveinde plat en verbreed met ingesneden bladfiguren en spiralen, naar den snedekant gebogen met een vlamvormig uitsteeksel aan die zijde. Scheede van bruin hout, zonder omwinding; het gedeelte tusschen de doorboorde ruggen met ingesneden bladfiguren tusschen twee rijen ruiten. Buiten de ruggen een slanglijn *en relief*. De schoen van lichtgeel hout met twee scherpe, rondgaande ruggen, vischtaartvormig uitlopend en met ingesneden driehoeken en gekartelde lijnen versierd. **M**.

L. 67, l. lemmet 50,2, br. 3,4, l. greep 16,4, l. scheede 63,2, br. 5 cM.

1926/345. Als voren, doch het lemmet effen. De greep van hoorn, onversierd, een weinig naar de snedezijde gebogen, het uiteinde verbreed met een uitsteeksel aan weerszijden en hol. De scheede van twee stukken geelbruin hout. Onder den mond en tusschen de beide ruggen met fraai snijwerk in den vorm van vierbladerige bloemen, bladranken en bladeren versierd. De omwinding en de schoen ontbreken. **M**.

L. 56, l. lemmet 43, br. 2,8, l. greep 13, l. scheede 57,9, br. 5,5 cM.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 69, n° 378 met pl. XVI, fig. 8.

2) Serie 131 don. dr. B. F. MATTHES, Oct. 1871.

3) KRUYT in *M. N. Z. G.* XL, 139. — SARASIN, *Reizen in Celebes*, I, 268 vlg.

1232/43. Zwaard, als voren (*penai*¹), het lemmet als dat van n° 1926/345, doch de hoornen greep in den vorm van een dierenkop met onderaan een sik (*djonga* = *djangko*?), die tweeslippig en bladkrulvormig uitgesneden is. Het omgebogen einde met insnijdingen over de lengte. Aan het onderende een golflijn ingesneden onder den vooruitstekenden steelring. De scheede van geel hout, de eene zijde lichtrood gekleurd, met drie banden rotanreepen omwonden. Het onder- en boveinde en het gedeelte tusschen de doorboorde ruggen versierd met snijwerk: driehoeken, bladkrullen en golfstrepen. De schoen met vooruitstekenden, scherpen rug, waaivormig uitlopend en poortvormig uitgesneden, van hetzelfde stuk hout als de scheede. *Toradja's*.

L. 85, l. lemmet 47, br. 3,5, l. greep 18, l. scheede 67, br. 4,5 cm.

1926/355. Als voren, doch het lemmet zeer smal, de greep van onderen met ingesneden zandloopers versierd. Het boveinde naar de snedezijde gebogen, verbreed, bladvormig en driemaal diep ingekeept, onversierd. De scheede van geel hout, met drie vischgraatvormig gevlochten rotanbanden omwonden. Het gedeelte tusschen de beide doorboorde ruggen met, door ruiten begrensde, varenbladfiguren, het onderende met ingesneden zandloopers versierd. De schoen met twee kraagvormige, scherpe ruggen, het onderende met ingesneden driehoeken, het midden van den onderrand hartvormig ingekeept. **M.**

L. 52,5, l. lemmet 37,5, br. 2,4, l. greep 17,5, l. scheede 60,3, br. 3,6 cm.

1926/340. Als voren, doch de rug van het lemmet in een convexe lijn naar de punt loopend. De greep van hout, het onderende als voren, doch het midden met ingesneden bladkrullen, het boveinde naar de snedezijde gebogen, verbreed en ingesneden spiraal, tweemaal ingekeept. Scheede van lichtbruin hout, met vier diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. De rand onder den mond versierd met ingesneden slanglijn, varenbladfiguren en driehoeken, het gedeelte tusschen de ruggen met ingesneden golflijnen, begrensd door slanglijnen, vierbladerige bloemen en pijlpunten. De schoen uit een afzonderlijk stuk palmhout bestaande, met een kraagvormigen rug, het onderende met vele insnijdingen in de lengte. **M.**

L. 48, l. lemmet 36, br. 1,9, l. greep 13,5, l. scheede 55, br. 4,5 cm.

1232/45. Als voren (*penai*²), doch het lemmet gedamascéerd, de greep van zwart hoorn, hoefvormig (*panko*?), hol, geheel effen en onversierd, zonder steelring, van boven verbreed, omgebogen en uitgeschulpt. De scheede van geel hout, met vier vischgraatvormig gevlochten banden gele reepen omwonden, met twee jukvormige, doorboorde verhevenheden voor den gordel, het onderende verbreed, zonder schoen en niet versierd. *Toradja's*.

L. 65,5, l. lemmet 43, br. 3, l. greep 15, l. scheede 51,5, br. 4,5 cm.

1456/70. Als voren (*penai*³), doch de rug en de snede van het lemmet beide met convexen boog naar de punt loopend. De greep van boven flauw gebogen, eenigszins heftoetvormig, het onderende verdikt. De scheede van donkerbruin hout, grootendeels met rotanreepen omwikkeld en bovendien met vier in groeven gelegde, diagonaal gevlochten rotanbandjes; aan de twee middelste hiervan een draagsnoer van grijs touw. De bovenrand gedeeltelijk weggesneden. Schoentje van hoorn, naar onderen breeder uitlopend. *Toradja's*, *Paloppo*.

L. lemmet 42, br. 2,2—3,5, l. greep 13, l. scheede 48, br. 4,3—5 cm.

1599/592⁴). Als voren, doch het lemmet gedamascéerd met golflijnen, zeer versleten, flauw gebogen, naar onderen smaller en puntig; de rug flauw concaaf, naar onderen dunner, het onderste deel geslepen, de snede flauw convex. Greep van zwart hoorn,

1) KRUYT, *M. N. Z. G.* XL, 139.

2) KRUYT in *M. N. Z. G.* XL, 139.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 40, n° 380. Vgl. pl. XXV, fig. 16 en 16a.

4) Serie 1599 leg. T. J. VELTMAN, Juni 1907.

vaasvormig, plat zeshoekig in doorsnede, naar boven breeder, het eindvlak beschadigd; effen steelring van zilver met kraagvormige verbreding, die van eene groef voorzien is. De scheede¹⁾ behalve schoen en mondstuk geheel bedekt met eene omwinding van fijne, zwarte en bruine rotanvezels; de schoen en het mondstuk van zilver, trapeziumvormig; de eerste symmetrisch met ingeprikte randen met gedreven bladornament, door randen met schuine streepjes verbonden. Mondstuk asymmetrisch en slechts aan eene zijde uitstekend; langs den mond een verhoogde, effen rand. Beide zijden van het mondstuk bedekt met gedreven blad- en bloemornament, door met streepjes gevulde randen begrensd; het ornament op een vlak door een gebogen, effen band onderbroken. **M.**(?).

L. lemmet 47,5, br. 2,4, l. greep 12, br. 2,7—4,9, l. scheede 51, br. 2,8—6,5 cM.

1599/585. Zwaard, als voren²⁾, doch het lemmet bijna recht, de rug dakvormig, naar onderen dunner en met flauw gebogen lijn naar de scherpe punt overgaande. De greep in doorsnede ovaal met kraagvormige verdikking boven het lemmet, knievormig gebogen, het bovenende breeder en het eindvlak uitgeschulpt en getand. Scheede van bruin, gepolijst hout, nabij het onderende met rondgaanden, schuinen, scherp rug, het ondervlak breeder en uitgeschulpt; de schoen met ingekaste, rondgaande strepen en rijen driehoeken; als mondstuk eene verdikking van hoorn. Op eenigen afstand daaronder twee doorboorde verdikkingen, waartusschen ingesneden strepen en snoer(?) ornament. Tegen het mondstuk aansluitend een ingesneden paarlrand en daaronder eene rij boogvormige figuren. Alle ingesneden figuren met bladtin belegd. Door de gaten der verhoogingen zijn veelkleurige koorden getrokken, het bovenste koord eenmaal omgeslagen, eindigend in eene lus en franje, het onderste met franjes aan weerszijden en herhaaldelijk om de scheede gewikkeld. **M.**

L. lemmet 50,5, br. 2,2—3, l. greep 15,5, dm. 2,7—5,2, l. scheede 63, br. 4—5,5 cM.

804/238³⁾. Als voren (*parang*), doch het lemmet goed gedamaseerd. De greep als voren, doch het uiteinde uitgehold en tweemaal uitgeschulpt. Scheede van roodbruin hout, van boven en van onderen met rotanreepen omwoeld. Aan de eene zijde twee doorboorde rugjes, waardoor een draagkoord van rood en zwart katoen gregen is. De bovenrand gedeeltelijk weggesneden, de onderrand verbreed, zonder schoen en zonder snijwerk. — Te *Rongkong* vervaardigd. *Toradja's*.

L. 59, l. lemmet 44,5, br. 4, l. greep 16, dm. 17, l. scheede 47,5, br. 5,5 cM.

804/236⁴⁾. Als voren (*klewang*), doch het lemmet effen, de snede van onderen flauw convex. De greep eenigszins pootvormig, plat, breed en waaiervormig uitlopend, de benedenhelft met geelkoper omwoeld en daarboven versierd met een reeks ingesneden oogjes tusschen zigzaglijnen. Scheede van bruin hout, in de bovenhelft aan de eene zijde een breede, platte en concave, overlansche rug, die aan weerszijden is doorboord, om er twee lussen, voor het breede, diagonaal gevlochten draagkoord in te bevestigen; de benedenhelft geheel omwoeld met een breeden katoenen band in spiraalvormige gangen, die met een roodbruine streep langs de randen en met donkerblauwe dwarsstrepen, ruiten en groepen van vier driehoeken is versierd; om den mond een vischgraatvormig gevlochten ring van smalle, ongekleurde en zwarte reepen. — Te *Rongkong* vervaardigd. *Toradja's*.

L. 64, l. lemmet 45,5, br. 4, l. greep 14,5, br. 3—7,7, l. scheede 50, br. 5,5 cM.

1926/352. Als voren, het lemmet als dat van n° 804/236, doch de snede recht. De greep van onderen recht met een rij ingesneden zandloopers boven den verbreden, hoornen steelring. Het uiteinde omgebogen, breed uitlopend en aan den binnenkant met ingesneden spiralen versierd. De scheede van lichtbruin hout, met vijf fijn gevlochten rotanbanden omwoeld. Het gedeelte tusschen de doorboorde ruggen versierd

1) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 10a.

2) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 9 en 9a.

3) WEBER in *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 40 met pl. I, fig. 10.

4) WEBER, l. c. p. 40 met pl. I, fig. 12.

met golfstrepen tusschen vierbladerige bloemen en bladfiguren. De schoen van palmhout, met scherpen, vooruitstekenden rug en daaronder een rij ingesneden driehoeken, de onderrand herhaaldelijk uitgeschulpt. **M.**

L. 56, l. lemmet 44,3, br. 2,5, l. greep 15,5, dm. 3,4—7,7, l. scheede 61, br. 5 cM.

1926/343. Zwaard, als voren, doch het lemmet in golfpatroon gedamasceerd. De hoornen greep onversierd, het omgebogen boveinde driemaal uitgeschulpt. De scheede zonder omwinding, met sporen van bladtin, vooral op het onversierde gedeelte tusschen de twee doorboorde ruggen, waardoor de draagband geregen wordt. De schoen boven den scherpen dwarsrug met ingesneden S-vormige figuren en daaronder met driehoeken versierd, de onderrand als voren. **M.**

L. 48, l. lemmet 36,5, br. 2,5, l. greep 11,5, dm. 3,3—3,5, l. scheede 56,8, br. 3,5 cM.

1573/14. Als voren (*soemara*¹), het lemmet als dat van n° 1926/343, doch de greep van zwart hoorn, het onderste gedeelte spits ovaal met een rij ingesneden zandloopers boven den vooruitstekenden steelring. Het uiteinde in den vorm van een wijd geopenden bek, versierd met ingesneden ruiten, vierbladerige bloemen en kromme lijnen. De scheede van zwart hout, met vijf diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. De verdikte mond en de beide doorboorde ruggen met ingesneden kruisen. Door den ondersten rug is een draagkoord van wit en blauw katoen geregen. De schoen van lichtbruin hout met scherpen, vooruitstekenden rug en gekartelden onderrand. Bocht van *Tomini*.

L. 57, l. lemmet 45, br. 2,9, l. greep 23, br. 3,7—4,7, l. scheede 65,5, br. 4,7 cM.

Zie plaat VII, fig. 3.

776/51. Als voren (*soemara*), doch het lemmet effen, de snede onder de greep flauw concaaf. De greep van denzelfden vorm als voren, in den vorm van een krokodillenbek uitlopend, doch van zwart hout en het boveinde, evenals de steelring, met bladtin overtrokken. De scheede (*goema*²) van lichtbruin hout, met twee diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden. Onder den mond een rij ingesneden driehoeken. De verdikte doorboorde ruggen, het gedeelte daartusschen, de randen en de schoen met bladtin overtrokken. De schoen met hamervormig vooruitstekend, schuin afgesneden onderende. *Tomini*bocht.

L. 70, l. lemmet 47,4, br. 3, l. greep 23, br. 3,7—6,5, l. scheede 56,5, br. 3,7, br. onderende 12,5 cM.

1525/9³). Als voren⁴), het lemmet en de vorm van de greep als bij n° 776/51, doch de laatste niet met bladtin overtrokken en met ingesneden figuren versierd: boven den steelring kruisbloemen in vierkanten, in het midden ruiten in gerekte vlagvormige figuren, omgeven door kruisbloemen en in het bekvormige gedeelte spiralen en nabootsing van tanden. Scheede van rood geveerd hout met ingesneden blad- en bloemvormige figuren en driehoeken, gedeeltelijk met bladtin overtrokken, met drie geelkoperen banden omwonden. Het onderende aan de rugzijde diep ingekeept en met ingesneden spiralen. Door rotanreepen is aan de geelkoperen banden een scheede van bladscheede bevestigd, waarin *randjoe's* steken. Aan een, door den mondrand geregen rotanreep is een draagkoord van touw bevestigd. *Tv Pebato*.

L. 61, l. lemmet 48, br. 3,4, l. greep 21, br. 3,7—7,2, l. scheede 48, br. 6 cM.

43/3. Als voren (*penai*⁵), doch het lemmet (*laboc*) in het midden vedervormig gedamasceerd. De greep (*taono*⁶) als voren, doch geheel met bladtin bekleed met uit-

1) HEIN, *Indonesische Schwertsgriffe*, fig. 69. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 3—5. — VAN HOEVVELL, *T. I. T. L. Vt. XXXV*, 25.

2) VAN HOEVVELL, *T. I. T. L. Vt. XXXV*, 25. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 192.

3) Serie 1525 leg. Mr. J. W. VAN LANSBERGE, April 1906.

4) SAKASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 269, fig. 81. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 3—5.

5) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 4.

6) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 192. — KRUYT, *Woordenlijst*, 70, s. v.

zondring van het rechte benedengedeelte, dat met zwart draad omwonden is. Scheede van lichtbruin hout, met verdikten mond, met vijf banden van gele en roode rotanreepen omwonden. De mond, de met bladranken versierde rand daaronder, een breede rand rotanreepen tusschen de beide bovenste rotanbanden, de beide doorboorde ruggen, het gedeelte daartusschen en de hamervormig vooruitstekende schoen met bladtin overtrokken. Door de beide ruggen is een draagband van blauw katoen geregen, die in het midden met rood katoen overtrokken is en uitloopt in oranje, groene en roode franjes. — Het lemmet aan het meer van *Liroe* vervaardigd. Gekocht te *Bakoe makoeni*. M.

L. 57, l. lemmet 45,5; br. 2,9, l. greep 21, br. 3,5—6,5, l. scheede 69, br. 4,7 cM.

1456/63. Zwaard, als voren (*penai*¹⁾), doch het lemmet ruw gedamasceerd, de rug met een rechte lijn overgaande in de punt. Greep van bruin hoorn, als voren, doch niet met bladtin bekleed. Boven den hoornen steelring een ingesneden rand²⁾ van spiralen, door blokjes gevolgd, op het verbrede gedeelte rondgaande kringen³⁾, waartusschen banden met ruitvormige figuren. Tegen den rand van de greep sluit een tweede stuk van hetzelfde materiaal in den vorm van een wijd geopenden bek; de binnenzijde van den bovensnavel hol; op beide bekken langsgroeven en ingesneden spiraalornament, terwijl aan de binnenzijde tanden door krullen zijn voorgesteld; beide deelen van de greep door een ingestoken houten klosje en een omgewikkelde reep rood katoen verbonden. Scheede van een palmhouten en een bruine plank, bijeengehouden door een afzonderlijk schoentje, dat een scherpen rand vertoont en naar onderen wijder uitloopt; bovenaan een verdikte rand. Op de buitenzijde twee doorboorde verdikkingen, waarin een rood draagsnoer; naast en tusschen die verdikkingen banden met ingesneden snoerornament en een rij golflijnen; onder den boverrand een rondgaande band met snoerornament. *Tomini*-bocht.

L. lemmet 47, br. 2—3,2, l. greep 16,5, l. scheede 61, br. 4 cM.

1232/41. Als voren, het lemmet en de greep (*kalama*⁴⁾) als bij n° 1456/63, doch de laatste uit één stuk karbouwenhoorn, in den vorm van een geopenden krokodillenbek met vier gestileerde krullen. De kaken niet hol. Het ornament bestaat uit een rij zandlopers⁵⁾ boven den steelring, ruiten⁶⁾ in het midden en een snoerornament in het bekvormige gedeelte. Scheede van lichtgeel hout, met vijf rotanbanden omwonden. De mond, de beide doorboorde ruggen, het gedeelte daartusschen, dat met golfstrepen versierd is, en de schoen van bruin hout. De laatste met een snoerornament⁷⁾ boven den scherpen dwarsrug en waaivormig uitlopend. Zonder draagsnoer. *Toradja's*.

L. 77,5, l. lemmet 36,5, br. 3,4, l. greep 13,5, l. scheede 64, br. 4,5 cM.

43/19. Als voren⁸⁾, het lemmet en de vorm der greep als bij n° 1232/41, doch de laatste bijna geheel, met uitzondring van een stuk van het rechte gedeelte, met bladtin overtrokken. In het bekvormige uiteinde steekt een groote bundel menschenhaar. De scheede van bruin hout, de vooruitstekende mond, de beide doorboorde ruggen, waardoor een draagband van zwart katoen geregen is, die in roode, oranje en groene franjes uitloopt, en het gedeelte daartusschen met bladtin en het overige gedeelte met rotan overtrokken, dat een patroon van gele, roode en zwarte ruiten, gevuld met achtpuntige sterren en vier kleinere ruiten vormt. De schoen ontbreekt. —

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 66, n° 19 met pl. XVI, fig. 3 en 3a. — SAKASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 269, fig. 81.

2) MEYER und RICHTER, o. c. p. 66, fig. c.

3) O. c. p. 67, fig. b.

4) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 192. — KRUYT, *Woordenlijst*, 30, s. v.

5) MEYER und RICHTER, o. c. p. 66, afb. 9c.

6) O. c. p. 67, afb. 10.

7) O. c. p. 66, afb. 8e.

8) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XVI, fig. 4.

Deze vorm van scheidde mag alleen door hoofden gedragen worden. Van den *raija* van *Tomasa* in ruil voor een geweer ontvangen. M.

L. 57, l. lemmet 43,5, br. 3,5, l. greep 20, l. scheidde 59,5, br. 4 cM.

1232/42. Zwaard, als voren (*penai*), het lemmet als dat van n° 43/10, doch de greep (*paia mbawoc*¹⁾ van zwart hout, het omgebogen boveinde in den vorm van een visschenkop met ingesneden schubben. Uit den bijna gesloten bek, boven uit den kop en onderaan steken bosjes wit en zwart geitenhaar. Boven den steeling een ingesneden band bloem- en bladfiguren. De scheidde van lichtgeel hout, met vier diagonaal gevlochten, donkerbruine rotanbanden omwonden. Het verdikte gedeelte versierd met ingesneden ovalen en bloem- en bladfiguren en ingebrande gollijnen. Zonder draagband. De schoen van wit hout, met een scherpen dwarswip en daaronder versierd met driehoeken *en relief*, het ondereinde in het midden ingekeept. *Toradja's*.

L. 77, l. lemmet 45, br. 3,5, l. greep 16, l. scheidde 61, br. 4,5 cM.

Zie plaat VII, fig. 4.

804/237²⁾. Als voren, doch de rug van het lemmet recht, de snede beneden de greep eerst flauw concaaf en met een booglijn in de punt overgaande. Greep van zwart hoorn, van onderen ovaal, de bovenhelft naar achteren gebogen, plat en dunner wordend en aan weerskanten versierd met ingesneden S-vormige figuren met open krul in het uiteinde en daaronder een achtstralige ster, begrensd door twee, elkaar kruisende zigzagstrepen. Aan de snedezijde een vleugelvormig, plat uitsteeksel met twee ingelegde, overlansche strepen van been. Scheedde van bruin hout, op drie plaatjes met vezeldraad omwonden, zonder verdikking en zonder schoen. *Toradja's*.

L. 67,5, l. lemmet 49,5, br. 6, l. greep 17,5, dm. 4—4,3, l. scheidde 49, br. 4,7 cM.

Zie plaat VII, fig. 2.

1456/54. Als voren³⁾ (*kalewang, penai*), doch het lemmet zeer ruw gedamasceerd, de rug met convexen boog in de punt overgaand, de snede recht. Greep van bruin hout, de vorm als voren, doch met afgerond boveinde en ingesneden snoerornament. In het midden een ingesneden kruisbloem en oogen. De groeven in het uitsteeksel niet met been ingelegd. Steeling van hoorn, naar onderen verbreed, de greep daarboven met rotanreepen omwoeld. Scheedde⁴⁾ van bruin hout, het boveinde iets dunner bijgesneden, bijna geheel met rotanreepen omwikkeld, bovendien drie gevlochten rotanringen; onder de beide bovenste is een plat draagkoord van wit katoen bevestigd. Schoen van hoorn, in doorsnede puntig ovaal en iets breeder dan de scheidde. *Toradja's, Paloppo*.

L. lemmet 48,5, br. 2,8, l. greep 16,5, l. scheidde 51,5, br. 3,8 cM.

4. Vuistringén.

1649/10⁵⁾. Vuistring, van ijzer, ovaal, in doorsnede ruitvormig, naar eene zijde dunner, meer afgerond, aan de buitenzijde met leder belegd en daar met zwart, glimmend leder omkleed. M.

H. 12, br. 8,5, d. 3 cM.

1649/11—12. Als voren, doch in doorsnede rond, eene lange zijde plat en niet met leder bekleed, de andere bij n° 12 naar onder en boven omgebogen in den vorm van een Grieksche Ω . M.

H. 12 en 10,5, br. 6,5 en 7, d. 1,5 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, II, 192: „varkenspoot”. De vorm gelijkt echter meer op dien van pl. „huisraad en wapens”, fig. 2: *pengodjoe xarango* (als de bek van een krokodil).

2) WEBER in *J. A. f. E.* III, *Suppl.* p. 40 met pl. I, fig. 1.

3) WEBER, *J. A. f. E.* III, *Suppl.* pl. I, fig. 1. — Vgl. SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 268 vlg.

4) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XXV, fig. 16a.

5) Serie 1649 aankoop April 1908.

II. Verdedigingswapens.

1456/77. Schild¹⁾ (*kanta*?²⁾, in doorsnede dakvormig, met gebogen, convexen middenrug; verticale rotanreepen, stijf met dünnere reepen dwars doorvlochten. Aan de langsranden een lat van bruin hout, aan boven- en onderzijde een dikke, dakvormige, houten lijst. Over de lengte der voorzijde in het midden en langs de randen en dwars over deze op twee plaatsen een rotanreep met rotanvezels bevestigd. Tegen de achterzijde over de geheele lengte een, naar het midden oplopend, houten handvat met rechthoekige opening, door omwoelde rotanringen met het schild verbonden; onder en boven de opening dwars een rotanlat. Aan eene der lange zijden hangt aan een rotanoog een lapje leder. *To lampoe, Lembong pangi.*

L. 111, br. 21—26, h. 5—10 cM.

1232/47. Als voren (*kanta*), doch van bruin hout, de buitenzijde zwart geverfd. De randen met rotanreepen omboord. Over de beide uiteinden zeven evenwijdige, horizontale rotanbanden. Overigens als voren. *Toradja's.*

L. 114, br. 17, h. 15,5 cM.

807/48³⁾. Als voren, doch in het midden het smalst, de beide uiteinden verbreed. In het midden eene knopvormige verhevenheid, aan weerskanten begrensd door een aantal rood gekleurde rotanreepen. Aan de uiteinden twaalf horizontale rotanreepen, afwisselend geel en rood gekleurd, de tien bovenste door verticale reepen langs den rug gekruist. De randen met rotan omboord, waarin over het grootste gedeelte haarbosjes gestoken zijn. Aan de binnenzijde een zwart gekleurde rug over de geheele lengte, die in het midden verdikt en van een handvat voorzien is. *Parigi.*

L. 108,5, br. 20, h. 12,5 cM.

16/460. Als voren, doch bijna de geheele buitenzijde van het schild versierd met evenwijdige, horizontale rijen ingestoken, zwarte en rood gekleurde haarbosjes, behalve een, door rotanreepen begrensden band aan de beide uiteinden en een dubbel band in het midden, die met *Nassa*-schelpen en driehoekige stukken paarlemoer versierd zijn. De binnenzijde ongekleurd, met handvat als voren. Aan de beide uiteinden zes horizontale, evenwijdige rotanreepen. **M.**

L. 114, br. 20, h. 13,5 cM.

300/203. Als voren⁴⁾, de buitenzijde met ingestoken, horizontale rijen zwarte, bruine en witte geitenharen versierd, met uitzondering van vier dubbele rijen van *Nassa*-schelpen. De binnenzijde als voren, doch aan den bovensten rotanreep is een lus van boomschors bevestigd. **M.**

L. 114, br. 18, h. 15,5 cM.

150/4⁵⁾. Als voren, doch de geitenharen, waarmede de buitenzijde van het schild bedekt is, zwart, wit en rood, beurtelings lang en kort afgeknipt. Tusschen de dubbele rijen *Nassa*-schelpen een rij ruiten van paarlemoer. Aan de beide einden zes horizontale, evenwijdige rotanreepen; onder de beide bovenste een rotanlus. **M.**

L. 105, br. 14,5, h. 12 cM.

1) GRUBAUER, p. 224, fig. 129 en p. 428. — KAUDERN, o. c. I, 297—298.

2) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 84, n° 451, vgl. pl. XIX, fig. 5—6. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 194. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 109 en XL, 140 en *T. I. T. L. V*k. LXIII, 265. — Idem, *Woordenlijst*, 31, s. v.

3) Serie 807 aankoop Nov. 1890.

4) Vgl. DE CLERCQ, *Bijdragen tot de kennis der residentie Ternate*, pl. III, fig. 3.

5) Serie 150 dob. L. 'T HOEN, Febr. 1875.

776/50¹⁾, 1232/49²⁾ en 1926/369³⁾. Schild, als voren, n° 50: *aliawoe*, n° 49: *kanta rangko-rongko*, doch versierd met twee rijen van drie, met de toppen naar elkaar gekeerde driehoeken van paarlemoer, de onderste en de bovenste band gescheiden, de beide middelste banden door twee rijen *Nassa*-schelpen begrensd. Aan het boven- en onderende vijf (369) of zes (49 en 50) horizontale, evenwijdige rotanreepen, n° 49 en 50 met rotanlus. — Het omgekeerd dragen, zoo, dat het haar gaat opstaan, duidt op vijandige bedoelingen des dragers. 50: *Tomini*-bocht, 49: *Toradja's*, 369: *M*.

L. 110,5, 107 en 110, br. 14,5, 14 en 14,5, h. 9, 13 en 11,5 cM.

1456/71 en 1710/99. Als voren (*kanta*⁴⁾), doch bij n° 71 zijn alle vier de banden met twee groepen van twee driehoeken van been ingelegd, bij n° 99 de onderste en bovenste met twee, de beide middelste banden met drie driehoeken; n° 71 met drie bossen lang afhangend, zwart geitenhaar, n° 99 met twee bossen rood gekleurd en een (in het midden) zwart geitenhaar; n° 99 met rotanlus aan den bovenrand. 71: *To Pebato*, *Jajaki*, tusschen *Posso* en *Matana*-meer, 99: *Toradja's*.

L. 115 en 116, br. 9,5—13,5 en 9,5—15, h. 6—11 en 8,5—10 cM.

43/8⁵⁾. Als voren (*kaliawo*⁶⁾), doch in den bovensten en ondersten band twee groepen, ieder van vier staande, beenen driehoeken, door een dubbele rij *Nassa*-schelpen gescheiden, in de beide middelste banden twee groepen van twee, met de toppen tegen elkaar gekeerde, liggende, beenen driehoeken, begrensd door twee rijen *Nassa*-schelpen. De binnenzijde gedeeltelijk zwart gekleurd. — Gekocht te *Posso*.

L. 108, br. 18,5, h. 15 cM.

1599/580. Als voren, doch veel breeder, met driehoekige einden, waarlangs aan de voorzijde vischgraatvormig gevlochten rotanvezels doorgestoken zijn. Op de voorzijde rijen van bossjes zwart geitenhaar. Voor- en achterzijde donkerrood geverfd met bruine en grijsgroene ovals, bladkrullen en spiralen. Aan de achterzijde, uit hetzelfde hout gesneden, een cilindervormig handvat, aan weerszijden verbonden aan groote trapeziumvormige blokken, die aan eene zijde trapgewijze afloopen en met ingesneden bladkrullen bedekt zijn. Zeer beschadigd, aan de achterzijde ter reparatie eenige aangespijkerde plankjes. *M*.

L. 96, br. 33, h. 6,5 cM.

Zie plaat VI, figuur 3 en 5.

1818/21. Als voren, doch van buffelhuid⁷⁾, trapeziumvormig, over de lengte flauw gebogen. Op de voorzijde ingesneden, zwart, wit en rood geverfde versieringen: krullen, effen en getande cirkelbogen, maanders binnen vierkanten en bovenaan een rij ovals. Aan de binnenzijde een grof, krom handvat van geel hout, met doorgestoken rotanreepen bevestigd. *Loewoe*.

H. 38,5, br. 22—26, h. 5 cM.

Zie plaat VI, fig. 1.

1818/22. Als voren⁸⁾, de voorzijde convex, de achterzijde concaaf met een ruwen,

1) VON ROSENBERG, *Reistogten in Gorontalo*, pl. III.

2) KRUYT, *M. N. Z. G. XI*, 140. — MEYER und RICHTER, o. c. pl. IX, fig. 8, pl. XVI, fig. 6. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 258, fig. 72.

3) GRUBAUER, p. 47, fig. 30, links. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 194—195 met pl. n° 30.

4) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 71, n° 433 met pl. XVI, fig. 6 en 6a. — Cat. Bat. Gen. Suppl. II, p. 60, n° 8823. — KRUYT, *Wdl.*, 31, s. v.

5) Serie 43 don. C. B. H. VON ROSENBERG, Dec. 1864.

6) Volgens van HOEVELL (*T. I. T. L. V. XXXV*, p. 25) *palawo*.

7) LOEBER, *Leder- en perkamentwerk*, 16. — SPAT, *Schilden van buffelleer uit Loewoe (Het Ned.-Ind. Huis, Oud en Nieuw, Juli 1913)*, p. 156—160. — GRUBAUER, p. 224,afb. 129.

8) Vgl. GRUBAUER, afb. op den omslag.

gebogen tak als handvat, met doorgestoken rotanreepen bevestigd. De voorzijde met ingesneden en zwart, rood, geel en wit geverfde versiering; om alle randen en overdwars rijen driehoeken, daarbinnen krullen, groote tienpuntige sterren in cirkels, gedeelde rechthoeken en over een deel der lengte concentrische ruiten. Onderaan groepen van vier driehoeken. Draagkoord van witte en zwarte vezels. *Loewoe*.

H. 68, br. 34—44, h. 8 cM.

Zie plaat VI, fig. 2.

III. Oorlogskleding¹⁾.

776/47. Hoofddeksel (*songko boti*²⁾), koepelvormig, van elkaar kruisende rotanreepen over rotanhoepels onregelmatig gevlochten, met zwart apenbont bekleed. — Als krijgsgods gedragen. *Tomini*-bocht.

Dm. 21,5, h. 9 cM.

43/10. Strijdmuts (*songko boti*), als voren, doch de rand vooruitstekend; van rotanreepen volgens de eenvoudige omslingeringmethode over hoepels gevlochten, met de huid van den zwarten baviaan (*Cynocephalus niger*) overtrokken. Met kinband van vezeltouw. Gekocht te *Posso*.

Dm. 23, h. 12 cM.

43/11. Als voren (*songko laero*³⁾), de bol van zwart hout, met een, in doorsnede ovale punt, op drie plaatsjes met haarbosjes en aan weerskanten van de punt met drie- of vierhoekige stukjes paarlemoer versierd. De rand van rotanreepen over hoepels volgens de eenvoudige omslingeringmethode gevlochten, met kinband van touw. *Posso*.

H. 10,8, dm. 18 cM.

1456/3. Als voren⁴⁾, van paren rotanreepen los vischgraatvormig gevlochten, plat, halfbolvormig met groote ronde opening in den top en hieraan een draagsnoer van bastvezels. Bekleed met een stuk vel van een civetkat (?), vooraan de kops en verder twee reepen schuin over den bol, achteraan samenkomend; verder aan de voorzijde twee halvemaanvormige ijzeren platen, als horens uitstekend⁵⁾. *To Bada*.

Dm. 19, h. 11 cM.

43/9. Voorvechtershoed (*songko tadoclako*⁶⁾), volgens het eenvoudige omslingeringssysteem van rotanreepen over hoepels gevlochten. In de opening in den top steekt een houten staafje, waaraan bossen geitenhaar bevestigd zijn. Aan den voorkant is van hout de ruwe nabootsing van een mensch gevormd en hierin steken twee paren buffelhoornvormige uitsteekfels van geelkoper, het bovenste kleiner dan het onderste. Met kinband van vezelkoord. — Dergelijke mutsen zijn steeds eigendom van het dorpshoofd, die ze aan de dapperste ten strijde trekkende mannen in leen geeft; ze zijn nog al moeielijk te verkrijgen, daar de hoofden zich er niet gaarne

1) *Med. Enc. Bureau*, II (1912), p. 119. — *KAUDERN*, II, 319, bild 131.

2) *ADRIANI* en *KRUYT*, o. c. II, 224. — *Cat. Bat. Gen. Suppl.* I, p. 136, n° 6409. — *VAN HOËVELL*, *T. I. T. L. Vb. XXXV*, 24. — *KRUYT*, *M. N. Z. G. XXXIX*, 109, XI, 158 met plaat I.

3) *KRUYT*, *Wdl.* 65, s. v. *songko* en 39, s. v. *lauro*: rotan. — *ADRIANI* en *KRUYT*, *De Baré'sprekende Toradja's*, II, 331 en 306.

4) Vgl. *MEYER* und *RICHTER*, *Celebes*, I, pl. XIV, fig. 15 en 22. — *GRUBAUER*, p. 52, afb. 34. — *KRUYT* in *T. I. T. L. Vb. LXIII*, 265.

5) *KAUDERN*, o. c. I, 298: *hongko tonoc-tonoc*.

6) Vgl. *MEYER* und *RICHTER*, *Celebes*, I, pl. XX, fig. 7. — *GRUBAUER*, p. 52, fig. 34. — *ADRIANI* en *KRUYT*, *De Baré'sprekende Toradja's*, I, 232, 233, 236, II, 175, 245, 279, 290. — *KRUYT*, *Wdl.* 68, s. v. *tadulako*. — *KAUDERN*, o. c. I, 293 met bild 89. — *VAN HOËVELL*, *T. I. T. L. Vb. XXXV*, 31. — *KRUYT*, *M. N. Z. G. XXXIX*, 109.

van ontdoen. Het geelkoper is door Boegineesche handelaren aangebracht. Gekocht te *Posso* van den, aldaar met een bende krijgsvolk aanwezigen *radja* van *Sigi*.

Dm. 21, h. 10 cM.

Zie plaat V, fig. 4.

1456/46. Haarsieraad, van een voorvechter (*balaloenki*¹⁾), platte reep geelkoper, spiraalvormig gebogen; het buiteneinde puntig, het binneneinde in den vorm van een ruitvormigen slangenkop met twee ingeprikte gaatjes als oogen. Over het midden een afgeronde rug, de randen eenigszins verdikt. *Palolo*, *Sigi*.

Dm. 20,5 br. 3,4 cM.

GROEP X.

Staat- en maatschappij²⁾.

1759/47. Baadje (*amboela*³⁾), rechthoekige lap geklopte boombast, in het breedere midden met een rond gat, de einden tot franjes uitgeknipt. Geelwit, eene zijde beschilderd met dubbele rijen driehoeken met een weerhaak aan de binnenzijde, begrensd door dwarsranden, waarin ruiten met concave zijden en in vieren gedeelde driehoeken, alles in zwart, lichtrood, groen en bruin. — Ouderwetsch en alleen gedragen bij feesten voor zieken. *To Pebato*.

L. 140, br. 48—62 cM.

43/79. Omslagdoek (*salambe*), als voren, doch smaller, het middengedeelte, waarin een ovaal gat is, half ongekleurd en half rood. Overigens versierd met afwisselend drie rijen sterren of driehoeken, rood en zwart op witten grond. — Kleedingsstuk voor vrouwen bij feesten, waarbij het hoofd door de opening in het midden gestoken wordt. *Posso*.

L. 152, br. 17—23,5 cM.

43/80. Rok (*paocha*⁴⁾), van witte boomschors, versierd met roode figuren, imitatie van Javaansche *sarong's*: afwisselend driehoeken, ruiten en dubbele rijen ronde bloemen, gescheiden en begrensd door kettingbanden. — Door vrouwen bij feestelijke gelegenheden gedragen. *Posso*.

L. 103, br. 100 cM.

1) SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, 36, 37, fig. 14.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's*, I, 117—199, II, 1—36. — *Med. Enc. Bur.* afd. II, p. 120—123. — KRUYT, *Huwelijksceremoniën* (bij de Posso's), *Ned. Zendingstade*, 1911, 29. — Idem, *T. N. A. G.* 2e Serie XXVI (1909), 377—378. — J. KRUYT, *De Boca's en eenige andere feesten der Toradja's* (*T. L. T. L. Vb. LX* (1921), 161—186. — Idem, *De Moriërs van Tinompo* (*Hijdr. T. L. Vb. LXXX* (1924), 33—185. — *Pandecten van het Adatracht*, VII, p. 119—125, 230, 354—361, 421, 457—459, 546—550. — KAUDERN, *I Celebes obygdor*, I, bild 85 en pl. naast p. 280, p. 307—333; bild 96: *Brudpar i Kotlawi*, bild 97: *Bröllop i Kotlawi*, p. 486—487 met bild 153—154, p. 542 met bild 178. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2e Serie XXV (1908), p. 1323—1325. — Idem, *M. N. Z. G.* XXXIX, 106—128, XL, 245—261.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 366, II, 223. — Idem, *Geklopte boomschors*, 13, 25.

4) ADRIANI en KRUYT, *De Baré's-spreekende Toradja's*, II, 223—224.

GROEP XI.

Kunst en kunstnijverheid. Spelen 1).

1. Muziekinstrumenten.

1300/36. Trom (*ganda*²⁾, holle cylinder van bruin hout, aan weerszijden met buffelhuid bespannen, vastgehouden door doorgestoken en in elkaar gedraaide groeven rotanreepen (spansnoeren). Deze zijn geslagen om een ring van drie rotanreepen, waaronder talrijke houten wiggen voor het spannen zijn gestoken. De beide ringen verbonden door een rotanreep, waaraan de trom kan worden opgehangen. *Toradja's*.
L. 60, dm. 16 cM.

1300/37. Als voren (*karatoe*³⁾, uit één stuk geelbruin hout; het bovineinde vertoont een afgeknot kegelvormige trom, waarvan het wijde bovenvlak met buffelhuid is bespannen; deze wordt vastgehouden door doorgestoken spansnoeren van dubbele rotanreepen, die ineengedraaid en lusvormig gevlochten zijn om eenige bamboeoreepen, om de trom gevlochten en waaronder voor het spannen vier houten wiggen zijn gestoken. Het onderende van dit deel met een dikkeren, rondgaanden band met groeven in den vorm van driehoeken. Hieronder vier vierkante stijlen, vervolgens eene vierzijdige pyramide, naar anderen dunner en met gekartelde kanten, vervolgens drie opvolgend grootere, ronde ruggen en eindelijk een uitstaande, zeszijdige pyramide als voet. *Toradja's*.

L. 91, dm. 5,5—12,5 cM.

Zie plaat VIII, fig. 6.

1300/6. Viol (*geso-geso*⁴⁾, klankkast van hout, hartvormig, bespannen met een stuk buffelhuid; de onderzijde plat met vier ronde gantjes tusschen de bladeren van een uitgesneden ornament. Onder de klankkast een plat, krulvormig uitsteeksel met uitgesneden bladornament. De hals van bruingeel hout, in doorsnede vierkant met afgesneden kanten; nabij de klankkast vaasvormig verdikt, het bovineinde veel breder, plat en met à jour uitgesneden bladornament; door dit gedeelte steekt een sleutel met bladvormig bovineinde. Hieraan en aan een spijker onderaan een koperen snaar. Als strijkstok bijgevoegd een gebogen stokje, in doorsnede achtkantig; hierop twee kleine krulvormige uitsteeksel. Het eene einde bewerkt als spiraal, het andere als strakenkop. Met behulp van luses rood garen zijn in het concave deel van den strijkstok eenige paardenharen gespannen. *To Kadomboekoe*.

L. klankkast 28, br. 17, h. 7, l. totaal 91, l. strijkstok 46 cM.

1232/60. Als voren (*geso-geso*), doch de halve kokosdop met het darmvel van een buffel bespannen. De hals bestaat uit een platten staaf van geel hout, aan welks ver-

1) Literatuur: ADRIANI en KRUYT, *De Barè's-sprekende Toradja's*, II, p. 379—391 met pl. „muziek”, fig. 2 bovenaan. — GRUBAUER, 53, 86, 91, 99, 142, 169, 429. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 42—52. — Idem, *T. N. A. G.* 1909, 373. — TEN KATE, *Het morago (M. N. Z. G.* 1915, 332 e. v.). — ADRIANI-GUNNING (M.), *Toradja'sch leven (Eigen Haard*, 1916, 224: Kinderspelen). — KAUDERN, o. c. I, bild 100: *Koelawi-angdom dansende morago*, bild 132: *Morago-dans*, p. 467, bild 166, p. 522, bild 168, II, p. 63—101 met bild 28—48, p. 264—265 met bild 104.

2) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 380. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, p. 45 met pl. II. — Vgl. SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, p. 124, fig. 56. — GRUBAUER, 143. — KAUDERN, II, 101.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 241, 367, 375, 380, II, 130, 143, 379, 380 met pl. „muziek”, fig. 1. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 232 en XLI, p. 45 met pl. II, fig. e. — KAUDERN, o. c. I, 388 met bild 122. — Idem, *Structures and settlements*, fig. 160 en 241. — GRUBAUER, p. 409,afb. 218. — TEN KATE, *M. N. Z. G.* LVII, p. 42.

4) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 383 met pl. „muziek”, *geso-geso*, bovenste figuur. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 44.

smald boveinde een snaar van rotan bevestigd is. Strijkstok van bamboe met snaar van rotan¹⁾. *Toradja's*.

L. 59, dm. 13,5, l. strijkstok 29 cM.

2017/5. *Violo (geso-geso*²⁾, de klankkist van klappernoot, met varkens- (? of buf-fel?) blaas bespannen, op twee recht tegenover elkaar liggende punten doorboord door den platten, houten hals, die fraai uitgesneden en gekleurd is. De kleuren zijn rood, geel en zwart. Het ornament bestaat uit ruiten en over elkaar heen kronkelende zigzaglijnen. Bovenaan een bladkrul in een vierkant. Aan den onderrand en aan het boveinde zeer fraai bladkrulvormig snijwerk *à jour*. Met een stemschroef en een snaar van touw. De strijkstok bestaat uit een gebogen houten staafje, met touw bespannen. *Makale*.

L. 92, dm. klankkist 14,1, br. hals 4,6, l. strijkstok 53,5 cM.

Zie plaat VIII, fig. 3.

2017/6. Als voren (*geso-geso*), doch in den klapperdop van onderen een beschadigd, stervormig gat. Het ornament van den hals met dat van n° 5 overeenkomend, doch aan de breede zijden van boven een dubbele krul, van onderen een ineengerolde spiraal en daaronder een gestileerde vogelkop met groot, rond oog en spitsen snavel. Langs den onderrand eene rij driebladerige bloemen. Op den bovenrand in witte Boegineesche karakters op zwarten grond: *pagaragana rate angi-angi*. De strijkstok met bruin vezelkoord bespannen. Overigens als n° 5. *Makale*.

L. 82,5, dm. klappernoot 14, br. hals 4,4 cM.

2017/8. Als voren (*geso-geso*), de klankkist van klapperdop met een rond gat met drie gevorkte uitsteeksels aan de onderzijde. Aan eene zijde van de bedekking met dierenhuid is een vleugelvormig stukje hout aan een touwtje bevestigd. Het snijwerk van den hals eenvoudiger: de bovenrand onversierd, de onderrand met groepen roode en witte dwarsstrepen op zwarten grond. De breede zijden met zwarte bladkrullen op rooden grond en een roode kruisbloem op zwarten grond aan het onderende. Het boveinde uitgesneden in den vorm van een hanekop met rooden kam en zwarten hals met witte vlekken. De strijkstok van rotan met paardehaar bespannen. *Makale*.

L. 73, dm. klapperdop 13, br. hals 3,8 cM.

2017/7. Als voren (*geso-geso*), doch de klankkist rechthoekig, van hout, de bovenzijde met bladscheede overtrokken, de andere zijden evenals de hals met rood, zwart en geel gekleurd snijwerk versierd. De hals met twee bladvormige en twee ronde uitsteeksels; het boveinde plat, rechthoekig verbreed en niet *à jour* bewerkt. Het ornament bestaat hoofdzakelijk uit ruiten, cirkels en kruisbloemen. Aan het onderende der breede zijden van den hals een witte, gestileerde menschen- of dierenkop met twee duidelijke oogen op zwarten grond. De cirkels met getande omtrekken. Aan het boveinde van den hals twee bladvormige uitsteeksels onder en boven een, met bladkrullen gevulden rechthoek. De strijkstok met touw bespannen. *Makale*.

L. 86,6, br. klankkist 13, l. 14, br. hals 5, br. uiteinde 7,5 cM.

Zie plaat VIII, fig. 4.

1300/7. Snaarinstrument (*tandilo*³⁾, bamboegeleding, door tusschenschotten gesloten, een daarvan doorboord. De zijwand op eene plaats afgevlakt en daar van

1) ADRIANI en KRUYT, o. c. *Atlas*, pl. „muziek”, onderste figuur. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 44. — Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XXIII, fig. 12. — KAUDERN, II, 100 met bild 104, fig. 1.

2) ADRIANI en KRUYT, *De Bar'e-sprekende Toradja's*, II, 383 met pl. „hoofdstuk muziek”, onderste figuur rechts.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 383 met *Atlas*, pl. „hoofdstuk muziek”: *tandilo*. — Vgl. *Cat. R. E. M.* IV, 65, n° 1002/101 en de daar in noot 8 aangehaalde bronnen. — *Verslag 2^e jaarmarkt-tentoonstelling*, 54: *gamilan boemboeng*. — KAUDERN, II, 98—99 met bild 104, fig. 5.

een rechthoekig gat voorzien. Aan weerszijden hiervan is op een of twee plaatsen de opperhuid losgemaakt en door ondergeschoven stukjes hout als snaar gespannen. — Volgens dr. KRUYT zijn er gewoonlijk slechts twee snaren. *Toradja's*.

L. 35, dm. 7,5 cM.

776/39. Muziekinstrument (*talalo*¹⁾, op een stemvork gelijkend, van een bamboekoker, waarvan de wand op twee plaatsen weggesneden is, zoodat de overgebleven stukken tongvormig zijn. In het midden der tongen blad- en ruitvormige figuren ingegrift. Beneden de tongen is het, tot handvat dienend gedeelte van dicht aaneenliggende, overlansche groeven en van twee, tegenover elkander gelegen, driehoekige gaatjes voorzien. Om het begin van het handvat is een ring van rotanreepen bevestigd. — Het geluid wordt, door de einden der vork tegen een of ander voorwerp te slaan, voortgebracht; door de beide driekantige gaatjes boven het handvat met den duim te sluiten, verkrijgt men verschillende tonen. *Posso*.

L. 72,3, d. 4—4,7 cM.

1232/59. Als voren (*rere*²⁾, doch de tong onversierd en de insnijdingen in het gedeelte, dat als handvat dient, minder diep ingesneden. Zonder rotanomwinding; in een bamboekoker. *Toradja's*.

L. 56, dm. 3,1 cM.

776/40. Fluit (*toejali*³⁾, van bamboe, met zes galmgaten en, van een rotanreep ineengewoelden ring om de blaasopening, die door een gedraaid vezelsnoer met de fluit is verbonden. Het onderende steekt in een dikker eindje bamboe, om welks midden een vischgraatvormig gevlochten ring van rietreepen is bevestigd. — Wordt bij het bespelen loodrecht onder de lippen gehouden. *Posso*.

L. 89,5, d. 2,5 cM.

Zie plaat VIII, fig. 5.

804/241⁴⁾. Als voren, de blaasopening met een rotanring omwonden, die door een eenvoudig vezelsnoer met de fluit verbonden is. Het onderende niet in een bamboekoker stekend. *Loewoe*.

L. 57, dm. 2 cM.

1300/10. Als voren (*lolowe*⁵⁾, het boveinde dunner, gesloten en in de schuinte doorboord; nabij het andere, open einde over een deel afgevlakt, met vier ingebrande gaten en vijf rondgaande groeven. — Waarschijnlijk beschadigd. *Toradja's*.

L. 62,5, dm. 1,9 cM.

1300/9. Neusfluit (*sanggon*⁶⁾, het eene einde open, het andere door een doorboord tusschenschot gesloten. Nabij het open einde op eene plaats afgevlakt en met drie ingebrande gaten. — Waarschijnlijk defect. *Toradja's*.

L. 59,5, dm. 1,7 cM.

1456/56. Fluit⁷⁾, het eene einde met een schuine lip afgesneden en hierin een rechthoekig gat; aan het andere einde van de opperhuid ontdaan, met rondgaande groeven en ingesneden, gekruiste lijnen. Aan eene zijde een ingebrand rond gat, aan de andere zijde vier gaten op gelijken afstand. — Het boveinde waarschijnlijk defect. *Loewoe*.

L. 21, dm. 1,3 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 381 met *Atlas*, pl. „hoofdstuk muziek": *bevet* (lees *rerece*). — KAUDERN, II, 100 met bild 104, fig. 2 en 3.

2) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 46 met pl. II, fig. *f*. — MEYER en RICHTER, o. c. pl. XVII, fig. 4. — GRUBAUER, p. 428,afb. 226. — KRUYT, *Wdl.* 58, s. v.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 382. — KAUDERN, II, 97.

4) WEBER in *I. A. f. E.* III, *Suppl.*, p. 41.

5) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 44. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 382. — KRUYT, *Wdl.* 42, s. v.

6) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 43. — ADRIANI en KRUYT, II, 382. — KAUDERN, II, 97.

7) WEBER in *I. A. f. E.* III, *Suppl.*, p. 41.

1300/8. Mondtrom (*wöbringi*¹), van bamboe, rechthoekig, op eene zijde met ingesneden driehoeken; de uitgesneden tong traspwijze versmald; de einden doorboord, aan het eene een lus van touw, aan het andere een enkel touwtje, bevestigd aan een kokertje, waarin het instrument gebogen kan worden. *Toradja's*.

L. 9, br. 0,7 cM.

1300/40. Als voren (*wöbringi*), doch met drie dwarse verhoogingen, onversierd. Op de buitenzijde van den koker ingesneden zingen en enkele of groepen van zigzaglijnen. *Toradja's*.

L. 9,5, br. 0,9 cM.

2060/4²). Bamboekoker³), de buitenzijde geheel met snijwerk versierd, over elf banden verdeeld: twee met rijen ongekleurde en zwart gestreepte driehoeken (*toempal*-motief), drie met ongekleurde bladranken en gestreepten grond, drie met veelstralige sterren in cirkels, twee met maeanders in ruiten. Op het deksel en in den bodem eene achtbladerige bloem in een cirkel, door een stralenrand omgeven. *Palopo*.

H. 40,2, dm. 8,4 cM.

2. Speelgoed⁴).

1300/12. Touw, van de binnenste bastvezels van den *soeka*-boom (*Gnetum gnemon*⁵) gedraaid. — Gebruikt bij het tollen⁶). *Toradja's*.

1300/11a—b en 1926/9. Draaitollen (*gantji*⁷), van zwart (11a), geel (11b) of donkerbruin (9) hout, peervormig, met klein, kegelvormig dakje op het puntige einde; n° 11b over bijna de geheele lengte gespleten. *Toradja's*.

L. 9,7 11 en 9,7, dm. 7,2, 6,5 en 7 cM.

1377/8. Als voren (*gantji*⁸), van ebbenhout(?), kegelvormig, met scherpe punt en eenigszins convexe wanden; het bovenvlak naar het midden flauw oplopend en daar met een cilindervormig steeltje, dat tusschen de handen gedraaid wordt. *To Lage*.

Dm. 4,8, h. 7,8, l. steel 3,8 cM.

1300/39. Snorrebot (*lelempali*), bestaande uit een stukje blad van de *Ficus Livingstonia*, rechthoekig opgevouwen, aan het einde met een dwarsvouw; hierdoor is boogvormig een stukje bladnerf gestoken, waaraan een plantenvazel verbonden is. — Volgens dr. KRUYT wilden de stukken blad in gedroogden toestand niet meer „snooren". *Todjo*.

L. 12,5, br. 2 cM.

804/256. Spel kaarten⁹), uit 39 stuks bestaande, van geklopte boomschors vervaardigd, de achterzijde zwart, de voorzijde wit met figuren in roode, gele, groene of zwarte kleur binnen een zwarten rand: draken, vrouwen, mannen te voet en te paard, groepen kaarsen, cirkels enz. *Loewoe*.

L. 8,5, br. 5,5 cM.

1) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 44—45. — ADRIANI en KRUYT, II, 384. — Vgl. *Cat. R. E. M.* IV, p. 67, n° 1002/19 en de daar in noot 7 aangehaalde literatuur. — KAUDERN, II, 100 met bild 104, fig. 6.

2) Serie 2060 don. dr. HARTLER, Sept. 1924.

3) Vgl. SPAT, *Bamboekokers uit Loewoe (Elsevier's Maandschrift, 1912, II, 36)*.

4) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 385—391. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 47—52.

5) DE CLERCQ, n° 1671.

6) KRUYT, l. c. 48—49. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 389—390. — KRUYT, *T. N. A. G.* 2^e Serie XXVI (1909), p. 373.

7) KRUYT in *M. N. Z. G.* XLI, 48 met pl. II, fig. 9. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 389.

8) Vgl. *M. N. Z. G.* XLI, 48 met pl. II, fig. 9.

9) Vgl. GRUBAUER, p. 265, fig. 152.

1300/13. Kinderspeelgoed, van buffelhoorn (*tondoe baola*), twee stuks, in den vorm van een paar buffelhoorns aan een ring. — Zij worden door kinderen uit hoorn of uit den hoof gesneden; zij steken het voorwerp aan een vinger en bootsen daarmee vechtende buffels na. *Toradja's*.

H. 6, br. 3,8 cM.

804/261. Als voren (*logo*¹), bestaande uit een schildvormig en twee hartvormige stukken klapperdop; de bovenrand der beide laatste is van inkepingen en uitsnijdingen voorzien. — Met het schildvormige stuk wordt naar de beide versierde geworpen, die in den grond gestoken zijn; hetzelfde spel werd ook te *Makasar* gezien. **M.**

L. 8,5, br. 8 cM.

GROEP XII.

Godsdienst. Genees- en heekunde²). Opvoeding en onderwijs.

776/37 en 1377/1. Schedelmaskers (*pemia*³), van lichtgeel hout, voorstelling van het voorste deel van een menschelijk (vrouwelijk) gezicht; het haar zwart geverfd, evenals de wenkbrauwen en oogranden; lange, smalle neus, bij n° 1 met kleine, ronde neusgaten; kleine ronde ooren (bij n° 37 een onbrekend), bij n° 1 met concentrische groeven en doorboorde oorleel. Kleine mond, bij n° 1 met bruine stof besmeerd. Op de wangen bij n° 1 nog zichtbaar de stippen van varkensbloed, waardoor de dooden gemeenschap krijgen met de offerdieren. Onder de kin een lange, in doorsnede vierkante stok, met afgesneden kanten en puntig ondereinde. — In gebruik bij het doodenoffer (*tenghe*⁴). In deze maskers zou de ziel van een overledene huizen. *To Lage*.

L. 46,5 en 62, l. gezicht 20,5 en 22,5, br. 14,5 en 16 cM.

Zie plaat IX, fig. 4 (1377/1).

131/60. Krokodil⁵), van lontarbladreepen diagonaal gevlochten, met een groot aantal uitsteeksels op den rug. — Bij de *Toradja's* en *Alfoeren* in gebruik, om er rijst tot offeranden voor de afgestorvenen in op te hangen. **M.**

L. 62, br. 7 cM.

- 1) MATTHES, *Mak. Wdb.*, 624, s. v. *logo* met *Atlas*, pl. XIII, fig. 14. — Idem, *Bijdragen*, 130.
- 2) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 245—422, II, 81—146. — SARASIN, o. c. I, 231, 272, 273, II, 54, 291. — Med. Encycl. Bureau, afd. II, p. 106—117, 123—127. — KRUYT in *T. N. A. G.* 1908, p. 1297—1327 en *T. N. A. G.* 1909, p. 378—380. — Idem, *T. I. T. L. Vh.* LXIII, 136—175 en LXXVI, 421—423. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 2—36 en 230—236, XL, 7—31 en 261—271. — GRUBAUER, o. c. 440, 485. — TEN KATE, *Het Ende-feest* (doodenfeest bij de *To Napoe* in Midden-Celebes) *M. N. Z. G.* 1913, 35. — KRUYT, *Measa* (*B. T. L. Vh.* LXXIV (1918), 233—260, LXXV (1919), 36—133 en LXXVI (1920), 1—116. — KAUDERN, o. c. I, 239, bild 81: *lobo* en pl. naast p. 240: *halia*, p. 251, p. 293, bild 89: *begraving*, p. 316—322 met bild 93: *Tosindis begraving*, 94: *Likhista* en 95: *Maradikogravar*, p. 354—355 met bild 107—108, p. 368—374 met bild 114: *begraving i Kantrooe*, p. 388 met bild 121: *offeraltare it andarna*, p. 419, 417—418, 488, 491, p. 511 met bild 162: *lobo i Winatoo*, p. 518, bild 165: *lobo i Tero*, p. 525, bild 170: *lobo i sipat sipat*, p. 526, bild 171: *lobo i Tikala*, p. 527, bild 172, p. 546, bild 179, II, p. 21—36 met bild 10—17, p. 194—202 met bild 75—76. — VAN HOEVELL, *T. I. T. L. Vh.* XXXV, 22—24. — KAUDERN, *Structures and settlements*, p. 96—401. — KRUYT, *De Moriers* (*B. T. L. Vh.* LXXX, 111—142 en p. 182—213). — KAUDERN, *Structures and settlements*, 96—375.
- 3) KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 34 en 236, XL, 9. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 231, II, 292, fig. 102. — VAN HOEVELL in *T. B. G.* XXXV, 23. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 129, 132, 133, 143 met plaat „lijfverzorging“, middelste figuur. — GRUBAUER, o. c. p. 441, fig. 235. — KAUDERN, II, 201, bild 76. — KRUYT, *Measa*, *B. T. L. Vh.* LXXV, 125.
- 4) ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 127—146. — KRUYT in *M. N. Z. G.* XXXIX, 230—236.
- 5) Vgl. KAUDERN, o. c. I, 438: *pinetaoe* van *idjoek*, in den vorm van een krokodil.

131/61—62. Vogels, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten, met drie- (62) of vijfslippigen (61) staart. Aan den rug is een hengsel van hetzelfde vlechtwerk bevestigd. In het midden van den rug een driehoek (62) of een opengewerkt trapvormig figuur (61). Zonder pooten. — Bij de *Toradja's* en *Alfoeren* in gebruik, om er rijst tot offerande voor de afgestorvenen in op te brengen.

L. 60 en 50 cM.

1232/105 en 1456/47. Menschenfiguren (*tolo kende*¹⁾, van aren-vezels, met boombastreepen omwonden; zeer onduidelijk hoofd, bij n° 47 de armen met vingers en de beenen met teenen. Om het lichaam, bij n° 47 ook om het hoofd, is een lap boombast geslagen en hierin zijn bij n° 47 gaten tot aanduiding van oogen en mond gesneden. — Zij dienen als plaatsvervangers voor zieken, om daarin door een priester de ziekte te doen tooveren, waarna de pop buiten het dorp gebracht wordt. 105: *Toradja's*, 47: *Sadaonda*, *Paloe-dal*.

H. 21 en 41 cM.

Zie plaat IX, figuur 5 (1456/47).

1926/58. Bamboehoepel, met acht daaraan bevestigde poppen, van lontarbladreepen diagonaal gevlochten. Een in staande houding (priester?), met hoofdvinger van wit en baadje van wit en rood gestreept flanel en rok van wit en zwart geruit katoen. De 7 andere poppen stellen vrouwen voor in zittende houding, allen met een waaier van lontarbladreepen in de hand, drie met ontbloot bovenlichaam, de 4 andere geheel gekleed. *M.* (?) of *Salcier* (?) (2).

Dm. hoepel 30,5 cM.

1926/1081. Pop, van ruw bewerkt geelachtig hout, de neus plat en driehoekig, de ooren halfrond en uitstaande, de mond geopend; zonder armen, de voeten naar binnen gekeerd, zonder aanduiding der teenen. Het bovenlichaam bedekt met een baadje van blauw, wit en geel gebloemd katoen, het onderlijf met een broek van wit katoen. *M.*

H. 120 cM.

1926/1083. Als voren, doch veel langer, de ooren beter bewerkt, de mond gesloten. De linkerarm ontbreekt, de rechter te kort en met te kleine hand. De voeten niet aangeduid. De kleeding als die van n° 1081, doch over het baadje een smalle zwarte doek en over de broek een gordel van geel katoen, waarin een houten zwaard steekt. *M.*

H. 191 cM.

1926/1082. Als voren, doch veel beter bewerkt. De neus beschadigd. De armen te dun, de rechterhand op den buik, de linker op de borst rustende. Het mannelijk schaamdeel duidelijk uitgesneden. Geheel ongekleed, behalve een rotanreep om de lendenen en de voeten, die evenals bij n° 1083 niet aangeduid zijn. *M.*

H. 117 cM.

1377/3. Versiering (*widoe*³⁾, cilindervormig stokje, aan het ondereinde aangepunt, bijna geheel omwikkeld met rood en blauw garen en bladtin in rondgaande ringen; op twee plaatsen zijn dunnere, schuine stokjes, op dezelfde wijze omwikkeld, bevestigd; hieraan en aan het bovineinde van het dikke stokje zijn met haren pluim-

1) SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, 20, 57, 58 met fig. 20. — ADRIANI EN KRUYT, o. c. I, 381. — GRUBAUER, 528 met afb. 290. — KRUYT, *De berglandschappen Napoe en Beoa in Midden-Celebes* (*T. N. A. G.* 1908), p. 1297 met pl. XI, fig. 2: *tanghilando*. — BOONSTRA VAN HEERDT (*T. N. A. G.* 2° Ser. XXXI), p. 625—626. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XXXIX, 6. — Idem, *Measa* (*B. T. L. V. k.* LXXV), 95.

2) JACOBSEN, *Reise in die Inselwelt des Bandameeres*, p. 22, beeldt een dergelijken ring af, waaraan vier poppen hangen, als een beschermiddel tegen de cholera en de pokken, afkomstig uit *Salcier*.

3) *M. N. Z. G.* XXXIX, 232. — ADRIANI EN KRUYT, I, 209, 210, II, 131, 132, 225, 290 met pl. „Lijkbezorging“, fig. beneden. — KRUYT, *Measa* (*B. T. L. V. k.* LXXVI), 31.

pjes van rose of paars geverfde veeren bevestigd. — Worden bevestigd op het hoofdeinde van de pakken beenderen van voornamen, als een teeken, dat de overledene tot den adel (*kabosenja*¹⁾) behoorde. *To Lage*.

L. 26, d. 1 cM.

Zie plaat IX, fig. 1.

1377/2. Kookpotje²⁾, van bruin verglaasd aardewerk, afgeknot kegelvormig, aan de opening het wijdst. Nabij den bovenrand vier gaatjes, waardoor reepjes boombast zijn gestoken, die boven het potje tot een hengel zijn vereenigd. — Deze potjes, die den overledene in het hiernamaals tot kookpot moeten dienen, worden bij het doodenfeest tegelijk met de beenderen der afgestorvenen in de *lobo*³⁾ (raad- en geestenhuis) rondgedragen. *To Lage*.

H. 6,5, dm. 3,8—6,5 cM.

1008/66⁴⁾. Wierookvat, bestaande uit een grooten pot, met dikken buik en convexen bodem, de rand schuin naar beneden gebogen, van boven gekarteld. Het ronde deksel van boven concaaf, met cilindervormigen knop in het midden. *Kaili, Palos-baai*.

H. 15, dm. 19,2 cM.

1456/69. Buikband (*ale*⁵⁾), van vischgraatvormig gevlochten rotanreepen; over de breedte eenigszins concaaf; de buitenzijde rood geverfd. Doorgesneden. — Deze zeer nauwe band wordt door vrouwen en meisjes gedragen en alleen bij zwangerschap⁶⁾ losgesneden. *To Pebato, Mapane*.

Br. 4,5, dm. 15 cM.

1759/34. Hoofddoek (*sigi*⁷⁾), van geklopte boomschors, vierkant, ongekleurd. — Bij rouw gebruikt. *To Lage*.

L. en br. 75 cM.

1927/1⁸⁾. Doodenkleedje, van katoen, de randen rood met witte *geikatte* vlekken en blauwe en zwarte strepen. Het midden zwart met *geikatte* wit-en-roode ruiten. Ook de zijken *geikat*: witte driehoeken op rooden grond, roode kruisen op witten grond en verder onmerkbaar in elkaar overgaande roode, witte en zwarte *geikatte* banden. *Baré-Toradja's, Rampi*, afd. *Loewoe*.

L. 218, br. 150 cM.

2078/7⁹⁾. Doodendoek¹⁰⁾, van rood katoen, met *geikatte* figuren: in het midden zwarte en witte kruisen en rood-zwarte ruiten met witte omtrekken. Hoofdfiguren aan weerszijden van het midden aan beide langsranden twee menschenfiguren, ieder met een hond en een vogel, bruin en wit. De langsranden wit, zwart, geel, rood en blauw met witte *geikatte* figuren op rooden grond. Aan de smalle einden roode en zwarte ruiten met witte omtrekken. Verder ovalen met roode, blauwe en witte zigzaglijnen enz. De franje aan beide korte einden rood. — Zeer zeldzaam. *Masambe. M.*

L. 430, br. 154 cM.

1) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 128, 168.

2) *M. N. Z. G.* XXXIX, 235.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 285—290. — SARASIN, o. c. I, p. 218, fig. 63, p. 229, fig. 65; II, p. 22, fig. 6 en p. 122, fig. 55. — KAUDERN, o. c. I, 239, bild 81, p. 354—355, bild 107—108.

4) *Cat. Bat. Tent.* p. 186, n° 1979.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 62, n° 326 met pl. XIV, fig. 2. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 266, fig. 79. — ADRIANI en KRUYT, o. c. II, 224—225 met *Atlas*, plaat „kleeding en versierselen“.

6) Vgl. KRUYT, *De Toradja's van de Sa'dan, Masoepe- en Mamasa-rivieren* (*T. I. T. L. Vh.* LXIII), 126—136. — Idem, *T. N. A. G.* XXVI (1909), 376.

7) ADRIANI en KRUYT, *Geklopte boomschors*, 8 en 51. — *De Baré-sprekende Toradja's*, I, 95, II, 122, 221, 225, 261.

8) Serie 1927 don. E. W. F. VAN WALCHREN, Juli 1916. — *N. St. Crt.* v. 23 Sept. 1916, n° 224.

9) Serie 2078 aankoop P. ENSERINCK, Dec. 1925.

10) Vgl. VAN NOUHUYS, *Ned.-Indië Oud en Nieuw*, X, p. 117, fig. 8—9 en p. 118, fig. 10.

2078/8. Doodendoek (*poritoetoe ba'ba dewata*¹⁾, roode grond, *gelkat* op de schering met het motief *oeloe karoewa*, bestaande uit blauwe ruiten met blauwe kernen en met haakvormige blauwe uitsteeksels aan de boven- en onderzijde. Van onderen *toempal's*. Aan onder- en bovenrand zwarte kruisen op ongekleurde grond. Onder en boven gestileerde ongekleurde *toempal's*. De zijranden rood, zwart, lichtblauw en wit. — Zeldzaam en extra groot, diepe kleuren. *Toradja's*. M.

L. 246, br. 173 cM.

2017/11. Voorhoofdversiering (*polo dodo*), bestaande uit een breeden band veelkleurige kralen, met grijs katoen omboord. Het ornament bestaat uit twee, door gele diagonalen in vier driehoeken verdeelde vierkanten en daartusschen twee rechtehoeken met een blauwe ruit in het midden en overigens door gele strepen ieder in zes driehoeken verdeeld. — Door dansmeisjes op doodenfeesten gedragen. *Batoe Aloe*, afd. *Makale*.

L. 32, br. 4 cM.

2017/12. Als voren (*polo dodo*), doch breeder en niet omboord. Het ornament bestaat uit concentrische ruiten en driehoeken, door breede banden van gele kralen begrensde. De ruiten van blauwe en lichtroode, de driehoeken van witte, zwarte, blauwe, groene en donkerroode kralen. In het midden een dwarsband van roode, witte en zwarte kralen. — Door dansmeisjes op doodenfeesten gedragen. *Batoe Aloe*, afd. *Makale*.

L. 30, br. 54 cM.

2017/13. Familiesieraad (*kandaoere*), geheel uit veelkleurige kralen bestaande, eenigszins fuikvormig, van boven naar onderen breeder wordend, van boven bevestigd aan een rotanring(?) en in een kwastje van rood gebloemd katoen uitlopend, van onderen aan een hoepel van tin, met afhangende kralensnoeren. Het ornament bestaat uit: van boven witte gestileerde menschenfiguren, door groene ruiten met haakvormige armen gescheiden; verder zwarte ruiten, waarin vier kleinere witte ruiten, omgeven door gele of groene haakvormige figuren, opengewerkte veelkleurige ruiten en driehoeken, enz. — Op doodenfeesten bij het lijk tentoongesteld aan een langen bamboestaak. *Rante Balla*, gebied *Badjo*.

H. 47, br. 11—33 cM.

1456/19. Amulet²⁾, uit den kop van een Pythonsoort gesneden, in den ruwen vorm van een menschenfiguurtje, met hoofd, uitstaande armen en beenen. — Wordt aan een touwje om den hals gedragen. *To Bada*.

H. 6 cM.

1377/13. Versiering, houten, aangepunt stokje, dat aan het boveinde een tegevouwen papieren doosje draagt; aan weerszijden daarvan zijn met rood of zwart katoen bekleede schuine stokjes bevestigd, waaraan schijfjes verschillend gekleurd vlierhout en bladeren, geknipt van verschillend gekleurd papier. — Volgens opgave van dr. KRUYT nabootsing van het graf van *Mohammed* en bij het *Maulid*³⁾-offer aan de voornaamste grooten uitgereikt. *Toadjo*.

L. 23 cM.

Zie plaat IX, fig. 2.

1377/11. Vogel⁴⁾, van *pandan*(?)-bladcepen, met duidelijke vleugels, kop en staart, geheel bekleed met driehoekige lapjes zwart, rood, blauw, paars, groen, wit en oranje katoen in rondgaande rijen. Aan een vleugel hangt aan een snoertje witte en zwarte kralen een molentje van papier. — Wordt bij het *Maulid*-feest als overbrenger

1) Zie VAN NOUHUYS, l. c. p. 117, afb. 8.

2) SARASIN, *Reisen in Celebes*, II, 109, fig. 47. — GRUBAUER, o. c. 510, fig. 272.

3) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 338.

4) ADRIANI en KRUYT, o. c. I, 337.

van het offer aan *Mohammed* gehangen boven den bak, waarin het uit allerlei eetwaren bestaand offer is gelegd. *Todjo*.

L. 19 cM.

Zie plaat IX, fig. 3.

1377/12. Papieren versiersel, rechthoekige reep papier, geheel uitgeknipt tot krullen en rijen driehoeken en daarna in horizontale banden groen, oranje en donkerpaars geveerd. — Wordt bij het *Mautil*-feest vastgehecht aan den bak, waarin het uit allerlei eetwaren bestaand offer is gelegd. *Todjo*.

L. ± 50, br. 8,5 cM.

1926/48. Pop, voorstellende een priester, met een tulband van wit katoen om het hoofd. Gekleed in een *djoebah* van rood katoen. Daaronder een haasje van blauw gebloemde zijde en daaronder een lang, tot onder de knieën reikend hemd van wit katoen. *M.* (?).

H. 54 cM.

NOORD-CELEBES.

GROEP I.

Spijs en drank. Opwekkende middelen ¹⁾.

I. Gereedschap tot bereiding, gebruik en bewaring van spijzen.

a. Van vlechtwerk.

1647/983. Vliegendeksel, van rechthoekig gevlochten *bandan*-reepen, in den vorm eener zeszijdige pyramide met zeszijdigen, platten knop; op de kanten rijen uitstekende punten *Bwool*.

H. 15, dm. 2,2 cM.

1926/360. Als voren (*pasamboe dampelas*), doch van aaneengenaaide palmbladreepen, afgeknot kegelvormig, van binnen ongekleurd, de bol diagonaal gevlochten, van buiten een cirkel met gele, zwarte en roode sectoren vormend. De aflopende zijden bestaan uit afwisselend ongekleurde, roode, zwarte en met was bewerkte strooken, begrensd door smalle gele randen met roode zigzaglijnen. De boven- en onderrand met roode bladreepen overtrokken. *N.*

Dm. boven 22,5, beneden 42, h. 16 cM.

1926/362—363. Als voren (*pasamboe dampelas*), doch de aflopende zijden bestaan uit afwisselend ongekleurde, roode en zwarte strooken, begrensd door smalle zwarte randen met gele zigzaglijnen. Het boven- en ondergedeelte ongekleurd (362) of zwart (363). De randen met zwarte bladreepen overtrokken. *N.*

Dm. boven 19,5 en 18, beneden 34 en 31,5, h. 16 en 13,5 cM.

1926/361. Als voren (*pasamboe dampelas*), doch de bol en de aflopende zijden versierd met groene, roode en paarse figuren met hoornachtige uitsteeksels, op den bol op ongekleurde, op de zijden op witten grond. Op de zijden worden deze

1) Literatuur: MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 10—14. — GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 311, 457—459. — VON ROSENBERG, *Reistogten*, 27—29. — RIEDEL, *Het landschap Bocoel* (*T. I. T. L. V. K. XVIII*), 200. — VAN SPREUWENBERG, (*T. N. I. VII*, 4), p. 311. — RIEDEL, *De Minahassa in 1825* (*T. I. T. L. V. K. XVIII*), 495.

banden gescheiden door roode strooken met ongekleurde randen en begrensd door dubbele roode reepen met ongekleurde zigzagstrepen. Het boven- en ondergedeelte paars. De randen met roode bladreepen overtrokken. N.

Dm. boven 18,5, beneden 32, h. 15 cM.

1647/1203. Vliegendekeusel (*depochoe*¹⁾, als voren, doch van verschillende lagen straalsgewijze of schuin over elkaar gelegde *silar*-bladreepen, in cirkelvormige gangen met fijne vezels aan elkaar genaaid; die van de binnenste laag ongekleurd, die van de buitenste paars, groen, blauw en geel. De verdikte randen paars gestreept en door dubbele schuin paars gestreepte smalle randjes gevolgd; de wanden verdeeld in driehoeken van verschillende kleur, het bovenvlak in dergelijke evenwijdige strepen. *Limbotto, Gorontalo.*

H. 11,5, dm. 16,5—27 cM.

43/60²⁾ en 776/29. Als voren (*depochoe*), doch van zwarte, oranje en ongekleurde, bij n° 60 ook van roode *silar*-bladreepen. De randen gevolgd door enkele ongekleurde randjes met zwarte ruiten (60) of door dubbele ongekleurde randjes met zwarte schuin strepen (29). Het bovenvlak, evenals de wanden, verdeeld in driehoeken, die bij n° 29 door twee elkaar kruisende breede oranje reepen gescheiden worden. — Gebruikt om spijzen te bedekken en tevens tot verkoop van droge waren op de markten. *Gorontalo.*

H. 6 en 8, dm. 15,5—26 en 15—24,5 cM.

1647/1205. Als voren (*depochoe*), doch in den vorm van eene afgeknotte vierzijdige pyramide. De reepen van de buitenste laag geel, groen, bruin en paars met dubbele, paars en oranje gestreepte bandjes langs den boven- en onderrand. *Limbotto, Gorontalo.*

L. 27—36, br. 16—21, h. 9,5 cM.

1456/129. Als voren (*taochoe baki*³⁾, doch de boven- en zijvlakken belegd met roodbruine, bruine en zwarte reepen in een patroon van driehoeken; alle randen met breede roode, bruine en zwarte dwarsstrepen en gevolgd door smalle, schuin zwart gestreepte randjes. *Gorontalo.*

L. 44—55, br. 28—41, h. 8,5 cM.

1926/364. Als voren (*pasamboe*), doch achthoekig, volgens de gecompliceerde omslingeringsmethode⁴⁾ over drie bamboehoepels gevlochten, met randhoepel van bamboe, naar onderen trapsgewijze verbreed. In het midden van het bovenvlak een rond gat. N.

Dm. boven 23,5, beneden 37, h. 13,5 cM.

1926/365. Als voren (*pasamboe*), doch van boven naar onderen gelijkmatig aflopend, met acht uitstekende punten van boven. De binnenzijde van breede palmbladreepen gevlochten, de buitenzijde bijna geheel met geel katoen overtrokken, de zijden versierd met opgewerkte roode buffelhorens of zwarte vogels (kippen?), omgeven door ruitjes van paars, rood en groen flanel. De rotanreepen aan de randen met rood of gebloomd katoen overtrokken en omgeven door een rij, met mica bedekte bladranken. Op het bovenvlak een roode vierpuntige ster, uitlopende in paren buffelhorens met een groene micaschijf in het midden, omgeven door groepen van drie paars en roode ruiten en groene driebladerige bloemen. De bovenrand en de uitstekende punten met geel gekleurde reepen omwoeld. N.

Dm. boven 24, beneden 35,9, h. 16,5 cM.

1) JASPER, *Vlechtwerk*, 165, 202. — VON ROSENBERG, *Risistogten*, 30.

2) Serie 43 coll. C. B. H. V. ROSENBERG, Dec. 1864.

3) MEYER und RICHTER, *Colebes*, I, p. 39, n° 46 met pl. X, fig. 19.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 57, fig. 50.

370/253. Zeef (*sosiro*¹⁾), eenigszins ovaal, met eene afgeplatte zijde, van breede bamboereepen zigzaggvormig gevlochten. De randhoepel door paren rotanreepen bevestigd. *Menado* (?).

Dm. 46 × 49 cM.

1647/1193 & 1279 en 1926/685²⁾. Wannen (*titihe*³⁾), van ongekleurde, zigzaggvormig gevlochten (tweerichtingssysteem, tweeslag) bamboereepen, peervormig, de randen met stevige randhoepels van rotan, met fijne rotanvezels vastgebonden. Aan het puntige einde bij n° 1193 een rotanlusje; 1279 model. 1193: *Limbotta* (*Gorontalo*), 1279: *Tonsea* (*Menado*), 685: *Gorontalo*.

L. 36,5, 21,5 en 56, br. 32, 17,5 en 52 cM.

1926/782 & 837⁴⁾. Schotels (*aboho*), van *silar*-bladreepen volgens het drierichtingssysteem gevlochten, van anderen zeshoekig, van boven rond, min (782) of meer (837) diep. N.

Dm. 17 en 16,5, h. 3,5 en 6 cM.

1926/835⁵⁾. Rijstbord, van *silar*-bladreepen volgens de drierichtingsmethode gevlochten, met uitstaanden voet. In den bodem is door zwarte en roode reepen een zespuntige ster gevormd. De wand met twee zwarte en twee roode, de bovenrand met een rooden horizontalen reep doorvlochten. *Moocton* en *Tomini*.

Dm. 19,5, h. 11 cM.

43/58. Zakje (*nanati*⁶⁾), van *silar* (*Corypha umbraculifera*)-bladreepen in den vorm eener ananas met rijen uitstekende punten (sierslag⁷⁾) gevlochten. Het onder-einde cilindervormig en diagonaal gevlochten. Aan het boven-einde, waar de bladreepen uitsteken, een lus. — Dienende tot het overbrengen van koekjes. *Gorontalo*.

L. 25, dm. 5 × 11 cM.

1456/131. Mand voor keukengereedschap⁸⁾, dikke rotan, herhaaldelijk gespleten en uit elkaar gebogen; tusschen deze gespleten reepen zijn losse ingelegd en daardoor dwars aangesloten dunnere reepen gevlochten, zoodat een cilindervormige mand wordt gevormd, die onderaan spits toeloopt in de ongespleten rotan, die door een gevlochten rotanringetje omgeven is. Aan de opening een dikke randhoepel; hierop een, op een punt vastgehecht deksel van lusvormig à jour gevlochten reepen met groot rond gat in het midden. *Bwool*.

L. 55, dm. 19 cM.

δ. Van bamboe, hout, klapperdop en aardewerk.

1456/135. Kooklepel⁹⁾ (*siroeng*?), uit één stuk geelachtig hout gesneden; het blad rechthoekig, over de lengte gebogen en overgaande in een smalleren rechthoekigen steel, die eerst omhoog en daarna omlaag gebogen is; het einde knopvormig met dwarsgroeve aan de onderzijde. *Bwool*.

L. 30,5, br. 1,5—5,5, l. blad 17 cM.

1456/136. Als voren¹⁰⁾ (*siroeng*), doch de steel in doorsnede halfcirkelvormig met

1) Zie JASPER, *Vlechtwerk*, fig. 132. — RIEDEL in *I. A. f. E.* VIII, 92 en 94 met pl. X, fig. 3.

2) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6373.

3) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 123 met fig. 132.

4) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 138, n° 6447.

5) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 138, n° 6446.

6) SCHRÖDER, *Ger. Wald*, 20: ananas. — Vgl. MEYER und RICHTER, o. c. pl. X, fig. 4.

7) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 60, fig. 35.

8) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 46, n° 155 met pl. X, fig. 22.

9) MEYER und RICHTER, o. c. p. 49, n° 178 met pl. X, fig. 6.

10) MEYER und RICHTER, o. c. p. 49, n° 181 met pl. X, fig. 9.

afgeronde kanten, in een gekruld bladornament eindigend. Nabij den steel op het blad een ingesneden ruit met kruisornament. *Bwool*.

L. 28, br. 1,5—5,5, l. blad 15 cM.

2050/8¹⁾). Lepel, van wit hout, het eene einde halfbolvormig uitgehold, het andere rechthoekig verbreed en plat. De daartusschen gelegen steel van anderen convex, van boven plat. *Gorontalo*.

L. 46,5, dm. uiteinden 7,2 en 7,7, l. steel 22,5, br. 2,5 cM.

2050/9. Als voren (*sindoek*), doch het blad eenigszins trapeziumvormig met convexen, breeder uitlopenden rand, van boven flauw concaaf, van onderen convex. De steel cilindervormig, naar achteren gebogen en uitlopend in een schijf met een rond gat in het midden. *Gorontalo*.

L. 33, l. blad 11,5, br. 5,8 cM.

1676/16²⁾). Als voren (*kabahoeroe*), van klapperdop. Het uiteinde van den steel op de buste van een mensch gelijkend, het onderende bladvormig. **N**.

L. 12, br. 5 cM.

2050/7³⁾). Klapperrasp (*koekocran*), van geel hout, in den vorm van een gestield viervoetig dier met plat rechthoekig lichaam, blokjes als pooten (dat van de voorpooten van voren convex) en cilindervormigen, schuin vooruitstekenden hals met een beschadigd uitsteeksel, waarin de ijzeren rasp behoort te steken. De staart aangeduid door een naar beneden gebogen, puntig uitlopend stuk hout. *Gorontalo*.

L. lichaam 38,5, br. 6, l. hals 13, dm. 5,2 cM.

43/24. Schaal (*wanga*), van klapperdop (*Cocos nucifera*), als bord gebruikt. — Gekocht te *Parigi*. *Gorontalo*.

Dm. 15,4, h. 7 cM.

370/2035. Als voren, doch met gekartelden rand. De wand doorboord, voor een rotanreep, die aan een met rotanreepen omwonden ring bevestigd is. *Zes* stuks. *Menado*.

Dm. 9,8—13, h. 3,5—5 cM.

370/2042⁴⁾). Tangen (*gata-gata boeloe*), bestaande uit omgebogen en aan beide uiteinden aangepunte bamboes. Een bosje. *Menado*.

L. 27, br. 3 cM.

43/25. Koker (*tagea*), van bamboe *ajawa* (*Bambusa vulgaris*), met opschuivend deksel, waarin een gaatje, om er palmwijn uit in den mond te laten druipen. Op tien plaatsen met een band diagonaal rotanvlechtwerk omwoeld. Aan twee van die banden is door lussen een vischgraatvormig gevlochten draagband bevestigd. — Tot bewaring van palmwijn. Gekocht van den *radja* van *Sigi*, te *Posso*. *Gorontalo*.

L. 67, dm. 6,6 cM.

II. Opwekkende middelen 5).

1647/984. Tabakszak, diagonaal vlechtwerk van talrijke lagen ongekleurde *pan-dan*-reepen; de bodem vierkant, de bovenrand ovaal, de reepen daar omgevouwen en buitenwaarts ingestoken. *Bwool*.

H. 9, dm. 7 cM.

43/34. Zakje (*boetoeoe*), van katoen, de bovenrand wit en rood gebloeid, het benedengedeelte roodbruin met geikatte langsstrepen. In den bovenrand van het ondergedeelte poortvormige figuren van oranje en wit en zwart gebloeid katoen en

1) Serie 2050 don. W. HUSON, Sept. 1923.

2) Serie 1676 aankoop Nov. 1908.

3) Serie 2050 don. W. HUSON, Sept. 1923.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n° 212/7.

5) KAUDERN, *1 Celebes obyeder*, I, 92—95, II, 327 met beeld 135.

van zwart fluweel, met rood katoen omboord. Langs den onderrand driehoeken van geel, rood en groen gebleemd en van wit, rood en blauw gestreept katoen. Aan de hoeken kwastjes van roode zijde, aan groene kralen hangende. Door den bovenrand is een zwarte trekband geregen. — Dient tot het medevoeren van tabakskokers, doosjes, geld enz. Naar elders gaande, dragen de mannen het voor den schouder hangende. *Gorontalo*.

H. 24, br. 15 cM.

43/38. Bamboekoker (*boejo*), geheel met snijwerk bedekt, dat over drie vakken verdeeld is; in het bovenste groepen cirkels in vierkanten, gestreepte vierbladige bloemen en vierkanten met bladfiguren. In het middenvak groepen ruiten en concentrische vierkanten. In het onderste vak groepen gestreepte driehoeken en cirkels in vierkanten. De vakken gescheiden door bladfiguren, begrensd door slanglijnen. Op-schuivend, afgeknot kegelvormig deksel. — Dient tot berging van tabak. *Parigi, Gorontalo*.

H. 34,5, dm. 4,3 cM.

Zie plaat II, fig. 1.

43/39. Als voren (*boejo*), doch het ornament bestaat uit twee rijen ruiten van boven en van onderen. Daartusschen van boven en van onderen eene rij spitsboogfiguren en in het midden verticale strepen. Behalve deze ornamenten is de koker geheel met bladlinn bedekt. Het deksel met verticale ingekraste strepen, de bovenrand vooruitstekend. *Parigi, Gorontalo*.

H. 21,5, dm. 3,4 cM.

Zie plaat II, fig. 2.

140/18 en 1239/178¹⁾. Sigarenkokers²⁾, cilindervormig, met overschuivend deksel, van fijne roode en gele varenvezels(?) diagonaal gevlochten, met een patroon van bloem- en bladfiguren (18) of van sterren en driehoeken (178), gevormd door donkerroode en zwarte vezels. *Menado*.

L. 13 en 11, dm. 5,5 cM.

402/24³⁾. Als voren, van rood en geel gekleurd rijststroo, in een ornament van bladranken en bloemen diagonaal gevlochten. *Tondano, Minahassa*.

L. 10, dm. 5 cM.

402/23⁴⁾. Als voren, van stroo gevlochten in een patroon van ongekleurde en zwarte horizontale zigzagstrepen. Op het deksel en den bodem concentrische veelstralige sterren. *Gorontalo*.

L. 11,5, dm. 7 cM.

776/25c. Als voren, van zwarte en witte vezels gevlochten in een patroon van, door breede verticale zigzagstrepen gescheiden groepen van vele verticale zigzaglijnen. Op den bodem en het deksel een veelstralige ster. *Gorontalo*.

L. 11,2, dm. 4,3 × 5,5 cM.

776/25 & 25a en 1926/804⁵⁾. Als voren (*bakolo haoc*), van rechthoekig gevlochten *aren-* (25 en 25a) of *daen nilar*-reepen (804), met ingevlochten ruiten (25 en 25a) en bovendien Andreaskruisen (25 en 804). In het midden van bodem en deksel een zwarte cirkel. De randen met een zwarte (25 en 804) of zwart gemarmerde streep (25a). *Gorontalo*.

L. 11, 10,5 en 11,5, dm. 8,3, 7,8 en 6 cM.

1) Serie 1239 leg. dr. H. C. A. E. C. HELMKAMPF, 1899.

2) Vgl. GRAAFLAND, o. c. I, 349.

3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 382/23. — N. St. Cr. v. II Sept. 1884, n° 214.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 382/22. — N. St. Cr. v. II Sept. 1884, n° 214.

5) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6391.

776/25^b en 1926/1101¹). Sigarenkokers, als voren, doch ovaal in doorsnede, van *seho*²)-stengels gevlochten in een patroon van ruiten (25^b) of schuine strepen (1101). Langs de randen een smalle paarse (1101) of breede, wit en zwart gemarmerde (25^b) streep. *Gorontalo*.

L. 10,5 en 11,5, dm. 4,2 × 5,6 en 3,7 × 5,8 cM.

1926/478³). Als voren, doch plat, rechthoekig, van ongekleurde *pandan*-bladreepen diagonaal gevlochten. *Menado*.

H. 12, br. 7,5 cM.

43/31. Als voren (*bako*), doch minder plat, van ongekleurde, roode en zwarte *nipa*-bladreepen in ruitpatroon diagonaal gevlochten. *Gorontalo*.

H. 9, br. 5,5 cM.

43/33. Als voren (*abila*⁴), doch cilindervormig, van bamboe, met ongekleurd, zwart, rood en groen garen overtrokken in een patroon van horizontale evenwijdige lijnen, door schuine evenwijdige lijnen gekruist. Het deksel door een draad garen aan den bodem van den koker verbonden. *Gorontalo*.

H. 7,6, dm. 3,7 cM.

43/32. Doosje (*bako*⁵), van *silar* (*Corypha umbraculifera*)-bladreepen zigzagvormig gevlochten, zeshoekig, met overschuivend deksel, dat door een touwtje met de doos verbonden is. — Dient tot het opbergen van tabak, betelkoek, enz. *Gorontalo*.

H. 3,5, dm. 5,3 cM.

1926/802⁶). Als voren (*lopa-lopa*⁷), doch rechthoekig, met overschuivend deksel, van ongekleurde en roode *silar*-bladreepen rechthoekig in een patroon van concentrische ruiten gevlochten. Van binnen en van onderen ongekleurd. *Tonseu*.

L. 12,5, br. 4,5, h. 5 cM.

43/55. Opiumpijp (*pamoedoekan*), met roer van bamboe, het boven- en onder-einde van hoorn, de kop van gebrande aarde, met verticale ingesneden lijnen, het onder-einde met een tinnen bekleedsel aan het roer bevestigd. — Om te roken legt men op eene kleine opening in den kop een balletje opium ter grootte eener erwt, brengt die opening nabij de vlam eener lamp en zuigt den rook op van het in een oogenblik tijds verbrande bolletje. Een ijzeren priem dient om de pijp te reinigen. *Gorontalo*.

L. 47,5, dm. 2,1, dm. kop 5 cM.

43/37. Kalebas (*takatoila*), vervaardigd van de uitgeholde vrucht der *Lagenaria vulgaris*, met houten, geringden stop. — Dient tot het bewaren van fijne kalk voor *sirih* (*Chavica betle*). *Parigi, Gorontalo*.

L. 24,5, dm. 4,8 cM.

1647/987. Sirihstasch⁸), van diagonaal gevlochten, op elkaar gelegde, ongekleurde *pandan*-reepen; rechthoekig met geheel overschuivend deksel. In den onder-rand van het deksel en op eenigen afstand daarvan in de vlechteepen eene rij drie-hoekige vouwen gelegd. *Bwool*.

H. 12, br. 12 cM.

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 135, n° 6392.

2) *Arenga saccharifera* Labill. (DE CLERCQ, n° 322).

3) Cat. Bat. Gen. p. 169, n° 2786.

4) SCHRÖDER, *Gov. Wdl.*, 106. — GRAAFLAND, I, 344.

5) v. ROSENBERG, *Reistogten*, 30.

6) Cat. Bat. Gen. p. 170, n° 2796.

7) JASPER, *Vlechtwerk*, 159. — SCHWARZ, *Tont. Wdb.* 252, s. v.: voor tabak.

8) VAN SPREEUWENBERG, (*T. N. I. VII*, 4), 315.

1926/846¹⁾. Pinangtasch (*sompoi*²⁾ *pinindis*), plat, rechthoekig, van palmblad-reepen diagonaal gevlochten. De bovenrand omgevouwen. Aan de beide uiteinden is een platte, diagonaal gevlochten draagband bevestigd. *Toumboeloes. Minakassa.*

L. 21,5, br. 18 cM.

16/101. Sirihdoos³⁾, rechthoekig, met scharnierend deksel; van palmbladreepen, van binnen rood, van buiten aan den inspringenden voet ongekleurd en rood. Van binnen door een tusschenschot in twee ongelijke deelen verdeeld. De geheele buitenzijde, met uitzondering van den voet, met zwarte, gele, roode, groene en ongekleurde kralen overtrokken, in een patroon van ruiten en zigzaglijnen binnen een door witte kralen gevormde lijst. *Menado.*

L. 23, br. 15, h. 9,5 cM.

GROEP II.

Kleeding en sieraden⁴⁾.

I. Sieraden.

16/668. Hoofdversiersel⁵⁾, van zwarte, gele, roode en groene vederen, door omwinding met rotanreepen en een lapje wit(?) katoen bevestigd aan een stokje van palmhout, dat van onderen aangepunt is. *N. (?)*

H. 52,5 cM.

43/59. Vrouwenhaarkam (*hocheide*⁶⁾), van wit buffelhoorn, rechthoekig, de tanden aan de kanten stomp, in het midden aangepunt; beschadigd. *Gorontalo.*

L. 16,5, br. 3,3 cM.

43/99. Oorknop⁷⁾ (*jali*), van hout, schijfvormig, de buitenzijde met een cirkel in het midden en driehoeken langs den omtrek, van paarlemoer. Aan de achterzijde een houten pennetje. — Gekocht in het dorp *Tamasu. Gorontalo.*

Dm. 2,9 cM.

43/93. Halsband (*tehoa*), van vijf strengen kleine veelkleurige (witte, zwarte, licht- en donkerroode, blauwe, gele en grijze) kralen en vruchtpitten. Aan de eene zijde komen de vijf strengen samen en vormen daar vierkanten en sterren. — Voor kinderen en jonge meisjes. *Gorontalo.*

L. 36 cM.

43/94. Als voren (*tehoa*), doch van negen strengen kleine veelkleurige (gele, roode, zwarte, witte en groene) en enkele grotere tonvormige roode, groene, vergulde en ongekleurde kralen en groepen kruidnagels. *Gorontalo.*

L. 38 cM.

1) Cat. Bat. Gen. p. 170, n° 2790.

2) SCHWARZ, *Tont. Wdb.* 451, s. v.

3) Vgl. LOEBER, Bull. Kol. Mus. n° 51, pl. XI.

4) Literatuur: SARASIN, o. c. I, 50. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 1—6. — GRAAFLAND, I, 167—168. — VON ROSENBERG, *Reistogien*, 30. — RIEDEL, *De Minakassa in 1825* (*T. I. T. L. Vsk. XVIII*), 492—493. — VAN DOREN, *Fragmenten*, I, 253—254. — VAN SPREUWENBERG (*T. N. I. VII*, 4), 312—315. — KAUDERN, *I Celebes obydet*, I, p. 88, plaat: *ung mongondouflicka*, p. 105; bild 35: *ung mongondoukwinna*, p. 116. — RIEDEL, *Het landschap Bocoel* (*T. I. T. L. Vsk. XVIII*), p. 199—200.

5) Vgl. MEYER und RICHTER, o. c., pl. IX, fig. 1.

6) SCHRÖDER, *Gor. Wdl.* 106, s. v. kam.

7) Vgl. over oorsieraden in de *Minakassa*: GRAAFLAND, o. c. II, p. XCIII—XCIV.

43/95—96. Halsband (*doeba-doeba*), als voren, doch samengesteld uit zes (96) of tien (95) strengen geurige hout- en wortelstukjes, kruidnagels, uenschillen, enz., bij n° 95 gescheiden door acht houten dwarsstokjes. — Versiersel en tevens amulet voor meisjes en kinderen van lagere stand. *Gorontalo*.

L. 42 en 54 cM.

905/17¹⁾. Halsieraad, bestaande uit een groot aantal, aan een dun koord geregen, bolvormige, cilindervormige en achthoekige, blauwe, groene, gele en roode kralen, enkele oranje (antieke?) cilindervormige kralen van aardewerk en kleinere bolvormige en cilindervormige, houten, met bladgoud bekleede kralen. Daar, waar de einden van het koord met elkander zijn verbonden, zijn drie kwastjes van kralen, met bladgoud bekleede cilindervormige en gouden ringetjes gevormd. *Minahassa*.

L. 47 cM.

905/29. Als voren (*ziwin*²⁾ *mandas*), van aan een reep wit katoen geregen gele en groene bolvormige en roode achthoekige kralen, alsmede oranje aarden (antieke?) cilindervormige kralen. *Minahassa*.

Dm. 7 cM.

905/30. Als voren (*ziwin*³⁾ *kelana*), van aan een reep rood katoen geregen geel-koperen ringetjes en cilindertjes. *Minahassa*.

Dm. 9,1 cM.

43/67. Borstversiersel (*petiti*), van gegoten koper, in den vorm van een acht-bladerige bloem, met krullen en spiralen en *relief* versierd. Het midden doorboord, om het aan een touwtje te rijgen. — Wordt kinderen om den hals gehangen. *Gorontalo*.

Dm. 5,6 cM.

402/25⁴⁾ en 1456/142. Armringen (*batakeng*⁵⁾), van ivoor, n° 25 een paar, rond, in doorsnede rechthoekig; bij n° 142 aan de buitenzijde drie onduidelijke, rondgaande groeven. 25: N., 142: oud voorwerp der *Bantiks*. *Menado*.

Dm. binnen 8 en 7,5, br. 3,2 en 2,7, d. 0,9 en 1,1 cM.

695/14⁶⁾. Armband, van schelp, met vele verticale insnijdingen. *Minahassa*.

Dm. 5,5, d. 1 cM.

43/110. Armbanden (*toctoet*), een paar, van schelp, de buitenzijde herhaaldelijk ingekeept. — Door vrouwen en meisjes uit den aanzienlijken stand om den pols gedragen. *Gorontalo*.

Dm. 5,9, d. 0,7 cM.

43/90. Mannenarmband (*singt*), van buffelhoorn, de uiteinden elkaar niet rakend, de buitenzijde met vele inkepingen. — Wordt om den pols gedragen. *Parigi*, *Gorontalo*.

Dm. 7,4, d. 1,2 cM.

43/92. Armbanden (*hoetl*⁷⁾), van lichtroode kralen, gescheiden door kruisen van bruine kralen, met grootere groene kralen als sluiting. — Voor kinderen en jonge meisjes. *Gorontalo*.

Dm. 7,3 cM.

1) Serie 905 aankoop Rotterd. Zendinggenootschap, Oct. 1892.

2) SCHWARZ, *Tont. Wld.* 615, s. v.

3) SCHWARZ, *Tont. Wld.* 615, s. v.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 382/24. — N. St. Cr. v. 11 Sept. 1884, n° 214.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 6, n° 208. — RIEDEL in *J. A. f. E.* VIII, 106.

6) Serie 695 leg. VAN ROSENBERG, Jan. 1889.

7) SCHRÖDER, *Gor. Wld.* 22, s. v. armband.

43/120—121. Armbanden (*pateda*¹⁾, als voren, doch van geelkoper, de buitenzijde met insnijdingen (121) of met bladranken en *relief* (120) versierd; de uiteinden elkaar rakend. — Door vrouwen en meisjes om den pols gedragen. *Gorontalo*.

Dm. 5,5 en 6, d. 0,8 en 0,5 cM.

43/102. Koord (*taodo*), van Europeesch rood garen vischgraatvormig gevlochten, de uiteinden dunner en met veelkleurig garen omwonden, tusschen verdikkingen. — Dient om de broek om het middel vast te snoeren. *Gorontalo*.

L. 150, br. 0,9 cM.

43/103. Als voren, doch van wit katoen, de uiteinden geborduurd met oranje ruiten en roode, groene en zwarte driehoeken, versierd met lovertjes en gouddraad, de franje van rood garen. *Gorontalo*.

L. 160, br. 2 cM.

1565/4²⁾. Gordelplaat, puntig ovaal, van geelkoper, de voorzijde met lak (*gala*) gevuld, geheel bedekt met gestileerde Arabische karakters, waarschijnlijk de Moslimsche geloofsbelijdenis: لا اله الا الله محمد رسول الله. Aan de binnenzijde in het midden een verhoogde rand, om den gordel onder te schuiven. *Gorontalo*(?).

L. 21,8, br. 11 cM.

Zie plaat II, fig. 7.

II. Kleding³⁾.

a. Hoofdbedekking.

776/10. Hoed (*ondoco*, lokaal-Maleisch *toloe*⁴⁾), rond, puntig oplopend, van aaneengenaaide, breede *silar*-bladreepen vervaardigd, met randhoepel van bamboe, van binnen en buiten met rotanreepen bevestigd en met breeden hoofdring van palmblad in het midden der binnenzijde. — Op het veld bij regen gedragen. *Gorontalo*.

Dm. 37, h. 18 cM.

43/104. Als voren (*wandoea*), als voren, van aaneengenaaide *silar*-bladreepen, doch minder puntig oplopend. Om den rand een door rotanreepen bevestigde bamboereep. — Voor mannen en vrouwen. *Gorontalo*.

Dm. 40, h. 11 cM.

1647/1202. Als voren (*svontocwo*⁵⁾), van straalsgewijze over elkaar gelegde, in cirkelvormige gangen met geelgrijs garen aan elkaar genaaide *nipah*-bladreepen, schotelvormig. De randhoepel van binnen en buiten van bamboe, met bruine plantenvezels vastgemaakt, die een oogje vormen. Hooge hoofdring van *nipah*-bladreepen. — Komt overeen met de Javaansche *ijapil*. *Limbotta*, *Gorontalo*.

H. 9, dm. 37,5, dm. hoofdring 17 cM.

776/11. Als voren (*ondoco*), doch plat bolvormig; van eene dubbele laag bladreepen vervaardigd, de binnenste ongekleurd, de buitenste in twee zwarte en twee roode vakken (waarvan één gebatikt) verdeeld. Boven den, afwisselend met zwarte of roode bladreepen omwoelden randhoepel een biesje van zwarte en ongekleurde bladreepen. — In de *nigari* gedragen. *Gorontalo*.

Dm. 33,5 × 37, h. 16,5 cM.

43/109. Als voren, doch flauw kegelvormig, de buitenzijde oranje, de bol rood gekleurd en met was bewerkt⁶⁾. De laatste begrensd door een met rood katoen over-

1) SCHRÖDER, *Gor. Wdl.* I. c.

2) Serie 1565 don. E. JACOBSON, 1906.

3) GRAAFLAND, *De Minabassa*, I, 167—169. — *M. N. Z. G.* XXII, 248—255. — MEYER und RICHTER, I—6. — RIEDEL, *T. I. T. L. Vr.* XVIII, 492—493.

4) GRAAFLAND, o. c. I, 168, 345. — KAUDERN, o. c., I, 95.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 94.

6) Vgl. LOEBER, *Bladwerk*, pl. XIV, fig. 1.

trokken latje, dat aan weerszijden door een zwarte bies met ongekleurde ruiten omgeven is. Een dergelijke bies boven den met zwarte reepen overtrokken onderrand. Ook de hoofdtring met zwarte reepen overtrokken. *Potanga, Gorontalo.*

Dm. 41,5, h. 10,5 cM.

43/105. Hoed (*wontoevo*), als voren, doch de buitenzijde bestaat uit drie afwisselend bruine en zwarte en drie afwisselend bruine en rood gebatikte strooken, de bol uit drie zwarte en drie oranje driehoeken, begrensd door een zwarte bies met ongekleurde ruiten, evenals de onderrand, die met afwisselend zwarte en ongekleurde en enkele roode reepen overtrokken is. De hoofdtring ongekleurd. *Gorontalo.*

Dm. 36,5, h. 11 cM.

1647/1204. Als voren (*wontoevo*¹), van kruiselings over elkaar gelegde lagen van *silar* (*Corypha umbraculifera*)-bladreepen, komvormig, met versterkten rand. De reepen door cirkelvormige gangen van fijne vezels aan elkaar genaaid, die van de buitenste laag in paarse, bruine en groene driehoeken gerangschikt. Langs den buitenrand een dubbel, schuin paars gestreept randje. — Komt overeen met de Javaansche *tfapil*. *Limbotta, Gorontalo.*

H. 5, dm. 36, dm. hoofdtring 18 cM.

695/15. Als voren, doch kegelvormig, de buitenzijde geel gekleurd en in vier driehoeken verdeeld. Binnen den rand een rood latje, met gekruiste ongekleurde rotanreepen. De binnenzijde, behalve den hoofdtring, met wit katoen gevoerd. *Minahassa.*

H. 10, dm. 28 cM.

37/701. Als voren, doch met opstaanden rand. De hoofdtring en de binnenzijde geheel bekleed met wit katoen, het bovenvlak met platgeslagen orchideeënstengels, die in driehoeken of trapezia gegroepeerd zijn. *Minahassa.*

H. 9,5, dm. 31 cM.

43/113. Als voren, doch kegelvormig, de buitenzijde uit afwisselend gele en roode smalle reepen bestaande, in vijf driehoeken verdeeld, wier toppen in den bol samenkomen. De rand met roode reepen overtrokken. Daarbinnen een smalle zwarte lijst met uitgespaarde ruiten. De binnenzijde en de hoofdtring van ongekleurde reepen. *Gorontalo.*

H. 10, dm. 32 cM.

695/17. Als voren, doch de buitenzijde geel, door zwarte reepen in een aantal parallelogrammen, ruiten en driehoeken verdeeld. Om den bol vier met mica belegde ruiten, door elkaar kruisende ongekleurde rotanreepjes in een groot aantal ruiten verdeeld. De rand rood, van buiten door twee gele reepen en van binnen door een bruinen reep gevolgd. De hoofdtring van rechthoekig gevlochten ongekleurde, roode en zwarte reepen, die zigzagstrepen vormen. *Minahassa.*

L. 11, dm. 40 cM.

308/5²). Als voren, doch de rand omhooggebogen; de buitenzijde van ongekleurde palmbladreepen, in het midden een kegel, bestaande uit zeven, langzamerhand kleiner wordende kringen van roode, in sierslag gevlochten reepen op witten grond. Bovenop een met rood katoen bekleede stompe knop. Om den bol en den rand een rij rozetten van rood vlechtwerk, met blauw mica ingelegd. De rand met roode reepen bekleed. Aan de binnenzijde een groote 16-stralige ster met afwisselend roode en zwarte stralen. Zonder hoofdtring. Om den bol van binnen een band ongekleurd en om den rand een band rood diagonaal vlechtwerk. *Menado*(?).

H. 11,5, dm. 45 cM.

1) JASPER, *Vlechtwerk*, 94.

2) Serie 308 don. J. BROERS, Juni 1882,

16/100. Hoed, als voren, kegelvormig, doch van vier driehoekige stukken bladscheede, die aan den top samenkomen. De rand gevormd door een groot aantal rotanreepen, door dwarsreepen doorklachten. Op den bol een stompe knop, met *idjock* omwonden en lusvormig uitlopend. Aan de binnenzijde ter versterking vier latjes, die in het midden in een schijf uitloopen. Hoofdring van bladscheede. *Menado*.

L. 18, dm. 42 cM.

848/21¹⁾. Als voren, doch met ronden platten bol en breeden rand, van fijne ongekleurde reepen, over straalsgewijs van het middelpunt uitgaande rotanreepen rondgaand gevlochten. *Gorontalo*.

H. 12, dm. 41, dm. bol 18 cM.

776/26. Kinderhoed, als voren, doch van ongekleurde en zwarte *arèn*-vezels in een zigzagvormig patroon rondgaand gevlochten. *Gorontalo*.

H. 9,5, dm. 40, dm. bol 60 cM.

308/6. Hoed, van zigzagvormig gevlochten lontarbladreepen, plat bolvormig; de binnenzijde en hoofdring met wit katoen gevoerd, de rand met zwart katoen omboord. *Menado*(?).

H. 7, dm. 36,5 cM.

199/1²⁾, 300/1258 en 435/34³⁾. Als voren (*wontoo*⁴⁾ of *toloe*), doch plat ovaal, van fijne ongekleurde (1 en 1258) of ongekleurde en roode (34) rotanreepen rondgaand gevlochten. Bij n° 1258 zijn aan de buitenzijde door wijziging in het vlechtwerk zigzagstrepen en ruitjes en op den bol een achtstralige ster gevormd. Zonder hoofdring en niet gevoerd. — Veelal door vrouwen bij den veldarbeid gedragen. 1 en 34: N., 1258: *Gorontalo*.

H. 11, 11,5 en 14,5; l. 31, 31 en 35,5; br. 23, 25 en 20 cM.

695/16. Als voren, doch half-bolvormig, zigzagvormig van palmbladreepen gevlochten. De binnenzijde rood gekleurd, de buitenzijde en de rand verguld en door groepen van drie elkaar kruisende zwarte lijnen in vierhoeken en driehoeken verdeeld. *Minahassa*.

H. 10, dm. 34,5 cM.

61/27⁵⁾. Als voren, bolvormig, van palmbladreepen zigzagvormig gevlochten, doch de binnenzijde roodbruin gekleurd, de buitenzijde bruin verlakt en versierd met rijen ruiten, sterren en hanen. Langs den rand, die verguld is, eene rij driehoeken. N.(?).

H. 15, dm. 33,5 cM.

1647/1200. Muts (*oe pia*⁶⁾), van zeer fijne, ongekleurde *silar*-bladreepen (*Corypha umbraculifera*) om straalsgewijze geplaatste reepen gevlochten, die naar onderen in aantal toenemen. Het onderste gedeelte cilindervormig, bovenaan kegelvormig; om de randen van het onderste deel en den top eenige rijen zwart gemaakte reepen. *Limbotto* (*Gorontalo*).

H. 9,5, dm. 14 cM.

776/9. Als voren, doch cilindervormig, met eene ringvormige reeks van zwarte ornamenten in den vorm van gehalveerde Andreaskruisen om den bol en aan den boven- en benedenrand. — Door de mindere dorpsgeestelijken (*kasisi*⁷⁾) gedragen. *Gorontalo*.

H. 8, dm. 14 cM.

1) Serie 848 don. G. HEMMES, 1891.

2) Serie 199 don. J. J. KORNDORFFER, Maart 1878.

3) N. St. Crt. van 10/11 Aug. 1884, n° 187.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 94.

5) Serie 61 leg. Prof. C. BLUME, 1865.

6) JASPER, *Vlechtwerk*, 94.

7) VON ROSENBERG, *Reistogten*, 22.

370/2037¹⁾. Muts, van bruine boomschors²⁾, waardoor op zijde een touw geregen is, van boven met rotanreepen omwonden. *Menado*.

H. 20, br. 27 cM.

1220/4³⁾. Als voren, van geklopte bruine *lahendong*⁴⁾-schors, doch van boven open, plat, trapeziumvormig, de onderrand met een strook rood en wit katoen omboord. — Dergelijke mutsen worden gedragen in de *Minahassa* en *Bolaang-Mongondou*. Soms worden zij van gewezen stoffen gemaakt. In 1893 vervaardigd in *Kawangkoan (Minahassa)*.

H. 30, br. 17,5—26,2 cM.

308/8. Hoofddoek, van bruine boomschors, met witte draden doornaaid. N.(?).
Dm. 18 × 26 cM.

43/82. Als voren (*sigā*), doch rood gekleurd, behalve een breede gele en twee kleinere witte, door zwarte lijnen begrensd banden, die concentrische vierkanten vormen. In den gelen band roode cirkels, door zwarte stippen omgeven. *Gorontalo*.

L. 76, br. 74 cM.

43/88. Als voren (*pajoengā*⁵⁾), doch van Europeesch katoen gewezen. Het midden rood en oranje geruit, de hoeken blauw met witte streepen en het midden der zijden rood en geel gestreept met witte dwarsstrepen. *Gorontalo*.

L. 70, br. 65 cM.

43/89. Als voren (*pajoengā*), doch rood, het midden zwart geruit, het midden van twee zijden zwart gestreept met witte dwarsstrepen, dat der beide andere zijden oranje en zwart gestreept. Twee hoeken met ruiten van onecht gouddraad doorwerkt en bovendien de zwarte lijnen met gouddraad doorstikt. — Voor personen uit den hoogsten stand. *Parigi*.

L. 73, br. 70 cM.

43/125. Als voren (*pajoengā*), doch met sagowater geglansd, het midden rood en oranje geruit, twee zijden paars en de beide andere donkerrood met oranje en lichtroode dwarslijnen. De hoeken blauw, twee tegenover elkaar liggende versierd met sterren en driehoeken van zilverdraad. *Gorontalo*.

L. 70, br. 69 cM.

776/1. Als voren⁶⁾ (*pajoengā*), doch groen, met smalle oranje lijnen geruit en met roodden rand; evenwijdig aan den rand vier groepen, ieder van drie lijnen, gouddraad ingeweven. — Doeken van deze soort worden in onderscheidene kleuren gedragen; een witte hoofddoek is het teeken van rouw. *Gorontalo*.

L. 93,5, br. 90 cM.

300/1327. Als voren, doch dicht gebonden, van paars katoen, versierd met strepen, zigzagstrepen, ruiten en sterren van zilverdraad. *Gorontalo*.

L. en br. 74 cM.

δ. Baadjes.

1220/2. Baadje, van bruine *lahendong*-schors⁷⁾, zonder mouwen, van voren open, de halsopening met zwart katoen omzoomd. — Een meer eenvoudige vorm is

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n° 154/2.

2) Vgl. *M. N. Z. G.* XXII, 286—287: *paporongā*.

3) Serie 1220 don. J. W. Post, 1899.

4) GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 135, 167, 168, 319.

5) SCHRÖDER, *Ger. Wäl.* 101, s. v. hoofddoek.

6) Zie betreffende de wijze van dien doek op te binden: VON ROSENBERG, *Der Mal. Archipel*, 232.

7) KAUDERN, o. c. II, 46, bild 20: Bastijgströjor från Minahassa. — RIEDEL, *T. J. T. L. Vh.* XVIII, 492.

een lap, die over de schouders naar voren en achteren afhangt, met een gat, waardoor het hoofd wordt gestoken. *Kawangkoan (Minahassa)*.

L. 75, br. 75 cM.

16/398 en 308/7. Baadjes, als voren, doch bestaande uit een, naar voren en achteren afhingende lap¹⁾, de hoofdoening bij n° 7 met wit, de borstopening met wit en rood gebleemd katoen omboord, van onderen breeder uitlopend. 7: N.(?), 398: *Menado*.

L. 71 en 79, br. 39 en 44 cM.

43/74. Vrouwenbaadje (*pangka ilia depo*), van witte boomschors, met korte mouwen, van voren gesloten, met kleine borstopening. — Dagelijksche dracht aan de Z. O. kust der *Tomini*-bocht. *Gorontalo*.

L. 93, br. 58 cM.

370/2040²⁾ en 1456/138. Baadjes (*karai papajarèn*³⁾, van lichtgele geklopte boomschors, waarin eene ronde halsopening met borstsplit, die bij n° 138 met wit katoen, waarop roode sterren met zwarte kern, omboord is. Bestaande uit een enkelen, rechthoekigen lap, over de schouders omgevouwen. Bij n° 138 een lange reep van dezelfde stof als gordel. — Oude kleeding, nu nog zelden in afgelegen streken bij den veldarbeid in gebruik. 2040: *Menado*, 138: *Lilang (Minahassa)*.

L. 87 en 102, br. 54 en 49, l. gordel 200, br. 6 cM.

370/239⁴⁾. Baadje, als voren, van witte boomschors, doch van voren geheel open, zonder mouwen, niet omboord. *Menado*.

L. 75, br. 58 cM.

16/92. Als voren, doch van geelachtig wit, grof katoen geweven, met lange mouwen. Van voren gesloten, met kleine halsopening. *Menado*.

L. 110, br. 53 cM.

16/93. Als voren, doch van bruin katoen met groepen van afwisselend een en drie horizontale witte strepen. *Menado*.

L. 113, br. 49,5 cM.

776/4. Als voren (*bââ*⁵⁾, doch van rood, oranje geruit katoen. Aan de linkerborst een zakje, welks bovenrand, evenals de hals- en borstopening, met eene smalle strook groene zijde, die door bestiksel met gouddraad wordt gevolgd, is omboord. — Wordt zoowel door mannen als door vrouwen gedragen. *Gorontalo*.

L. 69,5, br. 63, l. mouwen 43 cM.

c. Slendang's.

300/1321. Slendang, van zwart neteldoek met roode sterren en smalle, roode en oranje strepen langs de lange zijden. Aan de uiteinden een breede dubbele, roode en oranje streep, gevolgd door een rij veelkleurige (roode, groene, gele, oranje, witte) driehoeken en een rij sterren, gescheiden door veelkleurige lijnen. *Menado*.

L. 152, br. 65 cM.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pag. 3, afb. 2.

2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n° 254/2.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 2, n° 297 en p. 3, afb. 2. — *M. N. Z. G. XXII*, 249. — SARASIN, *Reizen in Celebes*, I, 49, 50, fig. 21. — SCHWARZ, *Tent. Wdb.* 97, s. v. *karai* en p. 297, s. v. *pajar*: „wapperen, uithangen”.

4) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n° 254/2.

5) SCHROEDER, *Gor. Wdl.* 24, s. v. baadje.

43/84. Slendang (*olimokoero*), als voren, doch van rood neteldoek, de korte zijden met een witten draad en een band gouddraad doorweven. *Gorontalo*.

L. 192, br. 49,5 cM.

776/8. Als voren (*olimomo*), van rood neteldoek, doch geheel met sterren van gouddraad doorweven. Wordt, overlans in tweeën gevouwen, door de vrouwen voor de borst gehangen en achter aan den hals met een gewonen knoop vastgemaakt. *Gorontalo*.

L. 154, br. 53,5 cM.

d. Lendengordels.

360/527²⁾ en 1220/1 & 3. Gordels (*lawèn*³⁾ van geklopte bruine *lahendong*-schors. — Wordt om de schaamdeelen en boven de heupen om het lichaam gebonden, zoodat een uiteinde van af den buik tot aan de knieën neerhangt. De *ijidako* is soms het eenige kledingstuk, doch wordt ook soms met een *kabaja* en muts gedragen. 527²⁾: N., 1 en 3: *Kawangkoan* (*Minahassa*).

L. 468, 224 en 169, br. 25, 30,5 en 21 cM.

e. Broeken.

16/94. Broek, van geelbruin en wit gestreept katoen, met lange pijpen; in het midden van den bovenrand eene insnijding. *Menado*.

L. 113,5, br. 38 cM.

16/291. Als voren, doch van rood gestreept katoen, zonder insnijding in den bovenrand. *Menado*.

L. 93, br. 57 cM.

776/2. Als voren (*talala haja-haja*³⁾, doch van scharlakenrood, zwart geruit katoen, met een geel Andreaskruis in het midden van ieder vierkant. De bovenrand en de opening der pijpen met wit katoen gevoerd. *Gorontalo*.

L. 92, br. 49 cM.

776/3. Als voren (*talala manelo*), doch met korte pijpen, met groepen van blauwe en oranje loodrechte lijnen, op regelmatige afstanden op scharlakenrooden grond. Nabij het ondereinde der pijpen eene witte dwarslijn in kettingsteken gevormd. — Deze broek, die alleen den buik bedekt en wier pijpen boven de knieën eindigen, was vroeger de gewone dracht der mindere klasse. Sinds het *Raija*-bestuur in *Gorontalo* afgeschafte is, houdt men zich echter niet meer streng aan deze *adat*. *Gorontalo*.

L. 46, br. 48,5 cM.

43/124. Als voren (*talala kalele*), met korte pijpen, doch met groepen van enkele witte en dubbele zwarte verticale lijnen op rooden grond. Gedeeltelijk van Europeesch, gedeeltelijk van inlandsch garen. De pijpen en een poortvormig stuk in het midden van den bovenrand met rood katoen omboord. Boven den onderrand der pijpen een witte streep, als voren. — Gewone dracht der mannen. *Gorontalo*.

L. 44, br. 45 cM.

308/11. Als voren, doch van paars katoen met zwarte strepen. Het bovengedeelte met enkele strepen van gouddraad en de pijpen en zakken met een breeden rand van gouddraadversiering. De bovenrand van binnen met gebloemd katoen gevoerd. Door den bovenrand is een trekband geregen. *Menado* (?)

L. 40, br. 33 cM.

1) Serie 360 Kab. v. Zeldz. 1883.

2) GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 135, 167, 168, 319. — SCHWARZ, *Tent. Wdb.* 221, s. v.

3) SCHRÖDER, *Ger. Wld.* 65, s. v. „broek“: „Mocht vroeger alleen doot *orang kembang* gebruikt worden.”

f. Rokken.

1328/16¹). Rok, met een smalle roode streep langs den boven- en onderrand. De kleur geheel verbleekt en het patroon nog slechts flauw zichtbaar, waarschijnlijk geel geruit op paarsen grond. *Gorontalo*.

L. 114, omvang 178 cM.

1328/15. Als voren, uit twee banen samengenaaid, door groepen van groene lijnen geruit; langs den boven- en onderrand een breede roode streep, het hoofd geruit door blauwe overlangsche en witte dwarsstrepen. *Gorontalo*.

L. 108, omvang 190 cM.

1328/13²). Als voren, doch van oranje-geel geruit katoen, nog aan één stuk en niet samengenaaid; het hoofd met gele overlangsche strepen en roode dwarslijnen. *Gorontalo*.

L. 396, br. 67 cM.

43/117 & 119. Als voren, doch van rood en groen (117) of rood en zwart (119) geruit katoen. In ieder vierkant een witte stip (119) of afwisselend witte en oranje Andreaskruisen (117). De achterkant van n° 119 met evenwijdige witte dwarslijnen, bij n° 117 met evenwijdige witte, oranje en groene lijnen. De *kapala* van n° 117 alleen gestreept. — Dient voor mannenkleding, n° 119 van Europeesch garen geweven. *Gorontalo*.

L. 372 en 220, br. 62 en 67 cM.

43/86 & 108. Als voren (*lipa-lipa*³), doch van rood en groen (108) of rood en blauw (86) geruit katoen; n° 108 van voren sterk geglands, de *kapala* met groepen witte lijnen of breede strepen. — Voor mannen en vrouwen, van Europeesch garen geweven. 86: *Parigi*, 108: *Gorontalo*.

L. 416 en 396, br. 69 en 61 cM.

1328/14⁴). Als voren (*kain patola*), doch geel met schuine reeksen zachtgroene vierkanten en overlangsche roode streep nabij den eenen rand, het hoofd met torenvormige figuren, die elkaar paarsgewijze met de basis raken, terwijl de toppen der torens eene donkerkleurige baan, waarin kleine gele rechthoeken, een zigzaglijn en groepen in den vorm van Andreaskruisen en groote ruiten, vormen. Nabij de basis der torenvormige figuren zijn twee en in ieder der banen vijf roode dwarsstrepen ingeweven. *Limboto, Gorontalo*.

L. 877, br. 61 cM.

43/123. Als voren, doch met witte figuren op blauwen grond: reeksen Andreaskruisen, begrensd door paren evenwijdige lijnen. De voorzijde geglands met water waarin een weinig sago is gekookt. — Van inlandsch garen geweven. *Gorontalo*.

L. 280, br. 75 cM.

43/87. Als voren (*lipa-lipa*), doch van rood en wit geruit katoen. De *kapala* rood met een aantal enkele of dubbele witte dwarsstrepen. *Gorontalo*.

L. 308, br. 69 cM.

43/115⁵). Als voren, doch van wit en blauw fijn gestreept katoen, met een ruitpatroon. *Gorontalo*.

L. 226, br. 64 cM.

43/85 & 114. Als voren, doch van wit en blauw geruit katoen, met een patroon van grof gestreepte rechthoeken en fijn gestreepte vierkanten (85) of van afwisselend

1) Serie 1328 don. J. WOLTERBEEK MULLER, Nov. 1901.

2) Cat. Tent. O. I. weefsels 1901, p. 52, n° 365.

3) SCHRÖDER, *Gor. Wld.* 148, s. v. *sarong*.

4) Cat. Tent. O. I. weefsels, 1908, p. 52, n° 367.

5) Cat. O. I. weefsels 1901, p. 51, n° 360.

fijn en grof gestreepte vierkanten (114). — Voor mannen. Geweven van inheemsch katoen en bewerkt met door indigo (*ente*) geverfd garen. *Gorontalo*.

L. 234 en 228, br. 66 en 73 cM.

43/112¹). Rok (*lipa-lipa tilané*), als voren, doch bestaande uit groote vierkanten, die ieder in een groot aantal licht- en donkerblauwe vierkantjes verdeeld zijn. — Voor mannen en vrouwen. Van Europeesch garen geweven. *Gorontalo*.

L. 228, br. 64 cM.

43/107. Als voren (*tienggi*), doch van wit en blauw gestreept katoen, de lichte strepen in een aantal ruitjes verdeeld. — Voor mannen. *Gorontalo*.

L. 254, br. 62 cM.

300/1309. Als voren, doch van scharlakenrood katoen met witte sterren in door lichtroode lijnen gevormde ruiten. De *kapala* wit gestreept. *Gorontalo*.

L. 390, br. 64 cM.

776/6²). Als voren (*lipa-lipa*), doch met schuin geruit rood lijf en oranje *kapala* met twee rijen, met de toppen tegen elkaar gekeerde *toempal's*, gescheiden door een dwarse reeks van, door rechthoekjes gevormde, stervormige figuren en begrensd door een rij ruiten met Andreaskruisen in de tusschenruimten en met een Andreaskruis als kern. Over de *kapala* vijf lichtgele dwarse strepen. De buitenzijde geglansd. Alle figuren geikat. Vervaardigd te *Limboto* (*Limoeto*).

L. 352, br. 61,5 cM.

776/7. Als voren (*lipa-lipa*), doch de figuren in de *kapala* lichtrood geikat op donkerrooden grond en door vijf ingeweven strepen van gouddraad begrensd; in het lichaam wisselen reeksen van groote lichtroode en gele geikatte sterren met elkaar af. Langs den boven- en onderrand onderling afwisselende groepen van licht- en donkerroode, gele en donkerroode rechthoeken tusschen twee strepen van zilverdraad. — De gewone Gorontalo'sche vrouw draagt meestal eenvoudig als *kain* een stuk ongebleekt katoen om de lenden. Dit katoen wordt met door den handel aangebrachte anilinekleuren geel, oranje of groen gekleurd. Hel sprekende kleuren zijn zeer gewild. Het weestel der Gorontalo'sche vrouw is volkomen gelijk aan dat, wat de Makassaarsche gebruikt. Volgens de overlevering zou de kunst van weven van *Goa* geleerd zijn. Tegenwoordig worden alleen Europeesche garens gebezigd om te weven. De goedkoopte der ingevoerde garens deed den *kapas*-aanplant verwaarloozen en de kunst om garens te twijnen verloren gaan. — Door meer aanzienlijke vrouwen (*boki-boki*) gedragen. Vervaardigd te *Limboto*.

L. 120, omtrek 95 cM.

300/1308. Als voren, doch van donkerblauw katoen, met ingeweven roode, gele, witte en lichtblauwe sterren. Aan een kant rood borduursel. *Minahassa*.

L. 392 (dubbel), br. 69 cM.

776/5³). Als voren (*lipa-lipa*), doch van rood katoen, met kleine gele, oranje, groene en paarse ruiten. De *kapala* gestreept en met gouddraadstrepen doorweven. *Gorontalo*. Omtrek 211, l. 138,5 cM.

1668/1⁴). *Kain bëntènan*⁴) (*Ratahan: kaiwoe*, Tombatoesch: *pinamakis*), antiek,

1) Cat. O. I. weefsels 1901, p. 51, n° 359.

2) Cat. O. I. weefsels 1901, p. 51, n° 357.

3) Cat. Tent. O. I. weefsels 1901, p. 51, n° 378.

4) Serie 1668 doo. J. E. JASPER, 1908.

5) JASPER, Verslag 4e Jaarmarkt-Tent. p. 35—40. — Cat. O. I. weefsels 1901, p. 53—54, n° 373. — ROUFFAER, *Ihal's*, *Tjind's*, *Patala's* en *Chini's*, p. 28—29. — LOEBER, *Het weven*, p. 54—55 met pl. IX, fig. 1. — MEYER und RICHTER, *Ethnogr. Miscellen*, n° II, 68—71 met pl. III. — JASPER, *Weefkunst*, p. 9, fig. 3, p. 71, 143, 144, 147, 181, 182, 231, 232, 270—274 met pl. 17 en 24, p. 286. — GRAAFLAND, I, 352.

samengenaaid uit drie banen. Kleuren: rood, bruin en blauw, met gekatte ruiten, driehoeken, rechthoeken en krulvormige figuren. — Deze geikatte *kain's bēntēnan* zijn zeer zeldzaam. Gekocht te *Ratahan, Minahassa*.

L. 111, br. 64 cM.

Zie plaat III, fig. 1.

g. Accessoires.

370/2041¹⁾. Zak (*sompoi*²⁾, van boomschors, naar onderen verbreed, met overhangende klep; de zijranden met rietreepen omnaaid, die van boven een draagband vormen. *Menado*.

H. 24, br. 19—22 cM.

43/44. Beursje (*boetokoe*) van vezelkoord à jour in ruitpatroon gevlochten, wit, zwart, groen, paars en oranje. De trekbanden wit en zwart. *Gorontalo*.

H. 36, br. 5,5 cM.

A. Volledige kostuums.

1108/315³⁾. Gewone tuinkleding van een Bantikker, bestaande uit een baadje en een broek van wit katoen, het eerste kort, van voren gesloten, met lange mouwen, de laatste met lange pijpen. *Menado*.

L. baadje 22, br. 20, l. broek 37, br. 25 cM.

1108/313⁴⁾. Pop, voorstellende eene Bantiksche vrouw in dagelijksche kleding: 1° ronde hoed, van samengenaaide bladreepen, de punt van zwarte reepen, met gevlochten randen, flauw kegelvormig; de rand naar boven gebogen, met een rotanhoepel en een band vlechtwerk versterkt. De hoofdring gedeeltelijk met rood en wit katoen overtrokken. Aan den rand een katoenen lus.

2° baadje van zwart katoen, van voren gesloten, met lange mouwen.

3° rok van geelachtig wit katoen. *Menado*.

H. 63 cM.

1108/304⁵⁾. Als voren, doch eene Tonsea-vrouw in deftige kleding voorstellend, bestaande uit een *kabaja* en rok van zwarte zijde, de eerste met drie spelden aan de borstopening en zeven knopen aan de lange mouwen. Gordel van zilvergalden met groote ovale zilveren gesp, met een parelrand versierd. *Menado*.

H. 64 cM.

1108/303⁶⁾. Als voren, doch een Tonsea in deftige kleding voorstellend: stroohoed van Europeeschen vorm, met zwart lint, baadje van zwart katoen, van voren open, met lange mouwen en hemd en broek van wit katoen, de laatste met lange pijpen. *Menado*.

H. 67 cM.

1108/312⁷⁾. Als voren, doch een Bantikker in dagelijksche kleding voorstellend: muts en broek van zwart katoen, de laatste met lange pijpen, en baadje van blauw katoen, met lange mouwen, van voren gesloten. *Menado*.

H. 65 cM.

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 9^e kl. n° 154/2.

2) SCHWARZ, *Tent. Wdb.* 451, s. v. — GRAAFLAND, o. c. I, 349.

3) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 15. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 29.

4) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 13. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 29.

5) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 4. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 28.

6) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 76, n° 3. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, l. c.

7) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 12. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 29.

1108/311¹⁾). POP, als voren, doch op het hoofd een kegelvormige hoed van palmbladreepen, van buiten zwart gekleurd, van binnen op vier plaatsen met door roode draden op bladreepen gevormde slanglijnen versierd. De hoofdring van binnen met rood katoen overtrokken. Baadje van zwart en broek van blauw katoen. Op den linkerschouder hangt aan een band van wit en rood gebloemd katoen een platte zak van zwart katoen. *Menado*.

H. 66 cM.

1108/314²⁾). Als voren, doch eene Bantiksche vrouw in deftige kleeding voorstellend: *kabaja* van zwart en rok van geel en rood gebloemd katoen; de laatste met *taempal's*. *Menado*.

H. 63 cM.

1108/305³⁾). Dagelijksche kleeding van een Minahasser, bestaande uit: 1° kort baadje van wit katoen, van voren open, met drie knopen, met lange mouwen; met borstzakken. L. 29, br. 25 cM.

2° gebatikte, uit *Java* ingevoerde broek, met een patroon van blauwe dwarsstrepen en bruine geschubde verticale strepen. L. 40, br. 23,5 cM.

3° rok van zwart katoen. L. 28, br. 31,5 cM.

4° voetbedekking van zwart leder, zonder hakken. L. 10,5, br. 4,5 cM. *Menado*.

1108/306⁴⁾). Dagelijksche kleeding van een Minahassische vrouw⁵⁾: 1° hemd van wit katoen, met geborduurd bovenrand, zonder mouwen, van voren open, met vijf haakjes. L. 21,5, br. 22 cM.

2° *kabaja* van wit en rood gebloemd katoen, van voren open, met drie spelden als sluiting. L. 38, br. 22 cM.

3° rok van rood, zwart en wit geruit katoen, de *kapala* met witte strepen. L. 44, br. 52 cM.

4° een paar schoenen van zwart fluweel, met gouddraad, zilverdraad, kleine blauwe kraaltjes en loovertjes versierd. L. 9,8, br. 3,4 cM. *Menado*.

GROEP III.

Bouwkunde en huisraad⁶⁾.

I. Modellen van huizen en onderdeelen.

63/147). Model van een woning, op negen palen, met uitstekende voor- en achtergalerij, met een zijwand van rood geverfde planken. Het dak zadelvormig, zich over de beide galerijen uitstreckende, van puntige houten plankjes (*sirap*). De nok van hout, de windveeren hoornvormig uitlopend. De beide zijwanden en het grootste gedeelte van den achterwand van zigzagvormig gevlochten bamboereepen. Vloerbe-

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 11. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, l. c.

2) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 14. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, l. c.

3) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 5. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, l. c.

4) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 6. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, l. c.

5) Vgl. GRAAFLAND, I, 167.

6) Literatuur: SARASIN, I, 4. — GRAAFLAND, I, 267—270. — MEYER und RICHTER, 10—13, 30—33, 38—39 en 45—50. — RIEDEL, *De Minahassa in 1825* (T. I. T. L. Vb. XVIII), 493. — Idem, *Het landchap Becool*, l. c. 200. — DE CLERCO, *De huizen in Belating Mongondou*, l. c. 282 en 283. — VAN SPREEUWENBERG (T. N. I. VII, 4), 182—183, 316—321. — SCHWARZ, *Maniwas* (M. N. Z. G. XLVII), 122—124. — BLEEKER, *Reis door de Minahassa*, 24—25. — RIEDEL, *Nord-Sulchesche Pfahlbauten* (Z. f. E. 1872, p. 193—197). — KAUDERN, *I Celebes obydet*, I, 99, 95—96, 118, bild 40, p. 157, bild 53, II, p. 338, bild 142.

7) Serie 63 don. dr. G. J. WIENECKE, Jan. 1866.

dekking van plat geklopte bamboe (*placpoch*). De deuropening in het midden der voorzijde. Aan de voor- en achtergalerij vier stijlen, die onder den vloer een eindweegs doorloopen, door zijlatten verbonden, waarop het dak rust. *Menado*.

H. 33, br. 25,5, diep 30,5 cM.

905/21¹⁾. Bantiksche huis (model), vierkant, op acht hooge palen, twee aan iederen hoek, met wanden van bamboe en naar twee kanten hellend dak van bladreepen, die door rotanlatjes op hunne plaats worden gehouden. Aan eene der korte zijden is een, op twee latten rustend schuin afdak van bladreepen verbonden. Bij het model zijn gevoegd de modellen van een trapeziumvormig houten rijstblok met een rond gat in het midden, van een cilindervormigen houten stamper, en van een houten kokosrasp in den vorm van een zeer gestileerd dier, in welks kop het raspzijzer is bevestigd. *Minahassa*.

H. 25, br. 20,8, l. 18,5 cM.

2050/1²⁾. Als voren, rechthoekig, op twintig palen rustende. De dakbedekking van *atap*, door bamboelatten bevestigd, over de voorgalerij uitstekend. De wanden van rechthoekig gevlochten bamboereepen met houten stijlen. De deur van hout. De voorgalerij tot de halve hoogte met bamboe tralies afgesloten. *Gorontalo*.

L. 75, br. 45, h. 78 cM.

Zie plaat III, fig. 2.

300/1744. Huiswand, model, van plat geslagen bamboereepen rechthoekig gevlochten, met een rotanlat langs de vier zijden. *Menado*.

L. 59, br. 27 cM.

II. Huisraad.

1. Matten.

43/27 en 1926/812³⁾. Matten, n° 27: *atilie*, n° 812: *amongo*⁴⁾ *lomoeli*, van smalle (27) of bredere ongekleurde *pandan*-reepen diagonaal gevlochten. — Om op te zitten en slapen. 27: gekocht te *Poiso*, *Gorontalo*; 812: *N*.

L. 183 en 464, br. 65 en 61 cM.

1647/1118. Mat, (*tépe*⁵⁾ *bankoej tšžžžlan*⁶⁾, doch van diagonaal gevlochten ongekleurde, roode, zwarte en witte *ajamèn*⁷⁾ (biezen van een moerasplant) en *silar*-bladreepen (*Corypha umbraculifera* FILET, n° 1528). Patroon: over de breedte van de mat groepen van drie breede rood of zwart geblokte zigzagstrepen, door smallere wit geblokte gescheiden. In de punten *à jour* gewerkt met rijen onregelmatige gaten. Randen met zelfkant. Binnen een zwarten rechthoek zijn witte letters A M ingevlochten. *Tondano*.

L. 173, br. 90 cM.

1926/813⁸⁾. Als voren (*amongo tishoe*⁹⁾, van ongekleurde, roode en zwarte *tishoe*-reepen diagonaal in ruitpatroon gevlochten. De langsranden ongekleurd. Beschadigd. *Gorontalo*.

L. 194 br. 114 cM.

1) Serie 905 aankoop Oct. 1892.

2) Serie 2050 don. W. HUSON, Sept. 1923.

3) Cat. Bat. Gen. Suppl. p. 134, n° 6379.

4) SCHROEDER, *Ger. Wld.* 120, s. v. mat. — JASPER, *Vlechtwerk*, 119.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 118. — SCHWARZ, *Tont. Wdb.* 506, s. v.

6) *Tšžžžl* = slapen (SCHWARZ, 498, s. v. *tšžžžl*).

7) JASPER, *Vlechtwerk*, 36.

8) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6378.

9) JASPER, *Vlechtwerk*, 119 en 36.

43/53. Mat, als voren, doch de geheele oppervlakte der mat geruit en de ruiten afwisselend ongekleurd, zwart, rood, ongekleurd en rood, ongekleurd en zwart of rood en zwart geblokt. *Gorontalo*.

L. 200, br. 107 cM.

43/51. Als voren, doch de ruiten in de hoeken rood, ongekleurd of ongekleurd en rood, resp. zwart en oranje geblokt. De ruiten in het midden rood, ongekleurd of zwart, de ongekleurde doorsneden door een breeden zwarten streep met een gekleurde lijn in het midden. *Gorontalo*.

L. 196 br. 65 cM.

43/43. Als voren (*amongo*), doch de hoeken rood of ongekleurd en geblokt, overigens gestreept met schuine, afwisselend roode, ongekleurd en rood of rood en zwart geblokte breede strepen. *Gorontalo*.

L. 182, br. 61 cM.

1926/624¹⁾. Als voren (*amongo tiohoe*), van *tiohoe*-reepen diagonaal gevlochten, het grootste gedeelte ongekleurd, doch in het midden 18 rijen groote roode ruiten en daartusschen groepen afwisselend roode en ongekleurde reepen in ruitpatroon gevlochten. *Gorontalo of Limboto*.

L. 261, br. 163 cM.

43/52. Als voren, doch de hoeken rood of wit en zwart geruit, overigens door roode lijnen in vierkanten met een Andreaskruis in het midden verdeeld, die door een groot aantal schuine zwarte strepen gekruist worden. De langsranden geblokt. *Gorontalo*.

L. 200, br. 76 cM.

1926/695²⁾. Als voren (*amongo tiohoe*), de hoeken als bij n° 43/52, overigens door elkaar kruisende breede zwarte en geblokte roode banden in ongekleurd en rood of rood en zwart geblokte ruiten verdeeld. *Gorontalo of Limboto*.

L. 203, br. 87 cM.

1647/1115. Als voren (*tépe*³⁾ *ttékélan*), van diagonaal gevlochten moerasbiezen (*pépsélén*⁴⁾), ongekleurd en rood met een patroon van roode vierkanten tusschen gestreepte, elkaar rechthoekig kruisende banen. Aan twee randen de reepen omgevouwen, aan de beide andere (lange) de reepen omgevouwen en weer ingevlochten, zoodat een dubbele rand ontstaan is. — Wordt onder een ledikant gelegd. *Tondano*.

L. 213, br. 135 cM.

43/42. Als voren (*amongo*), doch de hoeken ongekleurd of rood, de langsranden ongekleurd en rood geblokt. Overigens is de mat verdeeld in afwisselende enkele rijen verticale evenwijdige strepen of dubbele rijen ruiten. *Gorontalo*.

L. 184, br. 84 cM.

2050/2. Als voren, van ongekleurde en roode bladreepen diagonaal gevlochten. Twee tegenover elkaar liggende hoeken rood en de beide andere ongekleurd. Het vlechtpatroon bestaat uit ongekleurde figuren op rooden grond: vijf rijen ovalen, afgewisseld door kruisen. Daartusschen rijen grootere, begrensd door kleine ruiten. Langs den onder- en bovenrand een blokpatroon. *Gorontalo*.

L. 95, br. 66 cM.

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6378.

2) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6378.

3) JASPER, *Vlechtwerk*, 118. — SCHWARZ, *Tont. Wild.* 506, s. v.

4) JASPER, o. c. 36.

2050/3. Mat, als voren, doch het vlechtpatroon bestaat uit achthoeken, afwisselend gevuld met kleine ruitjes of met achtpuntige sterren met ruitvormige kern. In het midden van den rand der korte zijden een patroon van met concentrische vierhoeken gevulde kwadraten. De hoeken als voren. *Gorontalo*.

L. 92, br. 70 cM.

2050/4. Als voren, doch van groene en roode reepen diagonaal gevlochten. Twee tegenover elkaar liggende hoeken groen en de beide andere rood. Het vlechtpatroon bestaat uit met acht vierkantjes gevulde achthoeken. Aan de korte zijden een met vierkantjes gevulde driehoek. De lange zijden rood en groen geblokt. *Gorontalo*.

L. 90, br. 49 cM.

43/41. Slaapmatje (*amongo*¹⁾, van *pandan* (*biohoe*) reepen diagonaal gevlochten in een patroon van ongekleurde, roode en zwarte ruiten. Daartusschen geblokte ruiten, waarvan sommige met roode of zwarte Andreaskruisen gevuld zijn. — Om de gekleurde reepen te verkrijgen kookt men den bast vooraf in de verfstof; de zwarte verf wordt verkregen uit eene plant, *walbede* genaamd, de roode uit de *mangkoedoe* (*Morinda citrifolia*²⁾) en de gele van *koenjit* (*Curcuma longa*³⁾). *Gorontalo*.

L. 194, br. 72 cM.

1647/1207. Ligmat (*amongo*), model, van een dubbele laag diagonaal gevlochten, ongekleurde *pandan*-bladreepen; de reepen van de onderste laag breeder dan van de bovenste; de matten met zelfkant, de randen aan elkaar genaaid. Op de bovenste laag is door overvlechting met roode of paarse reepen een patroon gevormd: drie concentrische randen van ruitjes en daartusschen een geblokte paarse, roode en ongekleurde zigzaglijn en eene dubbele rij paarse ruitjes. *Limbotto* (*Gorontalo*).

L. 77, br. 38 cM.

1647/1209. Zitmatje, van diagonaal gevlochten (één op, één neer) roode en ongekleurde *lofoto*⁴⁾-reepen (eene grassoort); aan de korte einden de reepen omgevouwen, aan de lange zelfkant. Patroon: schuine banen, waarin vierkanten, door kruisjes afgewisseld in twee kleuren. *Limbotto* (*Gorontalo*).

L. 73, br. 32 cM.

1647/1130. Stoelmat, van diagonaal gevlochten *silar* (*Corypha umbraculifera*)-bladreepen, twee hoeken afgesneden, alle randen met zelfkant. De reepen meeren-deels ongekleurd, enkele rood, grijs of zwart met een patroon van elkaar kruisende, breede en smalle geblokte banen. Op de aldus gevormde ongekleurde vierkanten zijn door overvlechting figuren gevormd: op de eene zijde groote en kleine kruisen of in een kruis geplaatste vierkanten en in een hoek de letters M L, op de andere zijde de letters M.L.O.I.N.G. *Tondano*.

L. 42, br. 47 cM.

1647/1210. Zitmat (*amongo*), model, diagonaal gevlochten van *tiohoe*⁵⁾-reepen. De reepen groen en oranje, in schuine banen met een patroon van oranje rechthoeken en vierkanten binnen geblokte, elkaar loodrecht kruisende strepen. *Limbotto* (*Gorontalo*).

L. 60,5, br. 32 cM.

1) JASPER, *Vlechtwerk*, 119.

2) DE CLERQ, n° 2340.

3) DE CLERQ, n° 945.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 36.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 36.

1647/1126. Bankmat (*tikar bangkoef*), van diagonaal gevlochten, ongekleurde *silar*-bladreepen, alle randen met zelfkant. Door overvlechting met zwarte en roode reepen zijn breede, zwart geblokte, schuine banen, tusschen smallere roode gevormd. Aan eene zijde de langsranden effen gehouden; op die zijde eenige onregelmatig ingevlochten roode reepen. *Tondano*.

L. 216, br. 35 cM.

1647/1123. Als voren, doch van diagonaal gevlochten, rood gekleurde *silar*-bladreepen (*Corypha umbraculifera*¹⁾). Door overvlechting met ongekleurde *pépsélén*²⁾-biezen zijn, behalve aan de randen, schuine banen van groepen van vijf uit kruisen of driehoeken bestaande strepen gevormd. *Tondano*.

L. 207, br. 33 cM.

1647/1128. Als voren (*tikar bangkoef*), van diagonaal gevlochten *silar*-bladreepen en *pépsélén*-vezels, doch geel, grijs, wit, rood en zwart, met een patroon van elkaar loodrecht kruisende, geblokte banen in verschillende kleuren. Aan vier randen zelfkant. *Tondano*.

L. 150, br. 43 cM.

1647/1122. Als voren, doch onregelmatig zigzagvormig gevlochten van ongekleurde, roode en zwarte *pépsélén*-biezen en *silar*-bladreepen. Patroon: de randen rood, de langsranden en een deel van de korte einden met rijen effen vierkanten tusschen driehoeken besloten of rijen, door diagonalen gedeelde, tweekleurige vierkanten; op het grootste middengedeelte rijen vierkanten met een kruisje als kern³⁾, alles door-kruist door breede, schuine, ongekleurde, zwarte of roode banen. *Tondano*.

L. 287, br. 31 cM.

1647/1127. Als voren (*tikar bangkoef*), doch van gele, roode, paarse en groene *silar*-bladreepen en *pépsélén*-biezen onregelmatig gevlochten. Patroon: nabij de einden rijen schuine vierkanten, door driehoeken ingesloten; het middengedeelte omgeven door concentrische, uit schuine streepjes bestaande randen; dit gedeelte in vierkanten verdeeld, ieder met een groot kruis, dat weder in vierkanten verdeeld is. Dwars over alle schuine paarse of groene banen. *Tondano*.

L. 185, br. 38 cM.

1647/1136. Als voren, doch van ongekleurde en zwarte, meerendeels diagonaal gevlochten *silar*-bladreepen; het patroon wit op zwart, de andere zijde omgekeerd. Evenwijdig aan den omtrek twee rijen streepjes als randen, daartusschen een maaenderlijst met rechthoeken in de bochten. Op het middengedeelte door strepen in vierkanten verdeelde groote kruisen, of dergelijke kruisen, door strepen gevormd en met schuine kruisjes gevuld; alles in regelmatige rijen en in vierkanten verdeeld. Aan de korte einden eenigszins onregelmatig geblokt. *Tondano*.

L. 170, br. 63 cM.

1647/1135. Als voren, doch het patroon bestaat uit: evenwijdig aan de randen rijen schuine strepen; tusschen de aldus gevormde lijsten rijen dubbele streepjes; binnen den binnenrand driedubbele loodrechte strepen en de aldus gevormde vierkanten in negen kleinere verdeeld, die elk een achtpuntige ster met kruisje als kern bevatten⁴⁾. Dwars over alles elkaar loodrecht kruisende bruine en roode banen. *Tondano*.

L. 176, br. 70 cM.

1647/1119. Mat, van diagonaal gevlochten, groen gekleurde *silar*-bladreepen. Door overvlechting van roode, gele en witte vezels is aan eene zijde een patroon gevormd:

1) FILET, n° 1528.

2) JASPER, *Plectuerk*, 36.

3) Vgl. VAN HASSELT, *Atlas*, pl. LXXVII, fig. 4.

4) Vgl. VAN HASSELT, *Atlas*, pl. LXXVI, fig. 2. — JASPER, *Verslag 2^e Jaarmarkttenoovst.*, pl. 23, fig. 9, 11, 13, 17, 18, 21.

langs de randen ruiten met een vierkant als kern, verder twee concentrische rechthoeken, uit kleine ellebogen bestaande, daarbinnen en daartusschen blad- en bloemfiguren, sterren en krullen. *Tondano*.

L. 202, br. 63,5 cM.

1647/1208. Ligmat (*amongo*), model, van een dubbele laag (*lomoeli*¹⁾-bladreepen gevlochten, de onderste van bredere reepen, ongekleurd en diagonaal gevlochten; alle randen met zelfkant en aan elkaar genaaid; de bovenste laag van paarse en groene reepen, onregelmatig gevlochten met een patroon van rijen kleine of groote, schuine vierkanten in de lengte en daartusschen rijen dubbele streepjes, van kleine vierkanten gevormd in de andere richting. Twee hoeken geheel groen, de andere geheel paars. Op die hoeken zoowel als op de ongekleurde achterzijde is in paars of groen of in beide kleuren op verschillende plaatsen een figuur overgevlochten, bestaande uit een Andreaskruis met een driehoek op het einde der armen, soms nog door een tweede kruis overdekt. *Limbotta (Gorontalo)*.

L. 91, br. 39 cM.

695/18. Mat, als voren, doch van ongekleurde, zwarte en roode reepen gevlochten. Patroon: langs de langsranden een dubbele rij, met Andreaskruisen gevulde vierkanten. Daarbinnen een ongekleurde maanderrand, die halve kruisen omsluit. In het midden twee rijen, met de koppen naar elkaar gekeerde vogels en overigens sterren, ongekleurd op zwarte grond. De geheele mat door schuine roode strepen doorkruist. *Minahassa*.

L. 186, br. 53 cM.

Zie plaat I, fig. 2.

1647/1138a-f. Matjes (*pəngalas mēdja*), van zeer fijne, zigzagvormig gevlochten *silar*(?)-bladreepen, rond, met volgens gebogen gangen ingevlochten vezels in den rand, bij n° 1138b-f ook nog uit cirkelbogen bestaande gedeelten op het middelvlak; n° 1138 rood, de sierreepen geel en wit, n° 1138a geel, de sierreepen rood en zwart, n° 1138b stroogeel, de sierreepen zwart, n° 1138c zwart, de sierreepen stroogeel, n° 1138d rood, de sierreepen geel, n° 1138e zwart, de sierreepen geel en n° 1138f zwart, de sierreepen hooggeel en stroogeel. — Om onder een staande lamp te leggen. *Tondano*.

Dm. 21,5 cM.

Zie plaat II, fig. 9.

2. Gordijnen.

619/1²⁾. Gordijn, van wit katoen, de eene zijde beschilderd met eene voorstelling uit het *Rāmāyana*: links *Rāma* met gespannen boog en *Lakṣmaṇa*, die bezig is, zijn boog te spannen. Achter hem de apenkoning *Soegrīwa* en *Hanoemān* met den berg *Mālyavān* in de linkerhand en een knots in de rechterhand. Verder een groot aantal apen, de meesten rotsblokken aandragend. Rechts *Rāwana* met tien hoofden en twintig armen, met een driepuntigen pijl op zijn boog. Achter hem twee aanvoerders der *rākṣasa*'s en verder apen en *rākṣasa*'s, die elkaar bestrijden. Bijna alle figuren bruinrood gekleurd, met uitzondering van eenige zwarte *rākṣasa*'s. — Waarschijnlijk Voor-Indisch import³⁾. *Ajer Madidi. Minahassa*.

L. 486, br. 93 cM.

1) JASPER, *Vlechtwerk*, 25.

2) Serie 619 don. H. J. TENDELOO, Maart 1887.

3) *I. A. f. E.* II, 228. — Vgl. v. NOUHUYS, *Ned. Indië Oud en Nieuw*, X, p. 111, afb. 2.

3. Gereedschap voor verlichting.

370/2036¹⁾). Fakk. van *damar*, in palmblad gewikkeld, dat met rotanreepen omwonden is. — Ter verlichting. *Menado*.

L. 43, dm. 4 cM.

4. Overig huisraad.

43/56. Doosje, van *gaba-gaba*²⁾, van buiten zwart geverfd en met gekleurd papier beplakt in den vorm van driehoeken en een rozet in het midden der bovenzijde van het deksel. Rechthoekig, met vooruitstekende randen. *Gorontalo*.

L. 14, br. 9,8, h. 6,5 cM.

43/29. Kistje (*abila*³⁾), rechthoekig van *nipah* (*Nipa fruticosa*)-blad, de randen van doos en deksel met rood en oranje blad belegd en daarbinnen een rotanlatje. Langs den bodem en den rand van het deksel een band trapvormig, resp. kruisvormig vlechtwerk van ongekleurde en zwarte bambooreepen. De zijwanden der doos en het bovenvlak van het deksel versierd met uitgeknipte bloemen en krullen van wit papier, met mica bedekt, het deksel in vier kanten verdeeld. — Dient tot bewaring van kleinigheden. *Gorontalo*.

L. 14, br. 11, h. 7 cM.

43/65. Als voren, doch de zijwanden en het oppervlak van het deksel versierd met mica en daarover ruitvormig vlechtwerk à jour van ongekleurde en roode rotanreepen. De onderrand met ongekleurde en zwarte bladreepen, die een driehoekpatroon vormen, belegd. Overigens als n° 29. *Gorontalo*.

L. 14,5, br. 12, h. 7 cM.

43/30. Als voren (*abila*), doch grooter en minder versierd. De bladreepen geel en bruin, waardoor aan de zijwanden een driehoeks- en op het bovenvlak van het deksel een ruitpatroon gevormd wordt. Langs de randen een rotanreep met uitgespaarde ruiten. De randen met roode bladreepen overtrokken. Zonder micaversiering. *Gorontalo*.

L. 28, br. 15, h. 10,3 cM.

1926/803⁴⁾). Doosje (*epoe*), van ongekleurde en roode *pandan*-bladreepen volgens de drierichtingsmethode⁵⁾ gevlochten, cilindervormig, met overschuivend deksel. De bodem en het bovenvlak van het deksel zeshoekig. *Tonsa*.

H. 4, dm. 5,5 cM.

43/26. Als voren, doch van ongekleurde *silar* (*Corypha umbraculifera*)-reepen diagonaal gevlochten. De rand van het deksel zwart omboord. Bodem en deksel met zes uitstekende punten. *Gorontalo*.

H. 8,5, dm. 8,5 cM.

43/73. Doosje (*bako*⁶⁾), rond, met opschuivend deksel, van koehoorn vervaardigd. — Dient tot bewaring van kleinigheden. *Kwandang*, *Gorontalo*.

H. 2,2, dm. 4,7 cM.

776/28 en 1926/511⁷⁾). Doozen, 28: *abila hoelohoelelo*, 511: *abila palipalilingo*, rond, van aaneengesaaide *silar*-bladreepen, van onderen en van binnen ongekleurd, van buiten rood en ongekleurd (gevouwen), met opschuivend plat deksel, naar boven

1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 252/b.

2) JASPER, *Vlechtwerk*, 37, n. 1, 165: binnenwand van den sagobladsteel.

3) SCHRÖDER, *Ger. Wld.* 77: s. v. doos. — JASPER, *Vlechtwerk*, 165.

4) Cat. Bat. Gen. p. 170, n° 2795.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 53.

6) V. ROSENBERG, *Reistogten*, 30.

7) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6369.

smaller toeloopend. Om de randen van doos en deksel bamboehoepels, met afwisselend gele, roode of zwarte stukjes blad bekleed. Daaronder, resp. daarboven een dubbele band ongekleurde en zwarte reepen. *Gorontalo*.

Dm. van onderen 41 en 43, van boven 37 en 38, h. 21,5 en 21 cM.

1926/512 & 766¹⁾). Doozen, als voren, doch cilindervormig en van buiten door gekartelde lijnen in zwarte, roode en oranje driehoeken verdeeld. Op het bovenvlak van het deksel een vier- (766) of vijfpuntige (512) ster met een cirkel in het midden. De randen met zwarte reepen overtrokken. *Gorontalo*.

Dm. 30 en 15, h. 18 en 23,5 cM.

43/66. Dooze, als voren, doch in den vorm eener afgeknotte pyramide. De zijwanden van roode en zwarte, het bovenvlak van het deksel van roode (gevouwen) bladreepen. Langs de randen een reep vlechtwerk met uitgespaarde zwarte ruitjes. De benedenrand en de rand van het deksel met oranje, de bovenrand met zwarte bladreepen overtrokken. *Gorontalo*.

H. 7,3, l. 16—18,5, br. 12—14,8 cM.

776/27. Als voren (*abila*), doch de zijwanden en het bovenvlak van het deksel rood gemarmerd (gevouwen). De randen met zwarte bladreepen omwoeld, gevolgd door een dubbele rij van zwarte en ongekleurde reepjes, naast de omwoeling bevestigd. — Om kleederen in te bewaren. *Gorontalo*.

H. 21,8, l. 50,8—55, br. 38,5—40,5 cM.

1926/503²⁾). Als voren (*abila lombilombi biato*³⁾), doch rechthoekig, van afwisselend ongekleurde en rood gevlekte (gevouwen) reepen. Overigens als voren. *Gorontalo*.

H. 16, l. 33,5, br. 25 cM.

1926/502⁴⁾). Als voren (*abila⁵⁾ tiladoc*), doch de zijwanden en het bovenvlak van het deksel door gekartelde reepen in afwisselend roode, zwarte en oranje driehoeken verdeeld; op het midden van het deksel ook zwarte ruiten, door roode reepen begrensd. Langs de randen ongekleurde reepen met uitgespaarde zwarte ruitjes. *Gorontalo*.

H. 21, l. 47, br. 32 cM.

300/1603. Als voren, doch van onderen rond, van boven afgeknot kegelvormig, van rood geverfde (gevouwen) *pandan*-bladreepen; schotelvormig rond deksel. De randen van doos en deksel met ongekleurde en roode bladreepen overtrokken en daarnaast een dubbele rij ongekleurde en zwarte reepen. Aan den binnenrand van het deksel een breede oranje reep. *Menado*.

H. 15,2, dm. 13,5—25 cM.

43/69 en 1926/728⁶⁾). Als voren, 69: *abila palili*, 728: *abila palipalilingo*, de vorm en het materiaal als voren, doch de *silar*-bladreepen afwisselend bruin, rood en zwart. De randen gevolgd door een rij vlechtwerk met zwarte uitgespaarde ruiten (69) of door twee rijen ongekleurde en zwarte reepen (728). Het bovenvlak van het deksel uit ongekleurde, zwarte, roode en oranje driehoeken (69) of uit roode en ongekleurde reepen (728) bestaande. — Dient tot het opbergen van naaigreedschap en vrouwenhandwerk. *Gorontalo*.

H. 15 en 16,5, dm. 21,5—29,5 en 19—27 cM.

1647/1277. Mand⁷⁾ (model), van ongekleurde, zigzagvormig gevlochten bamboereepen, rond, komvormig, de bovenrand van binnen en buiten met een rotanreep

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 133, n° 6364.

2) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6367.

3) JASPER, *Vlechtwerk*, 165.

4) Cat. Bat. Gen. p. 170, n° 2797.

5) SCHRÖDER, *Gor. Wild.* 77, s. v. doos, n° 97.

6) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6369.

7) JASPER, *Vlechtindustrie*, pl. III: *kalo*. — Idem, *Vlechtwerk*, 124, 209.

versterkt, die met fijne bruine reepen is vastgebonden en daarop een verticale, rondgaande bamboereep. *Tonsea*.

H. 4, dm. 4,5 cM.

1926/501¹⁾. Mand (*abaengo*), als voren, doch rechthoekig, van reepen *seho*-bast, die door verticale, vischgraatvormig gevlochten rotanbanden aan elkaar verbonden zijn. De randen en het midden der zijden met rotanlatten versterkt. Met overschuivend, afgeknot pyramidevormig deksel. Langs den bodem een breede bamboereep, waardoor aan de beide langs zijden een rotanlus getrokken is, die boven het deksel uitsteekt. — Voor kleederen. *Gorontalo*.

L. 37, br. 26, h. 34 cM.

43/28 en 1647/1195. Als voren (28: *pahoa*, 1195: *pada*²⁾), doch van ongekleurde, zigzagvormig (tweeslag) gevlochten bamboereepen, koffervormig, met overschuivend deksel; alle wanden eenigszins gebombeerd; bodem en bovenrand van de mand en de onderand van het deksel versterkt met een breeden bamboereep, met rotanvezels vastgebonden. Aan den ondersten reep, die tevens als voet dient, dunne rotanreepen als hengsels. — Tot het opbergen van kleding en andere zaken. 28: *Gorontalo*, 1195: *Limbotto* (*Gorontalo*).

L. 36,5 en 18,5, br. 22 en 13, h. 28 en 20 cM.

1926/700³⁾. Als voren (*pada*), doch ellipsvormig en uit twee op elkaar geschoven afdelingen bestaande. Overigens als voren. — Voor kleederen. *Gorontalo*.

H. 45,5, l. 41, br. 26 cM.

1676/15. Doos, cilindervormig, met opschuivend deksel, van bladreepen volgens sierslag⁴⁾ gevlochten. De buitenzijde van den wand met schuine rijen puntige uitsteeksels van afwisselend drie ongekleurde, roode, groene en zwarte reepen bezet. Op het deksel zijn concentrische cirkels van dezelfde uitsteeksels en in het midden eene groene achtbladerige bloem gevormd. Langs de randen een reep rood katoen, gevolgd door een band ongekleurd vlechtwerk. De binnenzijde langs de wanden met geel papier beplakt. De bovenrand van binnen met zwarte vezels omwonden. De bodem van binnen van rechthoekig gevlochten gele en zwarte reepen. De buitenzijde uit twee gele en twee groene driehoeken, door roode banden gescheiden, bestaande. N. (?).

H. 21, dm. 31 cM.

43/23. Mandje (*sarangka*), rond, van groepen rotanreepen diagonaal à jour gevlochten, met uitstaanden voet. Half bolvormig, geheel à jour gevlochten deksel met eene ronde opening van boven, door omwinding met vezelkoord aan de mand bevestigd. — Wordt gebruikt, om kokosnoten in te bergen, die de plaats van borden vervangen. Gekocht te *Parigi*.

H. 20, dm. 18 cM.

43/46. Als voren (*palili*), van rotanreepen volgens het eenvoudige omslingerings-systeem⁵⁾ over horizontale hoepels gevlochten, naar boven versmald. In het midden van het ronde, opschuivende deksel een rotanlus. — Dient tot berging van kleinigheden. *Bolila*, *Gorontalo*.

H. 10,5, dm. 12,5—14 cM.

1328/17. Koker, cilindervormig, met bijna geheel insluitend deksel, van fijne, gele vezels met ingevlochten ruitpatroon en een zwarte streep langs den boven- en onderand. *Gorontalo*.

H. 12,5, dm. 9 cM.

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. p. 134, n° 6374.

2) JASPER, *Vlechtwerk*, 165.

3) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 134, n° 6370.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, p. 60, fig. 55.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 56.

1926/774¹). Mand (*depoehoe palipalilingo*²) rond, naar boven wijder uitlopend, van aaneengenaaide *silar*-bladreepen. Langs de randen smalle strooken vlechtwerk. Op den bodem vier driehoeken, wier toppen in het midden samenkomen. *Gorontalo*.

H. 13, dm. 33—46 cM.

1926/775³). Als voren (*depoehoe palipalilingo*), doch de buitenzijde uit zwarte, bruine en oranje driehoeken bestaande. Langs de randen een dubbele strook ongekleurde en zwarte reepen. De randen met afwisselend zwarte, bruine en ongekleurde reepen omwonden. Op den bodem twee zwarte, twee bruine en twee oranje driehoeken, wier toppen in het midden samenkomen. *Gorontalo*.

H. 12, dm. 35—48 cM.

300/1606. Als voren, doch de buitenzijde rood gekleurd (gevouwen), waardoor ruiten gevormd zijn. De randen afwisselend met ongekleurde, roode en zwarte reepen omwonden. *Menado*.

H. 12,2, dm. 21—34 cM.

848/22. Als voren⁴), doch in den vorm van een rechthoekigen bak met schuin aflopende zijden, van binnen van ongekleurde, van buiten van zwarte, roode (gevouwen) en bruingele *bandan*-reepen, die een driehoekspatroon vormen. De randen afwisselend met ongekleurde, zwarte, roode en gele reepen omwonden, gevolgd door een smalle, van zwarte en ongekleurde reepen gevlochten bies. **N.**

H. 11, l. 51—61, br. 36—46 cM.

1926/23. Bakje (*lampang*⁵), rond, met vooruitstekenden bovenrand en uitgehold voetstuk. Van ongekleurde *silar*-bladreepen volgens het dichte drierichtingssysteem gevlochten, op sommige plaatsen met roode en paarse reepen verticaal doorvlochten. *Toli-Toli*.

H. 10,5, dm. 19 cM.

1926/22. Als voren (*lampang*), doch langs het midden van den wand een groene tusschen twee roode horizontale reepen, langs den bovenrand een groene reep en in het bovenvlak een zespuntige ster van roode, paarse en groene reepen. *Toli-Toli*.

H. 9, dm. 23,5 cM.

1926/857⁶). Tasch (*balati*⁷), plat, rechthoekig, van *silar*-bladreepen diagonaal gevlochten, met een, door den bovenrand gereggen rotanlus. *Gorontalo*.

H. 37,5, br. 16,5 cM.

1647/985. Als voren, van diagonaal gevlochten, talrijke, op elkaar gelegde *bandan*-reepen, rechthoekig, de onderhoeken naar binnen gevouwen, de bovenste helft dikker, doordat de vezels aan den bovenrand zijn omgevouwen en wederom ingestoken. De tasch hangt aan vier zigzagvormige, op dezelfde wijze samengestelde, aan de buitenzijde ingevlochten strooken, die in eene lus te zamen komen. *Bwool*.

H. 46, l. tasch 15, br. 26 cM.

1456/132⁸)—133⁹). Bordenhangers, van diagonaal gevlochten *bandan*(?)-reepen, in verscheidene lagen op elkaar; het boveninde vormt een breede lus (132) of is

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 133, n° 6365.

2) JASPER, *Vlechtwerk*, 165. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. X, fig. 18.

3) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 133, n° 6365.

4) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. X, fig. 19.

5) JASPER, *Vlechtwerk*, 156.

6) Cat. Bat. Gen. Suppl. p. 134, n° 6377.

7) JASPER, *Vlechtwerk*, 191.

8) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 48, n° 176.

9) O. c. n° 174 met pl. X, fig. 4.

cylindervormig, van smallere reepen gevlochten (133); daaronder zes zigzaggvormige reepen, beneden samenkomend in een vierkanten bodem met naar onderen uitstekende punten. *Bwood*.

L. 67 en 61, dm. 10 en 8,5 cM.

43/72. Waterschepper (*omboelo*), van het blad van den *woka*-palm (*Livistona rotundifolia* MART. 1), met een gevlochten handvat van bladreepen op het verdikte dwarsstuk in het midden van den bovenrand. *Kwandang, Gorontalo*.

H. 24,5, l. 28, br. 13 cM.

43/64. Touw (*hocloetoe*), gevlochten van den bast der kokosnoot. — Voor huiselijk gebruik. *Gorontalo*.

GROEP IV.

Jacht en vischvangst²⁾.

I. Jacht.

43/5—6. Blaasroeren (*indoepo*³⁾, van bamboe, met hoornen mondstuk en twee platte, bij n° 6 naar binnen gekrulde uitsteeksels aan het onderende⁴⁾, die door omwinding met twee rotanbanden aan het blaasroer bevestigd zijn, beide van hoorn. Hierbij behooren twee pijlkokers (*palidoe*⁵⁾ van bamboe, die op vijf plaatsen door omwinding met, bij n° 6 diagonaal gevlochten rotanreepen aan elkaar en aan een gevorkten boomtak bevestigd zijn, beide met cilindervormig deksel. De langste koker gevuld met een aantal pijltjes (*walao*⁶⁾, uit de houtachtige vezels van de bladscheede van den *seho*-palm (*Arenga saccharifera*). Aan het achterende bij vele een stukje *toase*-hout (*Alstonia Scholaris*). De meeste pijltjes van n° 5 met punt van bamboe met twee weerhaken, sommige met slechts een of zonder weerhaak. In den kleinsten koker bij n° 6 een stuk *toase*-hout, bij n° 5 een beenen priem, aan beide zijden getand, en houten priem, om de dopjes der pijlen te maken en een mesje met gebogen tweesnijdend lemmet en cilindervormige houten greep, van onderen met rotan omwoeld en van boven verdikt. — Dit oorspronkelijk wapen is alleen in gebruik bij de strand- en bergbewoners in den N.W. hoek der *Tomini*-bocht (*Mooeton*) van *Pagocat* tot *Parigi*.

L. blaasroeren 189 en 145, dm. 2,3 en 2,5, l. pijlkokers 27,5—31 en 26—34,5, dm. 4,5—5 en 6,1—6,2, l. pijlen 26, l. priemen 13,5 en 18 cM.

1456/141. Jachtspeer (*wèngkow*⁷⁾, de ijzeren punt ovaal met flauwen middenrug aan weerszijden; in doorsnede ruitvormige dikke steel. Schacht van een dikken, krommen tak met kleinen ijzeren steelring. *Toumboeloe's, Tomohon*.

L. punt 30, br. 5, l. schacht 187, dm. 3,5 cM.

II. Vischvangst.

1456/137. Vischlans (*sarompo*⁸⁾, de punt driedeelig, flauw naar elkaar gebogen

1) DE CLERCQ, p. 270, n° 2089.

2) Literatuur: GRAAFLAND, II, 277. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 18—21 en 50—52 met pl. V en XIII. — VON ROSENBERG, *Reistogten*, 68. — KAUDERN, I, 120, bild 41. — RIEDEL, *T. J. T. L. Vsk.* XVIII, 201, 503, 546.

3) SCHROEDER, *Gor. Wld.* 56, s. v. „blaaspijp“.

4) Vgl. ADRIANI en KRUYT, *De Baré's spr. Tor.* II, 363, afb.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 18, n° 269 met pl. V, fig. 3. — SCHWARZ, *Tont. Wld.* 595, s. v. *wèngkow*.

6) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 50, n° 274 met pl. XIII, fig. 2. — Vgl. *M. N. Z. G.* XL1, 16 met pl. I, fig. d.

ijzeren staafjes, ieder met een kleinen weerhaak aan de binnenzijde. Onderaan met eene onregelmatige omwoeling van rotanreepen bevestigd op een cilindervormige bamboeschacht. *Braool*.

L. punten 12, l. schacht 139, dm. 1,9 cM.

254/143¹⁾. Werpnet²⁾, van fijn bruin garen, aan de kanten roodbruine touwen, waaraan het net is bevestigd; aan den eenen kant looden zinkers, aan den anderen kant 15 tonvormige dobbers van bruin hout. *Menado*.

L. 335, br. 120 cM.

43/106. Koord (*bohoe*), van *ganemoe* (*Gnetum Gnemon* L.³⁾-vezels gedraaid. — Wordt gebruikt tot het maken van vischnetten. *Gorontalo*.

43/57 en 1328/4. Fluiten, van bamboe, aan het eene einde door den knoop gesloten en op eenigen afstand hiervan in den wand van eene blaasopening voorzien; n° 57 met ingebrande ruiten en driehoeken versierd. — Dient om het signaal voor het inhalen der netten te geven. 4: *Bajé*. *Togian*-eilanden, 57: *Gorontalo*.

L. 25,5 en 31, dm. 5 en 4,5 cM.

1328/5. Trompet, van eene schelp (*Lampusia lampas*) vervaardigd, met een gat in den voorlaatsten omgang geslagen, dat als blaasopening dient. — Voor hetzelfde doel als boven gebruikt. *Bajé*, *Togian*-eilanden.

L. 19,5 cM.

1647/1194. Vischmand (*boeti*⁴⁾ *haja-haja*), bestaande uit een stuk rotan, dat over het middengedeelte in talrijke reepen is gespleten, die uitgebogen zijn tot een cylinder met spitse uiteinden en dwars (één op, één neer) met aaneengesloten rotanreepen zijn doorvlochten. Op het midden van den cylinder is door het omslaan der reepen eene rechthoekige opening gevormd; hierover ligt een rechthoekig dekseltje van lusvormig à *jour*, onregelmatig gevlochten rotanvezels binnen een rechthoekig raam van reepjes. Het deksel met dunne reepen aan de mand bevestigd. *Limbotto* (*Gorontalo*).

L. 52, dm. 13 cM.

1647/1196. Als voren (*boeti*), van ongekleurd rotanvlechtwerk, rond, naar boven vernauwd en met plat deksel. De bodem gevlochten met om elkaar gestrengelde reepen, die om straalsgewijze gelegde reepen zijn gevlochten⁵⁾. Deze laatste rechthoekig omgebogen en met dwarsgangen, rechthoekig (één op, één neer) met aaneengesloten reepen doorvlochten; de scheringreepen om den randhoepel teruggeslagen en weder ingevlochten, zoodat zij over het bovenste deel dubbel zijn. Aan den rand vischgraatvormig vlechtwerk⁶⁾; dergelijk vlechtwerk aan den rand van het ronde, platte deksel, dat overigens lusvormig à *jour* in rondgaande gangen is bewerkt. Het deksel met rotanreepen aan de mand vastgebonden. *Limbotto* (*Gorontalo*).

H. 18, dm. 12—19 cM.

254/24⁷⁾. Visschersprauw (*prahoe pelang*⁸⁾), model, met platten bodem en puntige, eenigszins ooplopende stevens. Met twee uitleggers. Het midden met planken bedekt. Driebeennige mast van bamboe met twee rechthoekige zeilen van bruin katoen. Bijgevoegd een groote en een kleine pagaai, beide met krukvormig handvat. Op den

1) Int. Fisch. Ausst. Berl. p. 26, Me, 1a.

2) KRAUSE, *Vorgeschichtliche Fischereigeräte*, 240.

3) DE CLERCO, p. 249, n° 1671.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 210.

5) Vgl. LEHMANN, pl. I, fig. 11.

6) MASON, *Vocabulary*, i. v. *borderwerk* en fig. 3.

7) Cat. Int. Fisch. Ausst. Berl. Me 1.

8) SCHWARTZ, *Tent. Wld.* 321, s. v.: „ondlep.”

mast een Nederlandsche vlag. — Wordt gebruikt voor *kemboeng*-visscherij bij hooge zee. *Menado*.

L. 77, br. 10,2, h. 7,8 cM.

GROEP V.

Land-, tuin- en boschbouw, vee- en insectenteelt¹⁾.

776/35 en 1456/140²⁾. Graafstokken, n° 35: *pakeke*, model op 1/2 der ware grootte; van donker palmhout, de steel in doorsnede plat ovaal (35) of onregelmatig vierkant (140), het blad verbreed, aan het bovineinde lepelsteelvormig (35) of plat (140), aan het ondereinde beitelvormig (35) of flauw convex (140), scherp uitlopend. 35: *Gorontalo*, 140: *Tomohon*.

L. 75,5 en 126, dm. steel 2,8 en 3—4, br. blad 4,7 en 7,5 cM.

776/33. Ploeg (*popadeo*³⁾, lokaal-Mal. *pajeko*), model op 1/3 der ware grootte, de boom (*walihi*) en de ploegschaar (*tomato*) van bamboe, het overige van hout vervaardigd. Het midden van het juk (*oelocla*) wordt door middel van eene, van rotanreepen gevlochten lus aan den boom (*wolihi*) bevestigd en zoo op den nek der, steeds paarsgewijs voor den ploeg gespannen karbouwen gelegd, zoodat die tusschen de vorkgewijze, in het juk, nabij de beide einden bevestigde klemhouten besieten is, terwijl onder den hals een rotantouw met de einden der klemhouten wordt verbonden. *Gorontalo*.

L. boom, 99, h. ploeg 36, l. juk 60 cM.

57/28⁴⁾. Als voren, doch geheel van lichtgeel hout, zonder juk en boom. *Menado*.

L. 26, br. 5,6 cM.

57/30. Juk, voor twee ossen, model, van lichtgeel hout, cilindervormig. Een der vier pennen ontbreekt. *Menado*.

L. 15,7, dm. 2,2 cM.

776/34. Egge (*koehideo*), model op 1/3 der ware grootte, van hout, met tien tanden van bamboe, waarvan de beide middelste naar boven zijn verlengd, om als handvat bij het besturen der egge te dienen en ze van tijd tot tijd op te heffen. De steel van bamboe, de benedenhelft door openspleijing vorkvormig en de einden dezer vork door middel van houten pennen aan twee, in de egge bevestigde, houten armen verbonden. *Gorontalo*.

L. 58, l. tanden 11,5, l. der beide middelste tanden 47, l. steel 103,5 cM.

57/29. Als voren, doch bestaande uit een gebogen stuk lichtgeel hout, waarin acht tanden van bamboe gestoken zijn, waarvan de beide middelste naar boven verlengd zijn. Zonder steel. *Menado*.

L. 14, l. tanden 4,5, l. der beide middelste tanden 15 cM.

370/2044⁵⁾. Hark, model, van ijzer, met zes tanden, door middel van een, eerst plat, daarna cilindervormig uitsteeksel aan een houten steel bevestigd. *Menado*.

L. 10, l. tanden 7, l. uitsteeksel 7, l. steel 16 cM.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 17. — GRAAFLAND, I, 147—163. — RIEDEL, *T. I. T. I. V.* XVIII, 538—546. — KAUDERN, II, 339, bild 143.

2) MEYER und RICHTER, n° 292 met pl. IV, fig. 12. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 51.

3) SCHRÖDER, *Ger. Wild.* 140, s. v. „ploeg.“ — GRAAFLAND, I, 154. — RIEDEL, *T. I. T. I. V.* XVIII, 540—541 met noot 71.

4) Serie 57 don. dr. G. J. WIENECKE, 1865.

5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199.

370/2046¹⁾. Gras- of snoeimess, model, van ijzer, sikkelvormig gebogen, van binnen scherp, van buiten stomp, van boven cilindervormig en in een korten houten greep gestoken. *Menado*.

L. 30, l. ijzer 20, br. 2,5, dm. greep 1,8 cM.

370/2047²⁾. Als voren, doch het lemmet recht, de rug convex, de snede alleen aan het onderende omgebogen. De ijzeren steel en houten greep als voren. *Menado*.

L. 34,5, l. ijzer 23, br. 3, dm. greep 2,2 cM.

370/2043³⁾. Schop⁴⁾, model, met uitgehold, ijzeren onderende. De ijzeren steel en de houten greep als voren. *Menado*.

L. 28, l. ijzer 14, br. 4,5, dm. greep 2,2 cM.

370/2045⁵⁾. Mes, model, de snede van boven concaaf, de rug met een convexe bocht naar de snede loopend. De ijzeren steel als voren. Zonder greep. *Menado*.

L. 25, l. lemmer 18, br. 3,7, dm. steel 2,6 cM.

370/2273⁶⁾. Werktuig (*lengkar* of *pepek*⁷⁾), gebezigd om de aardkluiten fijn te slaan. Model van hout, cilindervormig, het onderende verbreed en dakvormig (driehoekig in doorsnede) met afgebroken punt. *Menado*.

L. 38,8, dm. 2 cM.

43/14. Kapmes (*peda*⁸⁾), het lemmet met flauw convexen rug, de snede van boven concaaf, naar onderen convex. Steelring van hoorn, greep van *Gojava*-hout (*Psidium guajava* L.⁹⁾), naar de snedezijde gebogen, met verdikt en ingekeept bovenende. Scheede van *linggoa*-hout (*Pterocarpus indicus* WILLD.¹⁰⁾), op drie plaatsen met een diagonaal gevlochten rotanband omwonden. De mond met een uitsteeksel aan de snedezijde. Daaronder twee kruisvormige verdikkingen, waardoor een draagband getrokken is. Schoen van hoorn, schuin afgesneden. *Gorontalo*.

L. 39,5, l. lemmet 28, br. 3,5, dm. greep 3,5—5, l. scheede 38, br. 6—7 cM.

126/1¹¹⁾. Monsters van de 57 voornaamste *padi*-soorten, geteeld op drooge velden in de *Minahassa*.

GROEP VI.

Middelen van vervoer¹²⁾.

905/5. Draagtoestel¹³⁾ (*epol*), bestaande uit een poortvormig gebogen, dikken rotan, waartusschen drie dwarslatjes zijn bevestigd, terwijl op eenigen afstand van

- 1) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199.
- 2) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199.
- 3) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199.
- 4) GRAAFLAND, I, 154.
- 5) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199.
- 6) Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 10^e kl. n° 199/d.
- 7) SCHWARZ, *Tont. Wld.* 320, s. v. *pekel*. Dit is de naam van een egge.
- 8) SCHRODER, *Ger. Wld.* 97, s. v. „hakmes.“
- 9) DE CLERCQ, p. 311, n° 2862.
- 10) O. c. p. 312, n° 2883.
- 11) Serie 126 don. Prof. dr. P. J. VETH, April 1871.
- 12) GRAAFLAND, *De Minahassa*, II, 404 vlg. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 33, 39—40.
- 43 — KAUDERN, *I Celebes obydler*, I, 96. — RIEDEL, *T. J. T. L. Vrk.* XVIII, 548—549.
- 13) Vgl. MEYER und RICHTER, o. c. pl. IV, fig. 13 en pl. VIII, fig. 11.

het boven- en ondereinde een, van rotanreepen gewoeld dwarstouw dient, om de einden van den rotan op regelmatigen afstand te houden. Van buiten zijn tegen de dwars-houtjes negen bamboelatten met rotanreepjes bevestigd en langs het grootste gedeelte der beide zijkanen een lusvormig gevlochten rand van rotan. *Pitjoe'an, Minahassa.*

L. 86,5, br. 14—23,5 cM.

1456/144. Draagtoestel, als voren¹⁾, doch het geraamte bestaat uit twee dikke rotans, naar onderen naar elkaar toeloozend en omgebogen; op twee plaatsen door doorgestoken rotanlatten en op acht door omwoelde rotanreepen verbonden. Aan de rugzijde zijn hierdoor bamboelatten gestoken (het grootste gedeelte ontbreekt), bovenaan door een vischgraatvormig gevlochten reep verbonden. Aan de andere zijde tegen de rotanstukken een lusvormig *à jour* gevlochten, opstaand net, dat aan de onderzijde rondloopt. *Bolaang Mongondou.*

L. 102, br. 17—26 cM.

43/71. Rijzweep (*boeboe*²⁾), van ineengevlochten rotanreepen, van boven lusvormig, naar onderen smaller wordend. *Kwandang, Gorontalo.*

L. 100, dm. \pm 1,2 cM.

776/22³⁾. Toom (*wangodoe*), van rotanreepen gedraaid touw met daaraan bevestigd, dunner touw van denzelfden aard, dat door den ruit in de hand wordt gehouden, opdat het paard, als hij er af mocht vallen, niet door kan gaan. *Gorontalo.*

L. 74 cM.

776/21. Zadelkussen (*doeloe*⁴⁾), van grof zaklinnen, met *kapok* gevuld. — Wordt onder het zadel gelegd. Bevestigd worden de zadels slechts met een stuk gespleten rotan bij wijze van buksingel, waardoor bijna alle paarden met groote wonden in den rug rondloopen. *Gorontalo.*

L. 49, br. 37 cM.

1456/130. Als voren⁵⁾ van grof zaklinnen, met boomwol (?) gevuld; rechthoekig, over de lengte in tweeën gedeeld, zoodat twee samenhangende, ieder afzonderlijk gevulde kussens ontstaan zijn. Op het platte middengedeelte doornaaid met grof, grijs garen.

L. 41, br. 29 cM.

Zadel, bestaande uit twee aan elkaar verbonden kussens, met lappen grijs, blauw rood en oranje katoen bekleed, naar de achterzijde verbreed, vóór en achter aan de onderzijde met een verdikten rol, en daarover een grijs touw; aan de voorzijde daar- onder bovendien een ovale lap leder, aan de achterzijde in het midden een geelkoperen ring, waaraan een staartriem van in elkaar gedraaide rotanvezels. Aan het midden van een der lange zijden een geelkoperen ring, aan de andere een gevlochten band van touw, waaraan een langere van gevlochten rotan. *Gorontalo.*

L. 42, br. 20—36 cM.

776/18⁶⁾. Kort zadel (*wapidoe limboe-limboe*⁷⁾), van bundels *pandan*-bladeren, wier einden met dikke rollen van dezelfde bladeren zijn verbonden, vervaardigd en geheel met zaklinnen overtrokken. *Gorontalo.*

L. 41,5, br. 23,5—36,5 cM.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 39, n° 29, vgl. pl. VIII, fig. 12.

2) SCHRÖDER, *Ger. Wdl.* 171, s. v. „zweep“.

3) VAN HOËVELL, *Het paard in de Gorontalo'sche landschappen (I. A. f. E. XVII)*, p. 180, aft.

4) VAN HOËVELL, *I. A. f. E. XVII*, 181.

5) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 39, n° 60.

6) SCHRÖDER, *Ger. Wdl.* 169, s. v. „zadel“ en 112, s. v. „kort“.

7) VAN HOËVELL, *I. A. f. E. XVII*, 180 met pl. XI, fig. 1—2.

300/1736¹⁾. Kort zadel, als voren, van hetzelfde materiaal, doch met koehuid bekleed en met diagonaal, van bladreepen gevlochten touwen. *Menado*.

L. 44, br. 30—39 cM.

776/19²⁾. Lang zadel (*wapidoe haja-haja*³⁾), vorm en grondstof als bij n° 18, doch voor twee personen. — Op dit zadel zit de man met de vrouw achter zich. Niemand mag evenwel volgens de *adat* met zijne eigene vrouw rijden. Stijgbeugels worden niet gebruikt, de beenen zijn bij het rijden dan ook altijd in slingerende beweging. *Gorontalo*.

L. 70, br. 28—41,5 cM.

2050/6. Zadel, model, de schabrak uit twee matrassen bestaande van wit katoen met zwart geruite strepen. Het eigenlijke zadel overtrokken met geel katoen en met roode zijde, met twee cilindervormige kussens aan de eene en aan de andere zijde. De toom van witte en roode vezels gedraaid. *Gorontalo*.

L. 18,5, br. 7—13,5 cM.

776/20⁴⁾. Dekkleedje (*depoehoe lo wapidoe*), het midden van rood en wit gebloemd katoen, omlijst door drie, resp. lichtgeel, donkerblauw en rood gekleurde strooken en een daarop volgende zeer breede strook oranje katoen. In iederen hoek een, met bestiksels en opnaaisels van gouddraad en lovertjes versierde driehoek van groene zijde, terwijl alle randen worden gevolgd door een breede strook zwarte wol, wier naar buiten gekeerde rand tandvormig is uitgeknipt, terwijl ook twee kronkelende biesjes van roode wol er op zijn bevestigd. Met wit katoen gevoerd. — Wordt op het lange zadel gelegd. *Gorontalo*.

L. 94,5, br. 85 cM.

308/3. Prauw, van licht geel hout, met twee dubbele uitleggers⁵⁾ met vorkvormige uitsteeksels. Hierbij gevoegd vijf modellen van pagaaien met min of meer breed blad en krukvormig handvat. *Menado*.

L. 47,5, br. 6,5, h. 6 cM.

308/2. Als voren, doch de stevens oplopend en van boven recht afgesneden, de bodem plat. In het midden een met palmbladreepen bedekte open hut. Met een mast, waaraan een zeil van wit katoen bevestigd is. Hierbij behoort een model van een harpoen, van palmhout, de punt met een unilateralen weerhaak, de schacht met zwart koord omwonden. Op den voorstevan een uitsteeksel van gehalveerde bamboelatten tusschen twee staken van palmhout, die in een vork bevestigd zijn. Zonder uitleggers. *Menado* (?).

L. 42,5, br. 10,5, h. 10,5 cM.

308/1. Als voren, doch de beide stevens met een hoog en spits uitlopend verlengstuk. Aan beide zijden twee houten uitleggers, die aan het eene uiteinde van anderen herhaaldelijk getand zijn. Op de uitstekende balken, waaraan de uitleggers bevestigd zijn, is een houten bankje gespijkerd. Mast en zeil als voren. *Menado* (?).

L. 59, br. 9,5, h. 7 cM.

308/4. Als voren, doch de stevens weinig oplopend, de uitleggers aan het eene uiteinde puntig, aan het andere schuin afgesneden. Op de verbindingbalken vier vorkvormige uitsteeksels. Mast en zeil als voren. *Menado* (?).

L. 55,5, br. 6,5, h. 13,7 cM.

1) VAN HOËVELL, *I. A. f. E. XVII*, 180 met pl. XI, fig. 3—4. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, 39.

2) VAN HOËVELL, *I. A. f. E. XVII*, 181 met pl. XI, fig. 5—6.

3) SCHRÖDER, *Gor. Wld.* 169, s. v. „zadel”.

4) VAN HOËVELL, *I. A. f. E. XVII*, 181 met pl. XI, fig. 7.

5) SEMA (GRAAFLAND, *De Minahasa*, II, 404).

254/23¹⁾ *Prahoë pelang*²⁾, model. De bodem plat, de beide stevens weinig naar boven gericht en scherp uitlopend, de zijden bijna recht. Met een zitbank. Bijgevoegd een pagaai met krukvormig handvat en recht afgesneden blad, en een bamboe-kokertje. *Menado*.

L. 56,5, br. 8,5, h. 7 cM.

1008/266³⁾. Handelsvaartuig (*penise*), Europeesch model, de buitenzijde grijs geverfd. Scherpe kiel, de eene hoek recht, de andere stomp. Een der stevens naar boven gekruld en met snijwerk en relief versierd, de andere steven beschadigd. Ook de drie masten met zeilen van wit katoen en een met vlag, zijn evenals de pagajen beschadigd. Het dek kan door een losse plank gesloten worden. *Tontoli*.

L. 170, br. 31, h. 25 cM.

1008/265⁴⁾. Handelsvaartuig (*penise*), Europeesch model, als voren, doch minder beschadigd, met mast en zeil. In het midden van het dek een vierkant luik. De voorsteven enigszins opgehoogd. De boegspriet sterk vooruitstekend. Met gaffel, gaffelfluit, boom en drie fokken. *Tontoli*.

L. 109, br. 24, h. 18 cM.

1008/267⁵⁾. Zeilvaartuig (*padjala*), Europeesch model, met drie masten en vijf zeilen (twee fokken). De kajuit hoog oplopend, met twee rijen poortvormig snijwerk versierd. De voorsteven lang en snavelvormig, de achtersteven recht afgesneden. De schanskleeding en de wanden der kajuit geel en wit, daaronder een zwarte streep. Overigens ongekleurd. *Tontoli*.

L. 97, br. 27,5, h. 39,5 cM.

GROEP VII.

Handel. Maten en gewichten. Munten⁶⁾.

43/132. Koperstuk⁷⁾, afgeknot pyramidevormig. Op de achterzijde: r818, op de voorzijde: „2 st.“ (stuivers) in een vierkant.

L. 2,6, br. 1,8, d. 1 cM.

43/127. Acht koperen munten⁸⁾, voorkant: een haan met het Maleische bovenschrijf: *تانه ملاير* (het Maleische land). Achterkant: *سات كفتح* (een *kèpèng*) met het jaartal ۱۲۴۷ (1247).

Dm. 2,1 cM.

43/128. Zeeuwsche duit, voorzijde: wapen van *Zeeland* met het randschrift: *Luctor et emergo*. Achterzijde met het jaartal 1727⁹⁾.

Dm. 2,2 cM.

1) Cat. Int. Fisch. Ausst. Berl. Me 4.

2) *Enc. v. N. I. Aanv. en Wys.* 119, s. v. *pillang*.

3) Cat. Bat. Tent., p. 193, n° 2073.

4) Cat. Bat. Tent., n° 2074.

5) Cat. Bat. Tent., n° 2072.

6) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 50. — RIEDEL, *T. I. T. L. Vh.* XVIII, 546—549.

7) NETSCHER en VAN DER CHIJS (*Verh. Bat. Gen.* XXXI), p. 91 en 120 met pl. IX, fig. 88. — MOQUETTE, *De munten van Ned. Indië* (*T. I. T. L. Vh.* LI), pl. XXVIII, fig. 573—576. — KAUDERN, o. c. I, 99—101.

8) NETSCHER en VAN DER CHIJS, l. c. pl. XI, fig. 110. — MOQUETTE, *De munten van Ned. Indië* (*T. I. T. L. Vh.* L), p. 335 met pl. XII, fig. 288. — VAN HOEVVELL, *T. I. T. L. Vh.* XXXV, 7.

9) MOQUETTE, *De munten van Ned. Indië* (*T. I. T. L. Vh.* XLIX), p. 324 met pl. I, fig. 2. — NETSCHER en VAN DER CHIJS, l. c. pl. III, fig. 21b.

43/129. Koperen munt, van 1/4 stuiver¹⁾. Voorzijde: 1/4 st(uiver) en het Nederlandsche wapen. Achterzijde: *Nederl.-Indië* met het jaartal 1826.

Dm. 2,1 cM.

43/130 & 136. Koperen munten²⁾ van 1/2 cent. Voorzijde: het Nederlandsche wapen met het jaartal 1859 (136) en 1860 (130) en langs den rand: *Nederlandsch-Indië* en 1/2 cent. Achterzijde: in het midden (Mal.): *رونيڤه راتيس سقر دو* en langs den rand (Jav.): *دولار گولڊن* (1/200 gulden).

Dm. 1,7.

43/131. Koperen munt³⁾, van een stuiver. Voorzijde: *Java*, 1800. Achterzijde: 1 st(uiver).

Dm. 2,6 cM.

66/41. Doos (*ocdoea lo titinenga*), rechthoekig, van lichtbruin hout, met inschuiwend deksel, bevattende een *goudweegschaal*⁴⁾. De beide schalen (*titinenga*) van schildpad, door zwarte draden en koperdraad bevestigd aan een balans van zwart hoorn. Hierbij gevoegd een kwastje (*aako*) van bokkenhaar, dat dient, om het aan de schaal hangen gebleven stofgoud te veegen in een driekantig bakje (*toctoean*) van hoorn; een magneetstaafje (*goegasa*), van Europeesch maaksel, gebruikt om het stofgoud te zuiveren; een stuk vuursteen (*tatengella*), om de fijnheid van grootere stukjes goud te beproeven; een klein doosje met prop (*poeloli*), om het gezuiverde stofgoud te bergen. Als gewichten dienen vier en een half koperstukken en zes vruchtpitten⁵⁾. *Gorontalo*.

L. doos 20,7, br. 8,5, h. 4, dm. schalen 5 cM.

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking.

Inheemsche nijverheid⁶⁾.

43/68. Touw (*doemoela*), gevlochten van de vezels der bladscheede van de *seho*- of *gemoetoe*-palm (*Arenga saccharifera* LABILL.⁷⁾. *Gorontalo*.

776/36. Monster erts, uit de mijnen van *Soemalata*, distr. *Kwandang*.

L. 11,5, br. 8,6, d. 3,8 cM.

308/14a⁸⁾. Blok ijzerhout. *Menado* (?).

L. 23, br. 7, d. 6,5 cM.

43/70. Doosje (*poeloli*), van de uitgeholde vrucht van den *Patoehoe*-palm (*Cicas Thonarsii*), waarin de gouddeglers te *Kwandang* en *Soemalata* het gezuiverde stofgoud bergen. Met houten stop. *Kwandang*.

Dm. 3,7 cM.

1) MOQUETTE, l. c. I, p. 334 met pl. XII, fig. 285—286.

2) Vgl. NETSCHER en VAN DER CHUJS, o. c. p. 119 met pl. IX, fig. 86.

3) MOQUETTE, l. c. LI, pl. XXV, fig. 525—526.

4) Vgl. LOEBER, *Been-, hoorn- en schildpadbewerking*, pl. III, fig. 2. — GRUBAUER, p. 506—507 met fig. 268.

5) Volgens GRUBAUER (o. c. 507) *lombo* genaamd.

6) GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 346—354, II, 77, 101. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 15—17, 41—43. — RIEDEL, *T. I. T. L. V. XVIII*, 549—551.

7) DE CLERCO, p. 172, n° 322.

8) Serie 308 don. J. BROERS, 1882.

1647/1211a—f. Patronen van ligmatjes, diagonaal gevlochten van *pea-pea*¹⁾-bladeren, een aan riviermondingen voorkomende grassoort. Rechthoekig, de randen met zelfkant. Patroon van:

1211. effen paars.

1211a. paars met enkele schuine, groen of ongekleurd geblokte banen.

1211b. paars met enkele schuine, groen, donkerpaars of ongekleurd geblokte strepen.

1211c. onregelmatige, geblokte of gestreepte roode, paarse, groene en ongekleurde vierkanten.

1211d. paarse vierkanten met blokjes aan de hoeken, besloten tusschen rood, groen en ongekleurd geblokte strepen.

1211e. afwisselend ongekleurde of rood en groen geblokte strepen in twee richtingen.

1211f. roode vierkanten met blokjes aan de hoeken op groenen grond. *Limbotto*, (*Gorontalo*).

L. 30—42, br. 22,5—29 cM.

43/54. Kam (*hocheido*²⁾), van een weeftoestel, het raam van *gaba-gaba* (de bladsteel der sagopalm = *Metroxylon Rumphii* MART.³⁾), de tanden van bamboe. *Gorontalo*.

L. 90, br. 9,8 cM.

370/266. Weeftoestel⁴⁾, onvolledig, bestaande uit: een borstboom, een kettingboom, een lineaal van bamboe met scherpe punt, een cilindervormige roller en eenige, platte of cilindervormige, waaronder een gedraaid⁵⁾, houten staven. Ook een stuk van een scheringsraam. *Menado*.

L. 38—49 cM.

57/27. Als voren, doch bestaande uit een juk van licht geel hout, een borstboom, van twee in elkaar passende planken met uitsteeksels aan beide einden⁶⁾, kettingboom, gevuld met zes ratelende bamboekokertjes⁷⁾, een kam van bamboe, een houten zwaard, een oplichter met puntig uiteinde en spanstokjes. Ook een bankje om het zwaard op te leggen en een model van een scheringsraam⁸⁾. *Menado*.

L. juk 23,5, l. borstboom 16, l. kettingboom 23,5, l. zwaard 19,2, l. kam 34,2, l. scheringsraam 34, h. 22 cM.

43/61. Weefsel (*jajahoe*⁹⁾), van *silar*-bladreepen rechthoekig gevlochten. — Tot het maken van zakken, zeilen voor kleine vaartuigen enz. gebruikt. — *Gorontalo*.

L. 143, br. 81 cM.

1) JASPER, *Vluchtwerk*, 36.

2) SCHROEDER, *Gor. Wld.*, 106, s. v. „kam”. — MEYER und RICHTER, *Ethn. Miss.* II, pl. II, fig. 14.

3) DE CLERCO, p. 279, n° 2289.

4) Vgl. MEYER und RICHTER, *Ethn. Miscellen*, II, pl. II, fig. 12—22. — JASPER, *Weefkunst*, p. 117, fig. 99—100. — In *Bolaang Mongondou* wordt niet meer geweven (KAUDERN, o. c. 1, 98).

5) Dit is waarschijnlijk de oplichter (MEYER und RICHTER, l. c. pl. II, fig. 16).

6) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. XII, fig. 2.

7) MEYER und RICHTER, *Ethnogr. Miscellen*, II, 42.

8) O. c. p. 31 met pl. II, fig. 11. — Idem, *Celebes*, I, 41 met pl. XII, fig. 14.

9) SCHROEDER, *Gor. Wld.*, 169, s. v. „zeil”. — Vgl. over de weefkunst in *Gorontalo*: MEYER und RICHTER, *Ethnogr. Miscellen*, II, 54—57. — VON ROSENBERG, *Reislogten*, 30. — JASPER, *Weefkunst*, 180—181 met pl. 12 en 13.

GROEP IX.

Wapens en krijgskleeding¹⁾.

I. Aanvalswapens.

1. Lansen.

1456/128. Lans²⁾, de punt lancetvormig, met duidelijken middenrug aan weerszijden en daarnaast over het onderste deel evenwijdige groeven; ronde, wijd uitlopende steel met rondgaande, scherpe bandjes. Sterk verroest. Schacht van palmhout met tonvormig verdikt ondereinde, bovenaan met breede geelkoperen bus en dikken kraag; de bus met vier rondgaande bandjes en daartusschen ingesnedden bloemen en bladornament. Scheede van bruin hout, naar onderen dikker, naar boven tulpvormig, bestaande uit twee plankjes, die door twee diagonaal gevlochten rotanringen worden bijeengehouden. *Gorontalo*.

L. punt 43, br. 3, l. schacht 158, dm. 2 cM.

43/16. Werplans (*tatoeta*), de steel van de punt met twee rijen ingekraste kruisen; korte, effen geelkoperen bus met kraagvormig onder- en bovineinde, onder het laatste een paretrand. Schacht van *niboeng*³⁾-hout, scheede van zwart hout, het verdikte boven- en ondereinde door een rotanband van het middendeel gescheiden. *Soemalata*.

L. punt 18, br. 3, l. schacht 130, dm. 1,6 cM.

1499/20⁴⁾. Lans, het lemmet vlamdend, met vijf bochten, met scheede van donkerbruin hout, van onderen smal en cilindervormig, naar boven verbreed en plat. Korte, ijzeren bus en schacht van palmhout, die uitloopt in den vorm eener afgeknotte pyramide. N.

L. punt 24, br. 2,5, l. schacht 140,5, dm. 2,3; l. scheede 35, br. 4 cM.

2. Dolken en messen.

1456/145. Mes (*tjembia*⁵⁾), het lemmet flauw gebogen, de rug eerst recht, daarna concaaf en naar onderen dunner; de snede convex, bovenaan met driehoekig uitsteeksel en daarboven gekarteld. Greep van geelbruin palmhout, knievormig gebogen, het bovineinde min of meer ovaal en daarna puntig; breede, hoornen steelring. Scheede van bruin hout, naar boven breeder, bovenaan aan de snedezijde met bladvormig uitsteeksel; twee plankjes, door twee gevlochten rotanringen bijeengehouden; nabij het mondstuk aan de buitenzijde een geelkoperen oog met wit katoenen draagkoord. *Kotobangoen, Bolaang Mongondou*.

L. lemmet 21, br. 1,8—2,8, l. greep 9, dm. 2,8, l. scheede 25, br. 2—7 cM.

43/13. Dolkmes (*bladoe*⁶⁾), het lemmet tweesnijdend, krisvormig, met drie bochten en scherpe punt, gedamasceerd, met twee korte bladgroeven in het bovineinde. Greep van *këmoening* (*Murraya exotica* L.⁷⁾-hout, in doorsnede ovaal, van boven verdikt,

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 6—10, 28—29, 37—38, 45. — V. ROSENBERG, *Reistogten*, 31. — RIEDEL, *De Minahassa in 1825* (T. I. T. L. V. XVIII), 501. — Idem, *Het landschap Bocoel*, I. c. 201. — VAN SPREEUWENBERG (T. N. I. VII, 4), p. 308. — FOY, *Schwerter von der Celebes-See*.

2) MEYER und RICHTER, o. c. p. 37, n° 656 met pl. XXVII, fig. 4 en 4a.

3) *Oncosperma filamentosum* Bl. (DE CLERCO, p. 292, n° 2487).

4) Serie 1499 aankoop Oct. 1905.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 32, n° 25 met pl. VIII, fig. 17 en 17a.

6) V. ROSENBERG, *Reistogten*, 31.

7) DE CLERCO, p. 285, n° 2358.

met hoornen steelring. Scheede driehoekig, van grijsbruin hout, naar boven verbreed, met hoornen mond en schoen, de laatste knopvormig uitlopend. Onder den mond een rij ingesnedden boogvormige figuren. — Het gewone wapen van den kleinen man. *Gorontalo*.

L. lemmet 13,7, br. 1,8, l. greep 8,2, dm. 3, l. scheede 18,5, br. 3,5 cM.

1456/134. Mes¹⁾, het lemmet met rechten, naar onderen dunneren rug, de snede eerst flauw concaaf, daarna met convexen boog in de punt overgaande, geheel scherp. Greep van grijs hout, in doorsnede puntig ovaal, rechthoekig gebogen, naar boven breder, het bovenvlak uitgeschulpt. Zonder scheede. *Buwool*.

L. lemmet 32, br. 2,3—3,7, l. greep 11,5, br. 4—5 cM.

3. Zwaarden²⁾.

43/12. Zwaard (*bangko*³⁾, het lemmet recht, gedamasceerd, de rug met een schuine lijn naar de punt loopend, de snede van boven gekarteld. Greep van buffelhoorn, knievormig naar de snedezijde gebogen, de binnenzijde met blad- en bloemvormig snijwerk versierd. Scheede van lichtbruin hout, grootendeels met rotanreepen kruislings omwonden, de mond en de schoen verbreed, de eerste met een bladkrulvormig uitgesneden uitsteeksel aan de snedezijde. Aan de buitenzijde twee gelkoperen oogen, waardoor een draagkoord van rood katoen geregen is. Het lemmet gesmeed te *Gorontalo*.

L. lemmet 35,5, br. 3,3, l. greep 10,5, br. 3,5, l. scheede 38,5, br. 5,2 cM.

300/1440 en 1440a. Als voren⁴⁾, doch het lemmet effen, naar onderen verbreed, de punt zeer scherp, de snede van boven dik en concaaf, verder scherp en recht. De greep van grijs- (1440a) of roodbruin (1440) hout, eenigszins naar de snedezijde gebogen, breder uitlopend, het onderende met een aantal rotanreepen, aan weerskanten door een of twee diagonaal gevlochten banden begrensd, omwonden. n° 1440a met hoornen steelring. Zonder scheede. **N.**

L. lemmet 47 en 51, br. 5,5 en 4,5, l. greep 15,5 en 14,5, br. 6,2 en 7,6 cM.

905/12. Als voren⁵⁾, doch uit het bovenste deel van het schuin afgesneden vorende van het lemmet komt een naar boven gekruld, getand uitsteeksel te voorschijn. Greep van lichtbruin hout, ruwe nabootsing van den kop van een neushoornvogel, de hals in doorsnede ovaal. In gaatjes aan den onderkant van den bek zijn kippenvederen bevestigd. Elliptische, aan beide uiteinden recht afgesneden stootplaat van lichtbruin hout. *Minahassa*.

L. lemmet 39,5, br. 4,8, l. greep 20, br. 8,2 cM.

499/36⁶⁾. Als voren, doch het lemmet goed gedamasceerd in wolk- en golfpatroon, het onderende van den rug in een convexen boog naar de punt loopend. Greep van donkerbruin hout met zilveren steelring, het onderende dik, het boveneinde plat, verbreed en met eene bekvormige insnijding aan den bovenrand. Scheede uit twee stukken lichtbruin hout bestaande, die door vier rotanbanden samen worden gehouden. De mond met blad- en bloemvormig snijwerk en *relief* versierd, het onderende puntig uitlopend. **N.** (?).

L. lemmet 47,5, br. 3,5, l. greep 13,7, br. 5, l. scheede 52, br. 4,2 cM.

499/42. Als voren, doch het lemmet in schuine lijnen gedamasceerd, de punt afgebroken. Greep van geelbruin hout met ijzeren steelring; het boveneinde plat, ver-

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 49, n° 197 met pl. IX, fig. 13.

2) v. ROSENBERG, *Reisungen*, 31.

3) KAUDERN, II, p. 291, bild 117.

4) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 7, n° 22 met pl. I, fig. 5.

5) Vgl. FOY, *Schwärter von der Celebes-See*, pl. III, fig. 19.

6) Serie 499 aankoop Sept. 1885.

breed, met een krul *en relief* aan den onderrand en eene diepe bekvormige insnijding aan den bovenrand, het onderende achthoekig. De scheede van geelbruin hout, op twee plaatsen met een aantal rotanreepen omwoeld, de mond en het midden der voorzijde met bloem- en bladvormig snijwerk *en relief*, het laatste in een ruit, versierd. N. (?)

L. lemmet 47,5, br. 2,9, l. greep 15,5, br. 8, l. scheede 52,5, br. 4,5 cM.

Zie plaat VII, fig. 1.

499/43. Zwaard, als voren, doch het lemmet effen. De greep van geel hout, rechthoekig, naar boven breeder en met diepe, gebogen uitholling; de vier vlakken van het onderende met rozetten *en relief* versierd. Steelring van rood koper. De scheede van geel hout, de mond met bloemversiering *en relief* tusschen twee met snijwerk versierde ruggen, op twee plaatsen met rotanreepen omwoeld; ook het onderende met twee ruggen, doch onversierd. N. (?)

L. lemmet 63, br. 3,5, l. greep 17, br. 7,6, l. scheede 70, br. 4,5 cM.

1249/22¹⁾. Als voren²⁾, doch het lemmet met convexe snede, die met een boog naar den rug loopt. Hoornen, dubbele steelring en greep van donkerbruin hout, naar de snedezijde gebogen, achthoekig, het onderende onversierd, het bovineinde in twee vakken met ingesneden krullen en spiralen, eveneens een uitsteeksel aan den binnenkant. In het holle bovineinde steekt een bos menschenhaar. De scheede plat, van donkerbruin hout, met drie diagonaal gevlochten rotanbanden omwonden; het onderende schuin afgesneden, de mond met een uitsteeksel aan de snedezijde N. (?)

L. lemmet 47, br. 4,5, l. greep 13, br. 5,7, l. scheede 48,5, br. 7 cM.

43/18. Als voren (*soemara*), doch het lemmet gedamaseerd, de rug in een convexen boog naar de snede loopend. De greep van donkerbruin hout, knievormig naar de snedezijde gebogen, bijna geheel met bladtin bedekt, het onderende gedeeltelijk met roode draden omwonden, het bovineinde eerst verbreed en daarna puntig en bekvormig uitlopend. Onder het bladtin ingesneden ineengekrulde spiralen. De scheede van donkerbruin hout, de mond en de vooruitstekende schoen en een gedeelte tusschen en naast twee verdikte ruggen met bladtin bedekt, waaronder rozetten en bladkrullen ingesneden zijn. Door de beide ruggen is een draagkoord geregen. Onder den mond een rotanband en boven den schoen een band van roode draden. *Kwandang*.

L. lemmet 49, br. 3,4, l. greep 23,5, br. 6,5, l. scheede 55,5, br. 5,1 cM.

776/17. *Klewang* (*soemara ajor*³⁾, van bruin hout gesneden, ruw bewerkt, de rug breed, met een schuine lijn naar de punt aflopend, de snede bot, de greep met eenigszins vogelkopvormig uiteinde. Model. *Gorontalo*.

L. 57,8, br. 5 cM.

II. Verdedigingswapens.

454/12⁴⁾. Schild, van hout, het midden zeer smal, de buitenzijde zwart geverfd, zeer convex, uit vier vlakken bestaande, die naar onderen en naar boven breeder worden. De beide uiteinden ieder door drie diagonaal gevlochten banden van het midden gescheiden. De geheele buitenzijde ingelegd met halfcirkelvormige stukjes schelp, porselein en paarlmoer, die aan de uiteinden driehoeken en sterren en in het midden horizontale en schuine strepen vormen. Het middengedeelte bovendien met acht groote stukken schelp (*Ovula ovum*) ingelegd. Langs den rand een rotanreep.

1) Serie 1249 aankoop April 1900.

2) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. IX, fig. 10 en 10a.

3) A. BASTIAN, *Indonésien*, IV, pl. 3, fig. 4.

4) Serie 454 don. K. HOOGVEEN, Oct. 1884. — N. St. Crit. v. 1 Febr. 1885, n° 27. — Vgl. Cat. Kol. Tent. Amst. 1883, 13e kl. n° 92/i.

De binnenzijde ongekleurd, met een verticalen rug over de geheele lengte, die in het midden rechthoekig uitgehold is, om als handvat te dienen. N. (?) of *Halmahera* 1).

L. 79, br. 8,5—17 cM.

43/15. Schild, als voren (*rangko*), de vorm als voren doch van geelkoper²⁾, de buitenzijde met uitgeslagen figuren versierd: bovenaan twee horizontale rijen cirkels, daaronder vier peervormige figuren met een kruis op de punten. Daaronder twee vierbladerige bloemen, wier bladeren door dezelfde peervormige figuren gevormd worden, van boven en onderen begrensd door twee horizontale rijen punten. In het midden een ruit, aan weerszijden door verticale rijen bolvormige figuren begrensd. De onderste helft evenals de bovenste, doch in omgekeerde volgorde versierd. Aan de binnenzijde langs het midden een houten rug met handvat, als voren. — Het dateert uit de 17^e eeuw. Sedert lange jaren worden zulke schilden niet meer vervaardigd. Zij zijn alleen in handen der hoofden, in wier familiën zij als erfstukken (*paesaka*) van vader tot zoon overgaan. Zij zijn alleen bij toeval te verkrijgen, zooals dit schild, dat buit werd gemaakt bij de expeditie in de *Tomori*-baai in 1857. Te *Limbotto* en in de *Minahassa* zijn nog enkele dezer schilden. Bij feestelijke optochten en spiegelgevechten zijn voorvechters er mede toegerust. *Gorontalo*.

L. 127, br. 16—22 cM.

Zie plaat VI, fig. 4.

III. Oorlogskleding.

43/17 en 620/1. Helmen (*taoetaoe*³⁾, van geel- (17) of roodkoper (1), hoog oplopend en in een, naar achteren gebogen, stompen kam eindigend; versierd met driefwerk in den vorm van verheven, uit den top naar beneden loopende groeven, een reeks blad- (17) of bloemvormige (1) ornamenten boven den onderrand en een driehoekig blad onder den kam. Aan den onderkant is een platte, voor- en achterwaarts oplopende en puntig eindigende rand bevestigd en aan den voorkant in het midden boven den rand drie buisjes, om er pluimen in te bevestigen. Even boven den rand is bij n° 1 in den wand een reeks koperen knopjes bevestigd, waarvan eenige ontbreken. — Waarschijnlijk in de 17^e eeuw door Portugeezen of Spanjaarden of Nederlanders vervaardigd. Bij de hoofden in de *Minahassa*, te *Ternate*, *Ambon* en *Saparoea* vindt men nog vele dezer helmen, alle nagenoeg van hetzelfde model en ook zij worden, met pluimen of met paradijsvogels getooid, bij gelegenheid van feesten door voordansers gedragen; n° 17 buitgemaakt tijdens de *Tomori*-expeditie. 17: *Gorontalo*, 1: *Minahassa*.

H. 26 en 24,4, dm. 25 × 35 en 24,4 × 31,5 cM.

Zie plaat V, fig. 1 (620/1) en fig. 2 (43/17).

1456/139. Pantserhemd (*wateng soeka*⁴⁾, van stijf gevlochten *Gnetum gnemon* (*soeka*)-vezels; zonder mouwen, met diep rechthoekig ingesneden armsgaten en hals-

1) Vgl. *Ethnogr. Mixzellen*, II, p. 12, afb. 2. — VON ROSENBERG, *Reistogten*, 31. — KAUDERN, II, 292, bild 118.

2) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 8—10 met pl. II, fig. 1 en 3 en pl. III, fig. 1 en 2. — Idem, *Ethnogr. Mixzellen*, II, 8—15 en II, pl. II, fig. 4. — VON ROSENBERG, *Reistogten*, 31. — VAN HOEVELL, *Nog iets over musinghelmen, -schilden en pantser in het O. deel v. d. O. I. Archipel* (*J. A. f. E.* XVIII), p. 97, afbeelding.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. II, fig. 4. — Idem, *Ethnogr. Mixzellen*, I, 32—88 met pl. II, fig. 1—2. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 47, fig. 18. — GRUBAUER, p. 41, fig. 26. — VON ROSENBERG, *Reistogten*, 31. — LOUWERIK in *M. N. Z. G.* XLIII, 108. — *J. A. f. E.* I, 238, XVIII, 98, afb. — KAUDERN, o. c. I, 99, II, 397, bild 72. — TREFFERS, *T. N. A. G.* 2^e Ser. XXXI, 211.

4) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 4, n° 219 met pl. I, fig. 1. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 48, fig. 19.

opening; een defecte plaats met rotanreepen hersteld. Aan de voorzijde open, in den hals achteraan een halfcirkelvormig uitsteeksel. Oud stuk. *Minahassa*.

H. 63, br. tusschen de schouders 35 cM.

IV. Eereteekenen.

620/2¹). Stuk schedelhuid met haren, van een, in de bosschen tusschen *Likoepang* en *Kema* in April 1856 gedooden zeeroover van *Magindanao*. *Minahassa*. L. 9, br. 4 cM.

620/3²). Haarbosjes, van gesnelde koppen, ter versiering van het gevest van zwaarden dienende, aan rotanstaafjes, met rotanreepjes omvlochten, twee aan houten klosjes bevestigd. — Deze drie voorwerpen zijn het eenige, wat in die streek nog van den eigenaardigen beschavingstoestand is overgebleven. Thans is de inlandsche maatschappij op Europeeschen voet ingericht. *Minahassa*.

L. ± 38—51 cM.

GROEP X.

Staat en maatschappij.

I. Staatsie- en bruidskleeding³).

905/4. Hoofddecksel van lieden, die de *kabésaran* vormen (*sapeo e opas*⁴), bestaande uit een breede, ringvormig samengebogen strook schors, die omkleed is met rood katoen, waarop trapvormige uitknipsels van wit en blauw papier zijn vastgenaaid, terwijl een aantal rechtopstaande bosjes van hanen- en kippenvederen aan den binnenkant van den ring met hunne stelen zijn bevestigd. Met kinband van rood katoen. *Minahassa*.

H. ring 9,5, dm. 17 × 19 cM.

776/31. Buikband (*taato*⁵), een reep geel flanel, welks beide einden tot lussen zijn gefatsoeneerd. De eene zijde met roode, gebloemde zijde overtrokken. Aan beide zijden is van loovertjes en zilverdraad eene soort van guirlande gevormd. — Hiermede wordt de korte broek eener aanzienlijke bruid onder den *sarong* bevestigd; voor het losmaken daarvan moet nog extra worden betaald. *Gorentalo*.

L. 119,5, br. 2,3 cM.

43/48. Waaier (*orijaboe*), van boomschors, eenigszins hartvormig, met rand van rotan (?), in een houten steel gestoken, met eiwit bestreken, beide zijden versierd met

1) Serie 620 don. H. J. TENDELOO, Juli 1887.

2) N. St. Crt. v. 23 Jan. 1889, n° 19.

3) GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 466—469, II, appendix, p. XCIV—XCVL. — VAN DOREN, II, 131—134. — VAN SPREUWENBERG (*T. N. J.* VII, 4), 313, 324—327. — RIEDEL, *Alle Gebrüuche bei Heivathen* u. s. w. (*L. A. f. E.* VIII, 89—94). — *Pandecten van het adatrecht*, VII, p. 111—119, n° 227—232, p. 227—230, n° 390—396, p. 253—255, n° 437—441, p. 346—354, n° 746—767, p. 421, n° 969—970, p. 453—457, p. 501 met noot 51, p. 504—506, 516—522, p. 545. — RIEDEL, *T. J. T. L. V&.* XVIII, 203—205. — KRUYT, *M. N. Z. G.* XI, 283—285.

4) *Sapeo* = „hoed“, *e* = Gen. plur. van het lidwoord, *opas* = „de lieden, die den verplichten optocht, tot begeleiding van hooge ambtenaren (*kabésaran*) uitmaken“ (SCHWARZ, *Tent. Wdb.* 414, s. v. *sapeo* en 294, s. v. *opas*). — Vgl. over *kabésaran*: GRAAFLAND, o. c. I, 134—135. — VAN DER CRAE, *De Molaksche eilanden*, 332.

5) SCHRÖDER, *Gor. Wdl.* 28, s. v. „band“.

gele en bruine figuren; elkaar kruisende, gestileerde boomen, sterren, bloemen en slangen of rupsen. — Behoort tot de vrouwenkleeding bij feestelijke gelegenheden. *Bolila, Gorontalo.*

Dm. 19 × 21, l. steel 15,5 cM.

43/49. Waaier als voren (*orijaboe*), doch rond, geheel van boomschors, geklemd tusschen twee rotanlatjes; door plooiën, die van het midden uitgaan, in vijftien ellijke sectoren verdeeld. De eene zijde ongekleurd, de andere met witte en roode elbogen op gelen grond. — Behoort tot de kleeding eener bruid. *Bolila, Gorontalo.*

Dm. 18,5, l. steel 23,5 cM.

43/50. Als voren, doch ovaal. Ook de platte steel met boomschors overtrokken. Beide zijden met bruine vlekken op witten grond. *Ajerpanas, Gorontalo.*

Dm. 15 × 17, l. steel 28 cM.

776/30. Als voren (*oafaboe*), doch rond, geheel overtrokken met rood flanel, behalve het midden, dat met oranje flanel overtrokken is. Ook de dikke, ronde steel met rood flanel overtrokken. Het ronde gedeelte met opgenaaide loovertjes en ster- en bloemvormige plaatjes van wit metaal versierd. Om den steel is netachtig zilvergalon in zigzaggangen gewonden. — Wordt door de bruidsmeisjes gebruikt, om eene aanzienlijke bruid te bewaaien. *Gorontalo.*

Dm. 13, geheele l. 25 cM.

1108/317¹). Pop, voorstellende eene vrouw (*boki*) van een districtshoofd: in het haar van achteren een kam, in de ooren met een diamant (?) ingelegde ringen. Om den hals verscheidene kettingen van veelkleurige kralen, waarvan twee, uit grootere kralen en zilverdraad bestaande, om den rechterschouder hangen. Baadje van lichtroode zijde met witte langstrepen, de borstopening met zwarte kralen, de onderrand met zilverdraad, groene kralen en stukjes blik omboord. Onder het baadje een hemd van wit katoen. Om de polsen verscheidene ringen, van schelp, zilver, veelkleurige kralen en zilvergalon. Rok van lichtroode zijde met dwarsstrooken van rood flanel, omzoomd met een breede strook van dezelfde stof, versierd met opgenaaide loovertjes, die ruiten vormen met een vierpuntige, met een diamant (?) ingelegde, blikken ster als kern. Over den linkerschouder een *slendang* van roode, groen en geel gebloomde zijde. *Gorontalo.*

H. 63 cM.

1108/316²). Districtshoofd (*marsaoleh*), in deftige kleeding: op het hoofd een tulband van wit katoen, met rand van zwart katoen, versierd met zilvere banden en afhangende stukjes blik. Aan de achterzijde een zwarte vogelveder, waaraan een met diamanten (?) versierd, bladvormig stuk blik bevestigd is. Als nekbekleding een stuk zilver, met gedreven bladfiguren versierd, met afhangende ruitvormige stukjes blik. Baadje van lichtroode zijde met witte langstrepen, met zilverdraad omzoomd en met zilveren knoopen. Daaronder een hemd van wit katoen. Gordel van groene zijde met bloemen van zilverdraad en ellipsvormige gesp van gedreven zilver, waarin van voren een kris steekt van *Zuid-Celebes*-type, de scheede geheel met gedreven zilver overtrokken, met vooruitstekenden schoen, de greep rechthoekig op het lemmet staande, in den vorm van een hondenpenis. Broek van paars fluweel met lange pijpen. *Gorontalo.*

H. 67 cM.

1108/301³). Tomboeloesche bruidegom⁴), in geheel Europeesche kleeding: cylinderhoed, rok en broek van zwart laken, wit vest, witte das en schoenen van zwart leder. *Menado.*

H. 69 cM.

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 17. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 30.

2) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 16. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 30.

3) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 76, n° 1. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 30.

4) KAUDERN, I, 183, bild 64.

1108/302¹⁾. Tomboeloesche bruid²⁾, achter op het hoofd een krans van witte kunstbloemen, in de ooren met een diamant (?) versierde ringen. *Kabaja* van wit neteldoek, met loovertjes versierd. In de rechterhand een kanten zakdoek. Geplooid rok van wit katoen, met loovertjes versierd, opgehouden door een gordel van zilvergalden met een ovalen zilveren gesp. Witte schoenen en kousen. *Menado*.

H. 64 cM.

II. Staatsiewapens.

1456/143. Staatsielans (*toengkoedon*³⁾, de punt ovaal, spits, met middenrug aan weerszijden, onderaan in een ruitvormigen steel overgaand. Schacht van bruin hout, onderaan cilindervormig, overigens achthoekig in doorsnede met verschillende dikte; het bovenende tulpvormig verdikt en daarop twee geelkoperen ringen met snoerornament; de achthoekige gedeelten met ingesneden rondgaande groeven of rijen driehoekige en zigzagvormige figuren; daartusschen rotanringen, touwomwikkeling en op twee plaatsen kranen van zwarte katoenen draden. Op een derde van het onderende eene omwikkeling van aangeregen zwart en bruin geitenhaar. Nabij het onderende eene tulpvormige verbreding, gevolgd door een plat-bolvormige klok van geel koper met twee steentjes als rammelaars en gesteund door een afgeknotten kegel met rondgaande scherpe randen van koper, die door een boombasttouwje wordt vastgehouden. Het onderende der schacht puntig. *Kotabangoen, Bolaang Mongondou*.

L. punt 43, br. 2,5, l. schacht 212, dm. 2,5 cM.

III. Staatsievaartulgen.

2050/5. Staatsieprauw, waarmede de vroegere *radja's* van *Gorontalo* en *Limbotta* elkaar bezoeken brachten. Twee exemplaren (modellen), van lichtgeel hout, met sneb-
vormig oplopende stevens, onderling verbonden door een rechthoekig hekwerk van bamboelatten, waarvan de onderste helft met ruitvormig vlechtwerk à jour. Hierbij behooren zes houten pagaaien met halveaanvormig uitlopend handvat en puntig uitlopend blad. *Gorontalo*.

L. 61, br. 13, h. 10,5, l. hekwerk 39, br. 18, h. 18 cM.

Zie plaat IV, fig. 2.

370/2048⁴⁾. Alarmklok (*tongtong*), van bamboe, met eene rechthoekige spleet aan de eene zijde en een uitsteeksel aan de andere zijde. Hierbij behoort een cilindervormige stok van geel hout. *Menado*.

L. 55, dm. 12, l. stok 31, dm. 2,6 cm.

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 76, n° 2. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, 30.

2) RIEDEL in *J. A. f. E.* VIII, 91 met pl. X, fig. 1.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 28, n° 4 met pl. VII, fig. 3 en 3a.

4) *Cat. Kol. Tent. Amst.* 1883, 13^e kl. n° 117.

GROEP XI.

Kunst en kunstnijverheid. Spelen¹⁾.

1. Muziekinstrumenten.

43/45 en 300/1570. Handtrommen (*labawan*²⁾, van geel- (45) of roodbruin (1570) hout, de eene zijde open, de andere met geitenvel (45) of ossenhuid (1570) overtrokken, door rotanreepen in de gaten van een, aan den ketel aangesneden ring aangespannen. — Het instrument wordt met de handen bespeeld. *Gorontalo*.

Dm. 27 en 41,5, h. 7 en 9 cm.

1926/7. Mondharp (*pare*³⁾, op een stemvork gelijkend, de tong onversierd; het gedeelte, dat als handvat dient, ondiep ingesneden. *Toli-toli*.

L. 76, br. 4,2 cm.

57/31. Snaarinstrument, bestaande uit een plat houten latje, met ronde uitsteeksel aan de beide uiteinden. In een der einden zijn twee opstaande stokjes gestoken, waaraan een geelkoperen snaar bevestigd is, wier andere einde aan het uitsteeksel van het andere einde verbonden is. Ongeveer in het midden een kam van bamboe, die aan een halven klapperdop bevestigd is. *Menado*. (?)

L. 38, dm. klapperdop 11 cm.

1926/1. Snaarinstrument (*santoeng*), met vier snaren, wier uiteinden met een band diagonaal vlechtwerk omwonden zijn. *Toli-toli*.

L. 75, dm. 7,5 cm.

1926/2. Violon, de vorm geheel Europeesch, van geelbruin hout, de zijden van de klankkast van schildpad. De beide stemschroeven van zwart hout. Zonder snaren. Het bovineinde van den hals spiraalvormig omgekruld. Zonder strijkstok. *Toli-toli*.

L. 62,5 br. 22 cm.

1926/4. Als voren (*geso-geso*), doch de klankkast bestaat uit een halven klapperdop⁴⁾, waardoor een, in doorsnede achtkantige stok als hals gestoken is. Het bovineinde in den vorm van een dierenkop, met bladkrulvormig snijwerk versierd, het onderende plat en eenigszins bladvormig uitgesneden. Hierbij een strijkstok van donkerbruin hout, achthoekig in doorsnede, eenigszins gebogen, het eene uiteinde plat en rond, het andere afgebroken. *Toli-toli*.

L. 83, dm. 17 cm.

776/23. Violon (*alabaoe*), met twee snaren van ijzerdraad; de klankkast uit een gehalveerden klapperdop bestaande, waarin drie gaatjes zijn geboord en die met eene dierenblaas is gespannen. Hals en voet van roodbruin hout, de laatste met eene lijstvormige, tweemaal doorboorde verdikking op het midden der voorzijde, om er de snaren in te bevestigen. Het bovineinde van den, in doorsnede halfronden hals plat en bladvormig, met twee stemschroeven van wit hout, voor het spannen der snaren. *Gorontalo*.

L. 81,5, l. hals 57,5, l. voet 7,5, dm. klankkast 16,7 cm.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 21—23. — SCHWARZ in *M. N. Z. G.* XXII, 264—268. — GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 281—299, 356—357, II, 256. — PADTBREUGER in *B. T. L. Vk.* 3e volgr. I, 327. — REINWARDT, *Reis Ind. Archipel*, 602. — KAUDERN, II, 336—337 met bild 139—141.

2) RIEDEL in *J. A. f. E.* VIII, 90 met pl. X, fig. 7. — KAUDERN, o. c. I, 97.

3) MEYER und RICHTER, *Celebes*, pl. XVII, fig. 4. — KAUDERN, o. c. I, 97.

4) ADLIANI en KRUYT, *De Barèc-sprekende Turadja's*, II, 383 met pl. muziek; *geso-geso*, onderate figuur. — GRAUBAUER, p. 86, fig. 66.

776/24. Strijkstok (*hihioe alabaoe*), van een viool; van lichtbruin hout en met paardenhaar bespannen; licht gebogen, het eene einde vogelbekvormig, het andere schijfvormig. *Gorontalo*.

L. 37,5, dm. 2 cM.

1926/3. Gitaar (*gamboes*), van bruin hout, de hals van boven halfcirkelvormig omgebogen, verbreed en convex uitlopend, met twee stemschroeven, de zijkant met bladranken en relief versierd. In het ondereinde eene ronde, gedeeltelijk met glas bedekte opening. De klankkast eenigszins peervormig, met dierenhuid overtrokken, die met geelkoperen spijkers bevestigd is. *Toli-toli*.

L. 97, br. 20 cM.

1926/6. Fluit¹⁾, met twee groepen van drie galmgaten, de blaasopening niet omwoeld, het ondereinde als bij n° 776/40. *Toli-toli*.

L. 77, dm. 2,1 cM.

1926/5. Als voren, de blaasopening met een rotanring omwonden, die door een gedraaid vezelsnoer met de fluit verbonden is. *Toli-toli*.

L. 84,5, br. 3 cM.

776/32. Muziekinstrument (*polopalo*), bestaande uit twee rieten plankjes, wier eene einde schuin is afgesneden, terwijl het andere afgerond is en als handvat dient. Tegen de beide zijden is een reep riet, even lang als het plankje, met een der einden bevestigd, waarmede bij het schudden van het instrument het geluid wordt voortgebracht, dat met den klank van castagnetten overeenkomt. Het eene aan weerszijden met dunne groene zijde bekleed, waarin bloemen van gouddraad zijn geweven, terwijl het handvat met paars geruite, met gouddraad geblöemde zijde is omwoeld. Het tweede aan de eene zijde met gele, aan de andere met paarse zijde bekleed en aan beide zijden met guirlandes van gouddraad en loovertjes versierd, terwijl het handvat met roode zijde is omkleed en met netachtig zilveralen in zigzaggangen is omwoeld. — Wordt door aanzienlijke bruiden in de hand gehouden, als zij op den trouwdag voor de gasten dansen. *Gorontalo*.

L. 44 en 44,8, br. 3,5 en 4 cM.

2. Dansattributen.

43/100. Versiersel (*widoe*²⁾, door de dansmeiden op het achterhoofd gedragen, bestaande uit een stuk palmblad, welks uitsteeksels eenigszins vischstaartvormig zijn uitgesneden, langs den omtrek met rood garen doormaaid en met stukjes verguld of ongekleurd mica versierd. Aan de benedenhoeken hangen aan weerskanten drie lange snoeren van vruchtzaden (?) en kralen. In het midden van den onderrand steken twee houten pennen, om het versiersel in het haar te bevestigen. Bovenop een waaiervormig uitsteeksel van 5 met rood of oranje katoen bekleede en met mica versierde latjes en daartusschen bladkrulvormig à jour uitgeknipte Europeesche speelkaarten. *Parigi*.

H. 37, br. 20 cM.

776/12. Als voren (*beloe-beloe*³⁾, doch in den vorm van een Grieksch kruis zonder stam; van hout vervaardigd, met wit en rood papier omkleed en met, aan lange stelen bevestigde bosjes witte vederen en bosjes kunstbloemen van rood en groen papier aan de uiteinden en in de hoeken der armen versierd. De voor- en achterzijde van het kruis met daarop vastgeplakte roode en groene kunstbloemen versierd. De einden van den kruisbalk zijn door eene guirlande van veelkleurige kralen met

1) KAUDERN, o. c. I, 97.

2) Vgl. VON ROSENBERG, *Reistogten*, pl. II. De *widoe*, waarvan Dr. ADRIANI en KRUYT (*De Bar'se-sprekende Toradj's*, register, s. v.) spreken, schijnt iets anders te zijn (vgl. de afbeelding onderaan links van de plaat „hoofdstuk lijkbezorging“).

3) Vgl. VON ROSENBERG, l. c. — Idem, *Der Malayische Archipel*, 233 afb. (afwijkend).

elkander verbonden; aan beide einden twee lange, afhanginge kralensnoeren bevestigd. Het versiersel wordt door middel van twee aangepunte rietstaafjes in het haar bevestigd. — Dit hoofdtooiel is afkomstig uit den tijd, toen de Spanjaarden (*orang hastela*) te Ternate en Tidore gezag uitoefenden. *Gorontalo* erkende langen tijd de suprematie van Ternate. *Gorontalo*.

H. 21, br. 30,5 cM.

Zie plaat VIII, fig. 2.

776/13a-e. Volledig kostuum eener publieke danseres¹⁾, bestaande uit:

a. Kort baadje (*boô*²⁾, van oranje katoen, met lange mouwen, de rand der beide voorpanden met een strook wit katoen gevoerd. L. 38,5, br. van het einde der eene mouw tot dat der andere 154,5 cM.

b. Breede kraag (*apela*), van rood flanel, aan beide einden en in het midden van den onderkant puntig uitlopend. De bovenzijde met netachtig gewerkt zilvergalon omboord en versiert met smallere, elkander kruisende strepen galon, waardoor ruiten worden omsloten; in ieder dier ruiten zijn 4-10 zilveren loovertjes bevestigd. De onderzijde met wit katoen gevoerd. Br. van het eene einde tot de punt in het midden van den onderkant 44,5; grootste br. overdwars 54, br. aan de einden en in het midden 30 cM.

c. Manchetten (*koetoeboe*), een paar, rechthoekig, wat stof en versiering betreft geheel met den kraag overeenkomend. L. 17, br. 7 cM.

d. Schortje (*tijao*), uit twee banen netachtig geweven en geruit katoen samengenaaid, de eene zwart en met ingeweven figuren van gouddraad in den vorm van een liggende Σ , alsmede met een dwarsstreep van gouddraad nabij het boven- en onderende; de andere baan rood, met vele zilveren reepjes overdwars doorweven; beide banen met netachtig zilvergalon omboord en het geheel aan een oranje gordelband bevestigd. L. 54,5, br. der banen 56 cM.

e. Rok (*bide*), van oranje katoen, met eene schuif langs den bovenrand, waardoor een katoenen gordelband is getrokken. Langs den onderrand en driemaal aan de benedenhelft met eene strook rood flanel omboord, waarop een reep opengewerkt zilvergalon is bevestigd, in den vorm van twee kronkelende strepen, die elkander met de kronkels raken, terwijl de tusschenruimten met netwerk zijn gevuld. L. 100, dm. aan den onderrand 84 cM.

De *radja's* en thans de aanzienlijkste hoofden hebben nog stellen van vier danseressen (*padjongge*³⁾, tevens hetaeren, die worden verhuurd. Het zijn gewoonlijk afstammelingen van vroegere slaven, die nog op deze wijze geëxploiteerd worden. Gedurende het dansen wordt een waaijer in de hand gehouden. *Gorontalo*.

43/62. Gordelplaat (*etango*), van geelkoper, rechthoekig, met convexe smalle en concave lange zijden; de randen met schuine groeven, in het midden een reliefrosset; aan de achterzijde een tweede, kleinere plaat met twee gaten. — Behoort tot het kostuum der dansmeiden. *Gorontalo*.

L. 9,5, br. 5 cM.

43/63. Vingerring (*oalimo*⁴⁾, van geelkoper, versiert met den kop van een Atlaskever (*Geotrupes atlas*). — Behoort tot het toilet eener dansmeid. *Gorontalo*.

Dm. 2,1 cM.

43/111. Versiersel (*locoboc*), van geelkoper, een vingernagel voorstellend, het bovende cilindervormig, het onderende tongvormig. Twee exemplaren. — Wordt door de dansmeiden aan den top van den pink onder het dansen gedragen. *Gorontalo*.

L. 6,4 en 7,7, dm. bovendeinde 1,3 cM.

1) VON ROSENBERG, *Reistogten*, l. c. (afwijkend). — Idem, *Der Malayische Archipel*, 233 afb. (afwijkend).

2) SCHRÖDER, *Ger. Wdl.* 24, s. v. „baadje.”

3) O. c. 73, s. v. „dansmeid”.

4) SCHRÖDER, *Ger. Wdl.* 145, s. v. ring: *hocalim*.

776/14—16. Volledig kostuum van een danser (*dangita*¹), zooals bij feestelijke gelegenheden wordt gedragen, bestaande uit:

14. Hoofdtooisel (*tamada*), van mijterachtigen vorm, zonder bol. Van rood katoen, met wit katoen gevoerd en tegen rotanhoepels bevestigd. De buitenzijde met loovertjes en galon van overdwers en zigzagvormig loopende zilverdraden versierd. De voorzijde hoog oplopend en in het midden met een rechtopstaande, groote pluim van witte en enkele groenachtige vederen; aan weerszijden eene, op den eersten der zes groote tanden, waarin het lagere achtergedeelte is verdeeld, gestoken pluim van witte vederen. H. van voren 24, achter 13,5, dm. 19,5 cm.

15a. Baadje (*boe*), van wit katoen, met lange mouwen, aan wier uiteinden twee strooken rood katoen op een onderlingen afstand van 14 cm. bij wijze van manchetten zijn vastgenaaid. L. 73,5, br. over de schouders 64,5, l. mouwen 47 cm.

15b. Rok (*bide*), van wit katoen, op welks benedenhelft vier strooken netachtig, met rood katoen onderlegd zilvergalon overdwers, op regelmatige onderlinge afstanden zijn vastgenaaid. L. 63, omtrek aan den onderrand 148 cm.

15c. Broek, van wit katoen, de pijpen met eene breede strook rood katoen omboord. L. 101, omtrek aan den gordel 102, idem aan het ondereinde der pijpen 35 cm.

15d. Twee slendang's (*olimomo*), de eene oranje, netachtig geruit, met aan elkaar vastgenaaide lange kanten en met ingeweven sterren, overlangsche en overdwarse lijnen van zilverdraad versierd; de andere groen en met ingeweven overdwarse gouden draden versierd. Deze beide slendang's worden over de borst gekruist en daar vastgehouden door den buikband. L. 170 en 163, halve br. 15,5 en 16 cm.

15e. Buikband (*etango*), van rood flanel, gevoerd met ongebleekt katoen en versierd met netachtig zilvergalon. Aan het eene einde eene ovale, geelkoperen en aan de voorzijde met dun bladzilver bekleede sluitplaat, aan het andere een ijzeren sluitplaat. Langs den omtrek der plaat aan de voorzijde ingegrifte, tandvormige ornamenten. L. 60,5, dm. sluitplaat 5,3 × 6,5 cm.

16. Schild (*ronggo*²), van ruw bewerkt hout, in het midden versmald, de beide einden even breed, de voorzijde in doorsnede dakvormig met hoogen middenrug, de achterzijde plat met uit hetzelfde stuk hout gesneden overlangsche greep, wier einden in het schild overgaan, met een rechthoekig gat voor de hand. L. 70, br. aan de beide einden 11, in het midden 6,5 cm. *Gorontalo*.

Zie plaat VIII, fig. 1 (776/14).

3. Spelen³.

43/47. Speelkaarten (*kartas pototobila*), een pak, nabootsing der Europeesche, doch de heeren zeer gestileerd, het gelaat in ineengekrulde spiralen opgelost. Uit de hand geteekend. *Bolila*, *Gorontalo*.

L. 7,3, br. 5,3 cm.

1) VON ROSENBERG, *Reisnotizen*, pl. I.

2) BASTIAN, *Indonesien*, IV, pl. III, fig. 3.

3) KAUDERN, *I Celebes obgyder*, I, p. 42, bild 6: *türning* (dobbelspel), p. 96—97.

GROEP XII.

Godsdienst. Genees- en heekunde¹⁾.

944/1. Wieg (*toene*²⁾) voor de afplatting van hoofd en borst van kinderen, bestaande uit een rechthoekigen bak in den vorm van een bed, met over de uiteinden driehoekig vooruitstekende zijstukken en met, door een aantal bamboelatjes gevormden bodem. Het kind, dat hier door een houten blok voorgesteld is, wordt met behulp van stukjes boomschors, zacht hout en kussentjes op zijne plaats gehouden en daarin vastgebonden, totdat hoofd en borst den gewenschten vorm hebben verkregen. Op het voorhoofd wordt een plankje gebonden, dat *totadilo* en op de borst een plankje, dat *dondo doedoeboe* heet. Langs de zijden kussens (*dondo goelimo*), onder het hoofd een driehoekig stuk sagobast (*tonda noeto*), onder den nek een rond stuk *gaba-gaba* (*timido boemalano*), onder de schouderbladen een driehoekig kussen (*timido kokai akoe*), dwars over de wieg, voor de voetenplank, een bamboekoker (*takodong*). *Bocool*. L. 124, br. 37, h. 23,5 cm.

1686/3. Zielenhuisje (*walosong*³⁾), voor kinderen; van licht hout, het dak in doorsnede driehoekig met platten bovenrand, de zijgevels⁴⁾ naar boven uitwijkend en met een plat, krulvormig uitsteeksel, dat in eene schijf eindigt. Het middengedeelte van de nok verhoogd. Het huisje rechthoekig met rechthoekige opening aan ééne zijde; hiervoor een rechthoekige uitbouw op balkjes, met verhoogden vloer en aan de voorzijde onderbroken wanden; op dien vloer twee banken⁵⁾ en een los tafeltje, alles wit gekalkt met zwarte randen en zwarte dwarsstrepen op het dak. *Tombatoe, Tonsawang*.

H. 40, br. dak 86, l. huisje 35, diepte 21, l. uitbouw 27, diepte 19, h. 12,5 cm.

1686/2. Als voren (*walosong*), doch de voor- en achterwand van het huis onderaan aan weerszijden driehoekig verlengd en in een schijf eindigend. Aan die wanden, die door twee latten versterkt zijn, aan het bovenende aan weerszijden een uitsteeksel (*mafatoe pala*), dat eenigszins een zwaardgreep nabootst. In den voorwand een halfcirkelvormige poort; daarvoor een rechthoekige uitbouw met verhoogden vloer met hooge zijwanden, waartegen banken, en met een lagen voorwand, waartegen een trap met twee treden. Het huis wit gekalkt met grijze of bruinzwarte randen en grijze dwarsstrepen over en roode, zwarte en witte⁶⁾ driehoeken op het dak; om de opening

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 23—27, 33. — Idem, *Bestattungswägen* (*Ethn. Mus.* I), 89—144. — GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 210, 215—219, 234, 240—244, 425, 480—482, II, 39, 201. — *T. N. L.* 1849, II, 387—402. — VAN DOREN II, p. 113—120 en p. 143—144. — VAN SPREUWENBERG (*T. N. L.* VII, 4), p. 322—323 en 328—333. — *Med. Encycl. Bureau*, afd. II, p. 91—92. — LOUWERIER in *M. N. Z. G.* XLIII, 101—122. — RIEDEL, *Alle Gebräuche bei Heirathen, Geburt und Sterbefällen* (*J. A. f. E.* VIII, 94—109). — KAUDERN, *J Celebes obgdyd*, I, 91 met bild 29 (p. 92), p. 107 met bild 36, p. 108, p. 139, bild 49, II, p. 325, bild 134. — RIEDEL, *T. I. T. L. Vlk.* XVIII, 201, 205—207, 487—492, 508—511, 523—524.

2) VAN HOEVVELL in *J. A. f. E.* VI, 190—197 met afb. p. 190. — RIEDEL, *Het landschap Bocool* (*T. I. T. L. Vlk.* XVIII), 196, 205. — WILKEN, *Het afplatten* (*T. I. T. L. Vlk.* XXI), 374—376. — RIEDEL, *Ueber künstliche Verwundung des Kopfes* (*Zeitschr. f. Ethn.* 1871), p. 110—111 met pl. V, fig. 1. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 45—46. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, 171.

3) GRAAFLAND, *De Minahassa*, II, 39. — DE CLERQ, *Grafteekenen* (*T. I. T. L. Vlk.* XXI), 102—103. — KAUDERN, o. c. I, 107, bild 36: *hus für de dadas andar*.

4) *Mafana* volgens het inventarisstuk.

5) Deze zijn volgens het inventarisstuk bestemd voor de geesten.

6) Plaatsen, die rood geverfd zijn, zijn een teeken van de dapperheid, die de overledene bij zijn leven getoond heeft. Witte en zwarte kleuren zijn een teeken van de vreugde en smart, die hij bij zijn leven ondervonden heeft (volgens het inventarisstuk).

een zwartbruine rand, daarboven een roode rechthoek en een door diagonalen in driehoeken verdeelde rechthoek, twee driehoeken evenzoo rood geverfd. Binnen het huisje een rechthoekig bankje en een tafel met rechthoekig blad, waarop een porseleinen schaalte; hierop een zakje met *sirih*-benodigdheden. Op den uitbouw een dergelijk bankje en een tafel met ovaal blad, dat wit gekalkt is met rooden rand; de opstaande rand van dat blad gedeeltelijk bruinzwart. — Wordt op de graven der overledenen geplaatst. *Tombatoe, Tonsawang.*

H. 86, l. dak 133, br. huisje 65, diepte 30, br. uitbouw 46, diepte 33, h. vloer 13 cM.

1686/1. Lijkkist (*waroega*¹⁾, van kalksteen, in den vorm van een parallelopepidum, van anderen iets smaller, hol, de bodem dikker dan de wanden. Het deksel in doorsnede driehoekig met concaaf vóór- en achtervlak en driehoekige zijvlakken, aan alle zijden buiten de kist uitstekend. De breede vlakken vertoonen een ingebeideld menschelijk figuur en *relief* met duidelijk hoofd, waarin neus, oog en mond, wijd uitstaande beenen; op eene zijde heeft de figuur een geweer (?) in de opgeheven rechterhand, op de andere in de opgeheven rechterhand een zwaard en een gesnelde kop onder den linkerarm. De beide zijvlakken vertoonen eene driehoekige en daaronder eene trapeziumvormige indieping; langs den onderrand der beide andere zijden een breede, vertikale, vlakke band. — Afkomstig van den stam der *Tombatoe, Taratara, Minahassa.*

H. kist 150, l. en br. 75, h. deksel 91, br. lange zijden 116, h. band aan die zijden 16, grootste br. korte zijden 104 cM.

Zie plaat X, fig. 1.

1361/1²⁾. Als voren, van zandsteen, de kist rechthoekig, van boven breeder dan van anderen, het deksel dakvormig over de kist vooruitstekend, langs den rand eene ingesnedene zigzaggroeve, voorts aan de eene zijde het hoofd van een man, bedekt met een helm, welks vorm op dien van een dragonderhelm gelijk, en aan de tegenovergestelde zijde eveneens een menschenhoofd met oorlogshoofddekkel en lange haren. De zigzaggroeve wordt aan de vier zijden naar binnen gevolgd door een rechte groeve, terwijl aan de beide versierde vlakken bovendien de rand op eenigen afstand door eene groeve wordt gevolgd. *Minahassa.*

H. met deksel 111, dm. kist van boven 43.5 × 45.5; idem van anderen 38.5, h. kist 70, dm. deksel van anderen 54 × 55, dm. binnenruimte kist 34 × 35, idem deksel van binnen 27 × 31, diepte deksel 11, idem kist 62 cM.

Zie plaat X, fig. 3 en 4.

905/9. Als voren, model, van zandsteen, rechthoekig, met over alle kanten vooruitstekend deksel in den vorm eener afgeknotte pyramide, die aan twee zijden met loodrechte en schuine, elkaar kruisende, flauwe groeven versierd is, terwijl de beide andere zijden concaaf zijn. *Minahassa.*

H. 16,6, h. kist 8,2, br. 5,2, l. 5,5 cM.

43/83. Vrouwenkleedingstuk (*olimokmo*), om de borst te bedekken, van groen Europeesch gaas (*bènaug koste*) vervaardigd en met gouddraad doorweven. — Aldus bewerkt kan dit doek alleen door vrouwen uit den aanzienlijken stand gedragen worden. Bij overlijden van een voornaam persoon krijgt op de hoofdplaats *Gorontalo*

1) GRAAFLAND, *De Minahassa*, I, 480—481. — MEYER und RICHTER, *Ethnogr. Miscellen* I, 89—144 met pl. III, fig. 5—7. — SARASIN, *Reisen in Celebes*, I, p. 10, fig. 4. — SCHWAB, *Tont. Wdh.* 587, s. v. *waruga*. — BUDDINGH, *Neerl. O. Indië*, II, 51—52. — Vgl. over begravenissen en graven: RIEDEL, *De Minahassa in 1825* (*T. I. T. L. Vh.* XVIII), 508—511. — LOUWERIER, *Over begravenissen en gebruiken daaraan verbonden in de Minahassa* (*M. N. Z. G.* XLIII, 101—122). — VAN DOREN, *Fragmenten*, II, 116—117. — VAN SPREEUWENBERG (*T. N. I.* VII, 4), 330, 332. — RIEDEL in *I. A. f. E.* VIII, 107 met pl. X, fig. 5. — KAUDERN, I, 174—175 en bild 61, p. 177.

2) N. St. Ct. v. 24/25 Aug. 1902, n° 198. — Serie 1361 don. B. ERKELENS, 1902.

ieder Europeesch ingezetene van eenigen rang een stukje van dit weefsel ten geschenke van de familie des overledenen als invitatie tot bijwoning van het lijkfeest. *Gorontalo*.

L. 140, br. 59 cM.

905/3. Hoed (*indoeng*¹), flauw puntig oplopend, rond, vervaardigd van aaneengenaaide *silar*-bladreepen, met dikken, met katoen omwoelden randhoepel; van buiten roode en van binnen met elkaar afwisselende, straalsgewijze gerangschikte groepen van roode en zwarte of bruine reepen. Van buiten versierd met tot bloemen en sterren vereenigde *Nassa*-schelpen en langs den rand met een afhangende strook rood katoen, die eveneens met bloemvormige groepen van diezelfde schelpjes is versierd en waaraan een netwerk van veelkleurige kralensnoeren is bevestigd. Van binnen een met wit katoen omwoelde hoofdtring. — Door eene priesteres gedragen. *Bolaang Mongondou*.

Dm. 45, h. 16,5 cM.

Zie plaat IV, fig. 1.

454/10²). Als voren, doch de buitenzijde ongekleurd met door roode en zwarte reepen gevormde figuren in den vorm van dubbele, ineengekruide spiralen. De oplopende punt oranje, groen en rood gekleurd, gedeeltelijk met mica bedekt en op eenige plaatsen met fijne rotanreepen in een patroon van kruisen en spiralen overvlochten. Ook de opstaande rand met zwarte en roode rotanreepen in ruitpatroon overvlochten. Hieraan is een netwerk van gele, groene, witte en roode kralen bevestigd. De binnenzijde van afwisselend ongekleurde, roode en zwarte breede bladreepen. De hoofdtring van ongekleurde, roode en zwarte reepen in zigzagpatroon gevlochten, de rand met katoen bekleed. — Door priesters bij *fosso's* gebruikt. *Minahassa*.

Dm. 39,5, h. 12 cM.

905/18. Buikband (*ikat poeroet*) van eene priesteres, bestaande uit een strook bruine boomschors van binnen en rood katoen van buiten, wier uiteinden tot een bindtouw ineen zijn gevouwd. Van buiten bekleed met witte, roode, oranje, groene en zwarte kralen, waardoor een patroon van dwarse strepen en concentrische ruiten op witten grond gevormd is. *Bolaang Mongondou*.

L. 146, br. 7,3 cM.

454/19³). Armring⁴), van geelkoper, niet geheel gesloten, met eene ruitversiering en *relief* en rijen vooruitstekende punten langs de randen en in het midden der ruiten. — Door priesters bij het maken van *fosso's* gebruikt. *Minahassa*.

Dm. 7, h. 4 cM.

Zie plaat II, fig. 8.

1676/17. Armringen, een paar, van ivoor. De buitenzijde met twee ingesnedene evenwijdige groefjes. — Van eene priesteres (*walian*). Zeldzaam. *Kawangkoan, Minahassa*.

H. 3,2, d. 1, dm. 7,8 cM.

905/6. Als voren, doch aan de buitenzijde zijn aan reepjes gebloemd katoen kleine geelkoperen en witmetalen en grootere bronzen schellen bevestigd⁵). — Van eene priesteres (*walian*). *Kawangkoan, Minahassa*.

Dm. 8,1—9, br. 2,7—2,8 cM.

1) *M. N. Z. G. VI*, pl. bij p. 89, fig. 8. — SCHWARZ, *Ethnographica uit de Minahassa (I. A. f. E. XVIII)*, 53.

2) *Cat. Kol. Tent. Amst. 1883*, 13^e kl. n° 92/m. — *N. St. Crt. v. 1 Febr. 1885*, n° 27.

3) *Cat. Kol. Tent. Amst. 1883*, 13^e kl. n° 92/f. — *N. St. Crt. v. 1 Febr. 1885*, n° 27.

4) *M. N. Z. G. VI*, pl. bij p. 87, fig. 10b.

5) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 24—25 met pl. IV, fig. 15.

1706/1. Top van een priesterstaf (*sëka'd*¹⁾), van brons, het ondereinde cilindervormig, het bovenende uitlopend in een groot en daarboven twee kleinere menschenhoofden²⁾, voorstellende den Schepper der Aarde (*si Apo' Nimema' in Tana'*). *Toumbasian Atas*, afd. *Amoerang*, res. *Minahassa*.

L. 13,5, br. 4,5 cM.

Zie plaat X, figuur 2.

905/19. Katoenen pop, voorstellende eene priesteres³⁾, met puntig oplopend hoofddeksel van aaneengenaaide palmbladreepen, de buitenzijde op eenige plaatsen met blauw, rood of gebleemd katoen, de punt bovendien met kralen versierd, de binnenzijde met rood katoen bekleed, terwijl aan den rand een netwerk van veelkleurige kralen bevestigd is (vgl. 905/3). *Kabaja* en *sarong* van gebleemd katoen, de laatste door een rooden gordel opgehouden. Om den hals verschillende veelkleurige kralensnoeren. *Minahassa*.

H. ± 51 cM.

1629/94⁴⁾. Offerpoppetjes, twee exemplaren, van hout, zeer grof gesneden, aan de onderzijde voorzien van een puntig bamboelatje; nog een lang puntig latje is bijgevoegd. — Deze poppetjes worden op een klapperdop, gevuld met gekleurde rijst geplaatst; dit gehele toestel dient, om de booze geesten er mede in zee te zenden, waartoe het een en ander in de rivier geplaatst wordt. *Gorontalo*.

H. 17 cM.

AANHANGSEL.

Sangir- en Talaut-eilanden⁵⁾.

GROEP I.

Spijs en drank. Opwekkende middelen⁶⁾.

425/2—3⁷⁾. Lepels, uit een schelp (*Turbo olcarius*) gesneden, n° 3 met twee inkepingen aan de zijden en breed uitlopend, n° 2 naar onderen langzamerhand breeder wordend. *Sangir*.

L. 11,3 en 15,4, br. 2,3 en 4 cM.

425/4—5. Als voren, doch uit klapperdop gesneden; bij n° 4 de steel aan weerszijden herhaaldelijk ingekeept en het blad breed, schotelvormig; n° 5 in vorm overeenkomend met n° 425/2. *Sangir*.

L. 11,9 en 13,4, br. 4,2 en 3,4 cM.

1926/776⁸⁾. Mandje, van *bamban*⁹⁾-reepen, gedeeltelijk open gevlochten, de bui-

1) M. N. Z. G. VI, pl. naast p. 87, fig. 9. — SCHWARTZ, *Ethnographica uit de Minahassa* (I. A. f. E. XVIII, 60—63). — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 24, fig. 7.

2) Het zinnebeeld der bekendheid met verleden en toekomst (SCHWARTZ, *Tont. Wdb.* 421, s. v. *sëka'd*).

3) *Wallan wewene* (RIEDEL in I. A. f. E. VIII, 91 met pl. X, fig. 1). — SCHWARTZ, *Ethnographica uit de Minahassa* (I. A. f. E. XVIII), 53.

4) Serie 1629 don. E. E. W. G. SCHRÖDER, Sept. 1907.

5) Literatuur: *Med. Encycl. Bureau* afd. II (1912) p. 1—82. — *T. Binnenl. Bet.* XXII (1902)

p. 434—437, l. c. LIII (1917), p. 432.

6) *Ind. Mag.* 1^e twaalfal, n° 7—9, p. 20. — VAN DINTER (*T. I. T. L. V.* XLI), 339—341.

7) Serie 425 aankoop 15 Jan. 1884.

8) *Cat. Bat. Gen. Suppl.* I, p. 142, n° 6526.

9) *Maranta dichotoma* WALL. (DE CLERCO, p. 275, n° 2187).

tenzijde en de uitstaande, ronde voet diagonaal, de binnenzijde volgens de open drierichtingsmethode. Om den boven- en onderrand een dubbele hoepel. — Om ketel, *gendî*, enz. in te plaatsen. *Sangir*.

Dm. 24,5, h. 19 cM.

1926/588¹). Mand, zeshoekig, met overschuivend deksel, van *tamiang*²)-bamboe-reepen gevlochten, de bodem en het deksel volgens het open drierichtingsstelsel en versterkt door schuine *gêbang*³)-palmbladreepen, de wanden rondgaand over paren opstaande reepen. Binnenin een tweede mandje van denzelfden vorm, doch kleinere afmetingen. — Ter bewaring van eetwaren. *Sangir*.

Dm. 22 × 23, h. 13 cM.

1350/1⁴). Wrijfshotel, van roodbruin hout, uit één stuk, afgeknot kegelvormig met conische uitholling; de steel in doorsnede rechthoekig, naar het einde afgerond, dikker en met naar beneden omgebogen punt, met dwarsgroeven op het bovenvlak. *Talaoet*.

Dm. 9—12, h. 9,5, l. steel 13 cM.

130/1⁵). Beteldoos (*kawila ino pinona*⁶), zeshoekig, het geraamte van *gaba-gaba*-stokjes (uit den bladsteel van den sagopalm), het vlechtwerk van *nipah* (*Nipa fruticosa*)-bladreepen. De buitenzijde der zes vlakken versierd met veelkleurige kralen in een patroon van ruiten, maanders, sterren en ∞ -vormige figuren. De binnenzijde met wit katoen bekleed. De randen met roode bladreepen overtrokken. De buitenrand van het inspringende voetstuk met mica versierd, evenals die van het inschuivende, van boven uitgeholde deksel, *Sangir*.

L. 23,5, br. 20, h. 14 cM.

130/2. Sigarenkoker (*ino pinona*⁷), van ongekleurde en zwarte *nipah*-bladreepen in ruitpatroon gevlochten. De buitenzijde met rood katoen bekleed en versierd met mica, dat van *Banggai* (*O. Celebes*) ingevoerd wordt, en met schuine rijen kleine veelkleurige kralen, die een netwerk vormen. Plat en rechthoekig met afgeronde hoeken, met bijna geheel inschuivend deksel, dat van boven ook met kralen versierd en overigens met rood katoen overtrokken is. *Sangir*.

L. 15, br. 8,5 cM.

GROEP II.

Kleding en sieraden⁸).

425/1. Armring⁹), van een schelp (*Cypraea sp.?*) gesneden, zeer smal. *Sangir*.
Dm. 6 × 7 cM.

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 142, n° 6522.

2) *Bambusa Wrayi* STAFF. (DE CLERCQ, p. 180, n° 413).

3) *Corypha Gebanga* BL. (o. c. p. 210, n° 887).

4) Serie 1350 aankoop April 1902.

5) Serie 130 don. C. B. H. baron von ROSENBERG, Oct. 1871.

6) *Kawila* = doos, *ino* = kraal, *pinona* = naaisel. — VAN DINTER, *T. J. T. L. Vk. XLI*, 361.

7) Vgl. Cat. Bat. Gen. p. 174, n° 2902.

8) MEYER en RICHTER, *Celebes*, I, 129. — Cat. Bat. Gen. Suppl. I, 141. — VAN DINTER,

(*T. J. T. L. Vk. XLI*), 361—363. — *Ind. Mag.* 1^e twaalfal, n° 7—9, p. 19 en 27 en II (1844)

p. 381. — EBBINGE WUBBEN, *T. A. G.* VI, 208. — FRIESWIJK, *T. B. B.* XXII, 480—481.

9) Vgl. MEYER en RICHTER, o. c. n° 546. — Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 141, n° 6506—6508

en 6511. — VAN DINTER, o. c. 363.

82/1¹⁾. Hoed²⁾, spits toeloozend, van aaneengenaaide geel gekleurde lontarblad-reepen. De buitenzijde door met rood katoen bekleede bamboelaties in zes ruiten en zes driehoeken verdeeld, die begrensd worden door ongekleurde, met krulvormige zwarte figuren versierde en met mica belegde reepen. De rand van bamboe, met roode bladreepen overtrokken, waarboven twee smalle randen van ongekleurde, roode en zwarte reepen volgen, waarin een patroon van Andreaskruisen gevormd is. Op de punt een houten (?) klos, met katoen overtrokken en met kort afgeknipte witte, roode en blauwe franje versierd. De binnenzijde en de hoofdring met wit katoen overtrokken. Aan den laatste is een kinband van wit en rood gebloemd katoen bevestigd. *Taboekang*.
Dm. 34,5, h. 13 cM.

848/18³⁾. Als voren, rond, puntig oplopend, doch vervaardigd van een dubbele laag *pandan*-bladreepen, van binnen ongekleurd en van buiten zwart. Op het midden der buitenzijde een met zwart katoen overtrokken ring van een reep riet, die aan weerszijden gevolgd wordt door een reeks van kruisen van smalle, ongekleurde *pandan*-bladreepen en eene, uit roode kraaltjes bestaande golflijn; een tweede golflijn van roode kraaltjes volgt den rand, terwijl daarnaast een strook vlechtwerk van zwarte en ongekleurde reepen met rechthoekig patroon is bevestigd. Overigens is de buitenzijde versierd met een groot aantal kruisen, hartvormige en bladvormige figuren, van lichtblauwe kraaltjes gevormd. De binnenzijde en de hoofdring met wit katoen overtrokken, terwijl de rand van binnen wordt gevolgd door een strook zigzagvormig vlechtwerk van smalle zwarte en ongekleurde *pandan*-bladreepen. *Sangir*.

Dm. 49, h. 16 cM.

1691/1⁴⁾. Hoofddoek (*lenso kapala*⁵⁾, van zwart geverfd *koffo*-weefsel⁶⁾. De randen omboord. *Taboekang*. *Sangir*.
L. en br. 72 cM.

66/38⁷⁾. Mannenbaadje⁸⁾, van *koffo*-draden, uit het blad eener wilde *pisang*-soort geweven en met indigo zwart geverfd, met een flauw ruitpatroon. Van voren gesloten, met kleine halsopening en lange mouwen. — De meest gewone kleding van den kleinen man. *Tamako*, *Sangir*.

L. 125, br. 50, l. mouwen 48 cM.

1691/2. Als voren (*lakoe manandoe*⁹⁾, doch van donkerblauwe *koffo*-vezels geweven. Met ronde halsopening en kleine borstspleet en lange mouwen. *Taboekang*, *Sangir*.

L. 132, br. 55, l. mouwen 50 cM.

1691/6. Als voren (*lakoe manandoe*¹⁰⁾, doch van blauwgrijze, zijdeachtige *koffo*¹¹⁾-vezels geweven; lang, rechthoekig met lange mouwen, waaronder driehoekige inzetstukken. Rond uitgesneden halsopening en split aan de borst; op dit gedeelte en aan de openingen der mouwen het weefsel dubbel. *Taboekang*, *Sangir*.

L. 154, br. 60, l. mouwen 60 cM.

-
- 1) Serie 82 don. J. KNEPPELHOUD, Sept. 1867.
 - 2) VAN DINTER, l. c. 362.
 - 3) Serie 848 don. G. HEMMES, Sept. 1891.
 - 4) Serie 1691 don. E. W. W. G. SCHRÖDER, April 1909.
 - 5) VAN DINTER (*T. I. T. L. Vk. XLI*), 362. — JASPER, *Weefkunst*, 230.
 - 6) Bull. Kol. Mus. Haarlem, Maart 1895, n° 10. — JASPER, o. c. 293—300. — VAN DINTER (*T. I. T. L. Vk. XLI*), 340. — FRIESWIJK (*T. B. B. XXII*), 435.
 - 7) Serie 66 don. C. B. H. baron VON ROSENBERG, Juni 1866.
 - 8) VAN DINTER, l. c. 361. — FRIESWIJK, l. c. 480.
 - 9) Bull. Kol. Mus. Haarlem, n° 10 (Maart 1895). — M. TONNET, *Sangireesche koffo-weefsels*, (Elsevier's Maandschr. 1906, II, 164—175 met pl. 2). — VAN DINTER, *T. I. T. L. Vk. XLI*, 362. — FRIESWIJK, *T. B. B. XXII*, 480.
 - 10) JASPER, *Weefkunst*, 300. — VAN DINTER, l. c. 362.
 - 11) Bull. Kol. Mus. Haarlem, n° 10 (Maart 1895). — JASPER, o. c. 293—300.

2060/2¹⁾. Kain, van ongekleurde en bruine *koffo*-vezels geweven. Patroon aan de eene zijde: twaalf bruine, overlansche banen met ongekleurde kruisen²⁾, onderling verbonden door vertikale streepjes. Aan de andere zijde afwisselend vierkanten en kruisen³⁾, bruin op ongekleurden grond. Langs de randen drie rijen blokjesfiguren. *Sangir*- en *Talaut*-eilanden.

L. 118, br. 27,5 cM.

2060/3. Als voren, doch de overlansche randen rood gekleurd, het midden ongekleurd met bruine figuren: eene rij ruiten, gevuld met een ster, waarin een kruis als kern, in het midden, en langs de randen twee zigzagstrepen en elkaar kruisende sleutelfiguren⁴⁾, waaronder of boven een kruis. Ook in de roode banen langs de randen een macander- of sleutelpatroon⁵⁾. *Sangir* en *Talaut*-eilanden.

L. 150, br. 24,5 cM.

1676/14⁴⁾. Slendang, van donkerbruin katoen met vele roodbruine lijnen. Langs beide lange zijden een roodbruine rand, waarin lijnen van blauwe, witte en geelachtige draden. De buitenrand met roode, witte en zwarte kralen omhoog. Beide uiteinden met eene versiering van zandloopervormige figuren en driehoeken van witte kralen en een breede, witte kralenrand aan den buitenkant boven de franje. *Sangir*.

L. 213, br. 70,5 cM.

1691/7. Broek, van grijsblauwe, zijdeachtige *koffo*⁶⁾-vezels geweven, met lange pijpen en driehoekige inzetstukken in het kruis. Bovenband en onderrand der pijpen met smallen omslag. *Taboekang*, *Sangir*.

L. 104, br. 53 cM.

848/20. Stok, van zwart hout, met knop, die in den vorm van een, met een pet bedekt menschenhoofd uitgesneden is; de ooren zeer lang en groot, de neus, mond en oogen goed gevormd. *Sangir*.

L. 84, dm. bovineinde 3 cM.

1108/366. Dagelijksche kleding van een Talaurees, bestaande uit een baadje en broek van wit katoen, het eerste met smal borstsplit, de laatste met korte pijpen. *Talaut*.

L. baadje 34,5, br. 33, l. broek 30, br. 29 cM.

1108/308⁶⁾. Pop, voorstellende een *Talaurees* in dagelijksche kleding, bestaande uit een Europeeschen stroohoed en een lange, tot de voeten reikende *kabaja* met een lang borstsplit en een broek met lange pijpen, beide van zwart katoen. *Talaut*. H. 67 cM.

1108/310⁷⁾. Als voren, doch eene *Talaureesche vrouw* in dagelijksche kleding voorstellende, bestaande uit eene, bijna tot de voeten reikende, *kabaja* van lichtblauw katoen met breed borstsplit en een, tot de borst opgetrokken rok van zwart katoen met blauwe en witte strepen. *Talaut*.

H. 65 cM.

1) Serie 2060 don. dr. HARTLIER, Sept. 1924.

2) Vgl. JASPER, *Weefkunst*, 299, afb. *nalang wangi*.

3) Vgl. JASPER, o. c. 298 met fig. 297: *kahoetri tiwatoe*.

4) Serie 1676 aankoop Nov. 1908.

5) *Bull. Kol. Mus. Haarlem*, n° 10 (Maart 1895). — JASPER, *Weefkunst*, 293—300. — *De Sangir-eilanden in 1825* (Ind. Magazijn, 1^e twaalfstal, n° 7—9), p. 27.

6) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 8. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, p. 30.

7) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 10. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, p. 30.

1108/307¹⁾. Pop, als voren, doch een *Talarees* in deftige kleding voorstellend, bestaande uit een hoofddoek van wit katoen met rooden en oranje rand, en een lange *kabaja*, bijna tot de voeten reikend, met klein borstsplit, en een lange, wijde broek, beide van geelachtig wit katoen. Op den linkerschouder een roode doek met witte strepen en cirkels. *Talaut*.

H. 64 cM.

1108/309²⁾. Als voren, doch eene *Talareesche vrouw* in deftige kleding voorstellend, bestaande uit een, bijna tot de voeten reikend baadje met borstsplit en een rok, beide van geelachtig wit katoen. Om de polsen een ring van schelp en in de rechterhand een dergelijke doek, als de man (n° 1108/307) op den schouder draagt. *Talaut*.

H. 63 cM.

GROEP III.

Bouwkunde en huisraad³⁾.

130/10. Mat (*sapie*⁴⁾, van aaneengeregen rotan (*Calamus littoralis*)-reepen, de langszijden met een strook zigzagvormig vlechtwerk omzoomd, aan de breedtezijden een rotanlat, waardoor een groot aantal touwtjes geregen zijn. — Om op te zitten of te slapen. *Sangir*.

L. 195, br. 88 cM.

848/19. Als voren, doch diagonaal gevlochten van zwarte, roode, gele en ongekleurde *pandan*-bladreepen, met elkander kruisende, breede strepen in de voormelde kleuren, tevens is een patroon van Andreaskruisen, alsmede langs den rand eene gollijn tusschen smallere en bredere, rechte lijnen gevormd. *Sangir*.

L. 180, br. 69 cM.

127/49⁵⁾. Als voren, doch uit de bladvezels (*koffo*) van de *Musa paradisiaca* geweven⁶⁾. Door zwarte en roode vezels is een patroon gevormd van ruiten, gevuld met Andreaskruisen en maeanderfiguren, telkens een breede baan, aan weerszijden begrensd door twee smallere banen. *Sangir*.

L. 148, br. 80 cM.

82/2. Als voren, doch het ornament bestaat in de breede banen uit ruiten, gevuld met elkaar kruisende lijnen en Andreaskruisen, omgeven door rijen maeanderachtige en s-vormige figuren, in de smalle banen uit ruiten, die door de diagonalen in vier driehoeken verdeeld zijn. *Tuboekang, Sangir*.

L. 467, br. 85 cM.

127/18. Als voren, doch van ongekleurde en zwarte *koffo*-vezels geweven, zoodat de geheele oppervlakte bedekt is met ruiten, gevuld met sterren en s-vormige figuren en omgeven door haakvormige figuren, verder zigzagbanden, gevuld met maeander-vormige figuren en Andreaskruisen. *Sangir*.

L. 364, br. 74 cM.

Zie plaat I, fig. 1.

1) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 7. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, p. 30.

2) *Cat. Tent. Poppen Batavia*, p. 77, n° 9. — *Cat. Tent. Poppen Den Haag*, p. 30.

3) VAN DINTER (*T. J. T. L. Vb. XLI*), 358—361. — *Med. Enc. Bur. aff. II* (1912), p. 25—26. — *T. Binneal. Best. XXII* (1902), p. 479—480, LIII (1917), p. 414. — *Adatrechtbundel*, XVI, p. 215.

4) *De Sangir-eilanden in 1825* (*Ind. Magazijn*, 1e twaalfal, n° 7—9), p. 32, s. v. *tikar*. — VAN DINTER, l. c. 360.

5) Serie 127 don. C. B. H. baron von ROSENBERG, Mei 1871.

6) Vgl. MEYER und RICHTER, *Célebes*, I, p. 126.

1926/577¹). Mand, van onderen vierkant, van boven rond. De bodem van *gëbang*-palmbladreepen rechthoekig open gevlochten. De wand van bruine *tamiang*-bamboe-reepen rondgaand over opstaande latten gevlochten. Aan den bovenrand een strook open diagonaal gevlochten reepen. *Sangir*.

H. 29, dm. 24 cM.

1926/831²). Als voren (*hangobe*³), doch rechthoekig, met overschuivend deksel, van *sësak*- of *silar*-bladreepen volgens de dichte drierichtingsmethode (*anjam gila*) gevlochten. — Tot het bewaren van kleederen en sieraden. *Sangir*.

L. 27, br. 22,5, h. 9 cM.

130/3. Dooos (*kahoeboeng*⁴), ovaal, met opschuivend deksel, van ongekleurde en roodbruine rotan (*Calamus littoralis*)reepen volgens de eenvoudige omslingeringsmethode over horizontale hoepels gevlochten. De roodbruine reepen vormen een patroon van gerede ruiten in het midden van het bovenvlak van het deksel, omgeven door driehoeken, en van zandlooperachtige figuren op de zijwanden van doos en deksel. — Tot berging van kleinigheden. *Sangir*.

L. 48,5, br. 24,5, h. 18 cM.

66/37. Mandje⁵), rond, met opschuivend deksel, het materiaal en de vlechtwijze als voren, doch de bodem van hout. Het patroon bestaat uit een ster in het midden van het bovenvlak van het deksel, omgeven door twee rijen driehoeken, roodbruin op ongekleurde grond en uit groepen van twee of drie ongekleurde ruiten op roodbruine grond aan de zijden. — Tot het opbergen van kleinigheden. *Siauw*.

Dm. 23,2, h. 14,5 cM.

1926/592 & 820⁶). Doozen (*aroewanga*), als voren, doch het bovenvlak van het deksel, evenals de bodem, van hout. Het vlecht patroon der wanden bestaat uit ongekleurde, groote ruiten (592) of groepen van drie kleine ruitjes (820) op roodbruine grond. *Sangir*.

Dm. 20,5 en 22,5, h. 12,5 en 8,9 cM.

907/3⁷). Als voren, doch bestaande uit twee op elkander sluitende doozen en een deksel, met houten bodems en dekselvlak, terwijl de wand volgens het eenvoudige omslingeringsysteem gevlochten, over hoepels van licht- en donkerbruine rietvezels bestaat, waardoor een onduidelijk kruis- of ruitornament gevormd wordt. *Talaut*.

Dm. 24, h. 15 cM.

612/1⁸). Als voren, doch met oplopend deksel en houten, schotelvormigen bodem, die met groepen van drie rotanreepen aan den wand is bevestigd. Volgens het eenvoudige omwindingssysteem gevlochten van gebrande en ongebrande reepen, zoodat de gebrande rotanreepen op den wand concentrische ringen van driehoeken en op het deksel sterren vormen. Gekocht in de *kampung Lirong* op het eiland *Salibaboe*. *Talaut*.

Dm. 30, h. 20 cM.

1658/1⁹). Als voren, doch rechthoekig, geheel met rood katoen overtrokken behalve den onderkant van den bodem, die met gebloemd katoen overtrokken is. Inschuivend deksel met overstekende randen; het deksel met lussen van rood katoen be-

1) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 142, n° 6524.

2) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 142, n° 6512.

3) VAN DINTER, o. c. 360: *kangoebi*. — JELLESMA, Not. Bat. Gen. XXXI, p. CXXVI: *hangobéh*.

4) JASPER, *Vlechtwerk*, 165.

5) Vgl. JASPER, *Vlechtwerk*, p. 166, fig. 237.

6) Cat. Bat. Gen. Suppl. I, p. 142, n° 6519.

7) Serie 907 don. Mr. W. L. BOREL, Oct. 1892.

8) Serie 621 don. P. M. W. J. KRAYENHOFF VAN DE LEUR, Juni 1887. — N. St. Crt. v. 18/19 Sept. 1887, n° 220.

9) Serie 1658 don. E. E. W. G. SCHRÖDER, Mei 1908.

vestigd. De zijwanden en de bovenkant van het deksel belegd met mica en daarop een netwerk van kralen: de grond wit, blauwe randen en verder aaneensluitende ruiten van roode en blauwe kralen met een klein, groen ruitje op de aansluitingspunten en een ruitvormige, paarse kern. *Sangir*.

L. 15, br. 11,5, h. 7 cM.

GROEP IV.

Jacht en vischvangst¹⁾.

130/11. Lans (*sinambean*), de ijzeren punt met bilateralen weerhaak en langen, cilindervormigen steel, die plat en trapeziumvormig uitloopt en steekt in een schacht van *niboeng* (*Cariota urens*²⁾-hout, die van onderen met vier diagonaal gevlochten rotanbanden en eenige, naast elkander liggende rotanrepen omwonden is. De punt door omwinding met touw aan de schacht bevestigd. — Dienende voor jacht en strijd. De ijzeren punt is door een inlandschen smid vervaardigd. *Sangir*.

L. punt 20,3, br. 3,3, l. schacht 170,5, dm. 2 cM.

66/39. Stuk grof geweven koffo, tot het maken van vischnetten³⁾ dienende. *Siauw*.

L. 1028, br. 66 cM.

612/2⁴⁾. Mat, geweven van wilde *pisang*-vezels (*Manilla*-hennep). Het weefsel zeer los en daardoor groote vierkante mazen vertoonend. — Dit weefsel wordt door de inlanders als vischzak in hunne *sero's*⁵⁾ gebruikt. Gekocht in de *kampung Beo*, *Sali-baboe*, *Talaut*.

L. 1450, br. 64 cM.

GROEP VI.

Middelen van vervoer⁶⁾.

82/10. Prauwzeil, model, van lontarblad vervaardigd en aan twee raas bevestigd. Op vier plaatsen met rotan doorregen en de boven- en onderrand met boomschors omhoog. *Taboekang*, *Sangir*.

H. 25, br. 42 cM.

82/9. Prauw, model, met twee uitleggers en zeer lange, spits uitlopende snebbe. *Taboekang*, *Sangir*.

1) *Ind. Mag.* 1^e twaalfal, n° 7—9, p. 21—22. — VAN DINTER (*T. I. T. L. Vb. XLI*), 353—356. — *T. Binnel. Best.* XXII (1902), p. 477. — JELLEMA, *Not. Bat. Gen.* XXXI, p. CXXXVII—CXXXIX.

2) Volgens de CLERCQ, p. 292, n° 2487: *Oncosperma filamentosum* Bl.

3) FRIESWIJK (l. c. 477) noemt als soorten van netten, die op *Tagoelandang* gebruikt worden, de *soma* (treknet), de *kinsage* en *dalombo* (werpnet) en een sleepnet van grove kaffo (l. *koffo*). — VAN DINTER (l. c. 353) onderscheidt een *soma binang* van een *soma tagoko* (sleepnet), een *zèkè* (treknet) en een *dalombo* (werpnet). — JELLEMA vermeldt nog (l. c.) een sleepnet (*sasilé*).

4) *N. St. Crt.* v. 18/19 Sept. 1887, n° 224.

5) VAN DINTER, l. c. 354.

6) *Ind. Mag.* 1e twaalfal, n° 7—9, p. 23 en 28. — VAN DINTER, l. c. 356. — FRIESWIJK, l. c. 478.

GROEP VIII.

Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking.

Inlandsche nijverheid¹⁾.

1350/2²⁾. Plankje, van ijzerhout, rechthoekig, onderaan over het grootste deel der lengte uitgesneden. Hierbij een cilindervormige stamper van hetzelfde hout, in het midden het dunst en met een rondgaand bandje. — Voor de bewerking van boombast. *Talaut*.

L. plankje 32, br. 7, d. 3,5, l. klopper 27, dm. 2,7—3,5 cM.

1350/3. Als voren, doch van donkerbruin hout, over de lengte gebogen; eene zijde vlak, de andere met opstaande randen aan de korte zijden en twee ruggen over de lengte, die eene groef begrenzen; bovendien op die zijde eene rij ingesneden driehoeken over de breedte. Hierbij een klopper van zwart hout, cilindervormig, met recht afgesneden einden, nabij het midden het dunst en met een rondgaand, rond rugje. — Volgens den verzamelaar is het plankje bestemd voor het kloppen van boombast; in vorm komt het echter geheel overeen met den ruggesteun van een weeftoestel. *Talaut*.

L. plankje 24, br. 12, d. 0,5—1,5, l. klopper 28,5, dm. 2,7—3,7 cM.

1597/2³⁾. Vlechtwerk, onafgewerkt, van ongekleurde en roode rietreepen, koker-vormig; patroon: roode sterren binnen ongekleurde rechthoeken. *Sangir*.

L. 31, br. 4,5 cM.

1597/1. Gedeelte van een weefgetouw, n.l. een kam met zeer stijf omvlochten randen en een stuk bamboe; daartusschen een begonnen weefsel van *koffo*-vezels, rood en ongekleurd: haakvormige figuren, volle en open ruiten. *Sangir*.

L. kam en stokje 3 cM.

82/3. Als voren, doch met behalve den kam en den bamboekoker een groot aantal in het weefsel gestoken stokjes. Tusschen den kam en den bamboekoker een gedeeltelijk reeds afgewerkte lijfband van roode en zwarte *koffo*-vezels in een patroon van haken, ruiten en kruisen. *Taboekang, Sangir*.

L. kam 20, bamboekoker 33,5 cM.

82/4—5. Bamboekokers, het uiteinde van n° 5 puntig bijgesneden. Wellicht behorende bij het weeftoestel n° 82/3. *Taboekang, Sangir*.

L. 25,5 en 26, dm. 2 en 2,2 cM.

82/6—8. Knoopnaalden, van hout, met garen van ongekleurde (7), roode (6) of blauwe (8) bladstengelvezels, waarschijnlijk insgelijks bij het weeftoestel n° 82/3 behorend. *Taboekang, Sangir*.

L. 13, 13,5 en 13 cM.

848/17. Weefgetouw (*kahihoewang*⁴⁾), met opgezet weefsel van ongebleekte vezels, bestaande uit:

a. Borstboom (*kawoel*⁵⁾), rechthoekig, van hout, aan welks diepgevorkte uiteinden een, van kokosvezels vischgraatvormig gevlochten touw (*hinggoesang*⁶⁾) is bevestigd, waartegen de rug der weefster leunt.

1) *Ind. Mag.* 1° twaalfstal, n° 7—9, p. 24 en 28. — VAN DINTER, l. c. 356—358. — *Med. Enc. Bur.* II (1912), 46—47. — *T. Binnenl. Best.* XXII (1902), p. 478—479. — JELLESMA, Not. Bat. Gen. XXXI, p. CXXIII—CXXVII.

2) Serie 1350 aankoop April 1902.

3) Serie 1597 aankoop April 1907.

4) A. B. MEYER en A. SCHADENBERG, *Die Philippinen, I, Nord-Luson*, p. 17—18. — MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, p. 127—128. — E. J. JELLESMA in Not. Bat. Gen. XXXI, p. CXXV. — VAN DINTER in *T. I. T. L. Vk.* XLI, 356—358. — *Ind. Magazijn*, 1844, 1° twaalfstal 7—8, p. 19.

5) JELLESMA, l. c. — VAN DINTER, 357. — JASPER, *Westkunst*, 333.

6) JELLESMA, l. c. — JASPER, o. c. 334.

b. Kam (*sasoevahlè*¹⁾), waarmede de draden der schering uit elkander worden gehouden, vervaardigd van loodrecht tusschen twee latjes geplaatste, dunne reepjes hout.

c. Patroonbreker, een dun, cilindervormig bruin staafje, waaraan de draden der schering door middel van katoenen lusjes zijn bevestigd.

d. Zwaard (*balira*²⁾), van zwart gepolijst hout met bekvormig gefatsoeneerde uiteinden, dienende om de draden van den inslag aan te slaan.

e en f. Spanstaven, e van bamboe, f van een andere rietsoort (*canna*), beide dienende, om de draden der schering bij het vormen van het patroon te spannen.

g. Twee inslagstaven, van bruin hout, dienende om het aangevangen weefsel gedurende het weven op zijne plaats te houden.

h. een cilindervormig staafje van bruin hout, waaraan de uiteinden der scheringdraden zijn vastgeknoopt.

i. Ketting- of scheringboom (*sesarongha*³⁾), een dikke bamboe, die op eenigen afstand van de beide uiteinden van een rond gat is voorzien, om een recht opstaanden stijl bij het gebruik van het weefstoel er in te plaatsen. *Sangir*.

L. weefsel 167, br. 56, l. borstboom 102, br. 5,5, d. 3, l. kam 60, br. 4, l. zwaard 89, br. 4, l. kettingboom 100, dm. 4,5 cM.

907/2. Weefgetouw, als voren, met aangevangen stuk weefsel van ongekleurde en roode vezels, waardoor grootere en kleinere rechthoeken, Andreaskruisen en hoekvormige figuren, volgens een regelmatig patroon tot breede dwarse banen vereenigd, zijn gevormd. De schering bestaat uit gekleurde, de inslag uit ongekleurde en roode vezels. Het weefgetouw bestaat uit:

1° borstboom van lichtbruin hout met gevorkte einden, waaraan een touw, dat over het midden van een rechthoekig, overlans gebogen juk, waartegen de rug der weefster leunt, bevestigd is. L. 107, d. $3 \times 3,5$, l. juk 28, br. 10 cM.

2° Kettingboom, uit een dikke bamboe bestaande. L. 94,5, dm. 5,5 cM.

3° Kam, in den vorm van vele loodrechte rieten staafjes, met touw bevestigd tusschen horizontale rotanstaafjes. L. 62, br. 5,5 cM.

4° Zwaard, van zwart hout, met stomp, haakvormig gefatsoeneerd einde. L. 85, br. 4,5 cM.

5° dertien patroonbrekers, waaraan de regels der schering met wit katoenen draden zijn bevestigd, bestaande uit dunne houten of bamboestaafjes met in doorsnede vierkante uiteinden, die langs de kanten met vele inkepingen en op de zijvlakken met elkaar kruisende ingegrifte streepjes zijn versierd.

6° een groot aantal inslagstaafjes, bestaande uit smalle bamboelatjes.

7° een bamboelat, l. 73, br. 3 cM.

8° een spanstaafje van zwart hout, l. 65,5, dm. 8 cM.

9° een dunne bamboe, die evenals n° 7 en 8 tot het spannen der scheringdraden dient. L. 77, dm. 2 cM.

10° twee houten schietspoelen met gevorkte uiteinden, de eene voor roode, de andere voor ongekleurde vezels. L. 84 cM. *Sangir*.

1629/95. Weefsel, van wilde *pisang* (*koffo*), rechthoekig; de grond ongekleurd, hierop rijen van verschillend gevormde, roode of zwarte, stervormige of uit kruisen en haken samengestelde figuren. *Taboekang, Sangir*.

L. 180, br. 63 cM.

1629/96. Als voren, doch het patroon bestaat uit rijen ruiten, doch zigzaglijnen gevolgd en gescheiden en een kruis insluitend; alles uit afwisselend roode en zwarte blokjes op ongekleurden grond gevormd. *Taboekang, Sangir*.

L. 174, br. 33 cM.

1) JELLESMA, l. c. — JASPER, o. c. 332.

2) JELLESMA, l. c. — JASPER, l. c.

3) JASPER, l. c.

1591/1¹⁾. Weefsel, als voren, doch van roode en ongekleurde vezels in een patroon van over vier banen verdeelde ruiten, gevuld met haak- en maeandervormige en x-vormige figuren. De vier banen begrensd en gescheiden door rijen Andreaskruisen. *Sangir*.

L. 163, br. 63 cM.

1591/2. Als voren, doch de eene helft rood en ongekleurd met blad- en kruisvormig patroon, de andere helft rood, blauw en ongekleurd met blokjes, blad- en kruisvormige en trapvormige figuren in dwarse reeksen. *Sangir*.

L. 143, br. 66,5 cM.

130/16. Geweven stof (*tagaho*²⁾), van *koffo*-vezels, à jour met vierkante mazen. — Wordt slechts tot het maken van vischnetten gebezigd. *Sangir*.

L. 256, br. 134 cM.

130/9. Als voren (*pilé aroes*³⁾), doch van fijn geweven stof, in een patroon van kruisen binnen ruiten, gevormd door lichtere vezels op geelbruinen grond. *Sangir*.

L. 156, br. 136 cM.

130/7. Als voren (*hoté pilé*⁴⁾), doch het patroon bestaat uit Andreaskruisen in ruiten en verder haak- en maeandervormige figuren. *Sangir*.

L. 166, br. 130 cM.

130/6. Als voren, (*hoté aroes*), doch van fijn, gaasachtig weefsel, zonder patroon. *Sangir*.

L. 332, br. 70 cM.

130/8. Als voren (*pilé mararou*⁵⁾), als voren, doch minder fijn en met een onduidelijk patroon van elkaar onder rechte hoeken kruisende lijnen. *Sangir*.

L. 172, br. 126 cM.

130/4. Als voren (*bali*), uit *koffo*-draden (van den bast der *Musa acuminata*) geweven, met enkele breede en groepen smallere witte strepen op geelbruinen grond. — Deze draden worden verkregen door den bast tusschen een houten blok en een, daarop rustend mes of scherpkantig gesneden stuk hout door te halen. De zoo verkregen draden worden vervolgens goed uitgewasschen en in de zon gedroogd. *Sangir*.

L. 190, br. 64 cM.

130/5. Als voren (*hoté lako*⁶⁾), doch van wit en lichtbruin geruit weefsel. *Sangir*.

L. 316, br. 64 cM.

360/7005. Stuk gestreepte stof van kokosbast. *Sangir* (?).

L. 148, br. 68 cM.

360/7004. Als voren, doch van *pisang*-bast, met een patroon van driehoeken, haakvormige figuren en maeanders, gevormd door lichtere vezels op bruinen grond. *Sangir*.

L. 70, br. 63,5 cM.

1334/1⁷⁾. Weefsel, van *koffo*-vezels⁸⁾, rechthoekig, vuil wit. Met blauw en rood

1) Serie 1591 aankoop April 1907.

2) VAN DINTER, *T. I. T. L. Vrk. XLI*, 353—354.

3) *Pilé* = bloem, *aroes* = fijn. Volgens JASPER (*Weefkunst*, 295) beteekent *pilé*: patroon.

4) *Hoté* = koffo, *pilé* = gebloemd. Volgens JASPER (o. c. 10) beteekent *hoté*: koffo. Vgl. VAN DINTER (*T. I. T. L. Vrk. XLI*), 340 en 362.

5) *Mararou* = ijl.

6) *Hoté* = draad, *lako* = kleed.

7) Serie 1334 aankoop Nov. 1901.

8) VAN DINTER in *T. I. T. L. Vrk. XLI*, 356.

garen zijn hierop verschillende figuren geborduurd en wel breede zigzagvormige roode banden, waarin maaanderlijstjen zijn uitgespaard en die ruiten omsluiten, waarin als kern een groote of kleine ruit van blauw garen, uit kleine ruiten met een ongekleurd kruis als kern of uit haken en krullen samengesteld. *Sangir*.

L. 196, br. 63 cM.

1334/2. Weefsel, als voren, doch het ornament bestaat uit groote, à jour bewerkte ruiten van rood garen, geheel uit krullen samengesteld en daarbinnen ruiten en aaneengeschakelde krullen van blauw garen. *Sangir*.

L. 151, br. 61 cM.

360/7320. Stuk zwart weefsel van *koffo*(?)-vezels. *Sangir*.

L. 310, br. 77 cM.

360/7003. Stuk gestreepte stof, zwart en bruin met smalle, ongekleurde en groene strepen. Defect. *Sangir*.

L. 215, br. 46 cM.

GROEP IX.

Wapens en krijgskleeding¹⁾.

I. Aanvalswapens.

653/3²⁾. *Klewang*, het lemmet van bruin hout, het breedst op eenigen afstand van de punt, van waar de rug schuin in de punt overgaat. Greep van zwart hout, plat, in den vorm van een zeer gestileerden vogelkop (*Buceros*), met zeer vooruitstekende stootplaat, wier beide uiteinden schuin afgesneden zijn. Beide zijden van het boveinde met ingesneden ornamenten in den vorm van ovalen, s-vormige figuren, zigzagstrepen, enz. Aan de snedezijde zijn een aantal reepjes rood katoen in gaatjes door middel van pennetjes bij wijze van franje bevestigd. *Talaut*.

L. 89, L. lemmet 69, br. 5, br. greep 7,5, br. stootplaat 15,5 cM.

561/8³⁾. Als voren, doch het lemmet van ijzer, met een lang, haakvormig uitsteeksel⁴⁾ in het midden van het schuin aflopende ondereinde, op welks rug zich twee kroonvormige verhevenheden bevinden; greep van bruin hout, de stootplaat met een ingesneden ruit en kromme lijnen versierd. Het boveinde in den vorm van een gapenden muil⁵⁾ met gestileerde tanden; langs de snedezijde eene dubbele rij gaatjes, waarin bosjes bruin bokkenhaar zijn bevestigd. — Verkregen van den *radja* van *Lirong*, hoofdplaats van het eiland *Salibaoe* (*Talaut*) en tot de regalia van dat landschap behoorende.

L. 88, L. lemmet 64, br. 4,8, br. greep 7—13 cM.

905/13. Als voren (*kempilang*), het lemmet met breeden rug, die zich met twee opvolgende, schuine afsnijdingen met de snede tot de punt vereenigt⁶⁾. De snede

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, 128 met pl. I, fig. 10 en 11. — FOY, *Schwerter von der Celebesse*, p. 3 met pl. II, fig. 10 en 11 en pl. III, fig. 12 en 14. — VAN DINTER, l. c. 363—364. — FRIESWIJK, *T. B. B.* XXII, 481—482.

2) Serie 653 don. F. A. EBBINGE WUBBEN. — N. St. Crt. v. 6. Aug. 1889, n° 155.

3) Serie 561 don. B. P. J. C. MOL. — N. St. Crt. v. 20 April 1887, n° 92.

4) Vgl. MEYER und RICHTER, o. c. pl. I, fig. 10 en 11. — FOY, o. c. pl. II, fig. 10 en 11.

5) MEYER und RICHTER, o. c. pl. I, fig. 11. — FOY, o. c. pl. II, fig. 10 en 11.

6) Vgl. MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. I, fig. 7.

beneden de greep een eindweegs dik; in het lemmet op eenigen afstand van den rug zeven geelkoperen plaatjes. Greep en stootplaat van bruin hout, de eerste in de benedenhelft achtkantig, terwijl de bovenhelft plat en bij wijze van een zeer gestileerden, geopenden dierenbek met tanden in de onderkaak bewerkt is. Binnen gaten langs den snedekant zijn bosjes bruine haren bevestigd. De stootplaat in doorsnede eenigszins ruitvormig en aan de kanten en van boven meermalen uitgeschulpt. *Sangir*.

L. ± 85, l. lemmet 61,3, br. 4,3, br. greep 3,3—8,2 cM.

1350/4. Klewang, als voren, doch het onderende van het lemmet volgens twee convexen bogen uitgekeept, waarvan de eene nog een klein uitsteeksel vertoont¹⁾. Greep van lichtgeel hout, het middelste deel cilindervormig, met diagonale omvlechting van rotanvezels; hieronder een breede stootplaat, trapeziumvormig, met uitgeschulpte korte zijden; het bovengedeelte driehoekig met uitgeschulpten bovenrand; de beide andere randen dikker dan het daartusschen gelegen, doorboorde middengedeelte en met ingesneden driehoeken of krullen versierd; aan de snedezijde bosjes wit geitenhaar ingeplant. Tegen het lemmet zijn stukken bladscheede van den sagopalm vastgebonden als scheede. *Talaut*.

L. lemmet 66, br. 2,8—5,5, l. greep 27,5, br. 3,2—9,5 cM.

1599/588. Als voren, het onderende van het lemmet schuin afgesneden en met een driehoekig, aan de rugzijde van twee kleine driehoeken voorzien uitsteeksel²⁾. Greep³⁾ van bruin hout, cilindervormig, het onderende tot een trapeziumvormigen handbeschermers verbreed, waarop ingegrifte krullen; het boveinde dikker en breeder, aan de snedezijde plat, met randen, waarop een lijstje is gesneden en aan deze zijde met bosjes zwart en bruin geiten(?)haar; aan de rugzijde gebogen en met à jour bewerkte bladkrullen; in het midden der beide zijden concaaf met eene hartvormige en eene poortvormige opening. Het bekvormige boveinde op eene der lippen uitgeschulpt. *Talaut* (?).

L. lemmet 69, br. 2,5—4,3, l. greep 26, dm. 3,2—8,4 cM.

Zie plaat VII, fig. 5.

16/458. Als voren, het lemmet van onderen met een groot en twee kleine uitsteekfels. De greep van lichtbruin hout, van onderen een smalle, kruisvormige handbeschermers met schuin afgesneden zijkanen en verdikten onderrand, in het midden smal en cilindervormig, het boveinde plat en breed, met een cirkel (gestileerd oog?⁴⁾) in het midden en gekartelde randen; aan de rugzijde eene oogvormige opening en aan de snedezijde twee rijen gaatjes, waarin bosjes zwart menschen(?)haar gestoken zijn; de bovenrand in het midden bekvormig ingekeept. *Talaut*.

L. lemmet 76, br. 2,5—4,8, l. greep 26,5, br. 3,5—9,7 cM.

Zie plaat VII, fig. 6.

II. Verdedigingswapens.

653/2⁵⁾. Schild⁶⁾, langwerpig, van donkerbruin hout, van beide uiteinden naar het midden toe smaller wordend; de voorzijde alleen aan het eene uiteinde dakvormig, overigens convex en nabij de beide uiteinden met ingesneden ornamenten versierd; nabij het eene einde drie dwarsreeksen, die door inkepingen zijn gescheiden.

1) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. I, fig. 10 en 11. — Fov, o. c. pl. II, fig. 10 en 11.
 2) MEYER und RICHTER, *Celebes*, I, pl. I, fig. 10. — Fov, *Schwerter von der Celebes-See*, pl. I en II, fig. 12 en 17—19.
 3) HEIN, *Schwertgriffe*, fig. 75—77.
 4) HEIN, *Schwertgriffe*, p. 347, fig. 77. — Fov, o. c. pl. III, fig. 17 en 18. — MEYER und RICHTER, o. c., pl. VII, fig. 8.
 5) N. St. Crt. v. 6 Aug. 1889, n° 155.
 6) Vgl. wat den vorm betreft MEYER und RICHTER, o. c. pl. II, fig. 1—3. — VAN DINTER, *T. J. T. L. Vh. XLI*, 364. — FRIESWIJK, *T. B. B. XXII*, 481.

De eerste dezer reeksen bevat drie cirkels, de middelste gevuld met eene vierbladerige bloem, de beide andere met een radfiguur, bestaande uit elkaar met de toppen rakende driehoeken. De tweede reeks bevat 4 s-vormige figuren, twee aan twee van onderen aan elkaar verbonden, gescheiden door driehoeken. De derde reeks bevat drie halve manen. Deze reeks wordt gevolgd door eene flauwe groeve, eenige dwarsinkepingen en een door inkepingen omsloten vierkant, dat door twee diagonale dubbele inkepingen in vier driehoeken is verdeeld, in den bovenste waarvan een vogel, in den onderste eene herhaling van het dubbel s-vormige figuur en in de beide zijdelingsche een peervormig figuur is ingesned. Onder het vierkant is een krokodil, met den kop naar het bovineinde gericht, ingesned. De ornamentiek van het dakvormige onderende is veel ruwer en bestaat nabij het uiteinde uit twee ingegrifte cirkels, waarvan de eene vierbladerige bloem omsluit, gevolgd door een dubbele reeks van driehoeken, afwisselend *à jour* en *en relief*, die met hunne toppen tegen elkander zijn gericht. Hierop volgt eene reeks van twee schijven, aan weerskanten omgeven door een langwerpige ruit nabij den rand en eindelijk een dwarsreeks, bestaande uit een flauw geschetst, bloemvormig figuur in het midden en een cirkel, die eene vierbladerige bloem omsluit, nabij de kanten. De binnenkant van het schild flauw concaaf, met een verheven rug op het midden van bijna de geheele lengte. Midden op het schild is deze rug het hoogst en van een langwerpig gat voorzien, ten einde als handvat te dienen. *Talaut*.

L. 85,5, br. aan de uiteinden 11, in het midden 7,8 cm.

653/1. Schild, als voren, doch geheel dakvormig in doorsnede, naar onderen langzamerhand smaller wordend. Het bovenste gedeelte ruw, in den vorm van een krokodillenkop gefatsoeneerd, van onderen begrensd door drie schubben aan weerszijden van de middellijn. Midden op de voorzijde een hooge, ruitvormige knop, die aan de achterzijde schotelvormig is uitgehold, ten einde het daarover loopende handvat te kunnen omvatten. Het rechte gedeelte van binnen en van buiten met rotanbanden versterkt: een langs iedere zijde en drie boven en zes beneden den knop, welke banden met door gaten getrokken rotanreepjes zijn vastgehecht. Over het midden der binnenzijde loopt een rug, die in het midden der lengte in het handvat overgaat, welks beide uiteinden ruw in den vorm van een dierenkop zijn gefatsoeneerd en welks rug nabij die uiteinden van eenige inkepingen is voorzien. In beide uiteinden van het handvat is een gat geboord, waardoor een rotanreep geregen is. *Talaut*.

L. 141, br. 13—19,5, l. van het rechte gedeelte 97 cm.

613/1¹⁾. Als voren, doch van lichtbruin hout. Het bovineinde aan weerskanten getand, niet door schubben van het middengedeelte gescheiden. Op den ruitvormigen knop in het midden een vierbladerige bloem *en relief*. Het benedengedeelte aan weerszijden van den middenrug met vier schubben. De uiteinden van het handvat herhaaldelijk ingekeeft. Door de gaten in de uiteinden is aan een lus een platte, diagonaal van rotanreepen gevlochten draagband bevestigd. Aan het bovineinde van binnen een pijlpuntvormige figuur en eene driebliedrige bloem *en relief*, waarin de middelrug uitloopt. *Talaut*.

L. 127, br. 12—19, l. van het rechte gedeelte 87 cm.

561/20²⁾. Als voren, doch zoowel het boven- als het onderende door twee schubben aan weerszijden van den middenrug van het middengedeelte gescheiden. De ruitvormige knop in het midden onversierd en daaronder vijf rotanbanden. De binnenzijde alleen van boven met vier schubben, overigens onversierd en het handvat zonder inkepingen. Zonder draagband. — Verkregen van den *Radja* van *Lirong*, hoofdplaats van het eiland *Salibaboe* (*Talaut*) en tot de regalia van dat landschap behoord hebbende.

L. 140, br. 14—20, l. van het rechte gedeelte 97 cm.

1599/581. Als voren, doch het bovineinde door vier schubben aan weerszijden

1) Serie 613 aankoop Mei 1887.

2) N. St. Crt. v. 20 April 1887, n° 92.

van den middenrug van het middelste gedeelte gescheiden. Boven den ruitvormigen knop twee en daaronder drie rotanbanden, die evenals de bamboelatten aan de zijkanen door bruin gekleurde varenvezels bevestigd zijn. Aan de rotanbanden aan de binnenzijde met rotan omwoelde reepen over de geheele of halve breedte. Boven en onder aan den middenrug een ring van omwoelde rotanreepen. De beide uiteinden van den rug herhaaldelijk ingekeept. *Talaut*.

L. 152, br. 15—24, l. van het rechte gedeelte 100 cM.

1249/24. Schild, als voren, doch het gedeelte boven den knop versierd met afwisselend roode en zwarte driehoeken. Langs den middenrug in het smalle bovenende een roode en langs de zijkanen een zwarte streep. Dit gedeelte is door een rij afwisselend roode en zwarte driehoeken *en relief*, gevolgd door een rij ruiten, van het middengedeelte gescheiden. Boven den knop drie en daaronder vijf rotanbanden. De binnenzijde in het bovenste gedeelte geheel versierd met ovalen, die door diagonalen in vier, afwisselend roode en zwarte driehoeken verdeeld zijn. Het puntige uiteinde door eene rij driehoeken *en relief* begrensd. De rotanbanden aan de binnenzijde met bruine varenvezels omwoeld. Het handvat aan weerszijden herhaaldelijk ingekeept. *Talaut*.

L. 142, br. 13—21, l. van het rechte gedeelte 100 cM.

III. Oorlogskleding.

66/40. Antiek borstharnas¹⁾, van geelkoper, naar het model der Portugeesche harnassen uit de 16e eeuw vervaardigd. De strook langs de armsgaten, een driehoek op de borst en een driehoek in het onderste gedeelte versierd met bladkrullen *en relief*, een ruit in het midden met eene vierbladerige bloem. De onderrand naar voren gebogen. — Op de *Soeloe*-eilanden vervaardigd en op zeeoovers van *Balangingi* buitgemaakt²⁾. *Siauw*.

L. 47, br. 33 cM.

Zie plaat V, figuur 3.

GROEP XI.

Kunst en kunstnijverheid. Spelen³⁾.

1350/5. Snaarinstrument⁴⁾, bamboegeleding, aan weerszijden door een tusschen-schot gesloten, een hiervan met vierkant gat. De zijwand op drie plaatsen afgevlakt, in een hier gedeelten een ruitvormig gat en aan weerszijden daarvan op één en drie plaatsen de opperhuid losgemaakt en door onderschoven blokjes hout gespannen, zoodat snaren gevormd worden. *Talaut*.

L. 36, dm. 10 cM.

1691/5⁵⁾. Hoofddoek (*lêno kapala*), van grijze, zijdeachtige *koffo*-vezels⁶⁾ ge-

1) Vgl. MEYER und RICHTER, *Über Messingpanzer in der Molukken-See* (Ethn. Miscellen, II, 16—18). — VAN HOVELL, *J. A. f. E.* XVIII, 99, fig. 4.

2) MEYER und RICHTER, o. c. 17.

3) VAN DINTER, l. c. 364—368. — FRIESWIJK, *T. B. B.* XXII, 482—483.

4) *Cat. R. E. M.* IV, p. 65, n° 1002/101 en de daar aangehaalde bronnen. — Bij te voegen: *Cat. R. E. M.* II, p. 320, n° 370/3695. — SHELPOURD, 18—20 met pl. III, fig. 7. — LING ROTH, II, 262, afb. *satong*. — *Enc. v. N. I.* 2° uitgave, II, 823: *kitoeng-kitoeng*, 825: *kiting-kiting* en 825—826.

5) Serie 1691 don. E. E. W. G. SCHRÖDER, April 1909.

6) Bull. Kol. Museum Haarlem, n° 10 (Maart 1895).

weven, vierkant, twee randen met smal omboordsel. — Volgens den inzender wordt deze doek bij het *ménari*¹⁾ gebruikt. De dansers verschijnen telkens in een stel kleederen van eene andere kleur; hoe vaker van gewaad verwisseld wordt, hoe deftiger. *Taboekang*.

L. en br. 60 cM.

1691/4. Baadje, van dezelfde stof geweven als de hoofddoek (1691/5), met lange mouwen, rond uitgesneden halsopening en kort split om de borst; om deze uitsnijing en aan de boorden der mouwen het weefsel dubbel. — Bij het *ménari* gebruikt. *Taboekang*.

L. 139, br. tusschen de schouders 60, L. mouwen 54 cM.

1691/3. Broek, van dezelfde stof geweven als de hoofddoek en het baadje (1691/4-5), met lange pijpen; in het kruis lange, driehoekige ingezette stukken; de bovenrand met een smal, omgeslagen zoompje. — Bij het *ménari* gebruikt. *Taboekang*.

L. 105, br. bovenende 61 cM.

907/1²⁾. Antieke stoel³⁾, van ebbenhout vervaardigd, op vier pooten, die in het midden in doorsnede rond en bij wijze van een spiraalvormig gedraaid touw uitgesneden zijn, terwijl het bovenende en een gedeelte nabij het ondereinde rechthoekig en met snijwerk *en relief* in bloempatroon versierd zijn. Van onderen zijn de pooten aan elkander verbonden door eveneens bij wijze van een spiraalvormig gedraaid touw uitgesneden, in het rechthoekige gedeelte bevestigde dwarsliggers, van boven door in doorsnede vierkante dwarsliggers, van gaten voor de bevestiging van het rieten zitvlak voorzien, terwijl de buitenzijden der beide zijdelingsche en van den naar voren gekeerden dwarslijger met snijwerk in bloempatroon zijn versierd. De leuning bestaat uit eene bredere en eene smalle plank, op eenigen afstand van elkander bevestigd tusschen de verlengde in een cirkelvormigen knop uitloopende bovenenden der beide achterpooten en met elkander verbonden door zuiltjes in den vorm van een gedraaid touw. De beide kanten der breede en de onderkant der smalle plank zijn herhaaldelijk volgens een regelmatig patroon uitgeschulpt; het voorvlak der beide planken alsmede de voor- en zijvlakken van het verlengde bovenende der achterpooten zijn met bloem- en bladkrulvormig snijwerk versierd. — Omstreeks het jaar 1650 door den vorst van *Solor* aan den *radja* van *Taboekang* geschenken. *Sangir*.

H. van voren 36, idem van achteren 77, br. zitvlak 53 × 45 cM.

GROEP XII.

Godsdienst⁴⁾. Genees- en heekkunde. Opvoeding en onderwijs.

24/2⁵⁾. Boekje, van 8 blz. kl. 8°, 23 en 24 (dubbel), 195, 196, 213—214; de vier eerste bladzijden bevatten een dubbel exemplaar uit twee afzonderlijke uitgaven van een Maleisch spel- en leesboekje en de vier laatste bladzijden een gedeelte

1) Over dansen op *Siaoe* vgl. VAN DINTER, l. c. 364—365.

2) Serie 907 don. Mr. W. L. BOREL, Oct. 1892. — N. St. Crt. van 8 April 1893, n° 82.

3) W. J. OOSTERHOFF, *Oud-Oostindische meubels* (Extra Bulletin der mus. v. d. N. M. t. b. v. n.), p. 9.

4) De *Sangir*-eilanden in 1825 (*Ind. Mag.* 1° twaalfal n° 7—9), p. 2—3. — VAN DINTER, l. c. 368—382. — STOKKING, Over den godsdienst der *Talaurezen* (*Ned. Zendingstade*, 1912, 221). — *Med. Enc. Bureau*, II (1912), 56—60. — FRIESWIJK, *T. B. B.* XXII, 483—484 en 486—489. — STOKKING, Gebruiken bij zwangerschap en geboorte op *Talaot* (*M. N. Z. G.* LXIII, 219—229).

5) Serie 24 don. J. KNEPPELHOUT, Juni 1862.

van de Maleische vertaling van Psalm CXIX, CXXXVIII en CXXXIX met de muzieknoten. Genaaid in een stuk bladscheede. *Sangir*.

L. 20, br. 14 cM.

24/1. Boekje, als voren, doch de Maleische vertaling van eenige gedeelten uit het Nieuwe Testament bevattend, blz. 385, 388, 397, 398, 421—424, 427 en 428, gebonden in een stuk bladscheede, aan de rugzijde versterkt met een reepje bamboe. *Sangir*.

L. 23, br. 15 cM.

VERBETERINGEN EN BIJVOEGSELS.

Deel XVIII, blz. 82, n. 2, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 14—15.

Deel XVIII, blz. 87, n. 1, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 68—70.

Deel XVIII, blz. 90, n. 3, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 88—89.

n. 4, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 70—88.

Deel XVIII, blz. 92, n. 1, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 89—93.

Deel XVIII, blz. 98, n. 5, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 19—33.

Deel XVIII, blz. 99. Na 1904/315 bij te voegen:

793/9. Tokkelinstrument (*toelalo*¹⁾), bestaande uit een kam van *lenggoea*-hout, met bekvormig gefatsoeneerde uiteinden, waarvan de benedenzijde convex, de bovenzijde over de eene helft recht en over de andere concaaf is, waarover een geelkoperen snaar is gespannen. De benedenrand is bevestigd in de inkeping van een bamboekokertje, welks ondereinde in een schijfje klapperdop is gestoken, dat op een halven klapperdop rust. — Dit instrument dient hoofdzakelijk tot begeleiding van zang en is afkomstig uit *Banggai*.

H. 14,5, l. kam 31,5 cM.

Deel XVIII, blz. 99, n. 7, bij te voegen: NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vh. LXVI), p. 6—9, 38—62, 66—68.

Deel XVIII, blz. 129, bij te voegen:

2072/1²⁾). Hoofdhoek, van geklopte bruine boomschors, met sap van *oela*-vruchten ingesmeerd³⁾, zoodat het buitenvlak glanzend is. *Posso*.

L. en br. 77 cM.

Deel XVIII, blz. 137. Volgens Dr. KAUDERN zijn de onder *δ*. beschreven kleedingstukken geen schouderdoeken, doch hoofdbanden (*tali*).

Deel XVIII, blz. 145, bij te voegen:

2072/2. Rok, van geklopte boomschors, schuin gestreept door de indrukken van den *foeja*-klopper. *Posso*.

L. 110, br. 64 cM.

Deel XIX, blz. 25, r. 18 v. b. staat: „*pongkalagi*”, lees: „*pongkalagi*.”

Blz. 37, r. 14 v. b. staat: „1927/904”, lees: 1926/1904.

Blz. 46, r. 8 v. b. staat: *Bakoe*, lees: *Batoe*.

Blz. 47, r. 2 v. b. staat: *Tomasa*, lees: *Tamasa*.

Blz. 47, r. 5 v. b. staat: „hout”, lees: „hoorn”.

Blz. 52, r. 2 v. b. staat: „buffelhuid”, lees: „hertehuid”.

Blz. 55, r. 15 v. o. staat: „ebbenhout”, lees: „palmhout”.

Blz. 59, bij n° 2017/13. Familiesieraad (*kandaoverc*), bij te voegen Literatuur: Indonesisch Kra-

1) DE CLERCQ, *Bijdragen*, 131 met pl. IV, fig. 1.

2) Serie 2072 don. Mevr. VAN EPEHUYZEN—DE BRUINE, Sept. 1925.

3) ADRIANI EN KRUYT, *Geklopte boomschors* (I. A. f. E. XIV, p. 144).

lenwerk (Koloniaal Weekblad v. 25 Maart 1926, p. 5—6). — H. F. TILLEMA, De kendaokeri's van Makale en Rante Pao en de „onrustbarende toeneming der bevolking van Indonesië" (Koloniaal Weekblad v. 15 April 1926, p. 4—5). — MICHELSEN, De kendaokeri's (gekleurd kralenwerk) van de Toradja's (Midden-Celebes), met afbeelding (Koloniaal Weekblad v. 30 December 1926, p. 5—6). — Verslag Museum Land- en Volkenkunde Rotterdam, 1921, p. 14—15. — NOBELE, *Makale* (T. I. T. L. Vrk. LXVI), p. 43.

Blz. 75, r. 4 v. o. staat *Patala's*, lees: *Patola's*.

Blz. 83, r. 10 v. b. en blz. 111, r. 17 v. b. staat: *fruticosa*, lees: *fruticans*.

Blz. 90, r. 2 v. o. staat: *epol*, lees: *ipal*.

NAAM- EN ZAAKREGISTER.

A.

Aanvalswapens, 34, 96, 120.
 ABENDANON, E. C., 10.
 Accessoires, 76.
 ADRIANI, Dr. N., 1—8, 11—26, 29, 30, 34, 38, 39, 41, 45—59, 87, 103, 104, 126.
 ADRIANI—GUNNING, M., 52.
Ajer Madidi, 82.
Ajerpanat, 101.
 Alarmklok, 102.
Alfoeren, 57.
Alstonia Scholaris, 87.
Ambon, 99.
Amoerang, 110.
 Amulet, 59.
Arenca saccharifera Labill., 65, 87, 94.
 Armband, 67, 68.
 Armringen, 67, 109, 111.
Artocarpus Blumei, 26.
Artocarpus integrifolia L., 23.

B.

Baadje, 19, 51, 71, 72, 105, 106, 124.
Badye, 59.
Baji, 88.
 Bakje, 86.
Balangingi, 123.
 Bamboe v/e weefgetouw, 118.
 Bamboehoepel, 57.
 Bamboekoker, 10, 11, 33, 55, 64.
 Bamboekokers v/e weefstoel (?), 117.
 Bamboelat v/e weefgetouw, 118.
 Bamboelatje, 27.
Bambusa longinodis, 20.
Bambusa vulgaris, 63.
Bambusa Wrayi Stapf., 111.
Banggai, 111, 126.

Bankmat, 81.
 Bantikker (kleeding), 76.
Bantiks, 67.
 Bantiksche vrouw (kleeding), 76, 77.
 BASTIAN, Dr. A., 98, 106.
Batoc Aloe, 59.
Batoc makoeni, 35, 46.
Bee, kampong-, 116.
 Beteldoos, 111.
 Beursje, 76.
 Blaasroer, 13, 87.
 BLEEKER, Dr. P., 77.
 BLUME, Prof. C., 70.
 Boekje, 124, 125.
Bolaang-Mongondou, 71, 91, 96, 102, 109.
Bolila, 85, 101, 106.
Bongha-rivier, 35.
 Boog, 29.
 Boombast, monster [lappen] geklopte, 23, 26.
 Boomschorsbewerking, 23.
 BOONSTRA VAN HEERDT, R., 14, 16, 21, 57.
 Boot, 21.
 Booten en onderdeelen daarvan, 21.
 Bordenhangers, 86.
 BOREL, Mr. W. L., 115, 124.
 Borstboom v/e weefgetouw, 117, 118.
 Borstel voor een weefgetouw, 33.
 Borstharnas, antiek, 123.
 Borstversiersel, 67.
 Boschbouw, 16, 89.
 Bouwkunde, 1, 77, 114.
 Broeken, 73, 106, 113, 124.
 BROERS, F. J., 29.
 BROERS, J., 69, 94.
Broussonetia papyrifera, 23, 26.
 Bruid, *Tomboeloesche*, 102.
 Bruidgom, *Tomboeloesche*, 101.
 Bruidskleding, 100.
 BUDDINGH, Dr. S. A., 108.
 Bulkband, 58, 100, 106, 109.

Bwof, 60, 62, 63, 65, 86—88, 97, 107.
Bijl., 12.

C.

Calamus littoralis, 114, 115.
Canna, 118.
Cariota urens, 116.
Chavia betle, 65.
CHIJS, Mr. J. A. VAN DER, 93, 94.
Cicas Thonarii, 94.
CLERCOQ, F. S. A. de, 18, 20, 21, 23, 26, 33, 48, 55, 65, 77, 80, 87, 88, 90, 94—96, 107, 110, 111, 116.
Cocos nucifera, 63.
Corypha Gebanga Bl., 18, 21, 33, 111.
Corypha umbraculifera (Filet), 18, 33, 62, 65, 69, 70, 78, 80, 81, 83.
CRAB, P. VAN DER, 100.
Curcuma longa, 80.
Cynocephalus niger, 50.
Cypraea sp.? 111.

D.

Dansattributen, 104.
Danser, volledig kostuum van een, 106.
Danseres, volledig kostuum eener publieke—, 105.
Dekkleedje, 92.
DINTER, B. C. A. J. VAN, 110—112, 114—117, 119—121, 123, 124.
Districtshoofd, 101.
Dolken, 39, 96.
Dolkmes, 96.
Doodendoek, 58, 59.
Doodenkleedje, 58.
Doos, bevattende een goudweegschaal, 94.
Doozen, 4, 5, 9, 65, 83—85, 94, 115.
DOREN, B. J. VAN, 66, 100, 107, 108.
Draagkorf, 20, 21.
Draagmand, 19, 20.
Draagtoestel, 90, 91.
Draaitollen, 55.
Drank, 60, 110.
Duit, Zeeuwsche-, 93.

E.

EBBINGE WUBBEN, F. A., 111, 120.
Eereteekenen, 100.
Egge, 89.
ENSERINCK, P., 58.
EPENHUYZEN—DE BRUINE, Mevr. VAN, 126.
Cat. Rijks-Ethn. Museum, Dl. XIX.

ERKELENS, B., 108.
Erts, monster-, 94.

F.

Fakkell, 83.
Fakkellstandaard, 3.
Familiesieraad, 59.
Ficus Livingstonia, 55.
FILET, G. A., 18, 81.
Fluit, 54, 88, 104.
Foeja, 23, 26, 126.
Foeja-lap, 27—29.
FOY, Dr. W., 96, 97, 120, 121.
FRIESWIJK, E., 111, 112, 116, 120, 121, 123, 124.
Fulk, 15.

G.

Geneeskunde, 56, 107, 124.
Geotrupes atlas, 105.
Gereedschap om vuur en licht aan te steken, 3.
Gereedschap tot bereiding, gebruik en bewaring van spijzen, 60.
Gereedschap voor verlichting, 83.
Gevelversiering, 1.
Gewichten, 22, 93.
Gitaar, 104.
Gnetum gnemon, L., 88, 99.
Gou, 75.
Godsdienst, 56, 107, 124.
Gordelplaat, 68, 105.
Gordels, 73.
Gordijnen, 82.
Gorontalo, 9, 61—76, 78—80, 82—92, 94—106, 108—110.
Goudweegschaal, 94.
GROEFLAND, N., 60, 64—66, 68, 71, 73, 75—77, 87, 89, 90, 92, 94, 100, 103, 107, 108.
Graafstokken, 89.
Grasmes, 90.
Grondstoffen, 22.
GRUBAUER, Prof. A., 1, 16, 17, 48—50, 52, 54—57, 59, 94, 99, 103.

H.

Haak v/e bedgordijn, 3.
Haarbosjes, 100.
Haarkam, vrouwen-, 66.
Haarsieraad, 51.
Hakmes, 17.
Halmakera, 99.

Halsband, 66, 67.
 Halsieraad, 67.
 Hamer, 29.
 Handel, 22, 93.
 Handelsvaartuig, 93.
 Handtrommen, 103.
 Handvat v/e kapmes, 30.
Hanoemän, 82.
 Hark, 89.
 Harpoen, 14.
 Harsfakkel, 3.
 HARTLER, Dr. E. P., 55, 113.
 HASSELT, A. L. VAN, 8, 81.
 Heelkunde, 56, 107, 124.
 HEIN, Dr. W., 45, 121.
 Helmen, 99.
 HELMKAMPF, Dr. H. C. A. E. C., 64.
 HEMMES, G., 70, 112.
Hibiscus tiliaceus L., 23.
 Hoed, 68—70, 109, 112.
 HOEN, L. 't, 48.
 HOËVELL, G. W. W. C., baron VAN, 11, 12,
 16, 20, 22, 23, 29, 34, 39, 45, 49, 50, 56,
 91—93, 99, 107, 123.
 Hoofdbedekking, 68.
 Hoofddeksel, 50, 100.
 Hoofddoek, 58, 71, 112, 123, 126.
 Hoofdstel, 22.
 Hoofdtoetsel, 106.
 Hoofdversiersel, 66.
 HOOGVEERN, K., 98.
 Hout (monster), 23.
 Houtbewerking, 30.
 Huis, Bantiksches, 78.
 Huisraad, 1, 10, 77, 78, 83, 114.
 Huiswand, 78.
 Huizen en onderdeelen (modellen), 77.
 HUSON, W., 63, 78.

I.

Insectenteelt, 89.
 Inslagstaven v/e weefgetouw, 118.

J.

Jacht, 12, 87, 116.
 Jachtspeer, 12, 87.
 JACOBSEN, A., 57.
 JACOBSON, EDW., 68.
Jajaki, 49.
 JASPER, J. E., 2, 4—10, 15, 18, 21, 31, 33, 61,
 62, 65, 68—70, 75, 78—86, 88, 95, 112,
 113, 115, 117—119.

JELLESMA, E. J., 115—118.
 JUK, 89.

K.

Kaili, 23, 58.
Kain, 113.
Kain bentenan, 75.
 Kalebas, 65.
 Kam v/e weefstoel, 95, 118.
 Kapmes, 17, 90.
 KATE, Dr. H. F. C. TEN, 52, 56.
 KAUDERN, Dr. W., 1, 12—16, 19, 21—24, 29,
 30, 34, 39, 48, 50—56, 58, 63, 66, 68, 71,
 77, 87, 89, 90, 93, 95, 97, 99, 101, 103,
 104, 106—108, 126.
Kawangkoan, 71—73, 109.
Kema, 100.
 Kettingboom v/e weefgetouw, 118.
 Kinderhoed, 70.
 Kinderspeelgoed, 56.
 Kistje, 83.
 Klapperrasp, 63.
 Kleeding, 66, 68, 76, 77, 111.
 Kleeding, (dagelijksche en deftige) — van een
 Talaarees, 113, 114.
 Kleeding (dagelijksche en deftige) v/e Talaarees
 vrouw, 113, 114.
Kluwang, 98, 120, 121.
 Klopper voor de bewerking van boomschors,
 24—26.
 Klopsteen, 23.
 KNEFFELHOUT, J., 112, 124.
 Knoopnaalden, 117.
Koelawi, 3, 6, 23.
Koffo, stuk grof geweven, 116.
 Koker, 63, 85.
 Koker voor een weefspoel, 31, 33.
 Kooklepel, 62.
 Kookpotje, 58.
 Koord, 68, 88.
 Koperstuk, 93.
 KORNDREFFER, J. J., 70.
 Kostuums, 76.
Kotobangoen, 96, 102.
 Kraag, 105.
 KRAUSE, E., 88.
 KRAYENHOFF VAN DE LEUR, P. M. W. J., 115.
 Krokodil, 56.
 KRUYT, Dr. ALB. C., 1—8, 11—26, 29, 30,
 34, 38, 39, 41—43, 45—59, 87, 100, 103,
 104, 126.
 KRUYT, J., 18, 19.
 Krijgskleeding, 34, 96, 120.

Kunst, 52, 103, 123.
 Kunstnijverheid, 52, 103, 123.
Kwandang, 83, 87, 91, 94, 98.

L.

Lagenaria vulgaris, 65.
Lakmaga, 82.
 Lamp, 3.
Lampusia lampas, 88.
 Landbouw, 16, 89.
Landjo, 33.
 LANSBERGE, Mr. J. W. VAN, 45.
 Lansen, 34—39, 96, 116.
 Lapje als pasmunt dienende, 22.
Latimedjung-gebergte, 10.
 LEHMANN, Dr. J., 5, 88.
Lembong panggi, 48.
 Lendengordels, 73.
 Lepel, 63, 110.
Leppang, 19.
 Ligmat, 80, 82.
 Ligmatjes, patronen van, 95.
Likoepong, 100.
Lilang, 72.
Limbo(1)ta, 61, 62, 68—70, 74, 75, 79, 80, 82, 85, 88, 95, 99, 102.
Limoeto, 75.
Lindoe, 21.
 LING ROTH, H., 123.
Liroe, 25, 39, 46.
Lirong, 115, 120, 122.
Livistona rotundifolia Mart., 87.
 LOEBER, J. A., 10, 49, 66, 68, 75, 94.
Loewer, 3, 10, 17, 19, 49, 50, 54, 55, 58.
 LOUWERIER, J., 99, 107, 108.
 Lijkkist, 108.

M.

Maatschappij, 51, 100.
Magindanao, 100.
Ma'kale, 17, 19, 53, 59, 126.
Mályawän, 82.
 Manchetten, 105.
 Mand(je), 4—10, 14, 18, 19, 81—86, 110, 111, 115.
 Mand voor keukengereedschap, 62.
Manilla-heenep, 116.
 Mannenarmband, 67.
 Mannenbaadje, 112.
Mapane, 18, 23, 36, 58.
Maranta arundinacea L., 5.
Maranta dichotoma Wall., 110.
Masambe, 58.

Cat. Rijks-Ethn. Museum, Dl. XIX.

MASON, O. T., 5, 6, 9, 10, 24, 88.
Matana, 38, 49.
 Maten, 22, 93.
 Matten, 1, 2, 78—82, 114, 116.
 MATTHES, Dr. B. F., 23, 29, 42, 56.
Maulid, 59, 60.
Menado, 62—67, 69—73, 76—78, 83, 84, 86, 88—90, 92—95, 101—103.
 Menschenfiguren van *arin*-vezels, 57.
 Mes(je), 11, 90, 96, 97.
Metroxylon Rumphii Mart., 95.
 MEYER, Dr. A. B., 6—8, 12—20, 23—26, 29, 31, 33, 34, 36—38, 41—50, 53, 54, 58, 60—62, 66—68, 72, 75, 77, 86, 87, 89—99, 102, 103, 107—111, 114, 117, 120, 121, 123.
 MICHELSEN, G. W. A., 126.
 Middelen van vervoer, 19, 90, 116.
Minahaza, 64, 66, 67, 69—73, 75, 76, 78, 82, 90, 91, 97, 99, 100, 108—110.
Minahasser (kleding), 77.
Minahassische vrouw (kleding), 77.
 MOL, B. P. J. C., 120.
 Mondharp, 103.
 Mondtrom, 55.
Moeton, 62, 87.
 MOQUETTE, J. P., 93, 94.
Morinda citrifolia, 80.
 MULLER, M., 23.
 MULLER, J. WOLTERBEEK, 3, 74.
 Munten, 22, 93, 94.
Murraya exotica L., 96.
Musa acuminata, 119.
Musa paradisiaca, 114.
 Muts, 70, 71.
 Musiekinstrumenten, 52, 54, 103, 104.

N.

Naainsald, 12.
Nassa-schelpen, 48, 49, 109.
 NETSCHER, E., 93, 94.
 Neusfluit, 54.
Nipa fruticans, 83, 111.
 NOBELE, E. A. J., 126.
 NOUHUYS, J. W. VAN, 58, 59, 82.
 Nijptang, 29.
 Nijverheid (inheemsche) 22, 94, 117.

O.

Offerpoppetjes, 110.
 Omslagdoek, 51.
Oncosperma filamentosum Bl., 39, 96, 116.

Onda'e, 22, 24, 25.
 Onderwijs, 56, 124.
 Oogstmandje, 18.
 Oorknop, 66.
 Oorlogskleeding, 50, 99, 123.
 OOSTERHOFF, W. J., 124.
 Opiumpijp, 65.
 Opvoeding, 56, 124.
 Opwekkende middelen, 60, 63, 110.
Ovula ovum, 98.

P.

Paardentuig, 22.
 Padi-soorten, monsters, 90.
 PADBRUGGE, R., 103.
Pagoet, 87.
 Palingfalk, 15.
Paloe (-dal, -baai), 1, 22, 23, 57, 58.
Palole, 51.
Palop(p)o, 12, 29—31, 37, 38, 43, 47, 55.
 Pantserhemd, 99.
 Papier (monster), 23.
Parigi, 2, 5, 8, 48, 63—65, 67, 71, 74, 85, 87, 104.
 Patroonbreker v/e weefgetouw, 118.
 PIEPERS, Mr. M. C., 11.
 Pinangtasch, 66.
Pitjo'an, 91.
 Plankje voor de bewerking van boombast, 117.
 Floeg, 89.
 Pop, 57, 60, 110.
 Pop (kleeding), 76, 77, 101, 113, 114.
Posso, 3—10, 18—23, 25, 29—31, 35, 39, 42, 49—51, 54, 63, 78, 126.
 POST, J. W., 71.
Petanga, 69.
Prahoé pelang, 93.
 Prauw, 92, 116.
 Prauwversiering, 21.
 Prauwzeil, 116.
 Priesterstaf, top van een, 110.
 PRINS, D. C., 17.
Psidium guajava L., 90.
Pterocarpus indicus Willd., 90.
 Pijlkoker, 13, 14.

R.

Rüma, 82.
Rümyana, 82.
Rampi, 58.
Rante Ballu, 59.
Rante Pao, 17.

Ratahan, 76.
Rüwaja, 82.
 REINWARDT, C. G. C., 103.
 RICHTER, Dr. O., 6—8, 12—20, 23—26, 29, 31, 33, 34, 36—38, 41—50, 53, 54, 58, 60—62, 66—68, 72, 75, 77, 86, 87, 89—99, 102, 103, 107—111, 114, 117, 120, 121, 123.
 RIEDEL, J. G. F., 60, 62, 66—68, 71, 77, 87, 89, 90, 93, 94, 96, 100, 102, 103, 107, 108, 110.
 Rok, 51, 74, 75, 105, 106, 126.
 Roller v/e weefgetouw, 33.
Rongkong, 34, 44.
 ROSENBERG, C. B. H. Baron von, 8, 20, 49, 60, 61, 65—67, 70, 71, 83, 87, 95—97, 99, 104—106, 111, 112, 114.
 ROUFFAER, G. P., 75.
 Rijstbord, 62.
 Rijstschuur, 16.
 Rijstzak, 18.
 Rijzweep, 91.

S.

Salaonda, 57.
Sakedi, 22.
Saleier, 57.
Saltibaboe, 115, 116, 120, 122.
 SANDE, Dr. G. A. J. van der, 38.
Sangir-eiland, 110—121, 124, 125.
Savesoe, 5, 8.
Sapareoa, 99.
 SARASIN, Dr. P. en F., 1, 3, 14, 20, 22, 30, 38, 41, 42, 45—47, 49, 51, 52, 56—59, 66, 72, 77, 89, 99, 107, 108.
 Schaal, 63.
 SCHADENBERG, A., 117.
 Schedelhuid met haren, stuk-, 100.
 Schedelmaskers, 56.
 Schepnet, 14, 15.
 Scheringboom v/e weefgetouw, 118.
 Schietspoelen v/e weefgetouw, 118.
 Schild, 48, 49, 98, 99, 106, 121—123.
 Schop, 90.
 Schortje, 105.
 Schotels, 62.
 SCHRÖDER, E. E. W. G., 62, 65—68, 71—74, 78, 83, 84, 87, 89—92, 95, 100, 105, 110, 112, 115, 123.
 SCHWARZ, J. A. T., 65—67, 72, 73, 76—79, 87, 88, 90, 100, 103, 108—110.
Seko, 17.
 Serpentijnsteen, een stuk —, 22.

SHELFORD, R., 123.
Siau, 115, 116, 123.
 Sieraden, 66, 111.
 Sigarenkokers, 64, 65, 111.
Sigi, 51, 63.
 Sirihdoos, 66.
 Sirihstasch, 65.
 Slaapmatje, 80.
 Slaapstede, 3.
Slendang, 72, 73, 106, 113.
 Smederij, 29.
 Snaarinstrument, 53, 103, 123.
 Snippermand, 9.
 Snoeimes, 90.
 Snorrobot, 55.
 Snijwerk (proeven van), 30.
Sogriwa, 82.
Sosoo-eilanden, 123.
Soemalata, 94, 96.
Solar, 124.
 Spanstaven v/e weefgetouw, 118.
 SPAT, Prof. C., 49, 55.
 Speelgoed, 55.
 Speelkaarten, 55, 106.
 Spel kaarten, 55, 106.
 Spelen, 52, 103, 106, 123.
 Spil v/e garenwinder, 30.
 Spoelkoker, 31, 32.
 SPREUWENBERG, A. P. VAN, 60, 65, 66, 77,
 96, 100, 107, 108.
 Spijs, 60, 110.
 Staafje v/e weefgetouw, 118.
 Staat, 51, 100.
 Staatsiekleeding, 100.
 Staatsielans, 102.
 Staatsieprauw, 102.
 Staatsievaartuig, 102.
 Staatsiewapens, 102.
 Steen voor een boomschorsklopper, 24.
 Steenen voor boombastkloppers, 24.
 Steenkool, 22.
 Stempel, 26, 27.
 Stoel, antieke-, 124.
 Stoelmat, 80.
 Stof, 22, 33, 119, 120.
 Stok, 113.
 STOKKING, H. J., 124.
 Strik (om wilde boschkippen [-hanen] te vangen), 14.
 Strijdmuts, 50.
 Strijkstok, 104.

T.

Tabakszak, 63.
Taboekang, 112—114, 116—118, 124.
Taguelandang, 116.
Tulaut, 111, 113—117, 120—123.
Tamako, 112.
Tamata, 39, 47, 66.
 Tangen, 63.
Taratara, 108.
 Tasch, 4, 86.
 TENDELOO, H. J., 82, 100.
Ternate, 99, 105.
Tidore, 105.
 TILLEMA, H. F., 126.
To Bada, 20, 26, 42, 50, 59.
To Kadomboekoe, 15, 52.
To Lage, 13, 39, 55, 56, 58.
To Lampoe, 48.
To Onda'e, 22.
To Kano, 14.
Toeljo, 5, 8, 55, 59, 60.
Togian-eilanden, 88.
 Tokkelinstrument, 126.
Teli-Teli, 86, 103, 104.
Tombatoe, 107, 108.
Tomini-bocht, 4, 22—25, 45, 46, 49, 50, 62,
 72, 87.
Tomohan, 87, 89.
Tomori-baai, 99.
Tondano, 64, 78—82.
 Tondeldoos, 3.
 TONNET, Mej. M., 112.
Tonsawang, 107, 108.
Tonsea, 62, 65, 83, 85.
Tonra-man (kleeding), 76.
Tonra-vrouw (kleeding), 76.
Tontoli, 93.
 Toom, 91.
Topobato, 18, 23, 36, 45, 49, 51, 58.
Toradja's 2—4, 6—9, 11—15, 17—22, 24, 25,
 29—31, 34, 38, 39, 41—44, 46—49, 52—59.
Toumbasian Atar, 110.
Toumboeloe, 66, 87, 108.
 Touw, 55, 87, 94.
 TREFFERS, F., 99.
Trema Amboinense, 26.
 Trom, 52.
 Trompet, 88.
 Tuinbouw, 16, 89.
 Tuinkleeding van een Bantikker, 76.
Turbo olerarius, 110.

V.

- Vaartuig, 93.
 Veeteelt, 16, 89.
 VELTMAN, T. J., 43.
 Verdedigingswapens, 48, 98, 121.
 Verkrijging van grondstoffen en hunne bewerking, 22, 94, 117.
 Versiering, 57, 59.
 Versiersel, 60, 104, 105.
 VETH, Prof. Dr. P. J., 90.
 Vingerring, 105.
 Viool, 52, 53, 103.
 Vischlans, 87.
 Vischlijn, 14.
 Vischmand, 15, 16, 88.
 Vischvangst, 14, 87, 116.
 Visschersprauw, 88.
 Visscherij, 12.
 Vlechtwerk, 117.
 Vliegendeksel, 60, 61.
 Vogel, 57, 59.
 Voorhoofdversiering, 59.
 Voorvechtershoed, 50.
 Vrouwenbaadjc, 72.
 Vrouwenhaarkam, 66.
 Vrouwenkleedingstuk, 108.
 Vuistringcn, 47.
 VUUREN, L. VAN, 1.
 Vuurtang, 29.
 Vuurzaag, 3.
 Vijl, 30.

W.

- Waaier, 100, 101.
 WALCHEREN, E. W. F. VAN, 32, 33, 58.
 Wannen, 62.
 Wapens, 34, 96, 120.
 Waterschepper, 87.
 WEBER, Prof. M., 1, 3, 5, 10, 11, 13, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 44, 47, 54.

- Weefgetouw, 117, 118.
 Weefgetouw, gedeelte v/e, 30, 31, 117.
 Weefsel, 95, 118—120.
 Weefstoel, 95.
 Weegschaal, goud —, 94.
 Werktuig om aardkluiten fijn te slaan, 90.
 Werktuigen voor het beschilderen van boom bast, 26.
 Werplans, 36, 96.
 Werpnet, 14, 88.
 Werpspies, 13, 34.
 Weven, 30.
 Wiedmes, 18.
 Wiedijzer, 18.
 Wieg, 11, 107.
 WIENECKE, Dr. G. J., 77, 89.
 Wierookvat, 58.
 WILKEN, Prof. Dr. G. A., 107.
 Woning, 77.
 WOORMALEN, S., 22.
 Wrijfschotel, 111.

Y.

- Yzerhout, blok —, 94.

Z.

- Zadel, 92.
 Zadel, kort —, 91, 92.
 Zadel, lang —, 92.
 Zadelkleed, 22.
 Zadelkussen, 91.
 Zak(je), 4, 62, 63, 76.
 Zeef, 62.
 Zeilvaartuig, 93.
 Zielenhuisje, 107.
 Zitmat(je), 2, 80.
 Zwaard v/e weefgetouw, 118.
 Zwaarden, 39—47, 97, 98.

REGISTER DER INLANDSCHE NAMEN.

[Arab. = Arabisch, Bangg. = Banggaisch, Bant. = Bantiksich, Bar. = Bare'e, Boeg. = Boegineesch, Bol. Mong. = Bolaäng Mongondousch, Bwool. = Bwoolsch, Daj. = Dajaksch, Gor. = Gorontalesch, Jav. = Javaansch, Karo. = Karo-Bataksch, Koel. = Koelawisch, Lalaki = Lalakisch, Limb. = Limbotosch, Lind. = Lindoesch, lok. Mal. = lokaal Maleisch, Mak. = Makassaarsch, Mal. = Maleisch, Men. Mal. = Menadosch Maleisch, Mol. Mal. = Moluksch Maleisch, Ond. = Ondaë, Rat. = Ratahansch, Sad. = Sadangsch, Sang. = Sangireesch, Sigi. = Sigisch, Skr. = Sanskrt, Tag. = Tagoclandangsch, Tern. = Ternataansch, Toli-toli = Toli-tolisch, Tombat. = Tombatoesch, Tond. = Tondanosch, Tons. = Tonseasch, Tonsaw. = Tonsawangsch, Tont. = Tontemboansch, Toumb. = Toumboeloesch].

A.

aako (kwastje), Gor., 94.
 aboengo (mand), Gor., 85.
 abila (sigarenkoker, kistje), Gor., 65, 83, 84.
 abila hoelochoeoloelo (ronde doos), Gor., 83.
 abila lombilombi biato (soort van doos), Gor., 84.
 abila palili (soort van doos), Gor., 84.
 abila palipalilingo (ronde doos), Gor., 83, 84.
 abila tiladoe (doos van *weka*-palmbladreepen), Gor., 84.
 aboho (mand, schotel), Gor.?, 4, 62.
 adat (gewoonterecht), Arab., Mal., 73, 92.
 ajamën (bies v. e. moerasplant), Tond., 78.
 ajawa (*Bambusa vulgaris*), Bar., 63.
 alabaoe (viool), Gor., 103.
 ale (buikband), Bar., 58.
 Alëoe (schild), Gor., zoo te lezen voor allawoe (z. d.), 49.
 ali (mat), Bar., 2.
 ali tapi (dubbele mat), Bar., 1.
 allawoe (schild), Gor., 49 (vgl. Alëoe).
 ambo (foeja, *Artocarpus integrifolia* L., *Broussonetia papyrifera*), Bar., 23, 26.
 amboelea (baadje), Bar., 51.
 amongo (mat), Gor. 79, 80, 82.
 amongo lomoeli (soort mat), Gor., 78.
 amongo tiohoe (soort mat), Gor., 78, 79.
 ampiri (*Aleurites triloba* Forst.), Boeg., 32.
 anjam gila (drierichtingsysteem), Mal., 4, 7, 115.
 apela (kraag), Gor., 105.
 arèn (*Arenga saccharifera* Labill.), Jav., 57, 64.

aroes (tijn), Sang?, 119.

arowanga (doos), Sang., 115.

atap (dakbedekking), Mal., 78.

ati (rotansteel), Bar., 25.

atilie (mat)?, 78.

B.

bää (baadje), Gor., 72.

baile noempoe (dubbele zitmat), Bar.?, 2.

bako (mandje, sigarenkoker), Bar., 4, 6, 65, 83.

bakoe bodo (soort van doos), Bar.?, 5.

bakolo haoe (sigarenkoker), Gor.?, 64.

balado (doik), Bar., 39.

balaloenki (haarsieraad), Sigi?, 51.

balati (tasch), Gor. 86.

bali (stof), Sang., 119.

balira (zwaard v/e weefgetouw), Sang., 118.

baloekari (bokkenhaar), Bar., 38.

bamban (*Maranta dichotoma* Wall.), Jav., 110.

bamboe toi (*Bambusa longinodis*), Tern. Mal., 20.

bandango (bokkenhaar), Bar.?, 39.

bangko (zwaard), Gor.?, 97.

bantara (strik), Bar., 14.

bantjoe (draagmand), Bar.?, 19.

baso (draagmand), Bar., 19.

batakeng (armring), Bant., 67.

beloe-beloe (versiersel), Gor., 104.

bëngang kosta (Europeesch gaas), lok. Mal., 108.

bërbangsa (van aanzienlijk geslacht), Mal., 73.

bide (rok), Gor., 105, 106.

bingka (mand), Bar., 5, 7—9.
 bingka lepa (soort van mand), Bar.?, 7, 18.
 bingka lora (beschilderde mand), Bar., 7, 8.
 bingka wando (volgens drierichtingsysteem
 gevlochten mand), Bar., 7.
 biohoe (pandan), Gor., 80.
 bladeo (dolkmes), Mal., 96.
 boeah boetoene (soort van mand), Bar.?, 9.
 boeboë (rijzweep), Gor., 91.
 boeti (mand), Gor., 88.
 boeti haja-haja (lange vischmand), Gor., 88.
 boetoekeo (beursje), Gor., 76.
 boetoeoe (zakje), Gor.?, 63.
 bohoe (koord), Gor., 88.
 boki (vrouw), Gor., 101.
 boki-boki (aanzienlijke vrouw), Gor., 75.
 bokleki (roggevel), Bar.?, 30.
 bomba (Maranta arundinacea L.), Bar., 5.
 boë (haasje), Gor., 105, 106.
 boejo (bamboekoker), Gor.?, 64.

D.

dalombo (werpnet), Tag., 116.
 damar (hars), Mal., 83.
 dangita (danser), Gor., 106.
 daoen nilar (soort van blad), Mal. en Gor.?, 64.
 depoehoe (vliegendeksel), Gor.?, 61.
 depoehoe lo wapideo (dekkleedje van een zadel),
 Gor., 92.
 depoehoe palipallingo (ronde mand), Gor., 86.
 djangkoe (kinbaard, sik), Bar., 43.
 djoebah (tabbaard, priesterkleeding), Jav., 60.
 djonga (sik), Bar.?, 43.
 doeanga (boot), Lind., 21.
 doeba-doeba (halsband), Gor., 67.
 doeloe (boomschors), Gor.?, 23.
 doeloe (zadelkussen), Gor., 91.
 doemoela (touw), Gor., 94.
 dondo doedoeboe (borstplankje), Bwool., 107.
 dondo goelimo (kussen), Bwool., 107.

E.

e (genitief pluralis v/h lidwoord), Tont., 100.
 ente (indigo), Gor., 75.
 ëpal (draagtoestel), Tont., 90.
 epoe (doosje), Tons., 83.
 etango (gordelplaat, buikband), Gor., 105, 106.

F.

fosso (godsdienstig feest), Men. Mal., 109.

G.

gaba-gaba (bladsteel van de Sagopalm, Metro-
 xylon Rumphii Mart.), Mal., 83, 95, 107, 111.

gala (lak), Jav., 68.
 gamboes (gitaar), lok. Mal., 104.
 ganda (trom), Bar., 52.
 ganemoe (Gnetum Gnemon L.), Mol. Mal., 88.
 gantji (draaitol), Bar., 55.
 gata-gata boeloe (tang van bamboe), Tomb.?, 63.
 gëbang (Corypha Gebanga Bl.), Jav. 18, 22, 33,
 111, 115.
 gëmoetoe (Arenga saccharifera Labill.), Mal., 94.
 gendi (kruik), lok. Mal., 111.
 geso-geso (viool), Bar., 52, 53, 103.
 gila (gek), Mal., 7.
 goegasa (magneetstaafje), Gor., 94.
 goeloenga (roller v/e weefgetouw), Bar.?, 33.
 goema (scheede), Bar., 45.
 gojava (Psidium guajava L.), Gor., 90.

H.

hangobe (mand), Sang., 115.
 hihideo alababoe (vioolstrijkstok), Gor., 104.
 hinggoesang (touw), Sang., 117.
 hoecalimã (vingerring), Gor., 105.
 hoehideoe (vrouwenhaarkam, kam v/e weef-
 stel), Gor., 66, 95.
 hoeloetoe (touw), Gor., 87.
 hoetã (armband), Gor., 67.
 hotë (koffo, draad), Sang., 119.
 hotë aroes (fijne koffo), Sang., 119.
 hotë lako (koffo voor een kleedje), Sang., 119.
 hotë pilë (gebloemde koffo), Sang., 119.

I.

idjae (naainald), Bar., 12.
 idjoek (arën-vezels), Mal., 33, 70.
 ikat poeroet (buikband), Bol. Mong., 109.
 ike (klopwerktuig, klopsteen), Bar., 23—25.
 indoepo (blaasroer), Gor., 87.
 ino (kraal), Sang., 111.
 ino pinona (sigarenkoker met opgenaide kra-
 len), Sang., 111.
 inodo (boomschors), Bar., 23.

J.

jali (oorknop), Gor.?, 66.

K.

kabahoeroe (lepel), Tomb.?, 63.
 kabaja (bedekking van het bovenlichaam),
 Jav., 73, 76, 77, 102, 110, 113, 114.
 kabësaràn (optocht tot begeleiding van hooge
 ambtenaren), Min. Mal., 100.

kabosenja (adel), Bar., 58.
 kahihocwang (weefgetouw), Sang., 117.
 kahoehoeng (doos), Sang., 115.
 kain (rok), Mal., 75.
 kain bënténan (Bënténaansche rok), Mal., 75, 76.
 kain patola (soort van rok), Mal., 74.
 kaiwoe (kain bënténan), Rat., 75.
 kajai (jachtspeer, werpspies), Bar., 12, 13.
 kakoensi tiwatoe (sleutelpatroon), Sang., 113.
 kalama (greep), Bar., 46.
 kalewang (zwaard), Bar.?, 47.
 kaliawo (schild), Bar.?, 49.
 kalo (mand), Jav., 84.
 kamboko (oogstmand), Bar., 18.
 kandaocere (familiesieraad), Lalaki?, 59.
 kanta (schild), Bar., 48, 49.
 kanta rongko-rongko (soort schild), Bar.?, 49.
 kapala (hoofd), Jav., 74, 75, 77.
 kapas (fijne wol v. d. katoenheester), Mal., 75.
 kapok (wol van de raploefvrucht), Jav., 91.
 karaba (vrouwenbaadje van foefa), Bar., 26.
 karai (baadje), Tont., 72.
 karai papajarén (soort van baadje), Tont., 72.
 karatoo (trom), Bar., 52.
 kartas pototobila (speelkaarten), Gor., 106.
 kasi (nijptang), Bar., 29.
 kasisi (mindere dorpsgeestelijke), Gor., 70.
 kawila (doos), Sang., 111.
 kawila ino pinona (beteldoos met oppenaaiende kralen), Sang., 111.
 kawoelé (borstboom v/e weefgetouw), Sang., 117.
 kēmoeng (soort van zeevisch), Jav., 89.
 kēmoening (Murraya exotica L.), Mal., 96.
 kempilang (klewang), Sang., 120.
 kētēng-kētēng (bamboe-citer), Karo., 123.
 kētoeng-kētoeng (bamboe-citer), Jav., 123.
 kiki (vijl), Bar., 30.
 kinsage (werpnet), Tag., 116.
 klamboe (bedgordijn), Mal., 3.
 klewang (zwaard), Mal., 44.
 kobati (wieg), Bar., 11.
 koehedoe (egge), Gor., 89.
 koekoeran (klapperras), Mal., 63.
 koelamoeti (klopper), Bar.?, 25.
 koenjit (Curcuma longa), Mal., 80.
 koetoeboe (manchet), Gor., 105.
 koffo (Musa textilis Née), Men. Mal., 112—114, 116—120, 123.

L.

labauan (handtrom), Gor., 103.
 la'bo (kapmes), Sad., 17.

laboe (hakmes, lemmet), Bar., 17, 45.
 lahendong (Sponia amboinensis), Tomb., 71, 73.
 lajahoe (weefsel, zeil), Gor., 95.
 lako (kleed), Sang., 119.
 lakoe manandoe (mannenbaadje), Sang., 112.
 lama lama ngane (soort van zakje), Bar.?, 4.
 lambori (pandanreep), Bar., 2.
 lampang (bakje), Toli-toli, 86.
 lawén (gordel), Tont., 73.
 lelangi (Corypha Gebanga Bl.), Bar., 18.
 lelempali (snorrobot), Bar., 55.
 lemba (vrouwenbaadje), Bar., 26.
 lenso kapala (hoofddoek), Sang., 112, 123.
 linggoa (Pterocarpus indicus Willd.), Mol. Mal., 90, 126.
 lipa-lipa (rok), Gor., 74, 75.
 lipa-lipa tilané (soort rok), Gor., 75.
 lobo (raad- en geestenhuis), Bar., 58.
 loeboe (versiersel), Gor., 105.
 logo (soort kinderspeelgoed), Mak., 56.
 lojoto (grassoort), Gor., 80.
 lolowe (sluit), Bar., 54.
 lomoeli (pandan), Limb., 82.
 lopa-lopa (doosje), Tont., 65.

M.

mafana (rijgevel), Tonsaw., 107.
 mafatoo peda (uitsteeksel), Tonsaw., 107.
 mangkoedoe (Morinda citrifolia), Mal., 80.
 mararou (ijl), Sang., 119.
 marsaoleh (districtshoofd), Gor., 101.
 mata mpoene biniase (naam van een vlechtpatroon: duivenoog), Bar., 3.
 mēnari (dansen), Mal., 124.

N.

nalang wangi (naam van een kruispatroon), Sang., 113.
 nanasi (mand in den vorm van een ananas), Bar., 9.
 nanati (zakje in den vorm van een ananas), Gor., 62.
 nēgari (stad, dorp), Mal., 68.
 niboeng (Oncosperma filamentosum Bl.), Mal., 39, 96, 116.
 nīpah (Nipa fruticans Thunb.), Mal., 65, 68, 83, 111.

O.

oajaboe (waaier), Gor., 101.
 oalimo (vingerring), Gor., 105.
 oease (bijl), Bar., 12.

oedjang (boomschorspapier), Boeg., 23.
 oedoea lo titinenga (doos met weegschaal?),
 Gor., 94.
 oela (soort van vrucht en stempel met dat
 patroon), Bar., 26, 27, 126.
 oeloe karocwa (naam van 'een ikat-patroon),
 Bar., 59.
 oeloela (juk), Gor., 89.
 oemajo (Trema amboinensis), Bar., 23, 26.
 oemalo (Hibiscus tiliaceus L.), Bar., 23.
 oepia (muts), Gor., 70.
 olimokmo (vrouwenkleedingstuk), Gor., 108.
 olimokoero (slendang), Gor., 73.
 olimomo (slendang), Gor., 73, 106.
 omba (mat), Bar., 2.
 omboelo (waterschepper), Gor., 87.
 ondoeo (hoed), Gor., 68.
 opas (de lieden, die den verplichten optocht,
 tot begeleiding van hooge ambtenaren uit-
 maken), Tont., 100.
 orang kastela (Spanjaard), Mal., 105.
 orjaboe (waaner), Gor., 100, 101.

P.

paboeah tina (vrucht van den *tina*-boom),
 Bar., 32.
 pada (mand), Limb., 85.
 padaon ampiri (radiguur met driehoekige vel-
 gen), Bar., 32, 33.
 padi (rijst), Mal., 90.
 padjala (zeilvaartuig), Mal., 93.
 padjeko (ploeg), lok. Mal., 89.
 padjongge (danseres), Gor., 105.
 pahoa (mand), Gor., 85.
 poja'a mbawoe (varkenspoet, vorm v/c greep),
 Bar., 47.
 pajar (wapperen, uithangen), Tont., 72.
 pajoengã (hoofdhoek), Gor., 71.
 pakeke (graafstok), Gor., 89.
 pakolong boekoe (hals v. d. *llboekoe*), Bar.,
 32.
 palidoe (pijlkoker), Gor., 87.
 palli (mand), Gor., 85.
 paloe (hamer), Bar., 29.
 pamoedoeka (oplumpijp), Gor., 65.
 pana (boog), Bar., 29.
 pandan (Pandanus sp. div., Pandanus-palm),
 Jav., 2, 9, 18, 21, 59, 60, 63, 65, 78, 80,
 83, 84, 86, 91, 112, 114.
 pangisa (mand), Bar., 5.
 pangka (boomschors), Bat., 23.
 pangka illa depo (vrouwenbaadje), Gor., 72.
 pangko (hoefvormig?), Bar., 43.
 paoeba (rok), Bar., 51.
 parang (zwaard), Mal., 44.
 pare (mondharp), Toli-toli, 103.
 pasamboe (vliegdeksel), Tomb., 61.
 pasamboe dampelas (vliegdeksel van palm-
 bladreepen), Tomb., 60.
 pasoenghalla (bamboe-omrastering in boog-
 vorm), Bar., 33.
 pateda (armband), Gor., 68.
 patoehoe (Cicas Thonarsii), Gor., 94.
 pea-pea (bies met ronden stengel), Bwool., 95.
 peda (kapmes), Gor., 90.
 peka (vischlijm), Bar., 14.
 peloeloe mpakoe (naam v. e. vlechtpatroon),
 Bar., 8.
 pemia (schedelmasker), Ond., 56.
 penai (zwaard), Bar., 41—43, 45—47.
 pengalas medja (tafelbedekking), Mal., 82.
 pengoedjoe garanggo (als de bek van een
 krokodil), Bar., 47.
 penise (handelsvaartuig), Toli-toli, 93.
 pépé (drangkorf), Bar., 21.
 pepekel (egge), Tont., 90.
 pépésélén (moerasbies), Tond., 79, 81.
 permata saogoe (naam v. e. vlechtpatroon),
 Bar., 8.
 petiti (borstversiersel), Gor., 67.
 pilé (patroon, gebloemd), Sang., 119.
 pilé aroes (fijne gebloemde stof), Sang., 119.
 pilé mararou (ijle gebloemde stof), Sang., 119.
 pinamakis (kain bëntenan), Tombat., 75.
 pinona (naaisel), Sang., 111.
 pisang (banaan), Mal., 112, 116, 118, 119.
 ploepoch (plat geklopte bamboe), Mal., 78.
 poeloli (doosje), Gor., 94.
 poesaka (erfstuk), Mal., 99.
 pokandoekoe (naam van een vlechtrand), Bar., 2.
 pokojo (drangkorf), Bar., 20.
 polo dodo (voorhoofdversiering), Sad., 59.
 polopala (muziekinstrument), Gor., 104.
 pombajowo (de eene zijde v. e. boombast-
 klopper), Bar., 24, 25.
 pombobaki (klopper), Bar., 26.
 pongkalagi (de eene zijde v. e. klopper), Bar.,
 24, 25.
 pongoempoe (breede vlechtrand), Bar., 2.
 pontoela (bamboelatie), Bar., 27.
 popadeo (ploeg), Gor., 89.
 poritoetoe ba'ba dewata (doodendoek), Sad.,
 59.
 potoenda njilo (fakkelstandaard), Bar., 3.
 prahoe pelang (vaartuig, visscherspraauw), Mal.,
 88, 93.

R.

radja (vorst), Mal., 102, 105, 120, 122, 124.
 riksasa (daemon), Skr., 82.
 randjoe (Spaansche ruiter, versperring), Mal., 45.
 rangko (schild), Gor., 99.
 rantang (mand), Mal., 4, 6.
 rawi (naam v. e. vlechtwijze), Bar., 7.
 rere (soort van muziekinstrument), Bar., 54.
 rombe (zak), Bar., 4.
 ronggo (schild), Gor., 106.
 rotan danni (soort van rotan), Bar., 6.

S.

salambe (omslagdoek), Bar., 51.
 salira (wiedijzer), Bar., 18.
 sanggona (neusluit), Bar., 54.
 sango (faik), Bar., 15.
 santoeng (snaarinstrument), Toll-toll., 103.
 sapeo (hoed), Tont., 100.
 sapeo e opas (hoed van lieden, die den ver-
 plichten optocht, tot begeleiding van hooge
 ambtenaren uitmaken), Tont., 100.
 sapië (mat), Sang., 114.
 sarangka (mandje), 85.
 sarompo (harpoen), Bar. en Bwool., 14, 87.
 sarong (rok), Mal., 51, 100, 110.
 sasapoeloe (bundel mandjes), Bar., 10.
 sasilé (schepnet), Sang., 116.
 sasowahé (kam v/e weefgetouw), Sang., 118.
 satong (bamboeciter), Daj., 123.
 scho (Arenga saccharifera), Men. Mal., 65,
 85, 87, 94.
 sêka'd (top v. e. priesterstaaf), Tont., 110.
 sêkê (treknet), Sang., 116.
 sero (vischweer), Jav., 116.
 sêsak (Nipa fruticans Thunb.), Sang., 115.
 sesarongka (scheringboom van een weefgetouw),
 Sang., 118.
 si Apo' Nimema' in Tana' (de Schepper der
 Aarde), Tont., 110.
 siga (hoofdhoek van foeja), Bar., 58, 71.
 silar (Corypha gebanga Bl.), Toub., 4, 5, 9,
 10, 21, 61, 62, 65, 68—70, 78, 80—84,
 86, 95, 109, 115.
 silo (harsfakkel), Bar., 3.
 sinambean (lans), Sang., 116.
 sindoek (lepel), Mal., 63.
 singi (mannenarmband), Gor., 67.
 sirap (dakbedekking van plankjes), Mal., 77.
 siri mata-mpoene (vlechtpatroon, duivenoog),
 Bar., 3.
 siri tanda sioe (vlechtpatroon met zigzaglijnen),
 Bar., 3.

sirih (betel), Mal., 65, 108.
 siroeng (kooklepel), Bwool., 62.
 slendang (sjaal), Jav., 29, 101, 106.
 soeka (Gnetum gnemon), Tond., 55, 99.
 soemara (zwaard), Bar., 45, 98.
 soemara sjoe (klewang), Gor., 98.
 soempa (soort van mand), Bar., 6, 18.
 soepi (vuurtang), Boeg., 29.
 soma (treknet), Tag., 116.
 soma bânang (treknet van garen), Sang., 116.
 soma tagaho (sleepnet van geweven stof), Sang.,
 116.
 sompoi (zak), Tont., 76.
 sompoi pinindis (pinangtasch), Tomb., 66.
 songko hoti (hoofddekseel met apenhuid be-
 kleed), Bar., 50.
 songko laeroo (strijdmut van rotan), Bar., 50.
 songko tadoelako (voorvechtershoed), Bar., 50.
 sopoe (blaasroer), Bar., 13.
 sorongi lans), Bar., 38.
 sosiro (zeef), Tomb., 62.
 swastika (naam v. e. patroon), Skr., 9.

T.

taato (buiiband), Gor., 100.
 tagaho (geweven stof), Sang., 119.
 tagea (koker), Bar., 63.
 takatoila (kalebas), Gor., 65.
 takodong (bamboekoker), Bwool., 107.
 talala haja-haja (broek voor aanzienlijke per-
 sonen), Gor., 73.
 talala kalele (soort van broek), Gor., 73.
 talala manelo (soort van broek), Gor., 73.
 talalo (muziekinstrument), Bar., 54.
 talara (pijl), Koel., 13.
 tali (hoofdriing), Bar., 126.
 tali doek (idjoeck-touw), Jav., 22.
 tamada (hoofdooisel), Gor., 106.
 tamiang (Bambusa Wrayi Stapf.), Mal., 111,
 115.
 tandilo (snaarinstrument), Bar., 53.
 taoboetaoe (helm), Gor., 99.
 taodo (koord), Gor., 68.
 taeboue haki (vliegendeksel), Gor., 61.
 taono (handvat), Bar., 25, 30, 45.
 taroe (mand), Bar., 5.
 taropong (koker voor een weefspoel), Bar.,
 31, 32.
 tatengella (vuursteen), Gor., 94.
 tatoeta (werplans), 96.
 tawala (lans), Bar., 34, 39.
 tea (Artocarpus Blumei), Bar., 26.
 tehoa (halsband), Gor., 66.

tékél (slapen), Tont., 78.
 tékoekoer (tortelduif), Tont., 32.
 téngkar (landbouwwerktuig)², 90.
 tengke (doodenoffer), Bar., 56.
 tépe bankoej tètékélan (slaapmat), Tond., 78.
 tépe tètékélan (slaapmat), Tont., 79.
 tijao (schort), Gor., 105.
 tikar bangkoej (bankmat), Tond., 81.
 timbollo (maud), Bar.², 5.
 timbolo bolano (doos van boomschors), Bar.², 9.
 timido boemalano (stuk gaba-gaba), Bwool., 107.
 timido kokai akoe (driehoekig kussen), Bwool., 107.
 tina (naam van een boom), Bar.², 32.
 tindoeng (hoed), Bol. Mong., 109.
 tioenggi (rok), Gor., 75.
 tiohoe (soort van plant), Gor., 78—So.
 titibe (wan), Gor.², 62.
 titinenga (weegschaal), Gor., 94.
 tjapil (hoed), Jav., 68, 69.
 tjembia (mes), Bol. Mong.², 96.
 tijdako (gordel), Men. Mal., 73.
 toase (Alstonia Scholaris)², 87.
 toejali (luit), Bar., 54.
 toejoe (Hibiscus Abelmoschus L.), Sad., 19.
 toelalo, tokkelinstrument, Bangg., 126.
 oempal (naam v. e. driehoeksmotief), Jav., 55, 59, 75, 77.
 toene (wieg), Bwool., 107.
 toengkoedon (staatsielans), Bol. Mong., 102.
 toetoean (bakje), Gor., 94.
 toetoet (armband), Gor., 67.
 toki (pijlkoker), Bar., 13, 14.
 tolokende (menschenfiguur), Bar., 57.
 toloe (hoed), Men. Mal., 68, 70.
 tomato (ploegschaar), Gor., 89.

tonda noeto (sagobast), Bwool., 107.
 tondoe baeola (buffelhoorn), Bar., 56.
 tongtong (alarmklok), Mal., 102.
 toro (spoelkoker), Bar.², 31.
 totadilo (plankje), Bwool., 107.

W.

walao (pijl), Gor., 87.
 walian (priesteres), Tont., 109.
 walian wewene (priesteres), Tont., 110.
 walihi (ploegboom), Gor., 89.
 waloede (naam van een plant), Gor., 80.
 walosong (zielenhuisje), Tonsaw., 107.
 wando (gek), Bar., 7.
 wandoes (hoed), Gor., 68.
 wanga (schaal), Gor.², 63.
 wangodoe (toom), Gor., 91.
 wapidoes haja-haja (lang zadel), Gor., 92.
 wapidoes limboe-limboe (kort zadel), Gor., 91.
 waroe (Hibiscus tiliaceus), Mal., 23.
 waroega (lijkkist), Tomb., 108.
 wateng soeka (pantserhemd van soeka-vezels), Tont., 99.
 wéngkow (jachtspeer), Tont., 87.
 widoe (versiering), Bar., 57, 104.
 wiwin kelana (hals sieraad), Tont., 67.
 wiwin mandas (soort van hals sieraad), Tont., 67.
 woewoe (fuik, draagmand), Bar., 15, 20.
 woewoe poti (palingfuik), Bar., 15.
 woka (Livistona rotundifolia Mart.), Men. Mal., 87.
 wolih (ploegboom), Gor., 89.
 wontoe(w) (hoed), Gor., 68—70.
 wóringi (mondtrom), Bar.², 55.

NUMMERREGISTER.

[De vet gedrukte Nummers zijn die der Serieën].

NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.
16		43		43		43		43	
92	72	20	20	53	79	87	74	128	93
93	72	21	8	54	95	88	71	129	94
94	73	22	9	55	65	89	71	130	94
100	70	23	85	56	83	90	67	131	94
101	66	24	63	57	88	92	67	132	93
291	73	25	63	58	62	93	66	136	94
398	72	26	83	59	66	94	66	57	
458	121	27	78	60	61	95	67	27	95
460	48	28	85	61	95	96	67	28	89
668	66	29	83	62	105	99	66	29	89
24		30	83	63	105	100	104	30	89
1	125	31	65	64	87	102	68	31	103
2	124	32	65	65	83	103	68	61	
37		33	65	66	84	104	68	27	70
701	69	34	63	67	67	105	69	63	
43		35	25	68	94	106	88	14	77
1	39	36	24	69	84	107	75	66	
2	35	37	65	70	94	108	74	37	115
3	45	38	64	71	91	109	68	38	112
5	87	39	64	72	87	110	67	39	116
6	87	40	31	73	83	111	105	40	123
8	49	41	80	74	72	112	75	41	94
9	50	42	79	75	23	113	69	82	
10	50	43	79	76	23	114	74	1	112
11	50	44	76	77	23	115	74	2	114
12	97	45	103	78	23	117	74	3	117
13	96	46	85	79	51	119	74	4	117
14	90	47	106	80	51	120	68	5	117
15	99	48	100	82	71	121	68	6	117
16	96	49	101	83	108	123	74	7	117
17	99	50	101	84	73	124	73	8	117
18	98	51	79	85	74	125	71	9	116
19	46	52	79	86	74	127	93	10	116

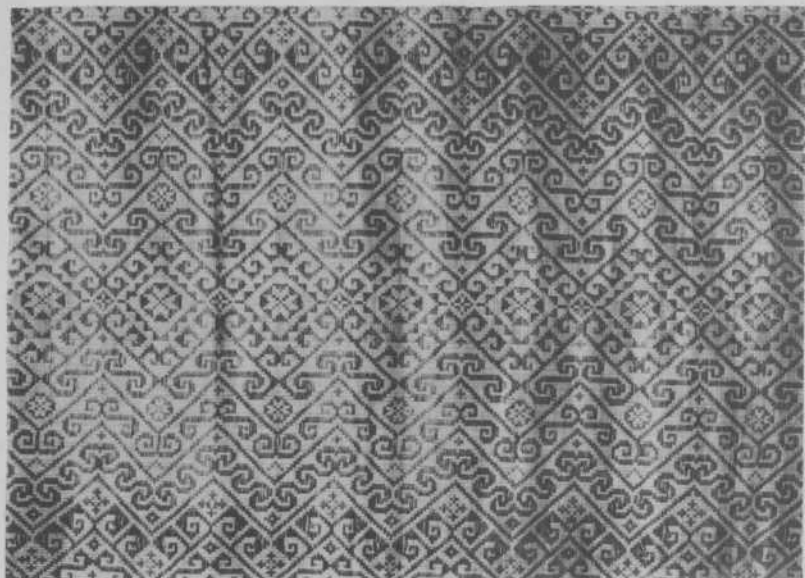
NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.
126		308		499		776		804	
1	90	3	92	36	97	15 ^d	106	238	44
127		4	92	42	97	15 ^e	106	239	11
18	114	5	69	43	98	16	106	241	54
49	114	6	70	561		17	96	242	30
130		7	72	8	120	18	91	248	30
1	111	8	71	20	122	19	92	249	33
2	111	11	73	612		20	92	250	22
3	115	14 ^a	94	1	115	21	91	253	3
4	119	360		2	116	22	91	256	55
5	119	527 ²	73	613		23	103	257	38
6	119	700 ³	120	1	122	24	104	258	34
7	119	700 ⁴	119	619		25	64	259	13
8	119	700 ⁵	119	1	82	25 ^a	64	260	34
9	119	732 ⁰	120	620		25 ^b	65	261	56
10	114	370		1	99	25 ^c	64	284	31
11	116	239	72	2	100	26	70	285	30
16	119	253	62	3	100	27	84	286	31
131		266	95	653		28	83	807	
12	42	2035	63	1	122	29	61	48	48
60	56	2036	83	2	121	30	101	848	
61	57	2037	71	3	120	31	100	17	117
62	57	2040	72	695		32	104	18	112
140		2041	76	14	67	33	89	19	114
18	64	2042	63	15	69	34	89	20	113
150		2043	90	16	70	35	89	21	70
4	48	2044	89	17	69	36	94	22	86
199		2045	90	18	82	37	56	905	
1	70	2046	90	776		38	20	3	109
254		2047	90	1	71	39	54	4	100
23	93	2048	102	2	73	40	54	5	90
24	88	2273	90	3	73	41	23	6	109
143	88	372		4	72	42	25	9	108
300		1	22	5	75	42 ^a	25	12	97
203	48	402		6	75	42 ^b	24	13	120
1258	70	23	64	7	75	47	50	17	67
1308	75	24	64	8	73	50	49	18	109
1309	75	25	67	9	70	51	45	19	110
1321	72	425		10	68	52	39	21	78
1327	71	1	111	11	68	53	22	29	67
1440	97	2	110	12	104	793		30	67
1440 ^a	97	3	110	13 ^a	105	9	126	907	
1570	103	4	110	13 ^b	105	804		1	124
1603	84	5	110	13 ^c	105	222	13	2	118
1606	86	435		13 ^d	105	223	13	3	115
1736	92	34	70	13 ^e	105	224	5	944	
1744	78	454		14	106	231	31	1	107
308		10	109	15 ^a	106	235	39	1008	
1	92	12	98	15 ^b	106	236	44	66	58
2	92	19	109	15 ^c	106	237	47	265	93

NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.
1008		1222		1300		1456		1599	
266	93	41	46	20	3	50	22	580	49
267	93	42	47	32	29	51	12	581	122
280	23	43	43	33	29	52	37	585	44
281	23	44	41	34	30	54	47	588	121
1108		45	43	35	12	56	54	592	43
301	101	46	39	36	52	57	29	1613	
302	102	47	48	37	52	58	18	3	3
303	76	49	49	39	55	59	36	1629	
304	76	50	15	40	55	63	46	94	110
305	77	51	15	68	11	64	42	95	118
306	77	52	14	1328		65	24	96	118
307	114	53	13	4	88	69	58	1647	
308	113	54	13	5	88	70	43	350	9
309	114	55	14	13	74	71	49	735	18
310	113	56	14	14	74	73	49	737	8
311	77	57	13	15	74	74	20	739	8
312	76	58	12	16	74	76	23	740	8
313	76	59	54	17	85	77	48	741	7
314	77	60	52	1337		128	96	743	21
315	76	78	24	1	119	129	61	750	18
316	101	79	24	2	120	130	91	754	30
317	101	80	24	1350		131	62	755	30
366	113	81	25	1	111	132	86	756	5
1220		82	23	2	117	133	86	763	7
1	73	83	23	3	117	134	97	844	5
2	71	104	29	4	121	135	62	845	4
3	73	105	57	5	123	136	62	846	9
4	71	1239		1361		137	87	847	5
1232		178	64	1	108	138	72	848	5
1	19	1249		1372		139	99	851	4
2	19	22	98	3	29	140	89	852	9
3	20	24	123	1377		141	87	853	9
4	6	1300		1	56	142	67	854	10
5	6	1	38	2	58	143	102	856	6
7	7	2	12	3	57	144	91	862	2
9	8	3	42	8	55	145	96	983	60
10	8	4	41	9	14	1499		984	63
11	8	5	15	11	59	20	96	985	86
12	7	6	52	12	60	1525		987	65
22	4	7	53	13	59	9	45	1115	79
24	2	8	55	1456		1565		1118	78
26	3	9	54	3	50	4	68	1119	81
33	4	10	54	19	59	1573		1122	81
34	12	11 _a	55	28	25	14	45	1123	81
35	17	11 _b	55	35	23	1591		1126	81
36	18	12	55	38	3	1	119	1127	81
37	30	13	56	46	51	1597		1128	81
38	34	14	18	47	57	1	117	1130	80
40	38	16	18	48	1	2	117	1135	81

NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.
1647		1686		1759		1926		1926	
1136	81	1	108	17a	26	351	41	419	31
1138a	82	2	107	17b	26	352	44	420	31
1138b	82	3	107	17c	26	353	39	421	32
1138c	82	1691		34	58	354	40	422	32
1138d	82	1	112	47	51	355	43	423	32
1138e	82	2	112	50	26	359	11	424	32
1138f	82	3	124	53	26	360	60	425	33
1193	62	4	124	1818		361	60	426	33
1194	88	5	123	16	10	362	60	427	33
1195	85	6	112	17	10	363	60	428	33
1196	88	7	113	18	10	364	61	429	33
1200	70	1706		19	10	365	61	446	1
1202	68	1	110	20	10	369	49	447	30
1203	61	1710		21	49	373	21	448	30
1204	69	98	38	22	49	374	4	449	33
1205	61	99	49	1926		375	6	478	65
1207	80	1733		1	103	377	14	501	85
1208	82	1	10	2	103	378	13	502	84
1209	80	1759		3	104	379	15	503	84
1210	80	1	22	4	103	380	15	511	83
1211	95	2	24	5	104	381	14	512	84
1211a	95	3	24	6	104	382	33	577	115
1211b	95	4	25	7	103	383	4	578	5
1211c	95	5	24	9	55	384	4	588	111
1211d	95	6	25	22	86	385	4	592	115
1211e	95	7	24	23	86	386	4	611	5
1211f	95	8	25	21	14	387	4	612	4
1277	84	9a	24	48	60	388	5	624	79
1279	62	9b	24	58	57	389	16	642	7
1336	19	9c	24	291	27	390	7	643	7
1337	9	9d	24	292	27	395	14	645	8
1339	6	9e	24	293	27	396	2	646	8
1344	18	10	26	296	29	397	2	647	8
1346	7	11a	26	298	27	398	2	648	7
1346a	7	11b	26	302	27	399	2	651	15
1649		11c	26	306	27	400	2	658	6
10	47	11d	26	307	27	402	2	659	15
11	47	11e	26	311	27	403	1	661	4
12	47	12	26	340	43	406	33	662	15
1658		13a	26	341	40	409	31	664	21
1	115	13b	26	342	40	410	32	665	21
1668		13c	26	343	45	411	32	666	20
1	75	13d	26	344	41	412	31	667	21
1676		13e	26	345	42	413	31	668	16
14	113	13f	26	346	41	414	32	676	22
15	85	13g	26	347	40	415	32	685	62
16	63	14	26	348	42	416	31	695	79
17	109	15a	26	349	40	417	31	698	8
		15b	26	350	40	418	32	700	85

NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.	NUMMER	BLADZ.
1926		1926		1926		1926		2017	
715	3	896	37	919	35	1108	28	12	59
728	84	897	36	920	35	1110	28	13	59
766	84	898	37	921	35	1111	28	2050	
774	86	899	36	922	34	1113	28	1	78
775	86	900	36	923	34	1115	28	2	79
776	110	901	35	924	36	1118	28	3	80
782	62	902	35	925	36	1927		4	80
802	65	903	37	926	36	1	58	5	102
803	83	904	37	927	38	1977		6	92
804	64	905	35	928	37	74	11	7	63
812	78	906	37	929	35	75	11	8	63
813	78	907	36	1075	21	76	11	9	63
820	115	908	37	1081	57	77	11	2060	
831	115	909	34	1082	57	2017		2	113
835	62	910	38	1083	57	3	19	3	113
837	62	911	34	1087	21	4	17	4	55
846	66	912	35	1088	21	5	53	2067	
857	86	913	36	1101	65	6	53	1	16
891	13	914	36	1103	27	7	53	2078	
892	12	915	35	1104	28	8	53	7	58
893	37	916	35	1105	28	9	17	8	59
894	37	917	36	1106	28	10	17		
895	38	918	35	1107	28	11	59		

FIG. 1

100/18
FIG. 2

100/18

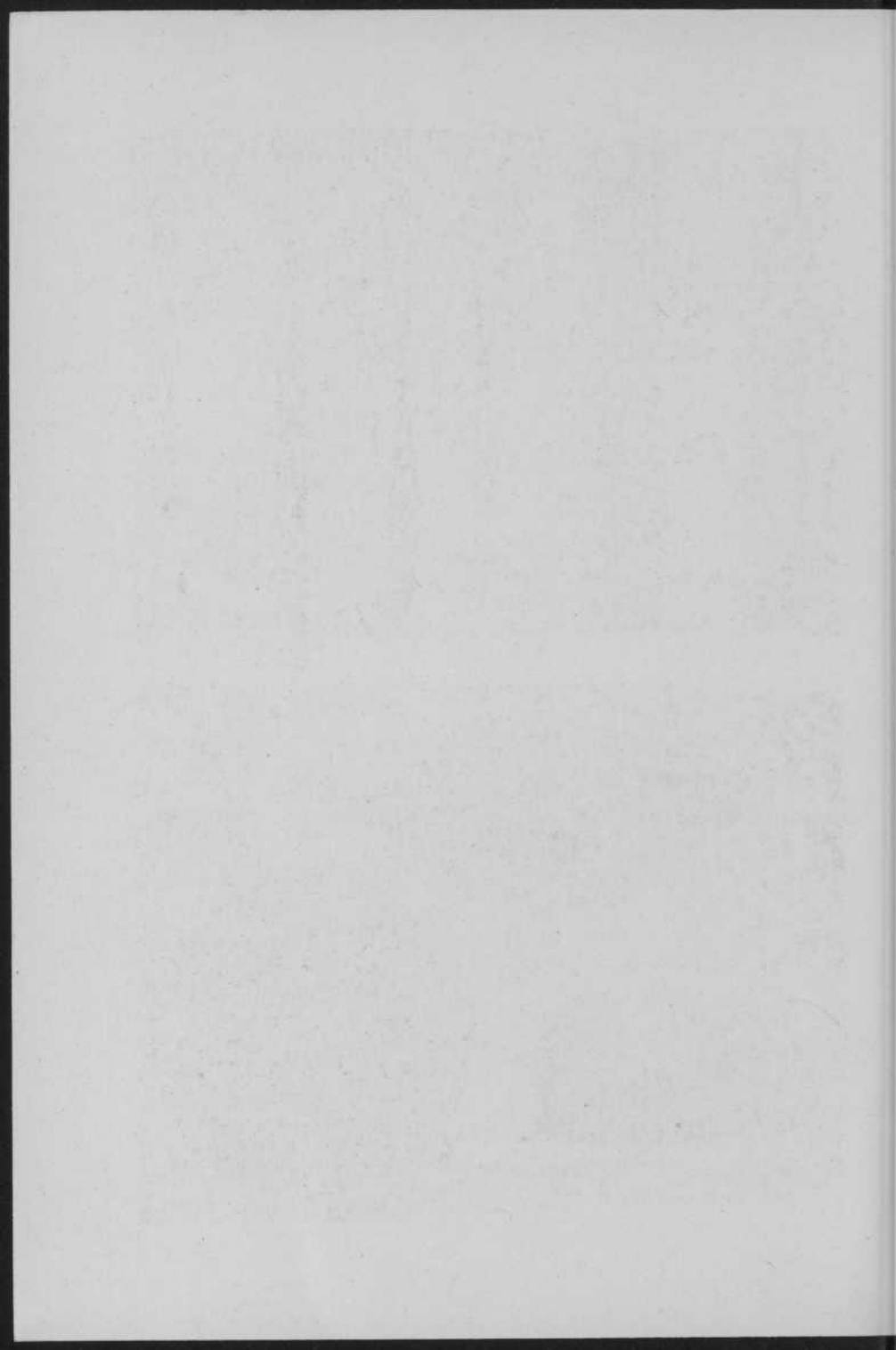

FIG. 1

43/28

FIG. 2

43/29

FIG. 3

1730/a

FIG. 4

43/35

FIG. 5

1900/419

FIG. 6

1900/422

FIG. 7

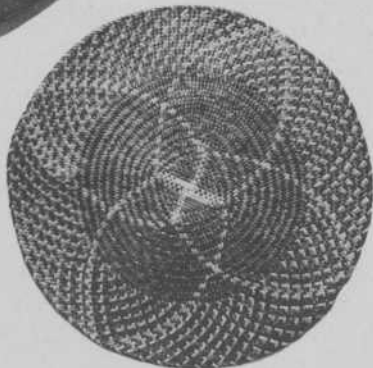
1000/4

FIG. 8

404/19

FIG. 9

1647/1108

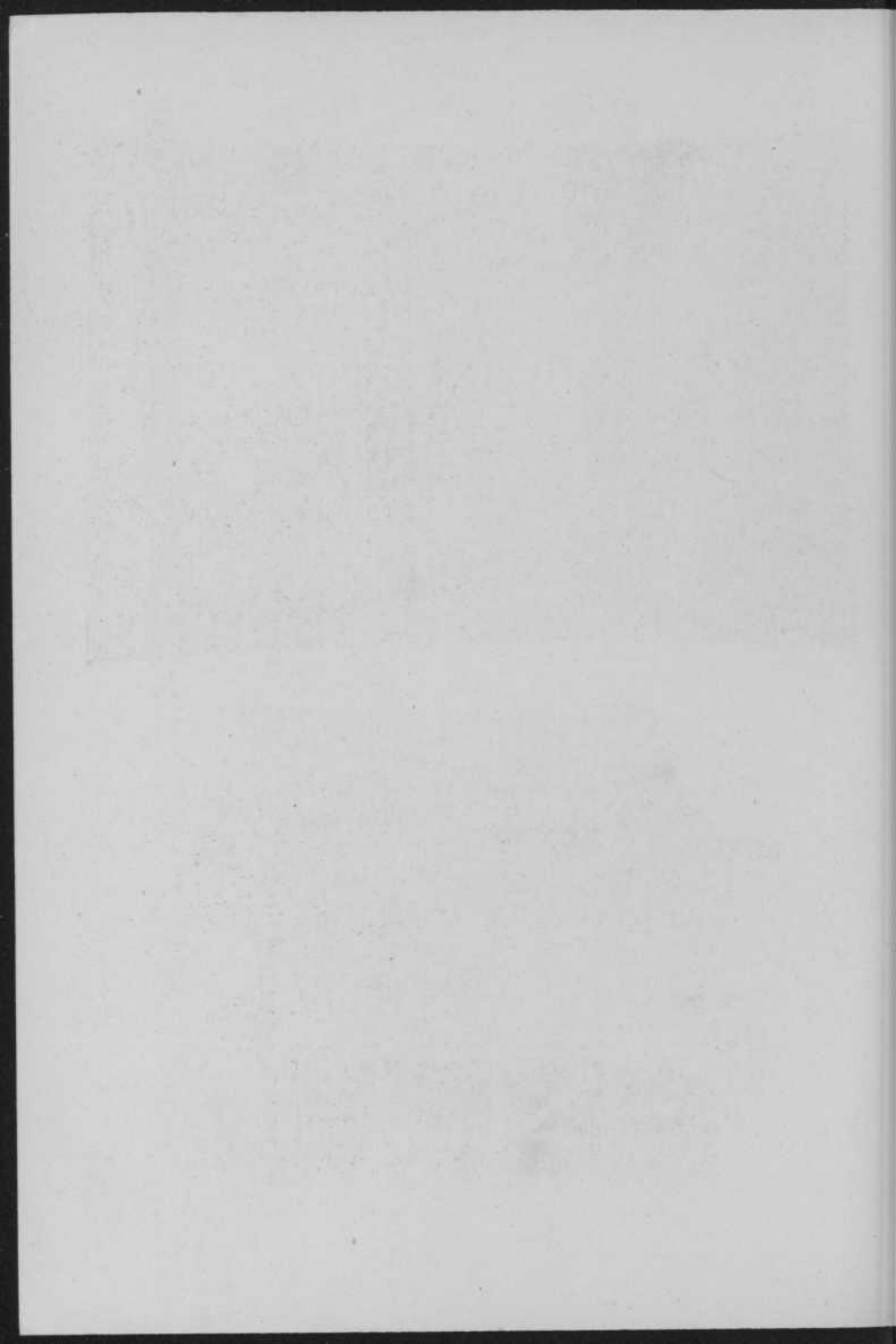

FIG. 1

1000/1

FIG. 2

1000/2

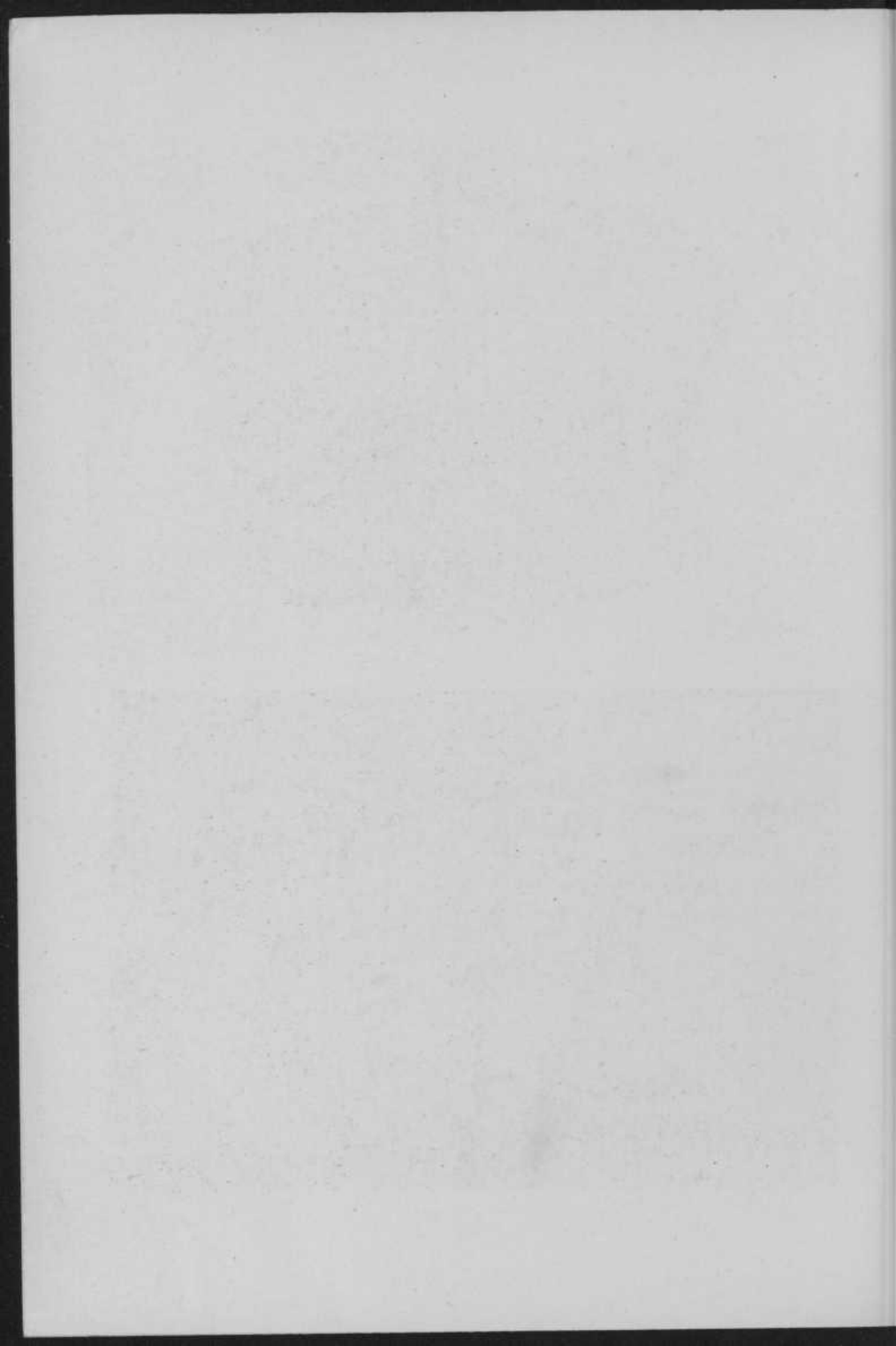
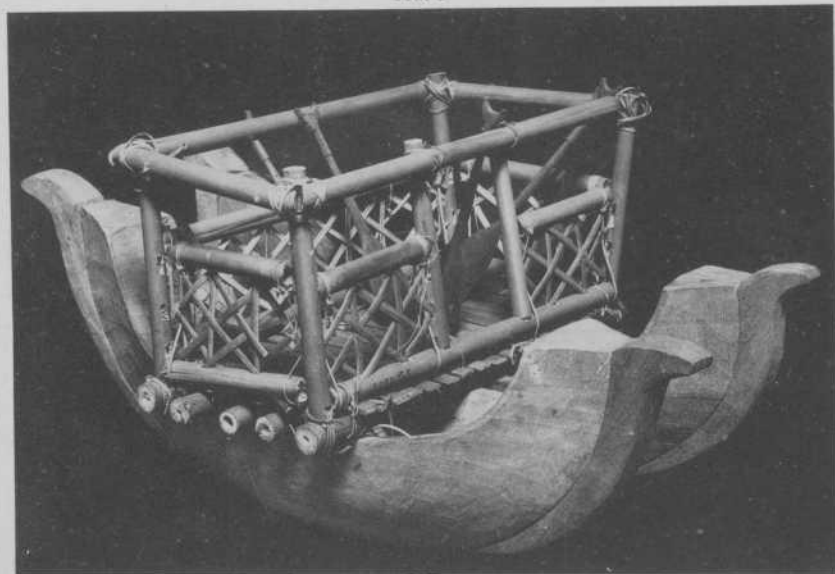

FIG. 1

900/2a

FIG. 2

900/2b

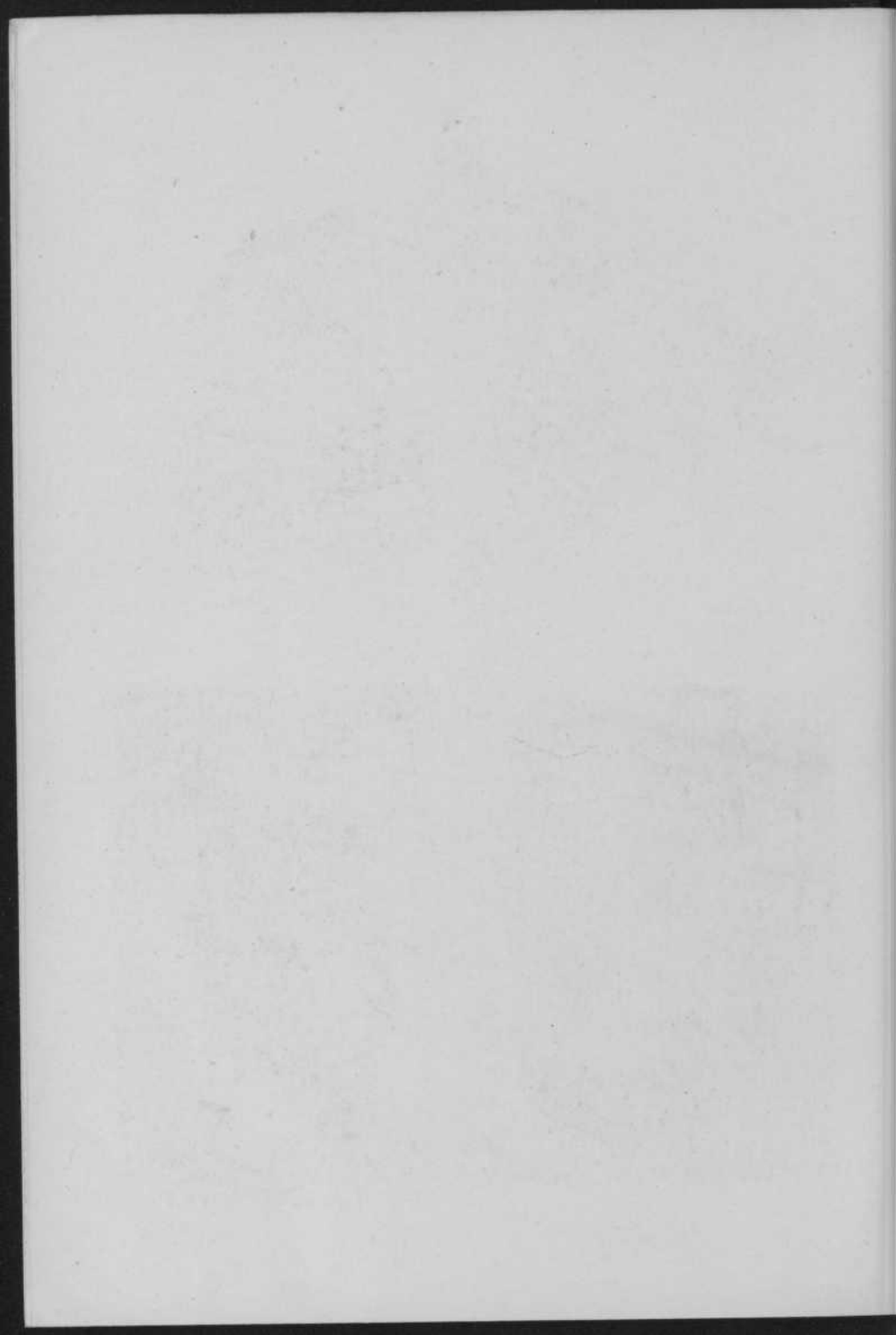

FIG. 1

600/1

FIG. 2

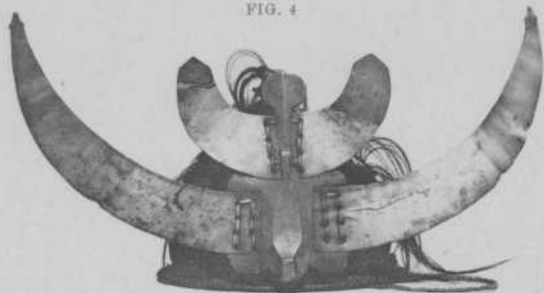
600/1r

FIG. 3

600/2

FIG. 4

600/3

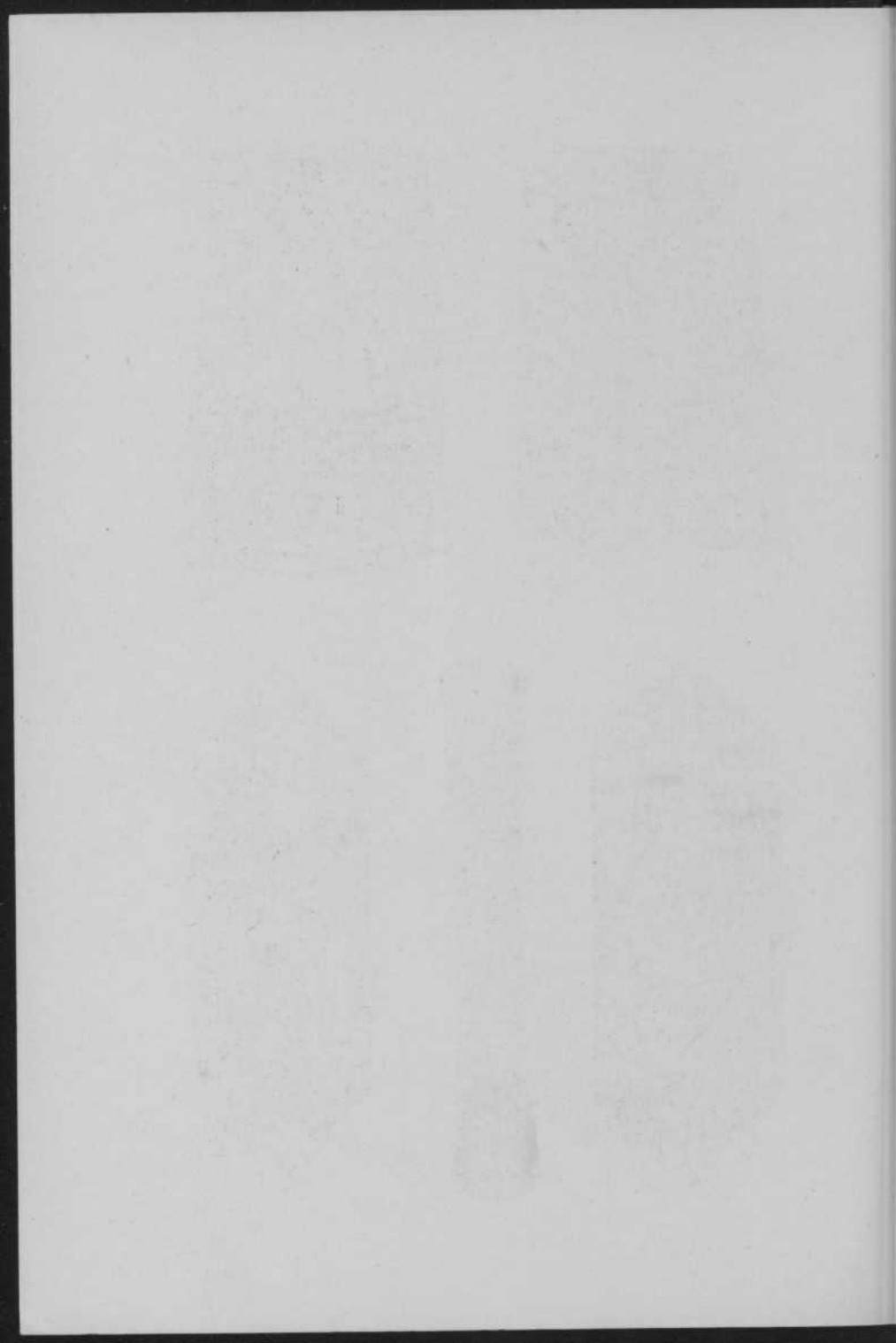

FIG. 1

1819/34

FIG. 2

1819/33

FIG. 3

1899/200

FIG. 4

42/13

FIG. 5

1899/200

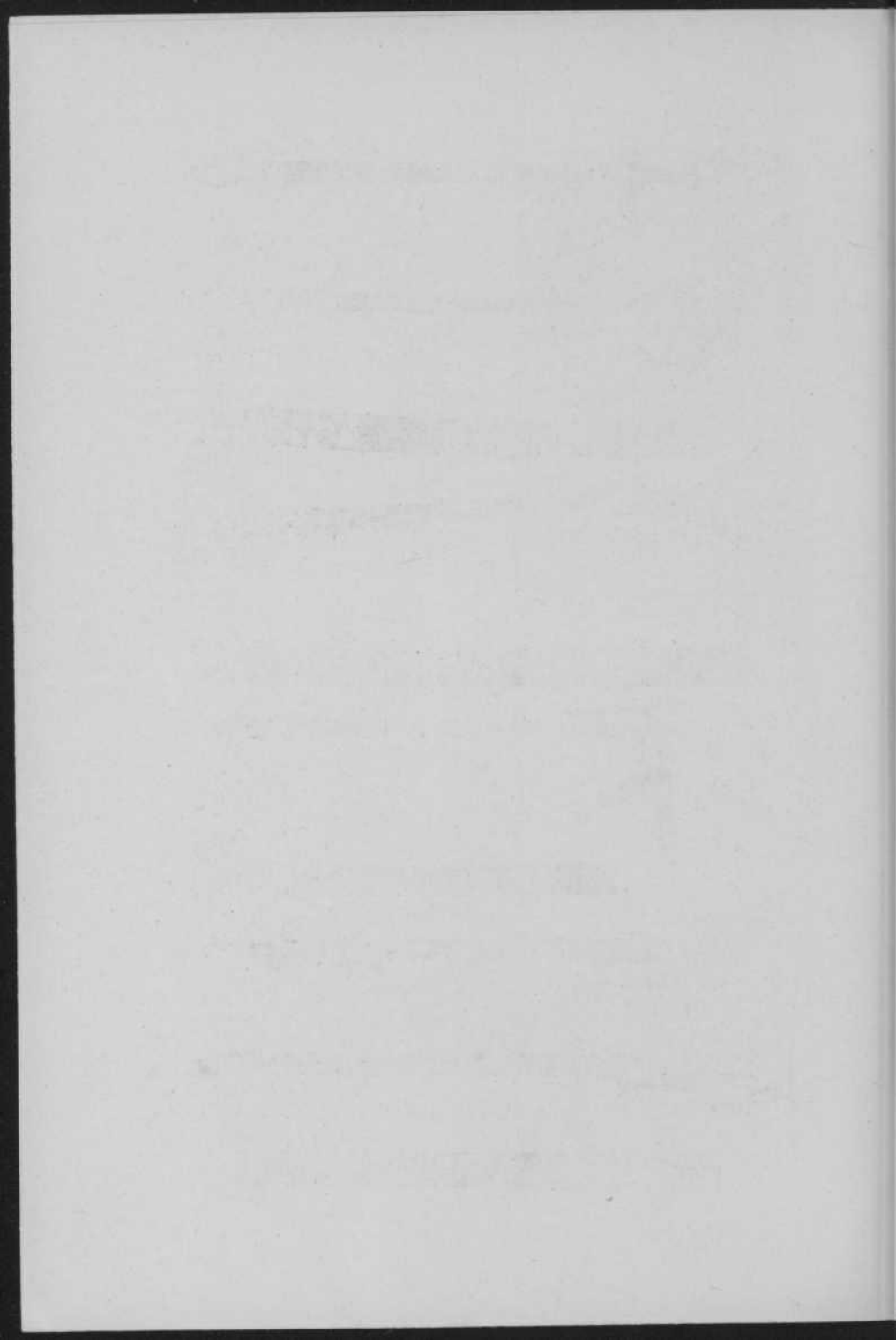

FIG. 1

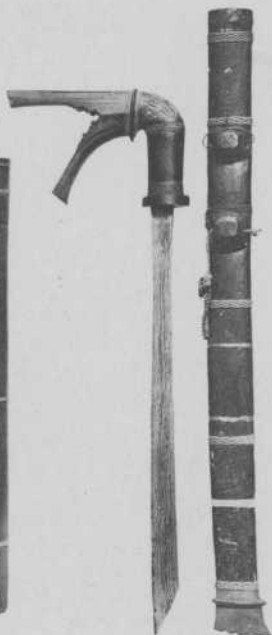
400/42

FIG. 2

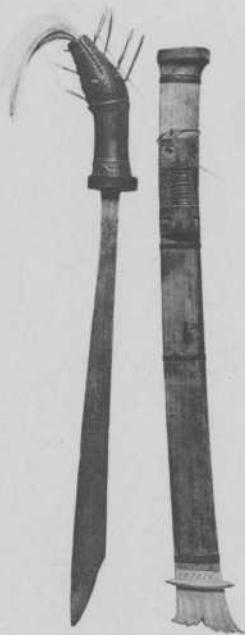
604/607

FIG. 3

1079/14

FIG. 4

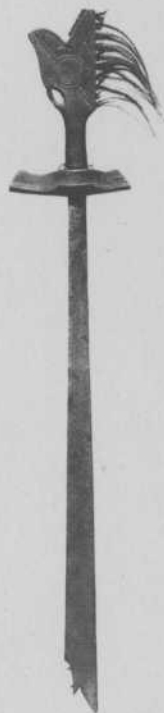
1082/41

FIG. 5

1000/258

FIG. 6

10/454

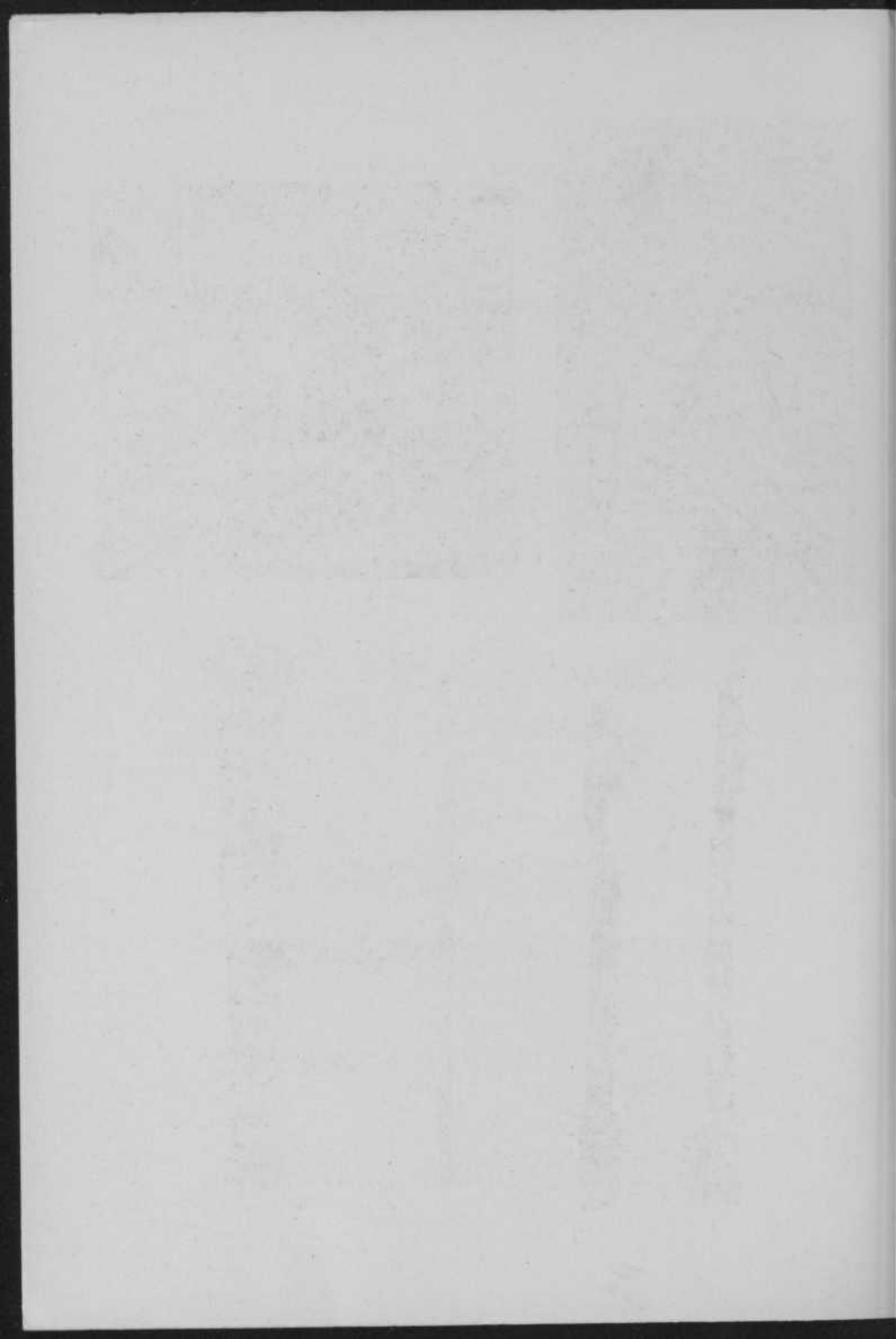
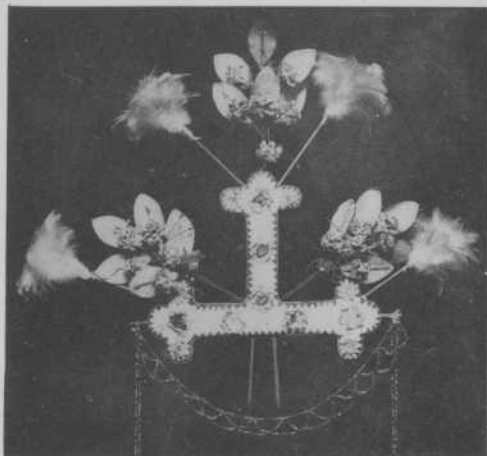

FIG. 1

FIG. 2

770/12

FIG. 3

2017/10

FIG. 4

2017/7

FIG. 5

270/40

FIG. 6

1890/27

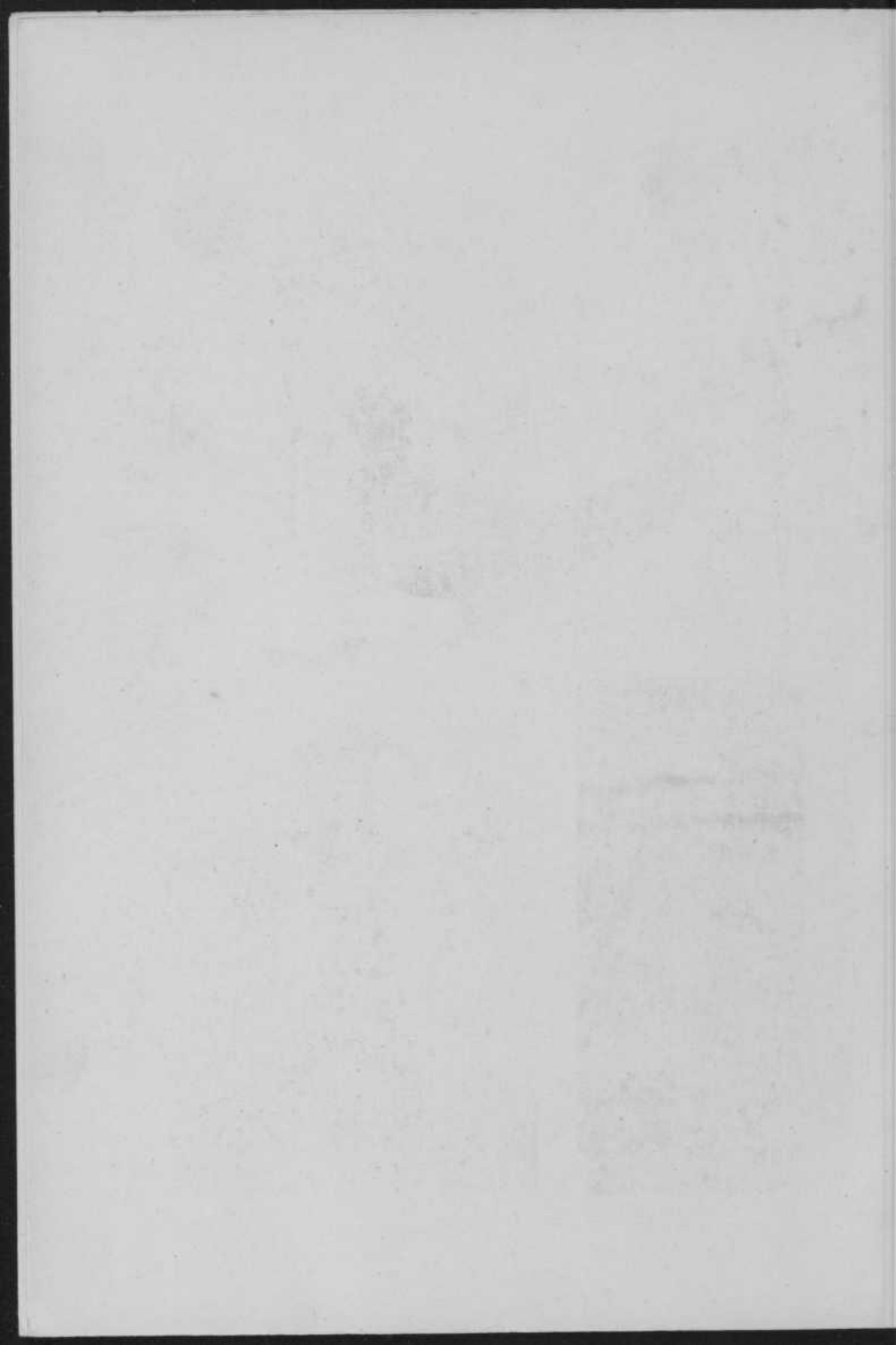

FIG. 1

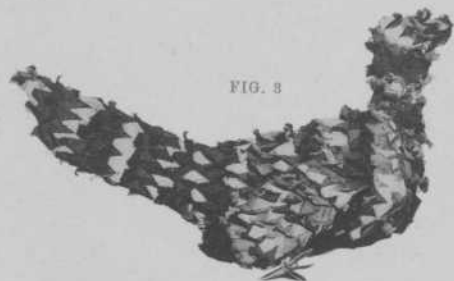
1877/8

FIG. 2

1877/13

FIG. 3

1877/11

FIG. 4

1877/1

FIG. 5

1890/47

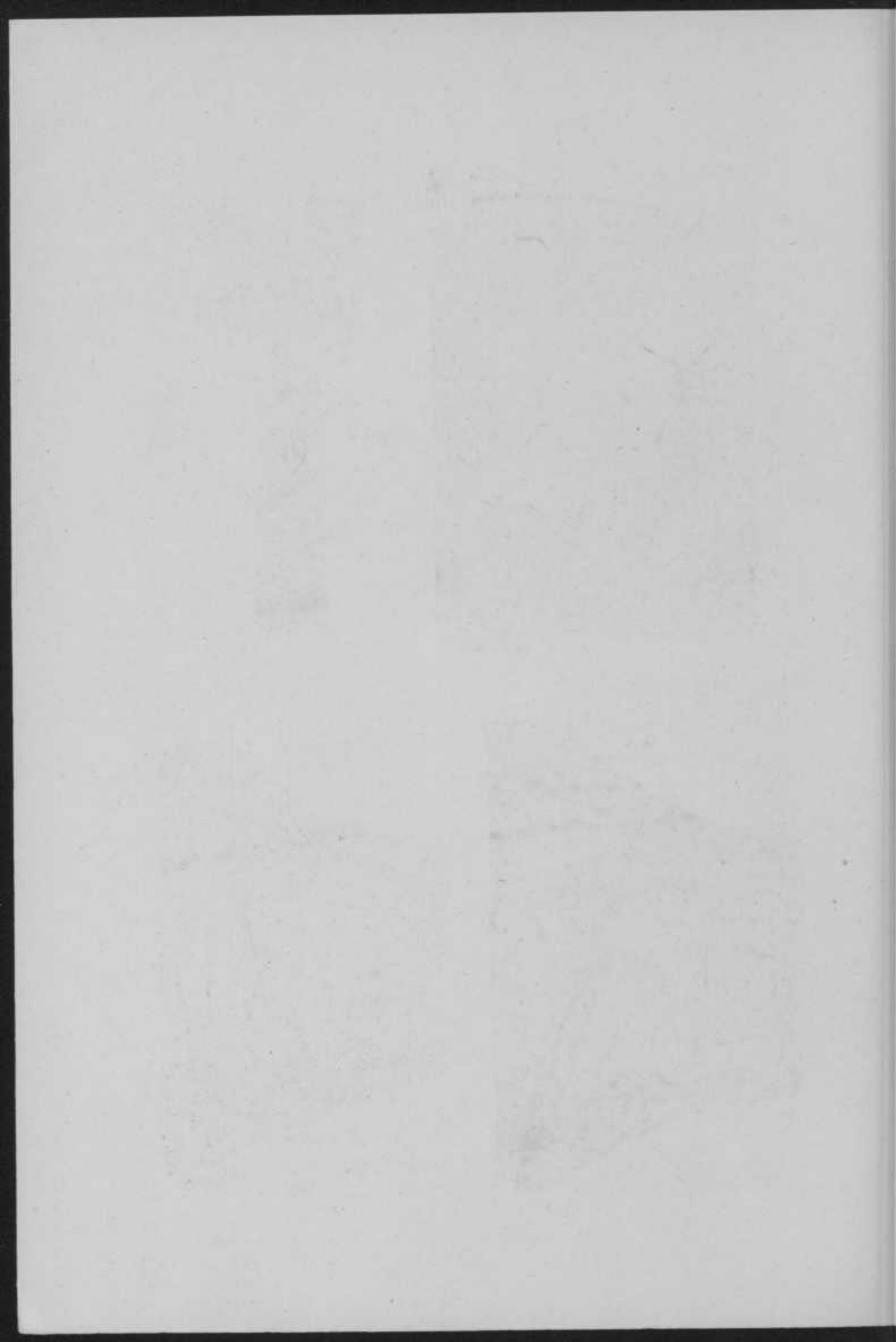

FIG. 3

FIG. 4

FIG. 1

FIG. 2

FIG. 5

